

SUBOTIČKA
DANICA

KALENDAR

ZA 1929. GOD.

XLVI. GODINA

SUBOTIČKA DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: 26/97. ZP

SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

KALENDAR

(SA SLIKAMA)

ZA PROSTU GODINU

1929.

Izdalo Književno Društvo „ALFA“ Subotica, Harambašićeva ulica 7.

POVIST NAŠA ZGODE BROJI MNOGE,
GDI JUNAČKI BORISMO SE SLAVNO,
ZA KRST ČASNI I SLOBODU ZLATNU,
ZA DOM MILI I ZA PRAVO DAVNO.

ZA UREDNIŠTVO I IZDAVAČE ODGOVARA:
MIŠKO PRČIĆ SUBOTICA, BEOGRADSKI PUT 10.

NE BUDALI MOJ BRATE ROĐENI!
TUĐA MAJKA RANE POVRIĐUJE,
TUĐA LJUBA BRIGOVITO STERE,
TUĐA SEJA GORKOM VODOM POJI.

TISKANO U TISKARI ETELKE RAJČIĆ SUBOTICA, ZAGREBAČKA ULICA 2.

KRŠĆANSKA GODINA 1929. JEST PROSTA GODINA.

Zvijezda vladarica ove godine jest MJESEC.

I. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.

Proljeće počinje ove godine 21. ožujka u 3 s. 35 m. u jutro. Toga je dana noć jednako duga kao i dan.

Ljeto počinje 21. lipnja u 11 s. 1 m. po noći. Ovo je najdulji dan i najkraća noć u godini.

Jesen počinje 23. rujna u 1 s. 53 m. po podne. Noć i dan jednako su dugi.

Zima počinje 22. prosinca u 8 s. 53 m. prije podne. Ovo je najdulja noć i najkraći dan u godini.

II. GODOVNI RAČUNI.

Zlatni broj mjesečnog kruga	11
Mjesec kazatelj (Epakte)	XIX
Sunčani kolobar	6
Nedjeljno slovo po Gregoriju	F
Nedjeljno slovo po Juliju	D
Rimske daće (indikcije) po Greg.	12

III. POMIČNE SVETKOVINE.

a) po rimskom kalendaru:

Sedamdesetnica 27. siječnja.

Pepelnica 13. veljače.

Uskrs 31. ožujka.

Spasovo 9. svibnja.

Duhovi 19. svibnja.

Tijelovo 30. svibnja.

Srce Isusovo 7. lipnja.

Prva nedjelja adventa 1. prosinca.

b) po grčkom kalendaru:

Nedjelja o Mitaru i Farizeju 11. veljače.

Mesopust 25. veljače.

Uskrs 22. travnja.

Spasovdan 31. svibnja.

Duhovi 10. lipnja.

IV. POSTOVI.

Treća zapovijed crkvena nalaže nam post dvije vrsti i to: **nemrs i post**.

1. **Nemrs** sastoji u tom, da svaki kršćanin počam od 7 god. do smrti ne jede mesa od živine vruće krvi. Mašču zaprigati jela slobodno je u svako doba. Takav se nemrs obdržava svakog petka preko god.

2. **Post** je određen samo za odrasle od 21 g. do 60 i obdržava se tako, da se može jesti tripud na dan a samo jedared do sitosti. Ako je u ove dane po dopustu Crkve slobodno mesa jesti, ipak ostaje **post bez nemrsa**. Ovakav je post bez nemrsa **olakšan post**. Tako se obdržavaju svi dani u Korizmi osim petka. U oči Svih Svetih, kod Kvatrih posta srijeda i subota.

3. **Strogi post** sadržaje i nemrs i post: i taki su strogi postovi: petkovi u korizmi i u Kvatrih, čista srijeda, u oči Duhova, Velike Gospojine i Božića.

4. Ako na petak pada zapovjedna svetkovina ne ima ni nemrsa ni posta.

V. KVATERNI POSTOVI.

Proljetni: 20., 22. i 23. veljače; **ljetni**: 22., 24. i 25. svibnja; **jesenski**: 18., 20. i 21. rujna; **zimski**: 18., 20. i 21. prosinca.

VI. POMRČINE 1929.

1. **Potpuna pomrčina sunca** 9. svibnja počinje u 4 s. 33 m. u jutro; sunce se sakriva u 5 s. 30 m., opet potpuno pojavi u 8 s. 50 m., a pomrčina se uopće dovrši u 9 s. 48 m. u jutro. Opazit će se u jugoistočnoj Africi, Indiji, Kini i Australiji, izuzev najjužniji dio.

2. **Djelomična pomrčina sunca** 1. studenoga počinje u 10 s. 12 m. prije podne; središnja pomrčina traje od 11 s. 19 m. do 2 s. 51 m. po podne, a svršava u opće u 3 s. 57 m. po podne. Opazit će se na Atl. oceanu, zapadnoj i srednjoj Evropi, Sredozemnom moru, Maloj Aziji do Indije i u cijeloj Africi.

VII. VELIKI BLAGDANI I NORME.

Gazba i plesanje zabranjeno je i po državnom zakonu u zadnja tri dana Velikoga tjedna, na prvi dan Uskrsa i Duhova, na Tijelovo, Badnjak i Božić. Vjerna pak djeca katoličke Crkve uzdržavaju se od toga još i u ozbiljno vrijeme adventa i u pokorničko vrijeme korizme te u kvaterne dane.

Kazališne predstave zabranjene su na iste dane osim na Tijelovo. Ali Kazališne predstave u dobrotvorne svrhe mogu se davati samo s dopuštenjem nadležne oblasti i na Uskrs, Duhove i Božić.

Norme: Božić, Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti.

Državni praznici: 24. svibnja; 28. lipnja; 1. i 17. prosinca.

VIII. SVETROVANJE NEDJELJE I BLAGDANA.

1. Prema propisima kat. Crkve treba da svaki katolik, koji je navršio 7 god. **priviva sv. Misi** i to cijeloj; inače griješi ako ga ne ispriča važan razlog.

2. **Ne smiju se obavljati težački poslovi** ni bučne rasprave kao ni sajmovi.

3. **Treba slušati kršć. nauk** i vjersku pouku. Na to su i pod teški grijeh obvezani osobito oni, koji ne znadu ni temeljnih istina katoličke vjere.

Siječanj

BROJI 31 DAN

Januar

Tri Kralja donesoše Isusu zlata, tamjana i mirhe.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Nova Godina	19 Bonifacij †
Srijeda	2 Ime Isusovo ☾	20 Ignatije †
Četvrtak	3 Genoveva dj.	21 Julijana †
Petak	4 Tito b. †	22 Anastazija †
Subota	5 Telesfor p. (Bogdan)	23 10 mučenika
1. tjed. Kad se rodi Isus, dođoše Mudraci. Mt 2, 1.		
Nedjelja	6 Sv. Tri Kralja	24 N. Ot. Nav. R.
Poned.	7 Lucijan m.	25 Rožd. Kristov.
Utorak	8 Severin op.	26 Zbor Bogor.
Srijeda	9 Marcelin b.	27 Stjepan Prv.
Četvrtak	10 Pavao pust.	28 Muč nikom.
Petak	11 Higin p. (Neves.) † ☾	29 Mladenci
Subota	12 Ernest op.	30 Anisije
2. tjed. Kad bi Isusu 12 godina. Lk. 2, 42.		
Nedjelja	13 1. po Bog. Sv. Obit.	31 N. po Rož. Mel
Poned.	14 Feliks m. (Srećko)	1 Nov. ljet. Vasil.
Utorak	15 Mavro op.	2 Silvestar p.
Srijeda	16 Marcel p.	3 Malahija
Četvrtak	17 Antun pust.	4 Zbor 70 učen.
Petak	18 Stol. sv. Pet. u R. † ☾	5 Naveč. Bog. †
Subota	19 Marije m.	6 Bogojavljenje
3. tjed. Prvo čudo Isusovo na svadbi. Iv. 2, 1.		
Nedjelja	20 2. po Bog. F. i Seb.	7 N. p. pr. Z. Iv. K.
Poned.	21 Agneta dj. m. (Janja)	8 Georgij i Dom.
Utorak	22 Vincencije m.	9 Polienkto
Srijeda	23 Zaruke Bl. D. Marije	10 Gregorij Nis.
Četvrtak	24 Timotej b.	11 Teodozij
Petak	25 Obrač. sv. Pavla † ☾	12 Tatjana
Subota	26 Polikarpo b.	13 Ermil i Str.
4. tjed. O poslenicima u vinogradu. Mt. 20, 1.		
Nedjelja	27 Sedamdeset. Iv. Zl.	14 N. 29. Oci S.
Poned.	28 Ildefons b.	15 Pavao i Od. B.
Utorak	29 Franjo Sal. b.	16 Verige ap. P.
Srijeda	30 Martina dj. m.	17 Antonije Vel.
Četvrtak	31 Petar Nol. priz.	18 Atanas i Kir.

SIJEČANJ

posvećen je Presvetom Imenu Isusovom.

SUNCE

ulazi 20. u 1 s. 43 m. po podne u znak Vodenjaka. Dan poraste za 1 s. 1 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 7 s. 42 m.	4 s. 26 m.
6. 7 s. 41 m.	4 s. 31 m.
13. 7 s. 38 m.	4 s. 39 m.
20. 7 s. 35 m.	4 s. 48 m.
27. 7 s. 29 m.	4 s. 58 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak	2. u 7 s. 44 m. uveče.
☾ Mlad	11. u 1 s. 28 m. ujutro.
☾ Prvak	18. u 4 s. 15 m. po podne.
☾ Uštap	25. u 8 s. 9 m. ujutro.

Vrijeme

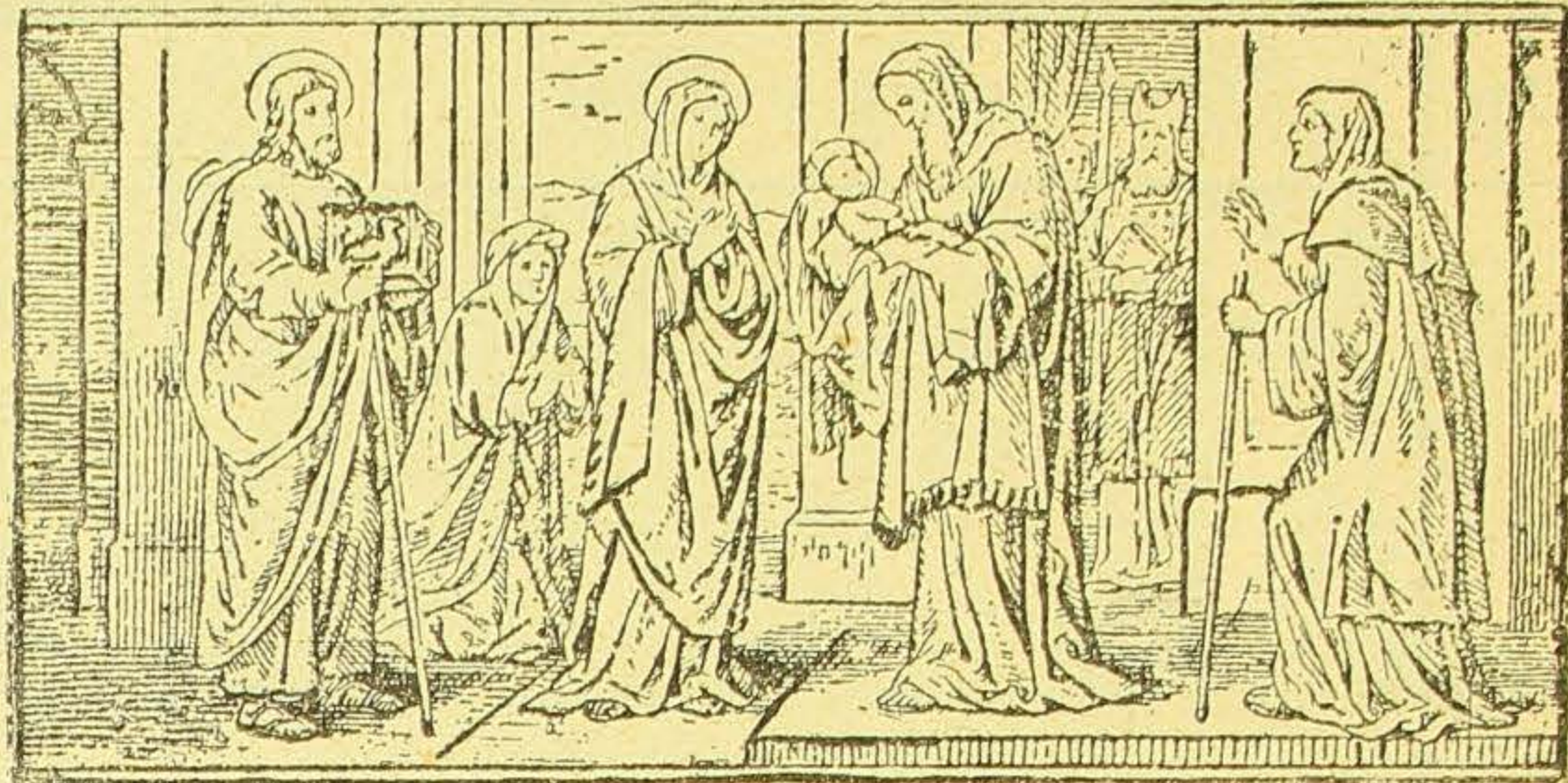
do 11. hladno, od 12. do 18. blago i mutno, 19. hladno, 24. do 27. kiša, zatim do kraja oblačno i suho.

U siječnju vode: *Vino nam ode!*

Veljača

BROJI 28 DANA

Februar

Isuse, Marijo, Josipe pomozite nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Ignacije b. m. † ☾	19 Makarij
Subota	2 Svit. Marijino	20 Jeftimij Vel.
5. tjed.	Iziđe sijač da sije sjeme. Lk, 8, 4.	
Nedjelja	3 Šezdesetnica Blaž	21 N. 30. Maksim
Poned.	4 Andrija Kroz. priz.	22 Timotej
Utorak	5 Agata dj. m.	23 Kliment
Srijeda	6 Tito b.	24 Ksenija
Četvrtak	7 Romuald op.	25 Grigorij B.
Petak	8 Ivan Mat. priz. †	26 Ksenofon
Subota	9 Ćiril Alex. b. ☾	27 Prenos m. Iv. Z.
6. tjed.	Isus proriče svoju muku. Lk. 18, 31.	
Nedjelja	10 Pedesetnica. Skol.	28 N. 31. Efrem
Poned.	11 Ukaz. Gospe Lurd.	29 Ignacij
Utorak	12 7 utem r. Z. M. B.	30 Tri Svetitelja
Srijeda	13 Pepelnica †	31 Kir i Joan.
Četvrtak	14 Valentin m. †	1 Trifon
Petak	15 Faustin i Jov. m. †	2 Sretenije
Subota	16 Julijana dj. †	3 Simeon
7. tjed.	Isusa napastuje đavao u pustinji. Mt. 4, 1.	
Nedjelja	17 Ćista Donat m. ☾	4 N. 32. Izidor
Poned.	18 Simeon b. m. †	5 Agatija
Utorak	19 Gabinij m. †	6 Vukol
Srijeda	20 Eleuterij b. m. <i>Kvat.</i> †	7 Partenije
Četvrtak	21 Eleonora dj. †	8 Teodor Str.
Petak	22 St. sv. P. u Ant. <i>Kv.</i> †	9 Nikifor
Subota	23 Pet. Dam. b. <i>Kv.</i> ☾ †	10 Haralampij
8. tjed.	Isus se preobrazi na gori. Mt. 17, 1.	
Nedjelja	24 Pačista. Matija ap.	11 N. Mitra i Far.
Poned.	25 Viktorin m. †	12 Meletije
Utorak	26 Aleksander b. m. †	13 Martinijan
Srijeda	27 Leander b. †	14 Auksentij
Četvrtak	28 Roman op. †	15 Onizim

VELJAČA

posvećen je Svetoj Obitelji.

SUNCE

ulazi 19. u 4 s. 7 m. u znak Riba. Dan poraste za 1 s. 28 m.

Izlazi: Zalazi:

3. 7 s. 21 m.	5 s. 9 m.
10. 7 s. 11 m.	5 s. 18 m.
17. 7 s. 1 m.	5 s. 29 m.
24. 6 s. 49 m.	5 s. 39 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 1. u 3. s. 10 m. po podne.
 ☽ Mlad 9. u 6 s. 55 m. uveče
 ☾ Prvak 17 u 1 s. 23 m. jutrom.
 ☽ Uštap 23. u 7 s. 59 m. uveče.

Vrijeme

1. vjetrovito, 2. i 3. kiša, 5. do 10. oblačno i vjetrovito, 12. i 13. jaka bura, 14. snijeg, 15. i 19. kiša, od 20. do konca lijepo.

U veljači prašina,
Znači: dobra ljetina.

Ožujak

BROJI 31 DAN

Mart

Zaručnice Bogorodičin moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Albin b. †	16 Pamfil i dr.
Subota	2 Simplicij p. †	17 Teodor Tir.
9. tjed.	Isus izgoni đavla Lk. 18, 14.	
Nedjelja	3 Bezimena Kuneg. ☾	18 N. Blaz. sin
Poned.	4 Kazimir priz. †	19 Arhip.
Utorak	5 Miroslav m. †	20 Lav Kat.
Srijeda	6 Perpetua m. (Veca) †	21 Timotej
Četvrtak	7 Toma Akv. priz. †	22 Petar i At.
Petak	8 Ivan od B. priz. †	23 Polikarp
Subota	9 Franciska R. ud. †	24 Naš. gl. Iv. K.
10. tjed.	Isus nahrani 5000 ljudi Iv. 6, 1	
Nedjelja	10 Sredoposna. 40. m. ☾	25 N. Mesopust
Poned.	11 Eulogije m. ☾ †	26 Porfirij
Utorak	12 Grgur Vel. p. †	27 Prokopij
Srijeda	13 Rozalija (Ruža) †	28 Vasilij i dr.
Četvrtak	14 Matilda ud. †	1 Evdokija
Petak	15 Longin m. (Žarko) †	2 Teodot
Subota	16 Cirijski m. †	3 Evtropij
11. tjed.	Isusa hoće da kamenuju. Iv. 8, 46.	
Nedjelja	17 Gluha Patricije b. ☾	4 N. Siropust
Poned.	18 Ciril Jer. b. ☾ †	5 Roman †
Utorak	19 Josip zar. B. D. M. †	6 42 muč. †
Srijeda	20 Niceta b. †	7 Vasilij †
Četvrtak	21 Benedikt op †	8 Teofilakt †
Petak	22 7 žalosti B. D. M. †	9 40 mučen †
Subota	23 Oton b. †	10 Kodrat. Zad. †
12. tjed.	Isus svečano ulazi u Jerusalim. Mt. 21, 1.	
Nedjelja	24 Cvjetna. Gabrijel ☾	11 N. 1. P. Sofron. †
Poned.	25 Blagovijest. ☾ †	12 Teofan †
Utorak	26 Emanuel m. †	13 Nikifor †
Srijeda	27 Ivan Dam. priz. †	14 Benedikt †
Četvrtak	28 Veliki četvrtak †	15 Agapij †
Petak	29 Veliki Petak †	16 Savin †
Subota	30 Velika Subota †	17 Aleksij. Zad. †
13. tjed.	Isus Uskrsnu iz groba. Mr. 16, 1.	
Nedjelja	31 USKRS	18 N. 2. P. Krest.

OŽUJAK

posvećen je sv. Josipu

SUNCE

ulazi 21. u 3 s. 35 m. u jutro u znak Ovna i počinje proljeće. Dan poraste za 1 s. 45 m.

Izlazi:

Zalazi:

3. 6 s. 36 m.	5 s. 49 m.
10. 6 s. 24 m.	5 s. 58 m.
17. 6 s. 11 m.	6 s. 8 m.
24. 5 s. 57 m.	6 s. 17 m.
31. 5 s. 43 m.	6 s. 26 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak	3. u 12 s. 9 m. o podne.
☾ Mlad	11. u 9 s. 39 m. prije podne.
☾ Prvak	18. u 8 s. 42 m. ujutro.
☾ Uštap	25. u 8 s. 46 m. ujutro.

Vrijeme

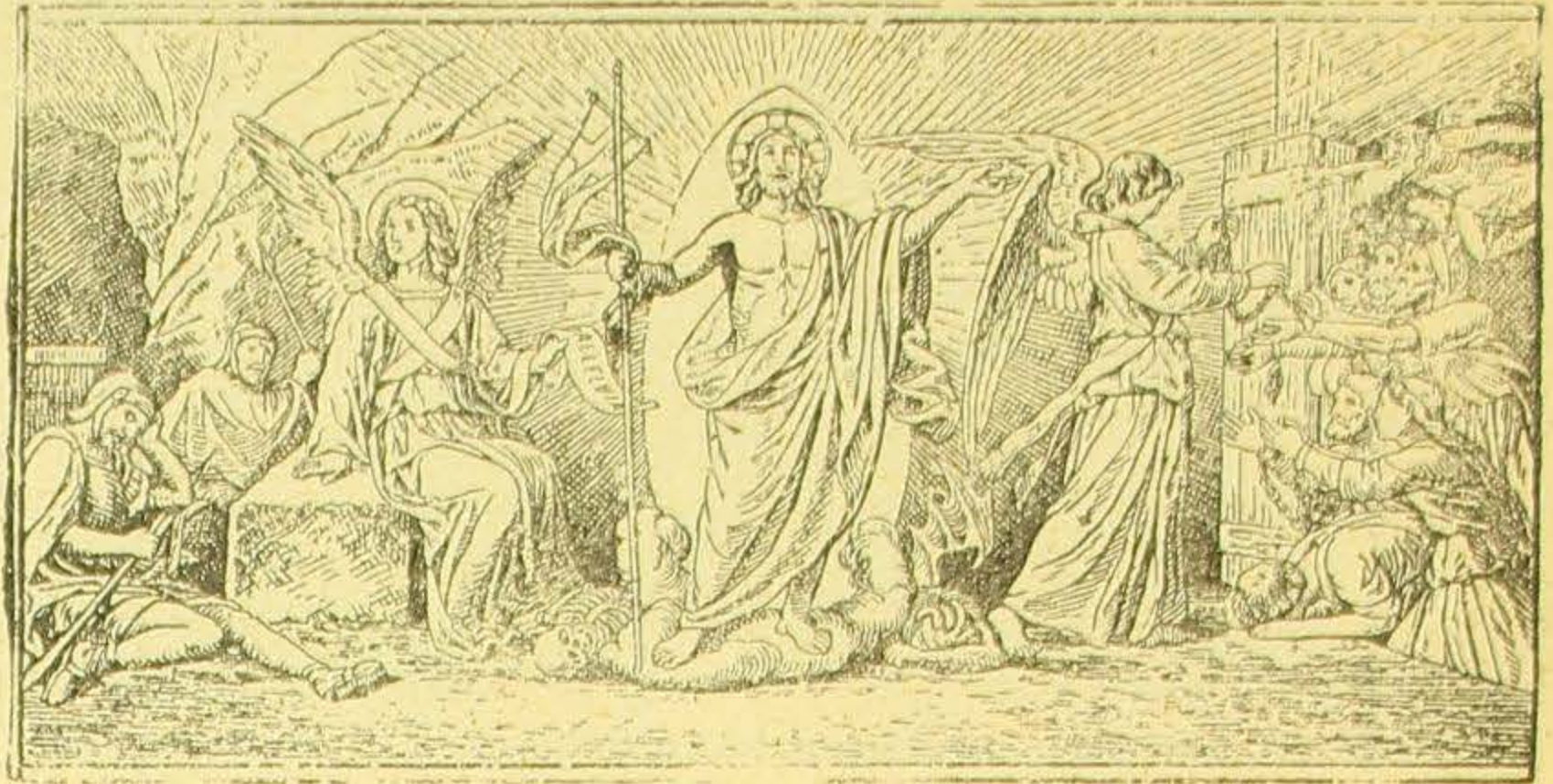
do 6. hladno, od 6. do 10. toplo, 11. kiša, 14. do 16. lijepo, 17. do 19. hladno, 22. do 29. burno, 31. kiša.

Bolje da te majka bije, Neg ožujsko sunce grije.

Travanj

BROJI 30 DANA

April

Nema ga tu, On uskrsnu.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Usk. ponedjeljak	19 Hrizant †
Utorak	2 Franjo P. Priz. ☾	20 O. ob. sv. Sav. †
Srijeda	3 Rikard b.	21 Jakov †
Četvrtak	4 Izidor b.	22 Vasilije †
Petak	5 Vinko Fer. priz. †	23 Nikon †
Subota	6 Siksto p.	24 Zah. Zaduš
14. tjed.	Isus dođe kroz zatvorena vrata. Iv. 20, 19	
Nedjelja	7 Bijela Herman J.	25 N. 3. P. Blagov.
Poned.	8 Dionizije b.	26 Zb. Ark. Gabr. †
Utorak	9 Marija Kleofa ☾	27 Matrona †
Srijeda	10 Mehtilda dj.	28 Ilarion i Stef. †
Četvrtak	11 Leon V. p.	29 Marko i Kir. †
Petak	12 Julije p. †	30 Ivan Lj. †
Subota	13 Hermenegildo m.	31 Hipat. Zaduš.
15. tjed.	Isus dobri pastir. Iv. 10, 11.	
Nedjelja	14 2. po Us. Justin m.	1 N. 4. P. Mar. Ev.
Poned.	15 Anastazija	2 Tito †
Utorak	16 Turibij b. ☾	3 Nikita †
Srijeda	17 <i>Zaštita sv. Josipa</i>	4 Juraj †
Četvrtak	18 Apolonije m.	5 Teodul i dr. †
Petak	19 Krescencij m. (Rast.) †	6 Evtihij †
Subota	20 Sulpicije m.	7 Georg. Akatist.
16. tjed.	Malo i ne ćete me vidjeti. Iv. 6, 16.	
Nedjelja	21 3. po Us. Anselmo	8 N. 5. P. Irod.
Poned.	22 Soter i Kajo m.	9 Eupsihij †
Utorak	23 Adalbert ☾	10 Terentij i dr. †
Srijeda	24 Đurdevo	11 Antipa †
Četvrtak	25 <i>Marko ev.</i>	12 Vasilij †
Petak	26 Kleto m. †	13 Artemon †
Subota	27 Petar Kan. priz.	14 Martin p.
17. tjed.	Idem k onomu, koji me je poslao. Iv. 16, 5.	
Nedjelja	28 4. po Us. Pavao	15 Cvjetnica
Poned.	29 Petar m. (Tvrtko)	15 Agapija †
Utorak	30 Katarina Sijen dj.	17 Simeon †

TRAVANJ

posvećen je štovanju sv. 5 Rana Isusovih.

SUNCE

ulazi 20. u 3 s. 11 m. po podne u znak Bika. Dan poraste za 1 sat i 39 m.

Izlazi:

Zalazi:

1. 5 s. 41 m.	6 s. 27 m.
7. 5 s. 31 m.	6 s. 35 m.
14. 5 s. 17 m.	6 s. 45 m.
21. 5 s. 5 m.	6 s. 55 m.
28. 4 s. 53 m.	7 s. 3 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 2. u 8 s. 29. m. ujutro.
 ☽ Mlad 9. u 9 s. 33. m. uveče.
 ☾ Prvak 16. u 3 s. 9 m. po podne.
 ☽ Uštap 23. u 10 s. 47 m. uveče.

Vrijeme

do 9. vjetrovito i kišovito, 10. do 13. kiša, 14. do 18. hladno, 22. lijepo, od 26. do konca kiša.

Travanj vedar noću, Škodi vinu, voću.

Svibanj

BROJI 31 DAN

Maj

Gospe svibanjska moli se za nas!

Dani	Rim ki kalendar	Grčki kalendar
Srijeda	1 <i>Filip i Jakov op.</i>	18 Ivan dek. †
Četvrtak	2 Atanazije b. ☙	19 <i>Vel. Četvrtak</i> †
Petak	3 <i>Nashašće sv. Križa</i> †	20 <i>Vel. Petak</i> †
Subota	4 Florijan m.	21 <i>Vel. Subota</i>
18. tjed. Ako što zaželite od Oca, dat će Vam. Iv. 16, 23.		
Nedjelja	5. po Us. Pijo V. p.	22 Uskrs
Poned.	6 Ivan p. vr. 1. } prosni	23 Uspn Georg
Utorak	7 Stanislav b. } dani	24 Us utorak
Srijeda	8 Miholjice	25 Marko ev.
Četvrtak	9 Spasovo ☉	26 Vasilij
Petak	10 Antonin b. †	27 Simeon Sr.
Subota	11 Franjo Hier. Priz.	28 Jakov i Sost.
19. tjed. Kada dođe Utješitelj. Iv. 5, 26.		
Nedjelja	12. po Us. Pankracij	29 N. Tomina
Poned.	13 Servacij m.	30 Jakov Z.
Utorak	14 Bonifacij m.	1 Jeremija
Srijeda	15 Ivan de la S. priz. ☾	2 Atanasij
Četvrtak	16 Ivan Nep. m.	3 Teodosije peč
Petak	17 Paskal priz. †	4 Pelagija
Subota	18 Venancij m. †	5 Irena
20. tjed. Učitelj Duh Sveti učit će vas. Iv. 14, 23		
Nedjelja	19 DUHOVI	6 N. Žen. Mir. Job
Poned.	20 Duh Ponedjeljak	7 Poj. sv. Križa
Utorak	21 Feliks m (Srećko)	8 Joan bogosl.
Srijeda	22 Julija d. m. <i>Kv.</i> †	9 Pr. moš. sv. N.
Četvrtak	23 Desiderij (Željko) ☉	10 Simon zil.
Petak	24 Ivana djev. <i>Kv.</i> †	11 Mokij
Subota	25 Urban p. <i>Kv.</i> †	12 Epifanij
21. tjed. Dana mi je sva vlast. Mt. 28, 18		
Nedjelja	26 Presv. Trojstvo	13 N. orasl. Glik.
Poned.	27 Beda Časni priz	14 Izidor
Utorak	28 Augustin b. m.	15 Pahomij
Srijeda	29 Marija M. Paz. dj.	16 Prepol. 50 muč.
Četvrtak	30 TIJELOVO	17 Andronik
Petak	31 Angela dj. † ☾	18 Teodot

SVIBANJ

posvećen je Majci Božjoj.

SUNCE

ulazi 21. u 2 s. 28 m. po podne u znak Blizanaca. Dan poraste za 1 s. 15 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 4 s. 48 m.	7 s. 8 m.
5. 4 s. 42 m.	7 s. 12 m.
12. 4 s. 32 m.	7 s. 20 m.
19. 4 s. 23 m.	7 s. 29 m.
26. 4 s. 17 m.	7 s. 37 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak	2. u 2 s. 26 m. ujutro.
☾ Mlad	9. u 7 s. 7 m. u utro.
☾ Prvak	15. u 9 s. 56 m. uveče.
☾ Ustap	23. u 1 s. 50 m. po podne.
☾ Trećak	31. u 5 s. 13 m. po podne.

Vrijeme

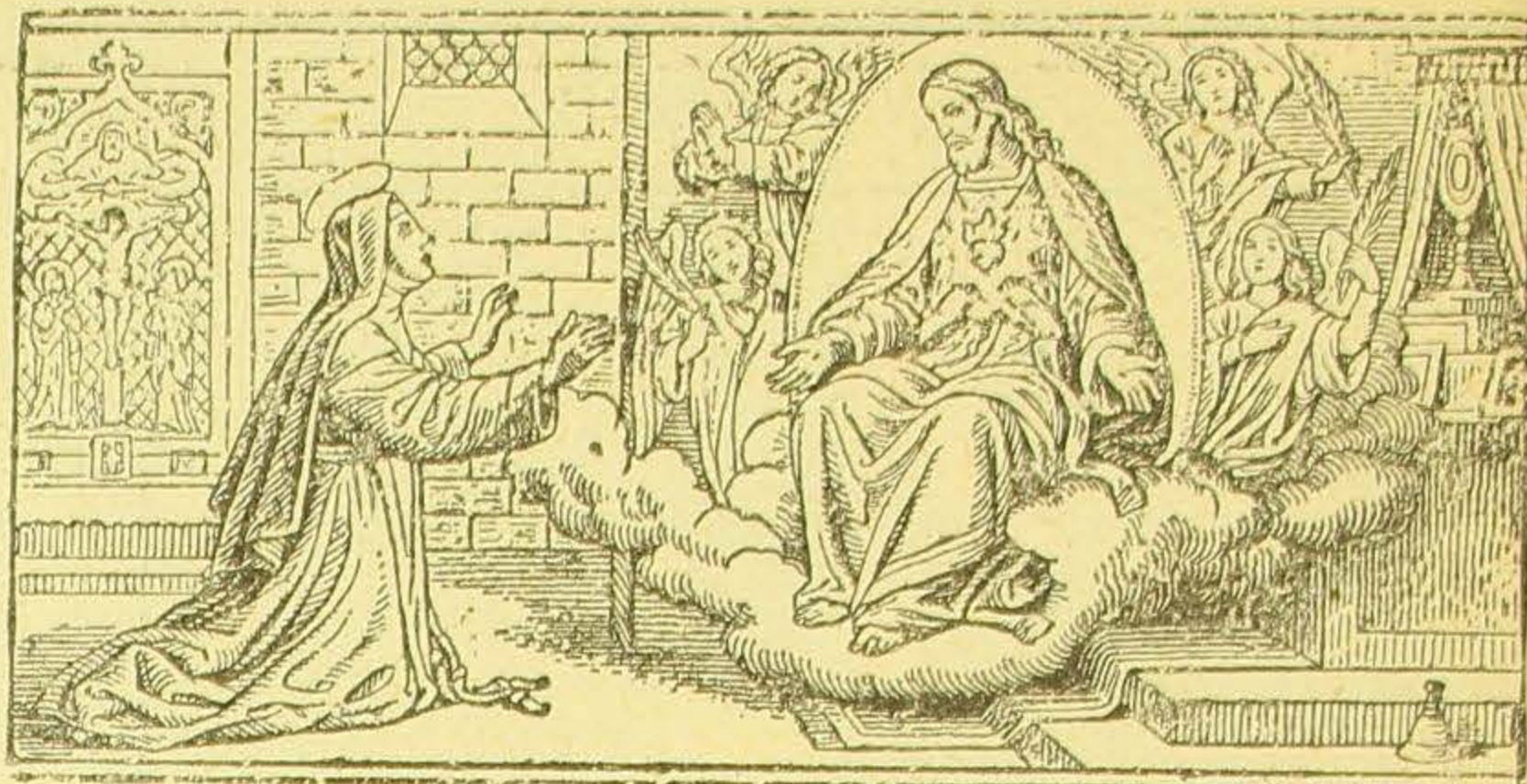
do 7. toplo, 10 do 19 vruće, 20. do 23. hladno i kišovito, 24. hladno i mraz, 25. do 27. oblačno, 28. i 29. hladno, 30. i 31. toplo.

Kad u svibnju mnogo sijeva, Zemljodjeljac neka pjeva.

Lipanj

BROJI 30 DANA

Juni

Srce Isusovo pomiluj nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Subota	1 Gracijan (Radovan)	19 Patrikije
22. tjed.	Neki čovjek zgotovi večeru. Lk 14, 16.	
Nedjelja	2. po Duh. Erazmo	20 N. O. Samar
Poned.	3 Klotilda kr.	21 Konstantin
Utorak	4 Kvirin b.m. (Predrag.)	22 Vasilsko
Srijeda	5 Bonifacije b. m.	23 Mihail ep.
Četvrtak	6 Norbert b.	24 Simeon prep.
Petak	7 Srce Isusovo † ☉	25 N. gl. sv. Iv.
Subota	8 Srce Marijino. Med	26 Karpo
23. tjed.	Priča o izgubljenoj ovcu. Lk 15, 1.	
Nedjelja	3 po Duh. Primo	27 N. o slijepcu.
Poned.	10 Margarita kr.	28 Nikita
Utorak	11 <i>Barnaba ap.</i>	29 Teodozija
Srijeda	12 Ivan Fak. priz.	30 Isakij
Četvrtak	13 Antun Pad. priz.	31 Voznesenje
Petak	14 Bazilije b. (Zvon.) † ☽	1 Justin
Subota	15 Vid m.	2 Nikefor
24. tjed.	O obilatom ribolovu. Lk. 5, 1.	
Nedjelja	4 po D. Ivan Fr. Reg	3 N. ot. mik. sab.
Poned.	17 Adolf b.	4 Mitrofan
Utorak	18 Efrem S. priz.	5 Dorotej
Srijeda	19 Julijana dj.	6 Visarion i I.
Četvrtak	20 Silverij p.	7 Teodat ank. †
Petak	21 Alojzije priz. †	8 Teodor Str. †
Subota	22 Pavlin b. ☿	9 Kiril Al. Zaduš.
25. tjed.	Ako pravda vaša ne bude veća. Mt. 5, 20.	
Nedjelja	5 po D. Agripina m.	10 Šošet. sv. D.
Poned.	24 Rođ. Ivana Krst.	11 Duh. pon.
Utorak	25 Vilim priz.	12 Onufrij i Pet. †
Srijeda	26 Ivan i Pavao m.	13 Akilina i Tr. †
Četvrtak	27 Ladislav kr.	14 Elizej pr. †
Petak	28 Irenej b. †	15 Amos pr. †
Subota	29 Petar i Pavao ap.	16 Tihon č
26. tjed.	Pomnoženje hljeba. Marko 8, 1.	
Nedjelja	30 6 po D. Sp. sv. P. ☾	17 N. Svih Sveti

LIPANJ

posvećen je Presvetom Srcu Isusovom.

SUNCE

ulazi 21. u 11 s. noću u znak Raka i počinje ljeto. Dan poraste za 18 m.; a od 20. smanji se za 4 m. do konca mjeseca.

Izlazi:

Zalazi:

2. 4 s. 13 m	7 s. 42 m.
9. 4 s. 9 m.	7 s. 47 m.
16. 4 s. 8 m.	7 s. 52 m.
23. 4 s. 9 m.	7 s. 54 m.
30. 4 s. 12 m.	7 s. 54 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Mlad	7. u 2 s. 55 m. po podne.
☽ Prvak	14. u 6 s. 15 m. ujutro.
☾ Uštap	22. u 5 s. 15 m. ujutro.
☾ Trećak	30. u 4 s. 51 m. ujutro.

Vrijeme

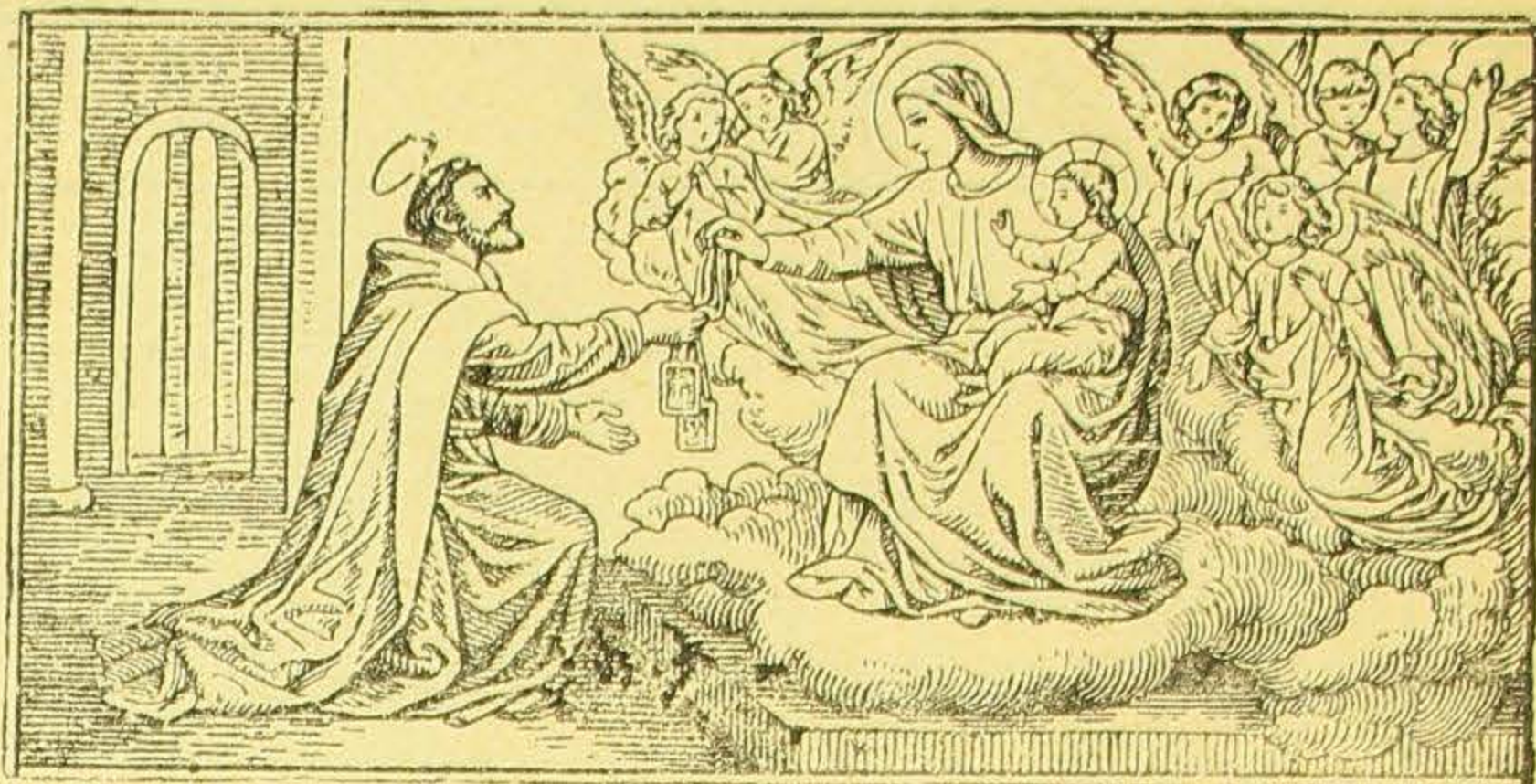
do 3. lijepo, 4. i 5. oblačno i maglovito, 7. kiša, 8. do 26. toplo i suho, 27. do 29. kiša, 30. hladna noć.

Hladan Juni
Sve pokunji.

Srpanj

BROJI 31 DAN

Juli

Gospe škapularska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Presv. Krv Isusova	18 Leontije †
Utorak	2 <i>Pohod Bl. Dj. Marije</i>	19 Juda ap. †
Srijeda	3 Heliodor b.	20 Metodij †
Četvrtak	4 Udalrik b. Berta	21 Julijan †
Petak	5 <i>Ćiril i Met. slav. ap.</i> †	22 Eusebij †
Subota	6 Izaija pr. ☾	23 Agripa
27. tjed. Čuvajte se lažnih proroka. Mt. 7, 15.		
Nedjelja	7 7. p. D. Vilibald b.	24 N. 12 p. D. R. Iv.
Poned.	8 Elizabeta kr.	25 Febronij †
Utorak	9 Brcko b.	26 David †
Srijeda	10 Amalija dj. (Ljubica)	27 Samson †
Četvrtak	11 Pijo I. p. Olga	28 Kir i Ivan †
Petak	12 Ivan Gv. priz. †	29 Petar i Pavao
Subota	13 Margarita dj. (Bis.) ☾	30 Zbor 12 apost.
28. tjed. O nepravdom upravitelju. Lk. 16, 1.		
Nedjelja	14 8. po D. Bonavent	1 N. 3. po Duh.
Poned.	15 Henrik kr.	2 Haljina Bogor.
Utorak	16 <i>Gospa Škapularska</i>	3 Jakinto
Srijeda	17 Aleksij priz.	4 Andrija
Četvrtak	18 Kamilo priz. (Mirosl.)	5 Kir i Metodije.
Petak	19 Vinko Paul. Priz. †	6 Atanazij
Subota	20 Ilija prorok	7 Tomo
29. tjed. Isus plače nad Jerusolimom. Lk. 19, 41.		
Nedjelja	21 9. po D. Dan. pr. ☾	8 N. 4. po Duh.
Poned.	22 M. Magdalena	9 Pankracij
Utorak	23 Apolinar b. m.	10 45 mučenika
Srijeda	24 Kristina dj. m.	11 Eufemij
Četvrtak	25 <i>Jakov ap.</i>	12 Proklo
Petak	26 <i>Ano mali Bl. Dj. M.</i> †	13 Zbor. Ark. Gab.
Subota	27 Pantaleon m.	14 Akita
30. tjed. O farizeju i cariniku. Lk. 18, 9.		
Nedjelja	28 10. po D. Naz. i In. m. ☾	15 N. 5. po Duh.
Poned.	29 Marta dj. ☾	16 Antinogen
Utorak	30 Abdon i Senen m.	17 Marina
Srijeda	31 Ignacije L. priz.	18 Emilij

SRPANJ

posvećen je štovanju predragocjene Krvi Isusove.

SUNCE

ulazi 23. u 9 s. 54 m. u znak Lava. Dan se smanji za 56 minuta.

Izlazi: Zalazi:

1. 4 s. 12 m.	7 s. 54 m.
7. 4 s. 17 m.	7 s. 53 m.
14. 4 s. 22 m.	7 s. 49 m.
21. 4 s. 30 m.	7 s. 42 m.
28. 4 s. 37 m.	7 s. 35 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Mlad	6. u 9. s. 47 m. uveče.
☾ Prvak	13. u 5 s. 5 m. po podne.
☾ Uštap	21. u 8 s. 21 m. uveče.
☾ Trećak	29. u 1 s. 56 m. po podne.

Vrijeme

1. jaka magla, 3. i 4. lijepo, 5. i 6. kiša, 7. do 13. vjetrovito, 14. kiša, zatim lijepo do kraja.

Jul močvaran, Svačemu je kvaran.

KOLOVOZ

BROJI 31 DAN

AVGUST

Velika Gospe moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Četvrtak	1 Petar u okov.	19 Makrina
Petak	2 Porciunkula	20 Ilija
Subota	3 Augustin b. zagr.	21 Simeon
31. tjed.	Isus izliječi gluhoonijemoga. Mr. 7, 31.	
Nedjelja	4 11. po D. Dominik	22 N. 6. p. D. Mag.
Poned.	5 Sniježna Gospa	23 Trofin i Teofan
Utorak	6 Preobraženje Krist.	24 Boris i Hljeb
Srijeda	7 Kajetan Priz.	25 Ana
Četvrtak	8 Cirijak m.	26 Ermolaj
Petak	9 Roman m.	27 Pantalejmon
Subota	10 Lovro m.	28 Prohor i dr.
32. tjed.	O milosrdnom Samaritancu. Lk. 10, 23.	
Nedjelja	11 12. po D. Suzana	29 N. 7. po Duh.
Poned.	12 Klara dj. (Bistra)	30 Sila
Utorak	13 Hipolit i Kas. m.	31 Jevdokim
Srijeda	14 Euzebije priz.	1 Proish. sv. Kr.
Četvrtak	15 Velika Gospa	2 Prenos s. St.
Petak	16 Roka p. Joakim	3 Izakij i dr.
Subota	17 Hijacint priz.	4 7 djet. efeš.
33. tjed.	Isus ozdravi 10 gubacava Lk. 17, 11.	
Nedjelja	18 13. po D. Jelena Kr.	5 N. 8. po Duh.
Poned.	19 Ljudevit b.	6 Preobraženje
Utorak	20 Bernardo op.	7 Domentije
Srijeda	21 Franciska S. ud.	8 Emilijan Kir.
Četvrtak	22 Timotej	9 Matija ap.
Petak	23 Filip Ben. priz.	10 Lavrentij
Subota	24 Bartol ap.	11 Euplo
34. tjed	Nitko ne može 2 gosp. služiti. Mt. 6, 24.	
Nedjelja	25 14. po D. Ljudevit Kr.	12 N. 9. po Duh.
Poned.	26 Zefirin p.	13 Maksim i Od.
Utorak	27 Josip Kalas. priz.	14 Miheja
Srijeda	28 Augustin b.	15 Usp. Bogor.
Četvrtak	29 Glavosjek Iv. Kr.	16 Diomid
Petak	30 Ruža Lim. d.	17 Miron
Subota	31 Rajmund N. priz.	18 Flor i Lauro

KOLOVOZ

posvećen je prečistom Srcu Marijinu.

SUNCE

ulazi 23. u 4 s. 42 m. po podne u znak Djevice. Dan se smanji za 1 s. 33 minute.

Izlazi: Zalazi:

1. 4 s. 41 m.	7 s. 30 m.
4. 4 s. 45 m.	7 s. 27 m.
11. 4 s. 54 m.	7 s. 17 m.
18. 5 s. 2 m.	7 s. 5 m.
25. 5 s. 11 m.	6 s. 53 m.

MJESEČEVE MIJENE

● Mlad	5. u 4 s. 40 m. ujutro.
☾ Prvak	12. u 7 s. 1 m. ujutro.
☽ Uštap	20. u 10 s. 42 m. prije podne.
☾ Trećak	27. u 9 s. 2 m. uveče.

Vrijeme

do 3. lijepo, 10. do 13. hladno, 14. kiša, 15 i 16. lijepo, 17. do 20. žega, 22. do 26. kiša, 28. do 31. lijepo.

Ake žeže august, Žeže i vino.

Rujan

BROJI 30 DANA

Septembar

Andele čuvaru, čuvaj i brani nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
35. tjed.	Isus uskrisuje mladića u Naimu. Lk. 7, 11.	
Nedjelja	1 15. po D. Egidije op.	19 N. 10. po Duh.
Poned.	2 Zeno m.	20 Samuilo
Utorak	3 Mansvet b. ☉	21 Tadej ap.
Srijeda	4 Rozalija dj.	22 Agatonik
Četvrtak	5 Lovro Just. b.	23 Lup. m.
Petak	6 Zaharija pr. Veljko †	24 Eutih
Subota	7 Marko Križev. m.	25 Bartol i Tit.
36. tjed.	Isus ozdravi vodeničavoga. Lk. 14, 1.	
Nedjelja	8 16. po D. Mal. Gosp.	26 N. 11. po Duh.
Poned.	9 Petar Klaver priz.	27 Pimen
Utorak	10 Nikola Tol. Priz. ☾	28 Mojsije M.
Srijeda	11 Proto i Hijac. m.	29 Usjek sv. Iv. †
Četvrtak	12 <i>Ime Marijino</i>	30 Aleksandar i dr.
Petak	13 Amat b. (Ljubomir) †	31 Polož. poj. B.
Subota	14 <i>Uzvišenje sv. Križa</i>	1 Načalo lj. S.
37. tjed.	Koja je najveća zapovijed. Mt. 22, 34.	
Nedjelja	15 17. po D. Zal. Gospa.	2 N. 12. po Duh.
Poned.	16 Ludmila dj.	3 Antim
Utorak	17 Rane sv. Franje	4 Vavilo i Moj.
Srijeda	18 Josip Kup. Kv. †	5 Zaharija od Pr.
Četvrtak	19 Januarij m. ☽	6 Eudoksij
Petak	20 Eustahij m. Kv. †	7 Sozont Predpr.
Subota	21 <i>Matej ap. Kv.</i> †	8 Rožd. Bogor.
38. tjed.	Isus ozdravi uzetoga. Mt. 9, 1.	
Nedjelja	22 18. po D. Mauricije	9 N. 13. po Duh.
Poned.	23 Tekla dj.	10 Minodora
Utorak	24 M. B. otk. sužnjeva	11 Teodora
Srijeda	25 Kleofa m.	12 Od. r. i Avton
Četvrtak	26 Ciprijan i Justina ☽	13 Kornel
Petak	27 Kuzma i Damjan m. †	14 Uzv. s. Križa †
Subota	28 Venceslav kr.	15 Nikita
39. tjed.	Priča o kraljevskoj svadbi. Mt. 22, 1.	
Nedjelja	29 19. po D. Mih. Ark.	18 N. 14. po Duh.
Poned.	30 Jeronim priz.	17 Sofija

RUJAN

posvećen je štovanju
Anđela Čuvara.

SUNCE

ulazi 23. u 1 s. 53 m.
po podne u znak Te-
zulje i počinje jesen. Dan
se smanji za 1 s. 40 m.

Izlazi:

Zalazi:

1. 5 s. 20 m.	6 s. 40 m.
8. 5 s. 25 m.	6 s. 31 m.
15. 5 s. 35 m.	6 s. 16 m.
22. 5 s. 43 m.	6 s. 3 m.
29. 5 s. 52 m.	5 s. 49 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Mlad	3. u 12 s. 48 m. po podne.
☽ Prvak	10. u 11 s. 57 m. uveče.
☽ Uštap	19. u 12 s. 16 m. o ponoći.
☽ Trećak	26. u 3 s. 7 m. ujutro.

Vrijeme

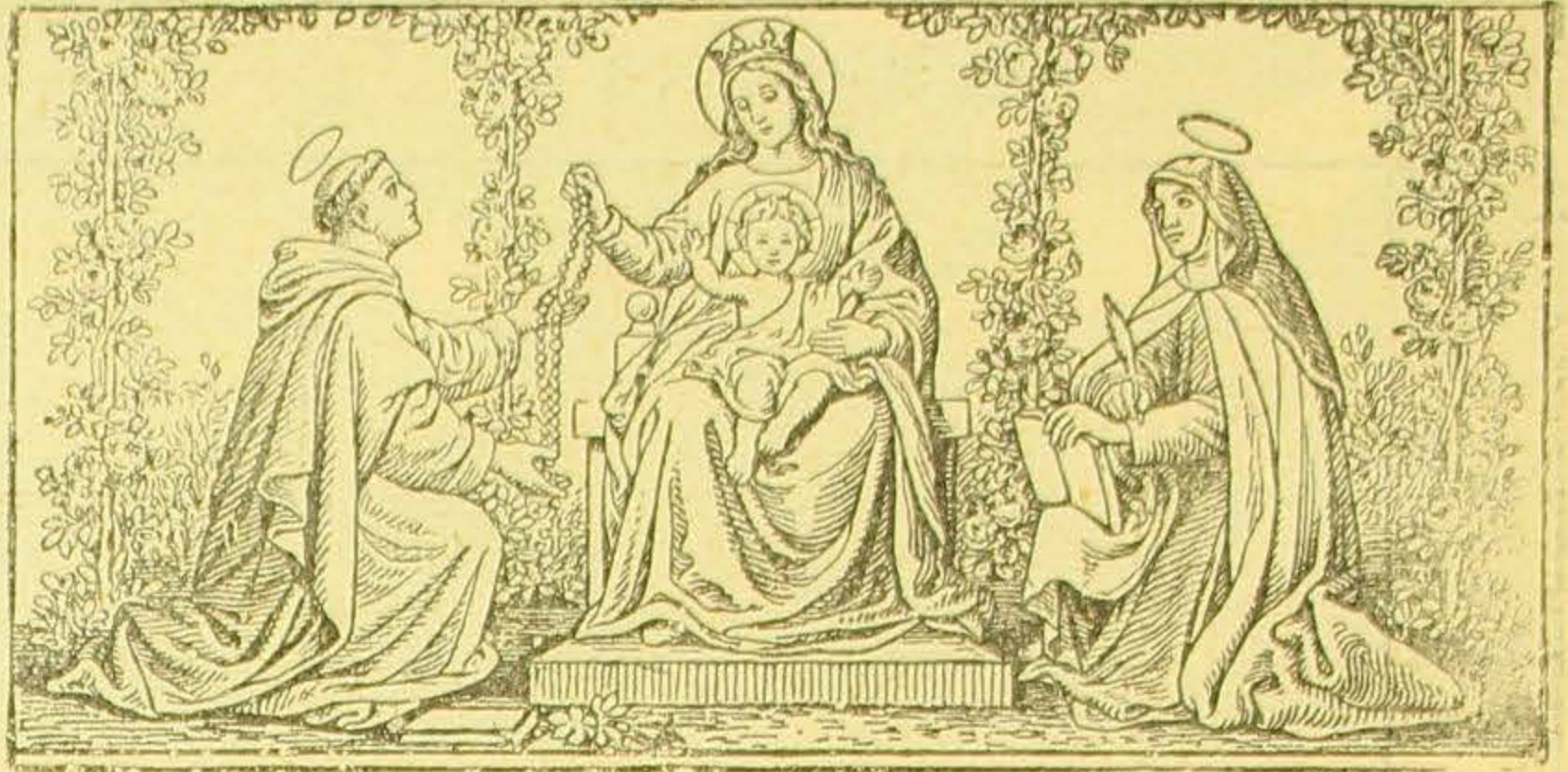
do 6 lijepo, 7. do 9.
hladno, 13. do 16. lijepo,
zatim oblačno i kišovito
do kraja mjeseca.

Rujanski hlad
Gotov jad.

Listopad

BROJI 31 DAN

Oktoobar

Kraljice presv. Krunice moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Remigije	18 Eumenij
Srijeda	2 <i>Andeli Čuvari</i> ☾	19 Trofim
Četvrtak	3 Terezija od M. Is.	20 Eustatij
Petak	4 Franjo As. priz. †	21 Kodrat
Subota	5 Placid m.	22 Foka
40. tjed. Isus ozdravi sina kralj. čovjeka. Iv. 4, 46.		
Nedjelja	6 20 po D. Bruno priz.	23 N. 15. po Duh.
Poned.	7 <i>Sv. Krunica</i>	24 Tekla
Utorak	8 Brigita ud.	25 Eufrosinija
Srijeda	9 Dionizij b.	26 Smrt Ivana ap.
Četvrtak	10 Franjo Borg. Priz. ☾	27 Kalistrat
Petak	11 Nikazije b. m. †	28 Hariton
Subota	12 Maksimilijan b.	29 Kirijak
41. tjed. Priča o praštanju duga. Mt. 18, 25.		
Nedjelja	13 21. po D. Eduard kr.	30 N. 16. po Duh.
Poned.	14 Kalisto p.	1 Pokr. Bogor.
Utorak	15 Terezija dj.	2 Kiprijan
Srijeda	16 Hedviga kr.	3 Dionizij
Četvrtak	17 Margareta Al. dj.	4 Jerotej
Petak	18 <i>Luka ev.</i> ☼ †	5 Haritina
Subota	19 Petar Alk. priz.	6 Toma ap.
42. tjed. Da li je slobodno porez dati. Mt. 22, 15.		
Nedjelja	20 22. po D. Ivan K. pr.	7 N. 17. po Duh.
Poned.	21 Uršula dj. m.	8 Pelagija
Utorak	22 Kordula dj. m.	9 Jakov ap.
Srijeda	23 Ignacije b.	10 Eulampij
Četvrtak	24 Rafael ark.	11 Filip đ.
Petak	25 Krizanto i Dar. m. † ☾	12 Prov i Tarah
Subota	26 Demetrije m.	13 Karpo i Pap
43. tjed. Isus uskrse kćer Jairovu. Mt. 9, 18.		
Nedjelja	27 23. po D. Krist Kr.	14 N. 18. po Duh.
Poned.	28 <i>Simun i Juda ap.</i>	15 Lukijan
Utorak	29 Narcis b.	16 Longin
Srijeda	30 Alfonzo Rod. priz.	17 Ozeja
Četvrtak	31 Vuk b. †	18 Luka ev.

LISTOPAD

posvećen je Kraljici presv. Krunice.

SUNCE

ulazi 23. u 10 s. 42 m. u večer u znak Škorpiona. Dan se smanji za 1 s. 43 minute.

Izlazi: Zalazi:

1. 5 s. 57 m.	5 s. 42 m.
16. 6 s. 3 m.	5 s. 32 m.
13. 6 s. 12 m.	5 s. 20 m.
20. 6 s. 22 m.	5 s. 7 m.
27. 6 s. 32 m.	4 s. 56 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Mlad	2. u 11. s. 19 m. noću.
☽ Prvak	10. u 7 s. 5 m. uveče.
☾ Uštap	18. u 7 s. 6 m. uveče.
☽ Trećak	25. u 9 s. 21 m. prije podne.

Vrijeme

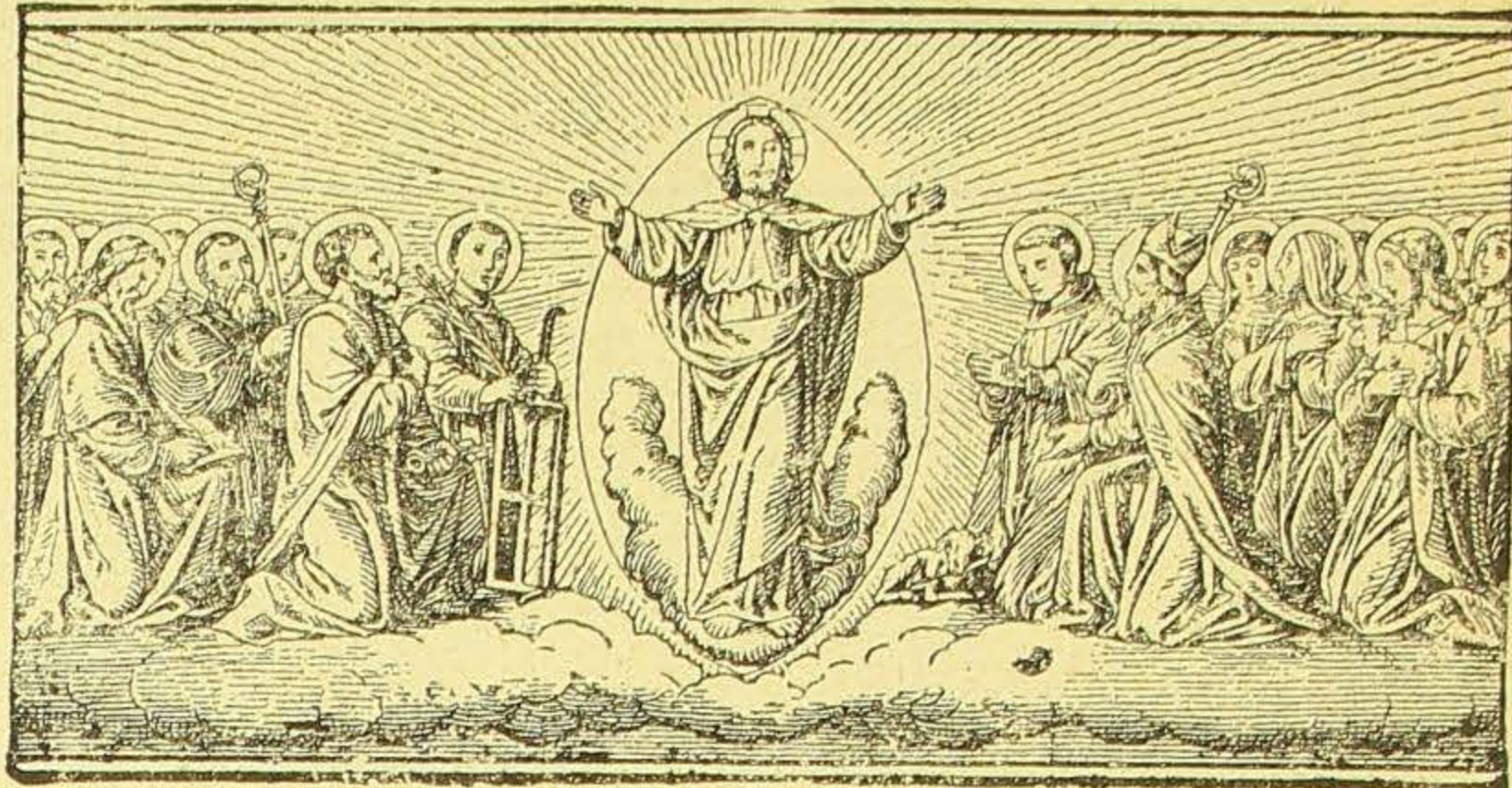
do 14. promjenljivo, zatim do 23. neobično hladno, 26. malo kiše, 29. i 30. hladno, 31. kiša.

Kakvo sjeme,
Takav plod.

Studen

BROJI 30 DANA

Novembar

Svi sveti i svetice Božje molite se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Svi Sveti ☉	19 Joel i Uar
Subota	2 Mrtvi dan	20 Artemij
44. tjed.	Isus utiša oluju na moru Mt. 8, 23.	
Nedjelja	3 24. po D. Hubert b.	21 N. 19. po Duh.
Poned.	4 Karlo Bor. b. (Drag.)	22 Averkij
Utorak	5 Mirko priz.	23 Jakov ap.
Srijeda	6 Leonard priz.	24 Areta
Četvrtak	7 Engelbert b. Anđelko	25 Markijan i Mart
Petak	8 Bogdan p. †	26 Dimitrij
Subota	9 Teodor m. (Božid.) ☾	27 Nestor
45. tjed.	O dobrom sjemenu i kukolju. Mt. 13, 24.	
Nedjelja	10 25. po D. Andr. Av.	28 N. 20. po Duh.
Poned.	11 Martin b.	29 Anastazija
Utorak	12 Martin p.	30 Zinovij
Srijeda	13 Stanislav priz.	31 Stahij
Četvrtak	14 Jozafat b. m.	1 Kozma i Dam.
Petak	15 Leopold priz. †	2 Akindin
Subota	16 Ivan Trogir. b.	3 Akepsinij
46. tjed.	Kralj neb. kao zrno gorušično. Mt. 13, 31.	
Nedjelja	17 26. po D. Grgur ☽	4 N. 21. po Duh.
Poned.	18 Odo priz.	5 Galektion
Utorak	19 Elizabeta ud.	6 Pavao b. c.
Srijeda	20 Feliks V. priz.	7 Jer. i Lazar.
Četvrtak	21 <i>Prikazanje B.D.M.</i>	8 Zbor Mih. Ark.
Petak	22 Cecilija dj. m. †	9 Onifizor
Subota	23 Klement p. ☾	10 Erasto
47. tjed.	Isus naviješta propast Jerus. Mt. 24, 15.	
Nedjelja	24 27. po D. Ivan od Kr.	11 N. 22 po Duh.
Poned.	25 Katarina dj. m.	12 Jozafat
Utorak	26 Ivan Berhmans priz.	13 Ivan Zlat.
Srijeda	27 Virgilije b.	14 Filip
Četvrtak	28 Sosten priz.	15 Guri. Poč. p. †
Petak	29 Saturnin m.	16 Matej ev. †
Subota	30 <i>Andrija ap.</i>	17 Gregorij

STUDENI

sjeća nas groznih muka, što ih trpe duše u čistilištu.

SUNCE

ulazi 22. u 6 s. 14 m. po podne u znak Strijelca. Da se smanji 1 s. 16 m.

Izlazi:

Zalazi:

1. 6 s. 40 m.	4 s. 47 m.
10. 6 s. 52 m.	4 s. 35 m.
17. 7 s. 3 m.	4 s. 27 m.
24. 7 s. 12 m.	4 s. 21 m.
30. 7 s. 19 m.	4 s. 18 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Mlad	1. u 1 s. 1 m. po podne.
☾ Prvak	9. u 3 s. 10 m. po podne.
☾ Uštap	17. u 1 s. 14 m. iza ponoći.
☾ Trećak	23. u 5 s. 4 m. ujutro.

Vrijeme

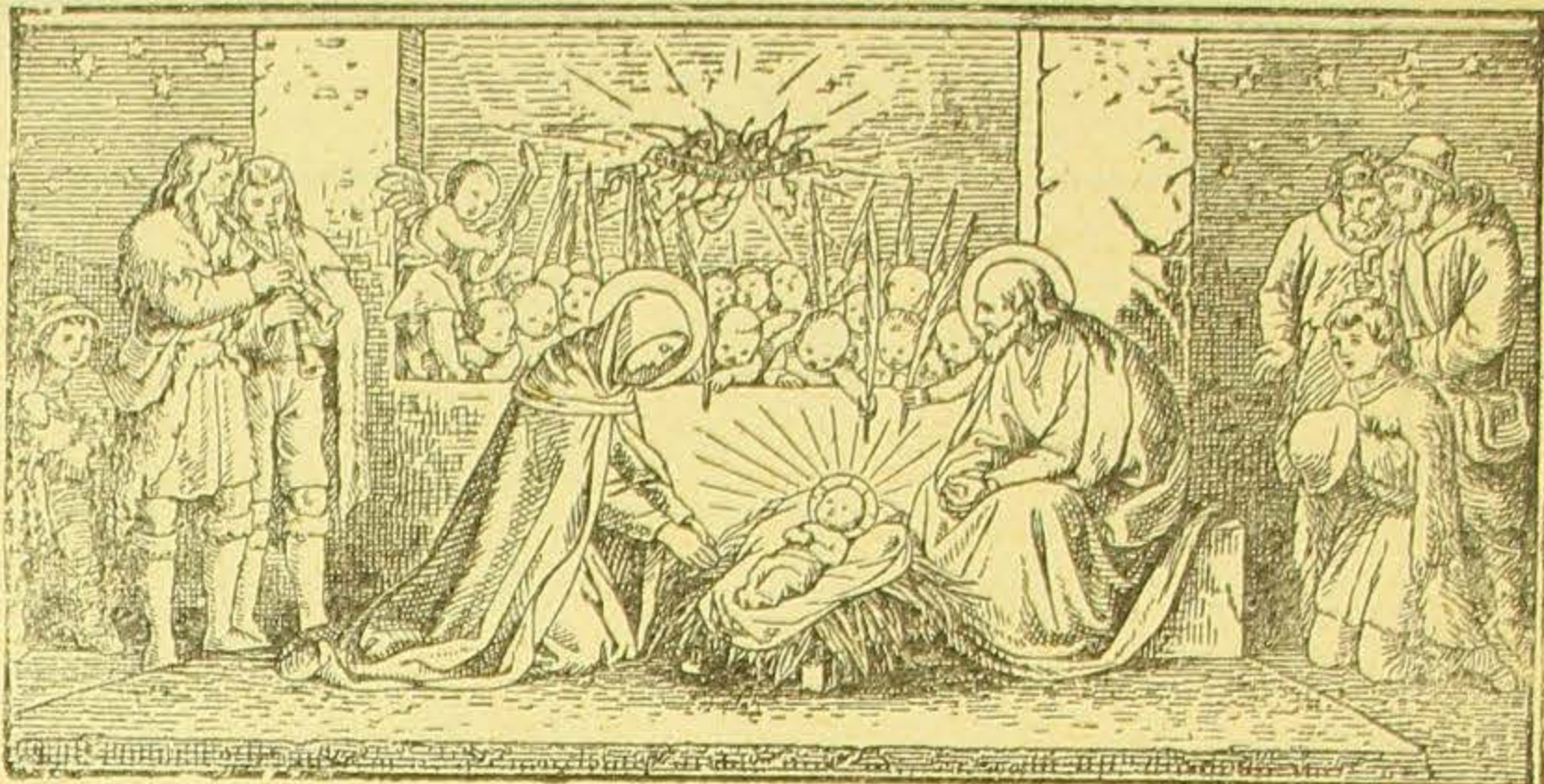
do 9. kišovito, 10. do 14. prijatno, 15. i 16. kiša, 23. hladno, 24. blago, 29. i 30. zima.

Sveta Kata, Snig za vrata.

Prosinac

BROJI 31 DAN

Decembar

Rodi Marija Isusa, Spasitelja svijeta. (Božić)

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	
48. tjed.	Isus proriče sudnji dan. Lk. 21, 15.		
Nedjelja	1 Adv. Eligij b. ☉	18 N. 23. po Duh.	
Poned.	2 Bibijana dj. m.	19 Avdij †	
Utorak	3 Franjo Ks. priz.	20 Greg. dek †	
Srijeda	4 Barbara dj. m.	21 Uvod Bogor.	
Četvrtak	5 Saba op.	22 Filimon †	
Petak	6 Nikola b. †	23 Amfilchij †	
Subota	7 Ambrozije b.	24 Katarina †	
49. tjed	Ivan šalje učenike k Isusu Mt. 11, 2.		
Nedjelja	8 2 Ad. Bezgr. Z.M.B.	25 N. 24. po Duh.	
Poned.	9 Leokadija dj. m. ☾	26 Alipij †	
Utorak	10 Prenos kuće Loret.	27 Jakov †	
Srijeda	11 Damas p.	28 Stefan i Ilin. †	
Četvrtak	12 Maksencij m.	29 Paramon †	
Petak	13 Lucija dj. m. †	30 Andrija ap. †	
Subota	14 Spiridion b.	1 Naum †	
50. tjed.	Židovi šalju svećen. k Ivanu. Iv. 1, 19.		
Nedjelja	15 3. Adv. Materice	2 N. 25. po Duh.	
Poned.	16 Adelhajda ud. ☼	3 Sofonij †	
Utorak	17 Lazar b.	4 Barb. i Iv. D. †	
Srijeda	18 Oč p. B. D. M. <i>Kv.</i> †	5 Sava osv. †	
Četvrtak	19 Vladimir priz.	6 Nikola †	
Petak	20 Amon m. <i>Kv.</i> †	7 Ambrozij †	
Subota	21 <i>Toma op. Kv</i> †	8 Bezgr. Z. B.	
51. tjed.	Ivan propovijeda u pustinji. Lk. 3, 1.		
Nedjelja	22 4. Adv. Oci	9 N. 26. po Duh.	
Poned.	23 Viktorija dj. ☾	10 Mino †	
Utorak	24 Adam i Eva Bad. †	11 Danilo †	
Srijeda	25 BOŽIĆ Rođ. Kr.	12 Spiridion †	
Četvrtak	26 Stjepan m.	13 Eustratij i dr. †	
Petak	27 <i>Ivan op.</i> †	14 Tiro i Leukij †	
Subota	28 Mladenci m.	15 Eleuterij i P. †	
52. tjed.	Marija i Josip dive se proroštvima. Lk. 2.		
Nedjelja	29 Dj. Isusa Toma b.	16 N. Praotaca	
Poned.	30 David kr.	17 Danijel †	
Utorak	31 <i>Silvestar p.</i> ☾	18 Sebastijan †	

PROSINAC
posvećen je
Malom Isusu.

SUNCE

ulazi 22. u 8 s. 53 m. u
jutro u znak Kozoroga i
počinje zima. Dan se
smanji za 19 m. Od 23.
do konca mjeseca po-
raste za 4 minute.

Izlazi:

Zalazi:

1. 7 s. 20 m.	4 s. 17 m.
8. 7 s. 28 m.	4 s. 16 m.
15. 7 s. 34 m.	4 s. 16 m.
22. 7 s. 39 m.	4 s. 19 m.
29. 7 s. 41 m.	4 s. 23 m.

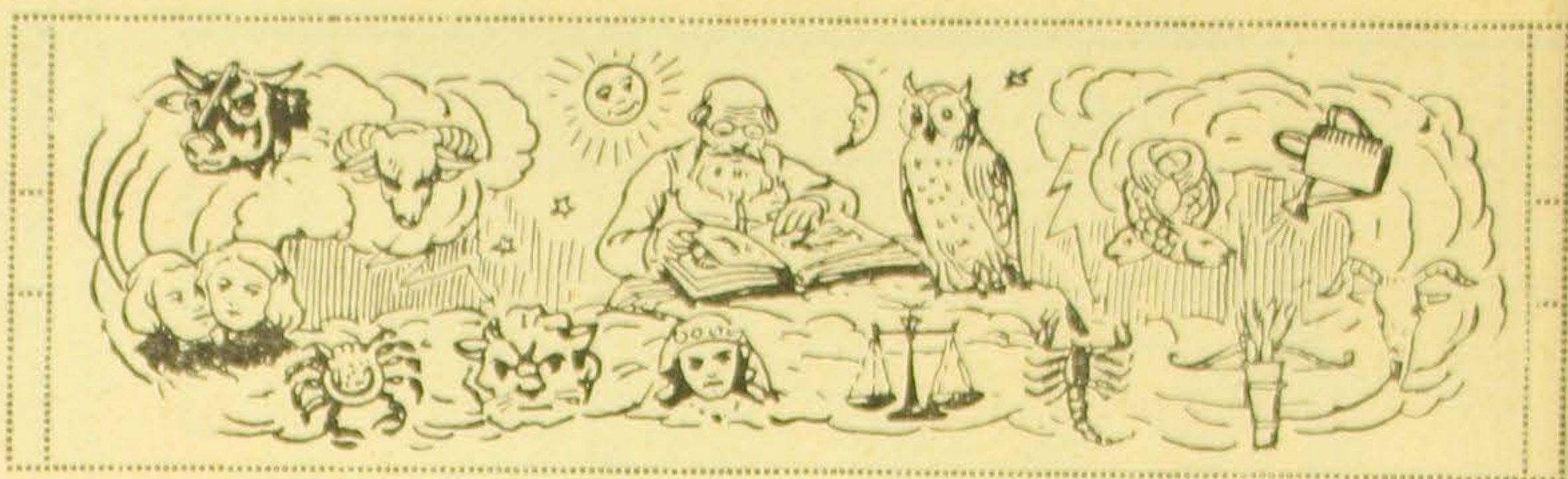
MJESEČEVE MIJENE

☾ Mlad 1. u 5 s. 48 m.
ujutro.
☾ Prvak 9. u 10 s. 42 m.
prije podne.
☾ Uštap 16. u 12 s. 38 m.
o podne.
☾ Trećak 23. u 3 s. 27 m.
ujutro.
☾ Mlad 31. u 12 s. 42 m.
o ponoći.

Vrijeme

1. hladno, 4. snijeg, 5.
do 10 jake kiše i poplavlave,
11. do 14. opet kiše,
21. snijeg, 22. do kraja
prilično hladno.

*Bolje decembar ružan,
Nego južan.*

100-godišnji Gatalac

za godinu 1929.

Sunce sija al i ono zade,
 Sjajno sunce na nebu pomrča,
 Mjesec bl'jedi nikad jednak nije,
 Sad se puni, sada ga nestaje:
 Ali ljubav moja, Rode mili,
 Što za tobom vazda jagmi, cvili,
 Ljubav nema mira ni počinka,
 U ljubavi nema pomrčanja,
 Ona bdije danju i u noći
 Ona za te radi u samoći.
 Pa što tebe više bije b'jeda,
 Pa što dalje ideš s prava puta
 I stradavaš, ko i druga lúta;
 Ljubav tebe sve brižnije prati,
 Da ti bude i otac i mati,
 Kada kloneš, — da se ne udariš
 Već u meko krilo da te primi
 Majka tvoja — **Crkva Isusova.**

*

Evo opet minula godina;
 Vrh **hiljadu devetsto dvadeset**
 Od danaske piše se **deveta**
 Toliko je prohujalo ljeta
 Od kako je ogranulo Sunce
 Ogrijalo sve sinove ljudske
 A u grudi Sina Božijega
Srce, puno — božanske ljubavi.
 Za to vr'jeme probali su ljudi
 Da s' od žege Sunčeve zaklone,
 Jer od zraka Sunčevih sve klone
 Što j' u gr'ješnom srcu procvatalo.
 Al se bez njeg živjet nije dalo,

Sve je smrzlo, sve je izginulo
 I paklenim ognjem izgorjelo.
 Za to s' mi od Sunca ne krijemo
 Već pred njime duše razvijemo
 Da nam život traje: ne hiljade,
 Nego da mu baš ne bude kraja,
 Dok je Boga i njegova raja.

*

Dugo mi je čekati bilo, Rode,
 Da osvane opet ljeto novo,
 Ljeto ovo, da ti rekнем slovo,
 Da pozdravim veliko i malo,
 Što još nije groblje progutalo.
 Ovo ljeto **Mjesec** sjajni vlada,
 Što se m'jenja; sad ga vidiš mlada,
 A sad puna, pa se gubi s neba,
 Da se opet ukaže — novina.
 Prava slika nestalnosti, svima.
 Mjesec jeste Zemlji vjerni družo
 Oko Sunca oni vjerno kruže
 Ali Mjesec još se vjerno vije
 Oko Zemlje u četir nedjelje.
 Učenjaci baš ozbiljno vele,
 Da na Zemlji mnogo je promjene,
 Baš od sile maloga Mjeseca
 Kad se Mjesec namjesti od Sunca,
 Tad oboje vuku vode sebi
 Za to talsi skaču pod oblake
 I nastaju silne olujine.
 A kada se „na sadžak“ namjeste:
 Jedan tamo, drugi amo vuče,
 Pa nastaje vedro i tišine.

Još ću jedno za Mjesec da kažem:
 „Polumjesec“, znamen vjere turske,
 Krive sablje, baš ko mjesec mladi.
 Letile su po zemljama našima,
 Letile su u ruku junačkim,
 Da „Krst časni i slobodu zlatnu“
 Svale u prah i ugužvu svežu.
 Poteklo je krvi na potoke,
 Letilo je glava na hrnjage,
 Patilo se i previjalo se,
 Pa je Mjesec zašao, na vjeke,
 A Krst stoji u Sunčevu sjaju,
 Ogranulo Sunce i na râju...

*

Šta nam Mjesec,
 Mjesec vjerni, promjenljivi kaže?
 Mudrost stara, nije od vračara,
 Nego ona, što je od iskona,
 Što se gradi na iskustvu dnevnom
 Kaže ovo: mnogi će potresi
 Lice zemlje nagrditi ljuto
 Ruševine zasut mnoge ljude;
 More će se često zasigrati
 I mnoge će lađe potopiti
 U vazduhu b'jesne olujine
 Doneti će tuče, leda, vodâ,
 Izvaliti rodne voćke krasne.
 I vode će navrit sa planine
 Zaliti će zelene livade
 Potopiti bijelu pšenicu.

Zima će bit studena i sn'ježna,
 Smetovi će zakrčiti pute,
 A kurjaci na sela nasrnut
 Sirotinja skapavat od gladi,
 Pri kraju će zima i jenjati
 I blago će ona dokonati.

Proljeće će s prva bit ohladno,
 I mrazova ne će baš manjkati.
 I mećava po koja huknuti,
 U cvjetanju voću naškoditi
 No mrazova kasnih ne će biti.

Ljeto nam se sprema kišovito
 U cvjetanju zateći će žito
 Ali ne će mnogo štete biti.
 Kukuruzu crv će da dodija
 Al će imat golemih klipova
 Ko ne štedi motike i pluga.

Jesen će se jedva razaznati
 Ko i ljeto, kiša ne manjkati,
 Poznat će se po veseli svati,
 Jer će s' mnogi ženit i udati.
 Radnja će se pravo otimati

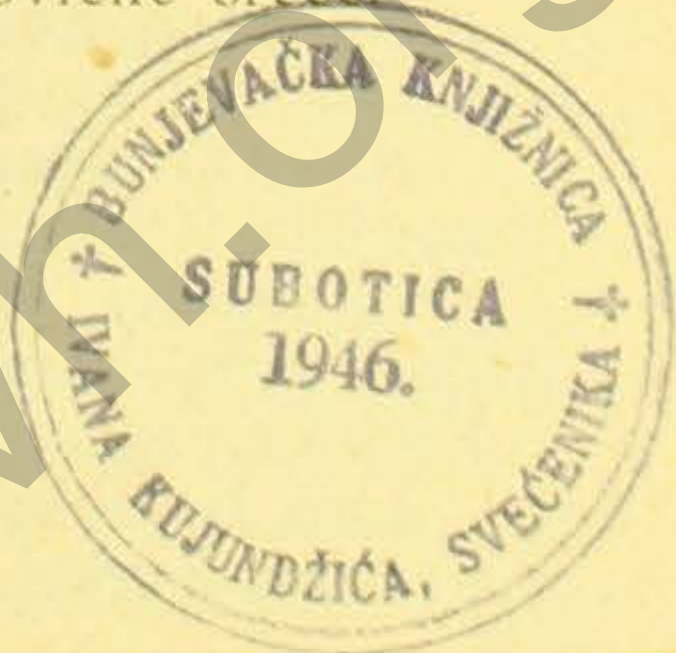
Pšenice će Bog nam dat obilno,
 Svi usjevi uspjeti će silno.

Vinogradi radost će doneti,
 Ako s' od njih kamen ne uzštedi.

Voće će nam ko čaršap cvatati,
 Pa ko dobru štrcaljku zapati,
 Ne uzžali zimi karbolina
 A po ljetu ljutog tanatona,
 I dobije Božjeg blagoslova
 Taj će morat granje da podpači,
 I velike kace da zaruči,
 Od pekmeza spremat pune lonce,
 I sabrat će mnoge l'jepe novce.

*

Eto, to ti ljudska mudrost veli,
 A Božja te sjeća i govori:
 „Kad no imaš svašt' u izobilju
 Nemoj da se iznevjeriš cilju.
 Jer će tvoju zaiskati dušu
 Ove noći, pa što svijet c'jeli
 Da je sav tvoj, što ti vr'jedi, pobro.
 Kad promaših ti najveće dobro.“
 Za to nek ti briga iznad svega:
 Da zakona štuješ Božijega,
 Vinograda obrađuješ toga,
 U kojim ćeš zaslužiti od Boga
 Dinar onaj, ni srebro ni zlato,
 Nego blago, što zahrdat ne će,
 Što ga nigda moljac izgrist ne će,
 Što ga otet niko tebi ne će,
 Rajsko blago vjekovične sreće.

Značaj crkvenih godova i svetkovina.

Advent latinski znači: dolazak. Jest priprava na došašće Spasiteljevo. Traja 4 nedjelje, jer je svijet 4 hiljade god. čekao dolazak Otkupitelja. Za ovo vrijeme svaki dan još za mraka, drže se mise zornice, na uspomenu onog duševnog mraka, u kojem je svijet poslije istočnoga grijeha do porođenja Kristova živio.

Bezgrješno Začecje B. D. Marije slavi se 8. prosinca. Ova nas svetkovina uči, da se Bl. Djeвица nije rodila u istočnom grijehu, kao svaki čovjek, nego da je nju Bog, pogledom na Isusa, koga je imala roditi, očistio i od ljage istočnoga grijeha, da tako Isus, Bog-čovjek, svoje tijelo iz neoskrvnjenoga tijela Marijinoga uzeti može.

Božić je uspomena porođenja Spasiteljeva. Rodio se u ponoć, zato se tu noć drži misa ponoćnica, da se odmah svemu svijetu najavi porođenje Spasiteljevo.

Sveti Stjepan prvi mučenik, koji je za Isusa prvi podnio dragovoljno mučeničku smrt, zato se slavi odmah drugi dan Božića.

Sveti Ivan evanđelista one znači, koji su mnogo patili za Isusa, al im nije data zgoda, da za njega i mučenički umru.

Mladenci nas sjećaju na onu nevinu dječicu, koju je Irud dao u Betlehemu pogubiti, misleći, da će među njima biti i novorođeni Mesija. Ovaj dan običajni šibari nas opominju, da za Isusa i mi rado primimo patnje i progonstva.

Na svrh godine u večje drži se zahvalnica za prošlu godinu.

Nova Godina je uspomena obrezovanja Kristova. Slavi se javnom svetkovinom, jer je Spasitelj ovaj dan prve kapi svoje dragocjene Krvi za nas prolio.

Ime Isusovo je 2. siječnja. Slavi se samo u crkvi sa potpunim opro-

štenjem za one, koji se taj dan ili u osmini ispovjede i pričeste.

Bogojavljenje ili Sveta Tri Kralja su 6. siječnja. Ovaj dan se Isus, osim Žudija javio i poganima, koje sv. Tri Kralja zastupaju.

Očišćenje B. D. Marije ili Svitlo Marijino (2. veljače.) Ovaj dan ja Blažena Gospa otišla u crkvu na uvod sa Isusom, i poklem je stari Simeon Isusa nazvao: Svijetlom svijeta, zato se ovaj dan blagosivaju svijećje.

Sveti Blaž je 3. veljače. Na uspomenu toga, što je sv. Blaž blagoslovom sv. križa jedno dijete oslobodio od ribije koštice u grlu, i Majka Crkva običava ovaj dan naša grla blagoslovljenim svijećama podgrliti i blagosloviti.

Blagovijest (25. ožujka.) Ovaj dan je anđeo Gabriel donio B. D. Mariji blagu vijest, da će ona začeti i roditi obećanoga Spasitelja i nadjenuti mu ime Isus.

Čistom srijedom počinje se korizma, kada nam sv. Crkva pepelom posipa glave, da nas opomene kako je sve prolazno i tašto, te da se zato osobito za dušu pobrinemo, koja na vijeke ostaje, dok tijelo od praha stvoreno u prah će se pretvoriti.

Gluha ili crna nedjelja zove se peta nedjelja korizmena zato, jer toga dana Majka Crkva oltare i kipove crnim zastorom zakrili i samo jedan križ nepokriven ostavlja, da se do Uskrsa isključivo sa mukom i smrću Isusa Krista zabavljamo.— Poslije Gluhe nedjelje u petak je

Žalosna Gospa ili 7 žalosti B. D. Marije. Kada je Majka Božja na Marin dan prikazala Isusa u crkvi, stari Simeon joj reče: I tvoju dušu mač hoće proći... što se je doslovce i ispunilo, jer je B. Djeвица zbog Isusa mnogo i pripatila u srcu.— Šesta nedjelja korizme zove se

Cvjetna nedjelja, jer ovaj dan sa „cicamacom“ ili vrbom u ruci idemo u crkvu na uspomenu, kako je židovski narod u Jerusolimu Isusa slavno dočekao.

Veliki četvrtak je spomendan zadnje večere, kada je Isus ustanovio presveti Oltarski Sakrament.

Veliki petak je spomendan smrti Gospodina našega Isusa Krista, koji je umro na Veliki petak poslije podne u 3 sata.

Na **Veliku subotu** pred suton se drži uskrsnuće, koje se prije slavilo na Uskrs u zoru.

Uskrs je spomendan uskrsnuća Spasiteljeva. Na veliki petak su ga sahranili, subotu je priležao u grobu, a na Uskrs je pobjedonosno uskrsnuo od mrtvi. — Prva nedjelja po Uskrsu zove se

Bijela nedjelja. I to zato, što se u staro vrijeme samo na Uskrs i Duhove krstilo, te su onda novokršteni do ovoga dana nosili bijelu košulju.

Na **Spasovo** je Isus Krist užišao na nebesa. Prije Spasova na 3 dana su „molitveni dani“. Majka Crkva pod barjacima vodi vjernike pod obliže križeve ili crkve i tu se zajednički mole: Smiluj se nama Gospodine! Ovim Crkva slijedi Isusa, koji je rekao: Ištite i primit će te. — 50. dan poslije Uskrsa su

Duhovi. Na ovaj blagdan slavimo došašće Duha Sv. Utješitelja.

Presveto Trojstvo. Taj dan slavimo veliko otajstvo vjere naše, naime trojedinog Boga ili da je Bog jedan u biću a troj sobstvima.

Bršančevo jeste spomen na naređenje presvetog Olt. Sakramenta, koji se zbog korizmenog vremena nije mogao dostojno proslaviti na vel. četvrtak.

Sv. Josip (16. ož.) zaručnik je B. D. Marije i odhranitelj Isusov. Mjeseca travnja slavi Majka Crkva **Zaštitu Sv. Josipa**. On je zaštito B. Djevicu pred đavolom, da nespozna da je Dijete po Duhu Sv. začeto, i pred ljudima, koji bi je isto krivo

prosudili. On je sudjelovao kod bježanja u Egipat. On je odhranio Isusa svojom mukom, zato ga Majka Crkva slavi svojim zaštitnikom.

Markovo (25. trav.) taj dan Sv. Crkva blagosivlje naša polja, njive i vinograde.

Srce Isusovo, kao izvor svake milosti i neizmjerne ljubavi Kristove slavi se 9. dan poslije Bršančeva u petak. Osim toga se slavi svakog mjeseca u prvi petak.

Petar i Pavao 29. lipnja slavi se kao spomendan poglavica apostola Petra i Pavla.

Pohodjenje B. D. Marije (2. srp.) sjeća nas na posjet B. Djevice kod sv. Elizabete.

Škapularska Gospa 16. srpnja slavi Crkva onu obranu i pomoć B. Gospe, koju nam pruža po nošenju škapulara. — 5. kolov. je

Sniježna Gospa. Slavi se vanredan događaj, kada je Bog u Rimu jedne ljetne noći snijegom pokrio jedan brežuljak, da pokaže nekom pobožnom mužu i ženi, gdje da grade crkvu u čast B. D. M. (To je crkva S. Maria Maggiore).

Preobraženje Kristovo Ovaj dan se slavi biblijski događaj kada se Isus na očigled Petra, Ivana i Jakova preobrazio na gori Tabor gdje se ukaže i Mojsije i Ilija, a iz neba se čuše riječi: „Ovo je moj Sin ljubezni, njega slušajte“.

Velika Gospojina. Na ovaj dan je Marija dušom i tijelom uznešena na nebesa.

Mala Gospojina kada slavimo porođenje B. D. Marije, kćeri sv. Joakima i sv. Ane.

Svi Sveti. Majka Crkva svaki dan u godini slavi jednog ili više svetaca i svetica Božjih, a ovaj dan ih slavi sve skupa.

Mrtvi dan, kada žrtve prinosimo i molimo se za one pokojnike, koji u čas smrti svoje nisu bili sasvim čisti i zato u raj nisu mogli unići, te sad u čistilištu trpe, dok se ne očiste da budu dostojni lica Božijega.

PREJASNA
KRALJEVSKA KUĆA
 KRALJEVINE S. H. S.

Njegovo Veličanstvo kralj

**ALEKSANDAR I.
 KARADORĐEVIĆ**

rođen 17. prosinca god. 1888. na Cetinju. Na prijesto stupio 16. kolovoza 1921. Oženio se dne 8. lipnja 1922. sa Njezinim Veličanstvom kraljicom

MARIJOM

rumunjskom princezom rod. 9. siječnja 1899. u Goti.

Njima se rodi dne 6. rujna 1923. u Beogradu Njegovo Visočanstvo

PETAR

prijestolonasljednik kralj. S. H. S.

Njegovo Visočanstvo kraljević

Tomislav

rođen u Beogradu 19. siječnja 1928.

Njegovo Visočanstvo princ

Đorđe,

brat kraljev, rođen 8. rujna 1887. na Cetinju.

Njezino Visočanstvo kneginja

Jelena,

sestra kraljeva, rod. 4. studenoga 1884. na Rijeci, vjenčana 9. rujna 1911. sa knezom Ivanom Konstantinovičem.

Stric Njeg. Vel. kralja, Njeg. Vis. knez **Arsenije Karadorđević,** rod. 16. travnja 1859. u Temišvaru.

Sin njegov Njeg. Vis. knez **Pavle Karadorđević,** rođen 27. travnja 1893. u Petrogradu, vjenčan 22. listopada 1923. sa grčkom kneginjom **Olgom,** rođena 29. svibnja 1903. u Tatoju.

promuklosti, kataru

pomažu sigurno

Kaiser^{-ove} **prsne**
karamele

*već 35 godina milijon puta prokušane,
djeluju brzo kod svih prehlada.*

Omot Din 5.—

Kutija Din 12.—

Dobiju se u ljekarnama i drogerijama te gdje se vide plakati.

S kojom pastom čistite svoje cipele? Sigurno s onom, koja je najjeftinija! To nije pravilno! Što je jeftino, ne može biti dobro. Već 50 godina upotrebljuje na milijone ljudi u gradu i selu mast za cipele „Schmol-Pasta“, koja sadržaje pravi terpenin te je dva puta izdatnija negoli jeftine vodene kreme, ona daje dubok sjaj i konzervira kožu. Svaka kutija imade patentni otvarač, da se može lako otvoriti.— Zajtjevajte izričito „Šmolpastu s patentom“. Kod mokrog i hladnog vremena, za lov i slično uzmite Šmolovu gumitran-mast za kožu, koja omekšava kožu i čini je nepromočivom.

Prvi pozdrav.

*Svanula je sretno, zdravo
Novog ljeta rujna zora,
A za njome sunce sjajno
Novog dana sinut mora.*

*Sve se žuri, sve se sprema,
Čestitke si lijepo slaže:
Roditelju, prijatelju,
Bratu, sestri da ih kaže.*

*E „Danice“, de poteci
I ti širom doma svoga,
Čitateljem i ti kaži
Želje srca iskrenoga.*

*Svima, svima ti se svrati:
Odraslina, sitnoj djeci,
Podaj svakom bratsku ruku,
Pa im prvi pozdrav reci:*

*Bogu hvala, da ste zdravo
Novu zoru dočekati
Dao Bog i c'jelog ljeta
Veselo ju pozdravljali.*

*Nosila vam u svom skutu
Rajske slasti, rajskog milja,
Dijelila vam punom rukom
Nebeskoga sveđ obilja!*

*Nek vas jači Božjom snagom
Na života teškoj stazi,
Dušmanina svakog neka
Nemilice na njoj zgazi.*

*Da vam sretno putovanje
U domaju pravu bude,
Gdje će vječno Bog nagradit
Zemnog žića teške trude.*

*Da na pragu vječnog dana
Zapjevati svatko može
Na spasenje duše svoje,
A na tvoju slavu, Bože:*

*„Svanula je sretno, zdravo
Vječnog ljeta rujna zora,
A za njome sunce sjajno
Vječnog dana sinut mora!“*

Ivančica.

Budimo ponosni katolici!

— Umjesto predgovora. —

Ganutljiv je bio prizor, kad su se silna mnoštva slegla na zapadnu obalu mora Galilejskoga, da potraže Isusa, koji će položiti ruke na njihove bolesnike i ozdraviti ih. Svugdje su ga tražili, a nije ga bilo. Napokon ga nađe Petar i reče mu: „Učitelju svi te traže“!

Da, cijelo čovječanstvo traži Isusa. Jedni nalaze u njemu: Put, Istinu i Život. Drugi ga traže kao vojnici po Gecemanskom vrtu da ga uhvate i ubiju. Jedni govore: On je Gospodin naš i Bog naš. A drugi viču: Varalica je, buni narod.

Jedni mu govore: Ti si vječna Mudrost. A drugi mu stavljaju kao Irud luđački plašt i rugaju mu se.

Sve se ovo i danas događa. I danas se više: Ne ćemo da On vlada nad nama! Raspni ga, da ga nestane s ove zemlje! Strpaj ga u grob, zapečati grob, neka mu više nije spomena među nama!

Ali čovječanstvo, otkako je ostavilo Isusa, pada iz ponora u ponor, iz opačine u opačinu, i postalo je slika zvjerinjaka. Svijet je postao klaonica, bolnica, ludnica. Bezvjerje truje i najtanje žile društvenoga života.

Španjolski ministar Don Pidal y Mon reče jednoć u parlamentu:

„Kad učitelj sa svoje stolice kaže: „Nema Boga i do vjere ne treba držati“, vlast se prilagođuje njegovoj nauci pa veli: „Nema pravice“. Pomislite državu bez pravednih zakona! To čuju zločinci, te i oni kažu: „Nema grijeha“. Čuje strastvena mladež i logično zaključuje: „Nema kreposti“. To doznaje podanik i kaže: „Nema zakona“. Ako ova nauka siđe na ulicu, poteći će krv i revolucionarna će rulja urlati: „Dolje s Bogom! Dolje s vjerom! Tražimo pakao i uništenje — ali prije svega užitak“

Ovim su riječima divno ocrtane današnje prilike.

Tko će ozdraviti bolesno čovječanstvo! Ljudsko znanje, ljudska snaga i nastojanja za to su preslaba. Hoće se pomoći od Onoga, koji je Tvorac duše i tijela, koji prosvjetljuje razum i pokreće volju. I tu pomoć imamo: to je vjera naša, vjera Isusova, vjera katolička. „*Ovo je pobjeda, koja pobijedi svijet, vjera naša*“.

Katolička je vjera puna preporodne snage, ona je balzam na rane bolesne čovječje duše. Ona je poticalo, da privede čovjeka k dobru, jer ga uvijek stavlja u prisutnost oka Božjega. Ona djeluje i na volju istom silom kao i na misli njegove; ona nalaže, učvršćuje i usavršuje sve kreposti.

A mi, katolici, budimo ponosni, što **mi** imamo takovu vjeru. Ponosimo se, da smo članovi Kristove legije, da imamo vođu, koji nam je uzor u ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu.

Budimo ponosni, katolici, da je Utemeljitelj naše vjere mogao o sebi reći: *Ja sam istina — Ja sam svijetlo svijeta — tko ide za mnom, ne će hodati u tami, nego će imati svijetlo života.*

Neka nam bude na ponos, što naša vjera rađa svim društvenim, obiteljskim i građanskim krepostima.

Kao što su ljudi u močvarnim krajevima ponajviše malarični, tako i mnogi katolici, živeći u kužnome zraku vjerskoga indiferentizma, postadoše i sami nehajni prema svojoj vjeri. Fali im katoličkog ponosa.

Svi edikti rimskih careva nisu prestrašili kršćane niti uzdrmali u njima katolički ponos. Hoće li zar nas uplašiti framazunski „kancel-paragrafi“ i kojekakve druge spletke i naredbe? Ponosan će katolik planuti kao vatra, kad mu napadaju na vjeru, kad mu krnje njegova vjerska prava. Među kršćanskim mučenicima ima mladih, lijepih i dražesnih, kao što je bio Tarzicij, Pankracij i Janja. Imaju ih ozbiljnih, srdačnih i veledušnih, kao Perpetua i Felicita. Imaju ih časnih staraca, kao Pavao, Ignacije i drugi. Svi su ovi bili ponosni katolici.

U borbi katolika i mi smo imali malih Tarzicija, Pankracija i Janja, koji nisu htjeli pohađati nedozvoljeni vjeronauk.

I mi ćemo imati srčanih Perpetua i Ignacija, koji će odgajati svoju djecu kao neustrašive i ponosne katolike, koji će planuti svetim gnjevom, kad se uvrijedi njihov katolički ponos.

Mi smo ponosni, što smo članovi uvijek vojujuće i uvijek pobjedonosne Crkve.

Bilo je ljudi koji su katoličkoj crkvi zvonili „smrtno zvono“; bilo ih je, koji su joj govorili „nadgrobne govore“ i stavljali joj „nadgrobne spomenike“, pa što se dogodilo? Crkva je nadvladala

sve svoje neprijatelje. Ona ima obećanje da će nadvladati uvijek i da joj ista paklena vrata ne će naškoditi.

I mi smo ponosni, da smo katolici, da smo članovi takove Crkve.

Ako smo članovi „Crkve vojujuće“, treba da budemo njezini dobri vojnici i da slušamo u svemu svoje vođe. Ako nas oni upozore na opasnost treba da svih kao jedan skočimo na noge i obranimo naše svetinje.

Dužnost je ponosnih katoličkih roditelja, da si ne daju uzeti prava na kršćanski odgoj svoje djece, već da odgoje čelik-značajeve i ponosne katolike.

Budimo svijesni i ponosni katolici!

MOLITVA.

*Oče dobri, Bože svemogući!
U kojega svetoj ruci
Sva su carstva, svi su puci,
K tebi dižem duh svoj — uzdišući.*

*Među svijetom, koj' mu život tare,
I satr'o bi, da uzmože,
Okrijepi ga, jaki Bože,
Da nadživi dušmane si stare!*

*I molitvom vrućom zaodjevam
Najmilije blago sebi,
Preporučam, Bože, tebi
Rod svoj mili, kog ti glasom pjevam.*

*Sve što plodna tvoja ruka sije,
To i raste, lista, cvati;
Cvijet i njemu ne uskrati,
Jer cvjetao još dosada nije!*

*Sretan sin sam s toga roditelja!
Srcu svome da odoli,
Sin ti se za oca moli,
Usrećenik za usrećitelja!*

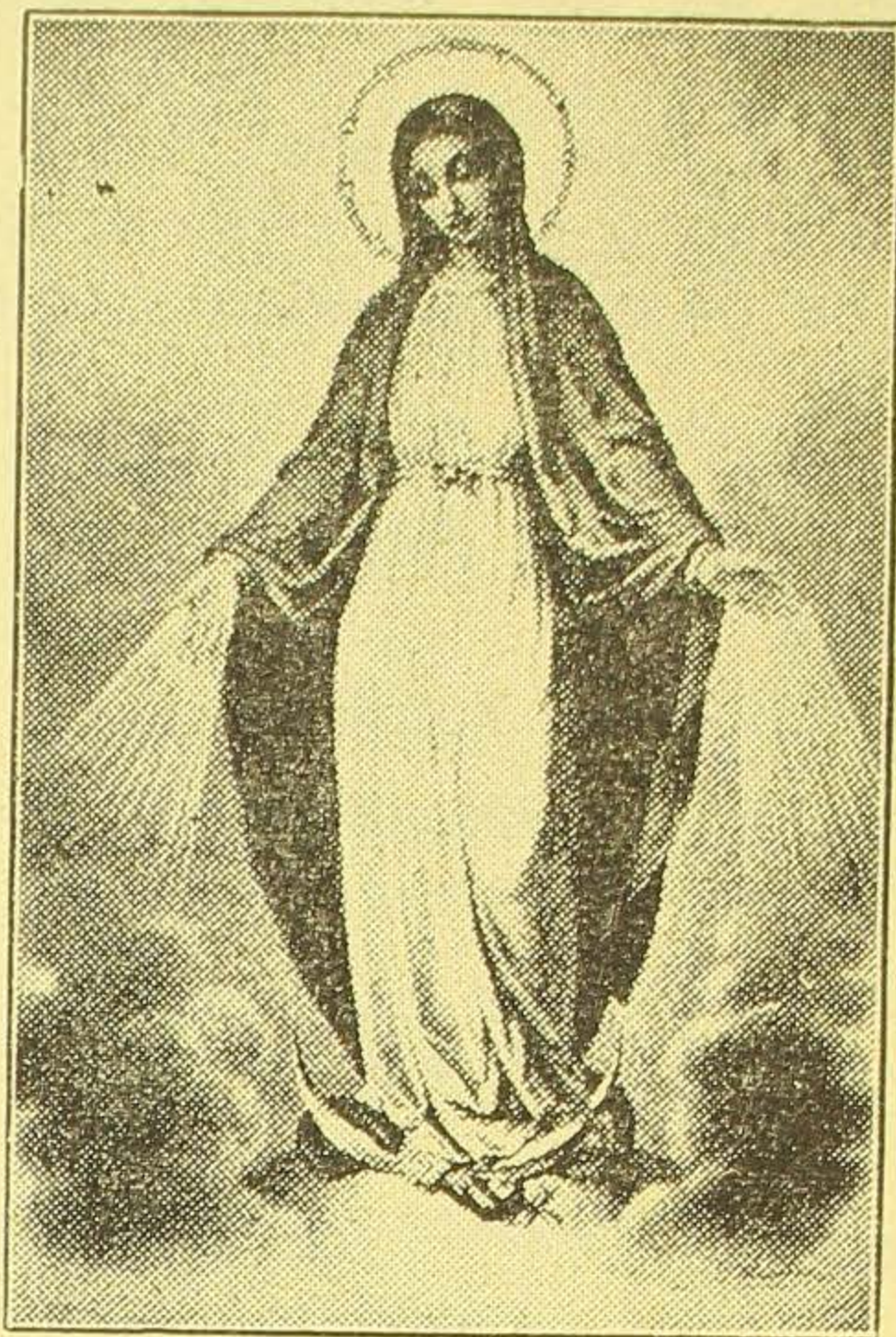
*Krvcu lije uvijek za druge,
A plaća mu uvijek tužna!
Pravda mu je mnogo dužna,
Pravedniče, ti joj vraćaj duge!*

*On je trunak u svijetu tvojemu
Ali tvoja milost sjaje
Na sve stvore, u sve kraje;
O smiluj se, Bože, ti i njemu!*

*Vrijeme teče; sudba budućega
Lice skriva još u tmine;
Daj koprenu kada skine,
Da sunašcem prosine na njega!*

*Ako l' pako nezgode ga smute,
Te mu i nade luč ugasne,
Uzdrži mu zvijezde jasne,
Vjernost sebi, pouzdanje u te!*

Iz Preradovićevih pjesama.

Oj Djevice čista!

KADA LI ME TUGE LOVE,
PA ME STEGNU JADI LJUTI,
TAD ĆU K TEBI POUVRH ZVIJEZDA
OJ DJEVICE UZDAHNUTI.

JER JE MELEM SRCU MOMU
TIHA VAZDA MOLITVICA:
BUDI MAJKO, DJEVO ČISTA,
SRCA MOGA TJEŠILICA!

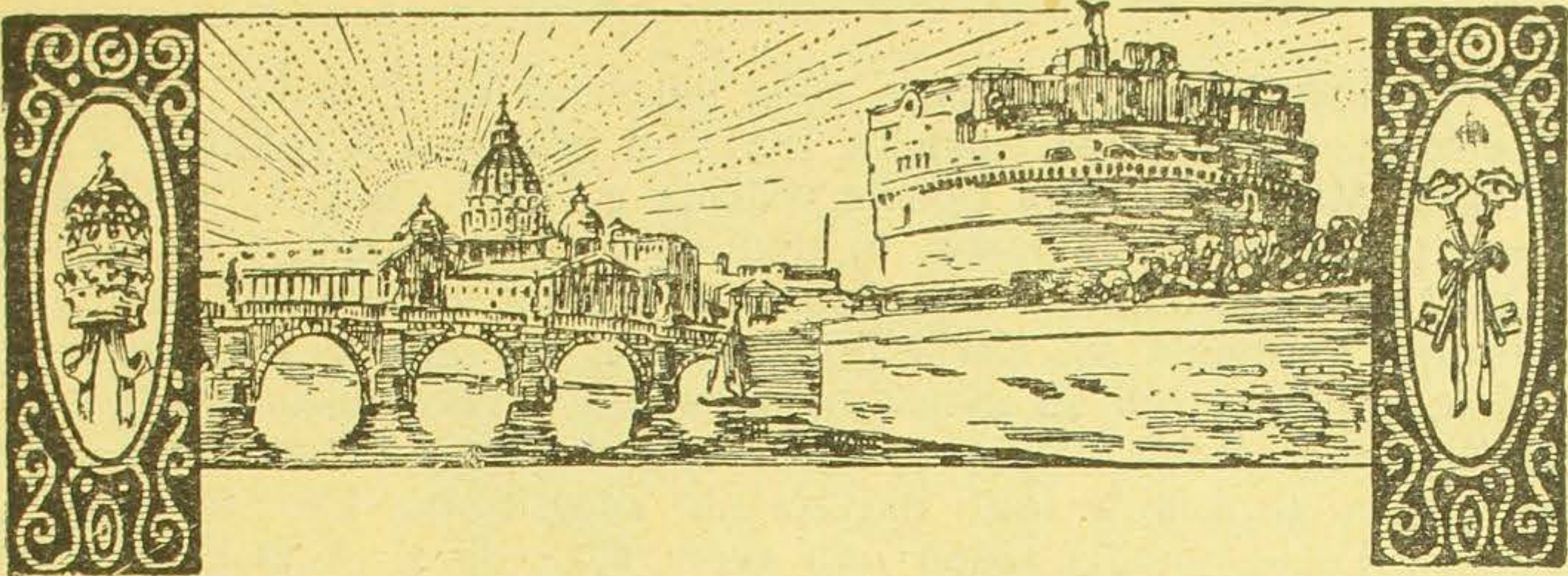
ČEMERI I GORKI JADI
ŠTO BURKAJU POPUT MORA,
STVARAJU SE RAJEM MILIM
KAD DO TVOGA STIGNU DVORA.

I TAD SPADNE SRCU MOMU
SVA TEŽINA SUZNE DOLI,
I VIJENAC JE TRNOVITI
SLAĐAN MENI ONDA TOLI.

ZABORAVI DA JE ZEMLJA,
DOMAJA MI JADNA TOLI,
ZABORAVI NA SVE BOLI,
KAD SE VRUĆE TEBE MOLI.

OJ DJEVICE MAJKO MILA!
NA TIHU SE MOLBU SMILI,
POD PRITISKOM JADA TEŠKIH
DUŠA NIKAD DA NE CVILI.

G. s. J.

Sv. Otac Papa Pijo XI.

A ovo su imena dvanaest apostola. Prvi Šimun, koji se zove Petar. (Mat. 10, 2.)

I ja tebi kažem: Ti si Petar i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata je paklena ne će nadvladati. I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Pa što god svežeš na zemlji, bit će svézano i na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima. (Mat. 16, 18–19.)

Šimune, Šimune! evo sotona zatraži, da vas rešeta kao pšenicu; ali ja sam se molio za tebe, da vjera tvoja ne oslabi, i ti obrativši se utvrdi braću svoju. (Luk. 22, 31–32.)

Poslije doručka, kaže Isus Šimunu Petru: Šimune Ivanov, ljubiš li me većma nego ovi? Odgovori mu: Da, Gospodine, Ti znaš, da te ljubim. Kaže mu: Pasi janjce moje. Kaže mu opet drugiput: Šimune Ivanov, ljubis li me? Uzvрати mu: Da, Gospodine, Ti znaš da te ljubim. Kaže mu: Pasi janjce moje! Kaže mu trećiput: Šimune Ivanov, ljubiš li me? Ožalosti se Petar što mu trećiput reče: ljubiš li me? i odgovori mu: Gospodine, Ti sve znaš, Ti znaš da te ljubim. Kaže mu Isus: Pasi ovce moje, (Iv, 21, 15–17.)

Zlatni jubilej.

Dana 20. prosinca 1929. navršit će se pedeset godina, kako je slavno vladajući sv. Otac Papa Pijo XI. rekao svoju mladu misu u Rimu. Dakle godina 1929. biti će jubilejska godina sv. Oca, kada će on, dadne li mu Bog zdravlja, prikazati svoju zlatnu misu, i pod njom zamoliti Božanskoga Pastira za sve Njegove janjce i ovce — za svekoliko kršćanstvo.

Godine 1929., kao obično takom prigodom, priredit će se velike svečanosti u srcu kršćanstva, u Rimu, pa će opet biskupi cijeloga svijeta povesti svoje vjernike da se pomole na grobu prvog Pape sv. Petra i da se poklone njegovom nasljedniku Piju XI.

Prigodom ove rijetke slave i naša „Danica“ želi — u ime bunjevačko-šokačkih Hrvata — Svetome Ocu da mu Bog podijeli snage i zdravlja da može Njegovom Crkvom upravljati još dugo i dugo godina na još veću slavu Božju i na spas neumrlih duša svih kršćana. Bog živi!

Kratak životopis.

Papa Pijo XI., koji se prije svog uzvišenja na Petrovu stolicu zvao Achille Ratti, rođen je 31. ožujka 1857. od građanskih roditelja u gradiću Desio kraj Milana. Odmah poslije redenja g. 1879. nakon vrlo kratkog vremena provedenoga u pastvi bi dodijeljen Ambrosiani, t. j. nadbiskupskoj knjižnici u Milanu. Ta je knjižnica nastala trudom velikih milanskih nadbiskupa kardinalâ sv. Karla Boromejskog i Fridrika Boromejskog. U upravi te knjižnice bili su uvijek najsposobniji svećenici-učenjaci, od kojih su si mnogi stekli svojim djelima svjetski glas. U tom dakle učenom krugu proveo je Achille Ratti najveći dio svog života kao ravnatelj Ambrosijane.. Tu je također izdao oba svoja veća djela: *Acta Ecclesiae Me-*

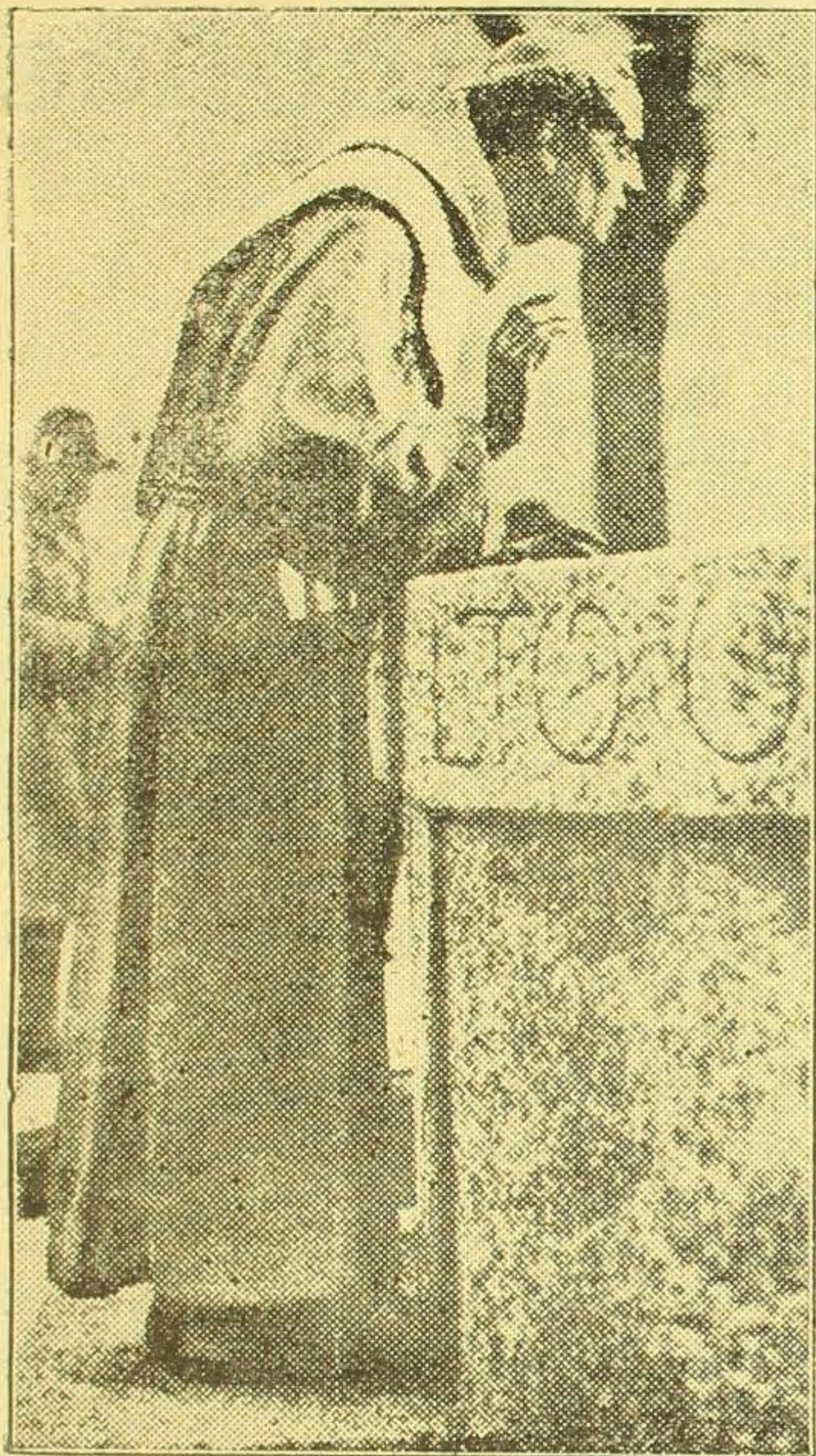
Sv. Otac Papa Pijo XI.

diolanensis i *Missale Ambrosianum*. Oba ova djela priznata su i van Italije. Iza njih se nanizalo čitavo mnoštvo učenih rasprava ponajviše iz područja crkvene ili milanske lokalne historije. Međutim ima tu i rasprava, koje spadaju u opću ili u literarnu historiju, a i beletrističkih djela.

Dio tog bogatog rada pada i u doba djelovanja Achille Ratti-a u Rimu, kuda je pozvan da radi u Vatikanskoj knjižnici za pontifikata Pija X. Tu mu se otvorilo novo šire polje rada, no rat je uništio mogućnost plodonosnog rada. Ipak i tu je Msgr. Ratti ostavio tragove svoje djelatnosti uredivši neke dijelove knjižnice nanovo i otkrivši neka izgubljena dokumenta, među ostalim i testament pape Pija IV. Medici-a (1559.—1565.), također iz milanske dijeceze. Odmah iza rata palo je na Msgra Ratti-a oko Pape Benedikta XV., koji je kao vrstan poznavalac ljudi pogodio kolike sposobnosti ovaj imade, pa ga je stoga odaslao u posebnoj misiji u Poljsku kao apostolskog vizitatora.

Sada nastaje nov odsjek u životu Msgr. Ratti-a. Njegova učenjačka karijera biva prekinuta, on stupa u diplomatsku službu baš u času, kada je čitava Evropa u komešanju i kada su se na čitavom onom velikom teritoriju prozvanom Centralna Evropa stvaranjem novih država stvorile i sasna nove političke prilike. U taj kaos šalje Papa Benedikt XV. Msgra Ratti-a kao apost. vizitatora u Poljsku, da ga onda imenuje nadbiskupom i apostolskim nuncijem, (6. lipnja 1919.) U ovoj zemlji je Msgr. Ratti stekao svojim odličnim nastupom mnogo prijatelja, a tu je i učinio vrlo

mного za brzu konsolidaciju crkveno-političkih odnosa stvorivši psihološke preuvjete za kasnije sklapanje konkordata. Tu je on proživio s Poljacima strašne dane sovjetske najezde hodreći ih na otpor. No na toj nuncijaturi nije bilo Msgru Ratti-u dugo ostati, jer već g. 1920. biva opozvan da na nadbiskupskoj stolici milanskoj naslijedi velikog kardinala Ferrari-a. Kratko vrijeme, koje je ovdje ostao nadbiskupom, kardinal (od 1921.), Ratti, nije ostalo bez traga. Velika briga, koju je novi nadpastir posvetio

radajućoj se univerzi Presv. Srca, pa Operi Cardinal Ferrari, tom posmrčetu velikog kardinala, omogućila je tek razvitak tih institucija, koje su danas, nakon fašističke poplave najjače organizacije talijanskih katolika. Uostalom nije tu manjkalo ni novih djela, koja su nastala na kardinalov poticaj kao na primjer različita nova radnička udruženja i t. d. Taj vrlo kratki pastoralni rad pokazao je, koliko životno iskustvo posjeduje kardinal Ratti. Baš po tom uspješnom radu skrenuta je pažnja katoličkog svijeta, a napose sv. kolegija na tog dostojnog nasljednika sv. Ambrozija.

Kada je god. 1922 sv. Otac Papa Benedikt XV. zauvijek zaklopio oči, spominjalo se više kardinala kao eventualne njegove nasljednike, a među drugim bilo je i ime kardinala Ratti-a. Nakon trodnevnog konklavea izabran je zbilja kardinal Ratti 6. veljače 1922. Papom pod imenom Pija XI. 12. veljače obavljena je svečana Papina krunidba, od koga se dana, kako je poznato, broje godine Papina vladanja. Živio sv. Otac Papa Pijo XI.

Spomenik sv. Franje u Milanu. U spomen 700 god. smrti sv. Franje, posvećen je u Milanu na trgu St. Angelo, franjevački zdenac, na kome se nalazi kip sv. Franje Asiškoga, osnivatelja franjevačkoga reda u naravnoj veličini. Izrađen je tako vjerno, da djeluje poput živa čovjeka.

O RADU.

O trudu žilo rodi, o mucu grozdovi vise.

Dok se ne ispali, ne zopali.

Gdje nema rada, tu nevolja vlada.

Radi, pa se ne boj gladi.

Čija muka, onog i jabuka.

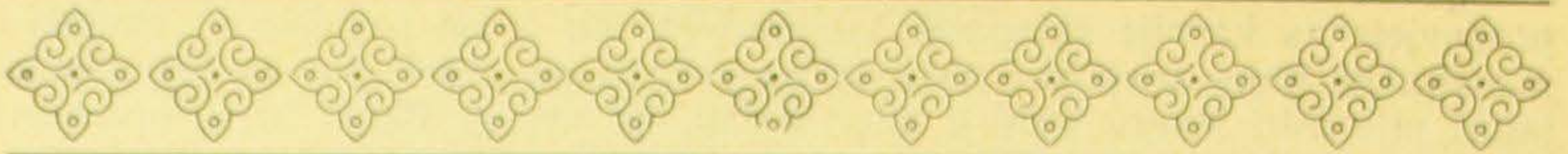
Nema para bez krvavih dlana.

U linca, ni kruha ni vinca.

Bog daje rataru, a ne bezposličaru.

Koji rade, njima i Bog dade.

Tko vrijeme gubi u mladosti, plače u starosti.

Širom svijeta do Subotice.

Desetgodišnjica S. H. S.

Ove se jeseni navršava deset godina otkako mi Bunjevci i Šokci pripadamo jugoslavenskoj kraljevini S. H. S.

Prigodom desetgodišnjice po svih mjestih i društvima obavljaju se svečanosti, pri kojima se ugodno sjećamo onog oduševljenja, koje se očitovalo osobito na tri dana — prije deset godina.

Kada je predsjednik Amerike, Wilson, izdao svoj proglas, da svaki narod ima pravo raspolagati sa svojom sudbinom, 10. nov. prije podne naša omladina sa velikom množinom naroda sabrala se pred „Hungarijom“ i otud pod hrvatskom crveno — bijelom — plavom zastavom krenula pred varošku kuću, gdje se održalo zborovanje, i na toranj varoške kuće izvjesila se hrvatska zastava.

Tri dana je prošlo u tišini, kada se je 13. nov. poslije podne razlio glas, da dolazi srpska vojska i na večer je svečano dočekan.

Prošlo je još dvije nedjelje 1. dec. izdao je kralj, Petar I., proglas na cjelokupni narod, u kojem se daju glavna načela za ujedinjenje sviju Jugoslavena u kraljevinu S. H. S.

Dovršujemo svečanosti ove sa željom i nadom, da bi drugo deset godina bilo dovršeno sa više sloge i međusobnog sporazuma.

Stotinama godina su južni slaveni želili da dođe do ove zajedničke države, a kada se je uspostavila ova velika i jaka jugoslavenska država, prva i najveća dužnost je bila

kako da se uredi država S. H. S.

na zadovoljstvo sviju naroda. Tko će i gdje upravljati s njezinim poslovima? Ovo se je pitanje imalo odmah na početku sporazumno riješiti.

Evo poslije deset godina ovo pitanje na novo se uzima u pretres. Sada se vidi najbolje, kakva je šteta za cijelu zemlju, što je Radić u ono vrijeme zadržao Hrvate, da ne dođu u Beograd na skupštinu, u kojoj su donášani temeljni zakoni ove zemlje. Jer se je ovaj rad napustio samim Pašićevim radikalima, koji su donijeli i bez Hrvata takav ustav, da se svaka vlast iz Beograda vrši.

Ovu pogrješku nisu mogli Hrvati poslije četiri godine da poprave kada su otišli u Beograd. Radić je bez prigovora primio i potpisao sve, što je Pašić napravio, jer je tako morao učiniti, da se iz zatvora oprost.

Dvije godine su i radićevci bili na vladi s radikalima al stanje se nije poboljšalo. Kad je Radić zbog svoje nestalnosti ispao iz vlade, radikali su svoje ljude ponamješćali već i po Hrvatskoj kao po Vojvodini.

Radić i Pribičević ovako potisnuti sa vlade zasnovali su zajedničku liniju proti prevlasti Srbijanaca t. zv.

prečanski front.

Od 320 poslanika ima 170 iz onih krajeva, koji prije rata nisu pripadali Srbiji, nego su iz ovih krajeva preko Dunava, Save i Drine; i otud je ovaj naziv, gledajući iz Beograda, s preka „prečani“.

Za pravo nije se počela niti se vodi borba između Hrvata i Srba ili Srbijanaca i Prečana, nego se je Radić nasiljavao da dođe opet u vladu. Vlada je pak bila sastavljena od poslanika četiri stranke, a to su bili radikali, demokrati, pučka stranka i muslimani, i zvala se vlada četvorne koalicije. Vlada četvorne koalicije imala je dovoljnu većinu za vladanje pa nije trebala da prihvati nasilno namećanje Radića i Pribićevića. Da su mogli doći ova dvojica do vlade, ne bi bilo govora o „prečanima“, jer bi onda vršili prava za prečane njih dvojica.

U ovom trvenju je došlo do žalosnog događaja 20. lipnja 1928. u skupštini. Puniša Račić, Srbin, Crnogorac, iz revolvera ispali na Hrvate šest metaka, i petoricu od njih rani. Dvojica Pavle Radić i Djuro Basariček ostadoše mrtvi na mjestu, dvojica ranjeni ozdrave, a sam Stjepan Radić umre zatim na šest nedjelja. Velika je žalost obuzela svu kraljevinu, a osobito je velika uvreda bila za Hrvate, što su im prvaci u beogradskoj skupštini ubijeni. Stjepan Radić je 12. kolovoza sa velikom svečanosti i žalošću sahranjen, hrvatski poslanici od 20. lipnja nisu htjeli povratiti se u beogradsku skupštinu, nego su zahtijevali nove izbore a poslije izbora novo uređenje cijele države. To je revizija ustava.

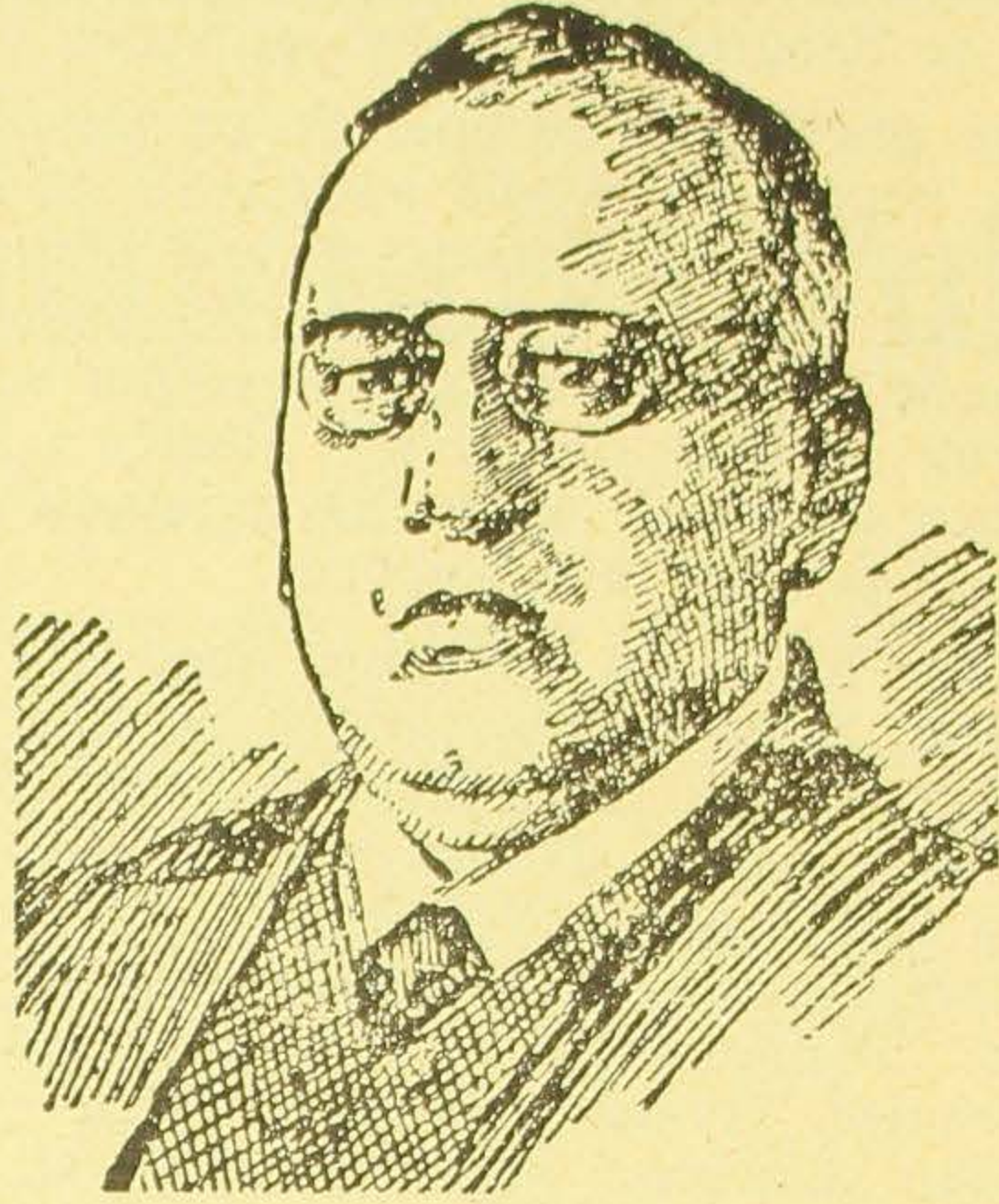
Kako je naša država sada uređena?

Naša Jugoslavija je sastavljena od osam raznih zemalja; a to su Vojvodina, Srbija, Hrvatska, Slovenija, Dalmacija, Bosna s Hercegovinom, Crna Gora i Makedonija, i svaka je imala svoje posebne zakone i običaje. Na dvije godine poslije ujedinjenja birani su poslanici, da se u skupštini, u Konstituenti, sastanu i donesu temeljni zakon za novu državu: Ustav. Hrvati nisu bilu dovoljno zastupani, pa je Radić sa svojih 50 poslanika ostao kod kuće. Ovo je bila velika pogriješka, jer se tim omogućilo da u saboru dođu u većinu Pašićevi radikali. Od četrdeset odbornika, koji su sastavljali ustav, bilo je 21 radikal a 19 protivnika. Da je Radić već onda došao u skupštinu sa svojim ljudima, Pašić bi ostao u manjini.

Na ondašnjoj skupštini je predlagao dr. Korošec u ime pučke stranke takav nacrt, da ostanu dosadašnje pokrajine sa njihovim vladama; to jest da Hrvatska bude i nadalje kao prije 1000 godina Hrvatska u Sloveniji da Slovenci vladaju i tako dalje. Neka bude 8 samoupravnih pokrajina, koje će voditi svoje poslove a jedna zajednička vlada. Svaka vlada će dati od svojih prihoda na zajedničke troškove po svojoj dužnosti, a ono drugo će za svoje nužde upotrebiti. Al Pašić to nije primio; imao je većinu pa je otkrojio takav ustav, da se raskomadaju sve dosadašnje pokrajine na oblasti, na županije. Tako se Hrvatska parcelirala na četiri oblasti, Slovenija na dvije; a ovima oblastima ne zapovijedaju ni iz Zagreba, ni iz Ljubljane, nego iz Beograda. Sav novac ide u Beograd, a ondale dolaze i ljudi i uprava. Da je bilo u vlade osjećaja za ravnopravnost i pravdu, vremenom bi ova država postala jedinstvena, al je vlada svagdje svoje ljude naturivala i ovo je dovelo do sadašnjeg nezadovoljstva kod naroda. A ovo nezadovoljstvo izrabljuju političari za svoje partijske interese.

A kako se uređenje sada traži?

Radićevci naglašuju: „Neka bude Hrvatska odvojena i samostalna!“ Na to bi valjda pristali i Srbijanci. Al onda bi bila mala Hrvatska i velika Srbija. A to bi za hrvatstvo bilo veće zlo nego sadašnje stanje. Slovenija bi dobila ista prava. Al kud će Bačka, pa Bosna i Dalmacija, osobito oni krajevi, gdje još ima i Srba? Kako bi se između Hrvatske i Srbije opravile granice? To bi bila želja Trumbićevih federalista. Ili bi se moralo praviti 5–6 pokrajina ili kao što nekoji žele 18 novih većih oblasti sa širim samoupravama? Po sri-

Dr. Anton Korošec, vođa Pučke Stranke.

jedi ovom je stari predlogpučke stranke sa 8 samoupravnih pokrajina. O tom se je vijećalo ponajviše, kako će Hrvatska sačuvati svoja stara prava i kako će se doći do potpune ravnopravnosti Srba, Hrvata i Slovenaca u cijeloj zemlji.

Nova vlada g. Korošca.

Na ovaj težak i mučan posao je pozvao kralj dr. Antona Korošca, predsjednika pučke stranke, da se on sa svojim Slovencima stavi među posvađanu braću i da ih pomiri i nađe garancije, osiguranja, da budu sve zemlje ravnopravne. *Dr. Korošec* je postao ministar predsjednik, u vladu svoju uzeo polak srbijanaca a polak prečana i strpljeno iščekivao, da se strasti stiša, ljudi umire i sa svojom novom uredbom se spasi naša domovina od rasula.

Šta će biti od Radićeve stranke?

To je najteže pitanje, hoće li stranka ostati jedinstvena i nakon smrti Radićeve? Med Radićevim poslanicima, još i za života Radića, nalazilo se mnogo ih, koji nisu odobravali nestalno vrludanje njihovog vođe. Isprva je huckao narod proti Srba, a kad su ga za to zatvorili, onda je mržnju potpirivao proti svećenstvu. Što je danas napadao, to je sutra hvalio, prema raspoloženju svom, kako je spavao. Ovaj se nestalni pravac dalje ne može uzdržati.

Izgleda, da je novo vodstvo sasvim ozbiljno shvatilo svoj položaj, te su za sada sve nesuglasice bačene u pozadinu, a što će dalje slijediti, to sam Bog znade.

A u Subotici, u Vojvodini?

Prvih godina slobodnog našeg življenja Bunjevci i Šokci imali su svoju posebnu stranku i pripadali su u „jugoslavenski klub“ dr. Antona Korošca. To je najbolje bilo tako uređeno. Držali smo se pravca pučke stranke, zahtijevali samoupravu, a pokraj toga narod se polako okrećao na desno Hrvatima. „Pohrvaćenje Bunjevaca i Šokaca niko ne može spriječiti“, tako su pisale o nama srpske novine. Bili su složni: i pop i gospodar i paor. Imali smo četiri narodna poslanika. Znalo se za Bunjevca i Šokca po cijeloj Jugoslaviji.

Al već kod izbora god. 1923. nekoja od gospode kidali su se, nisu otišla ni glasati, jer je svaki želio da bude poslanikom. O tom se još onda moglo čuti; al već god. 1925. pod imenom Radićevaca na obaško su se okupili, od pučke stranke odvojeno istakli svoje poslaničke kandidate. Grdili su i ocrnjivali dosadašnje vode, i tim načinom se je dogodilo, da su kod glasanja Bunjevci i Šokci potpuno izgubili, nije dobila ni jednog poslanika ni pučka stranka a ni Radićevci. Radićevci su uneli rascjep u Bunjevce i Šokce, razdvojili ih, i time im slavno ime uništili. Oni zastupaju sad „hrvatski kurz“ i sa svojom prenagljenom politikom uzrokom su postali, da je jedan dio Bunjevaca i Šokaca u svojoj nesvijesnosti otišao u stranke, koje zastupaju „srpski kurz“.

Kod posljednjih izbora polovina Bunjevaca već nije otišla ni glasati. Ozbiljni ljudi zahtijevaju, da se Bunjevci opet ujedine na starom temelju: kršćanska politika u pravcu pučke stranke, narodna svijest za hrvatstvo. Ovo nam sja kao srećna budućnost Bunjevca i Šokca.

Sva trvenja, koja su se u našoj domovini događala za ovih deset godina, odnosila su se da se što bolje nutarnje uređenje države uvede. Svi su borci imali u srcu samo jednu želju, da se u našoj zemlji pojedinci i narodi osjećaju što bolje i zadovoljnije i ma da su nezadovoljni bili sa upravom, ipak su svi želili što ljepšu budućnost za domovinu. Odmah na početku zadnje borbe za ravnopravnost i pravdu moglo se znati, da će se borba svršiti sa međusobnim popuštanjem i nagodbom.

Poželjno je da ove trzavice budu posljednje u našoj domovini, da ih

neprijatelji naše zemlje

ne bi mogli proti nas u zlo upotrijebiti. Prošle godine je Italija tražila saveznika oko nas, da bi Kraljevinu S. H. S. zaokružila. Savez je sklopila s Mađarskom i Albancima. Mađarima je došao jedan novinar iz Engleske Rothermeare u pomoć pa pokušao pisati o potrebi, da se granice imaju promijeniti. Mnogo se o tom pisalo, plašljivci su već zadrhtali u srcu, al svaka bojazan je iščezla, kada se je Francuska obvezala, da granice naše zemlje osigurava kao svoje. Kod sklapanja ugovora za nov zajam i Engleska i Amerika su se obvezatno izjavile, da jamče za nepovredljivost mirovnih ugovora i cjelokupne granice Jugoslavije obezbeđuju. Ovi su ugovori suzbili neprijatelje i umirili zabrinute duše, koje su se pobojele, da će izbiti

novi ratovi.

Za sad ni jedna zemlja nije spremna za ratovanje a velike države sklopile su međusobom ugovor, po kojem isključuju mogućnost rata. Tri velike sile, Engleska, Amerika i Francuska vode sada svijetsku politiku, ovima je glavna briga, da trgovinu i ekonomiju izrabe što većma na obogaćenje svojih zemalja, pa će stati na put svakom nastojanju, da se sadašnje stanje mijenja, jer ovo stanje u prvu ruku njima je na korist.

O Turskoj

se mnogo govori. Kemalpaša nastoji da svoje sugradane osvijesti i uputi. Nove zakone je dao, da se Turci ostave stari štetnih običaja. Zabranio je višeženstvo. Turci su dosad mogli i više žena držati, i nad njima su vršili vlast života i smrti. Odsad Turčin ne može imati više žena od jedne i ovu ne može otpustiti bez suda. Kao i kad nas. Muškarci ne moraju više nositi na glavi fez, nego mogu i šešire, niti žena mora lice po-

krivati koprenom, ne ima više harema, žena je slobodna kao i muž. Turska nastoji također da se sprijatelji s našom zemljom i sklapa s njom trgovinske ugovore.

Velika slavenska zemlja,

Rusija

još i sad čami pod vlašću boljševika, koji sa ubijanjem ugušuju svaki pokret, koji ide za oslobodenjem. Na stotine i hiljade ubijaju one, koji samo uvetom smidu maknuti proti ono nekoliko hiljada urotnika koji su za komunizam. Narod pati, gine od gladi, a prvaci komunista sjeli su u carske i kneževske dvore, i među sobom se kolju, koji da ostanu na vladi. Najnovije je uvela obaveznu vojničku službu, al u ruke oružje dobivaju samo pouzdani komunisti jer se boje da će mužik okrenuti pušku na svoje ugnjetače.

Prva i najveća briga im je bila da ukinu kršćanstvo, te po svojim društvima nastoje među mladeži raširiti bezboštvo. Ruska pravoslavna crkva prije rata spojena je bila sa državnom upravom, i otkako su komunisti odvojili crkvu od države, njenizi svećenici ne imaju opstanaka, izgubili su svoj upliv na narod, i ruska crkva se raspada.

Rusija opet traži Boga, al se krenula opasnim putem. Dolaze u nju svakovrsni krivovjerci i šire svoje sljedbe. Ruskoj duši je već dosadilo vječito politiziranje o sovjetima i progonima, želi nešto većeg od suhoparnosti svagdanjeg života. Ruska crkva je nemoćna i kada dođe opet do slobode, u Rusiji će biti toliko vjera koliko sela.

Proti Rusije obuhvaća обруч Engleska, al je vrijeme daleko dok se boljševici ne unište. Rusija je velika šuma zapaljena, koja se ne može gasiti, nego se ima napustiti, da sasma izgori, pa iz svog pepela obnovljena izleti kao po staroj priči, ptica Feniks.

Rusija sadašnja nije jedinstvena carevina, nego je savez raznih republika, koje imaju svoje samouprave al pripadaju sveruskom savezu.

Kad se Rusija oslobodi boljševizma, i u njoj zavlada red i mir, sloboda i jednakost, onda će se

sveslavenska svijest

usplamtiti i doći će do sveslavenskog saveza, u kojem će se ugovoriti osim ruskih država i druge slavenska države kao što su Poljska, Čehoslovačka, Jugoslavija i Bugarska.

Ovog saveza su se strašili u staro vrijeme Nijemci i Englezi, a u ovom leži velika budućnost sviju Slavena.

ŠTO J' ZEMLJA TA? ...

*Što j' zemlja ta? — To skladište je velje
U kom su razne izložene stvari;
Za jednim sv'jet se otimlje i gramzi,
Za druge malo i ništa ne mari.*

*Tu svega ima — razgledat se ne da,
Jer s časa na čas svaka stvar se m'jenja,
Al jedno znam: tu dobra jako j' malo
A najmanje je vjere i poštenja!*

NANINA MOLITVA.

Prigodna predstava u 3 slike.

Za proslavu presvj. g. Blaška Rajića napisao Ive Prčić.

Slika prva.

Prizor jedini.

Noć. Kasna jesen. Visok brig, oko njega vide se sela i varoši; na vrhu stoji Bunjevačka Vila u plavom odilu s bilim pojasom posuta zlatnim zvizdicama, crne kose niz plaća rasplela, motri na sve strane i govori tužno:

Bunjevačka Vila:

Spustila se jesen na zemljicu,
Žuto lišće sa drveća spalo,
Cviće vene i ruže rumene,
Zemlje plodne, gore vinorodne,
Ko da tuže brez nakita svoga;
šume guste alaj su sve puste!
Ptice mile na jug odletile.
Narav cila u crno s' zavila
Zbog udesa moga roda mila. —
Sakrilo se na zapadu sunce,
Na zemljicu sumrak crni pao,
U grudima puknit će mi srce.

(Uhvati se za srce.)

Rode mili na zlu s' putu jao!

(Na nebu počima svitati. Vila pogleda prema nebu, digne ruke gori i zavapi:)

Bože jaki, Bože svemogući!
U kog ruci sveg svita su puci,
Tebi šaljem svoj glas vapijući:
Baci pogled na moj narod mio,
Koji ti je do sad viran bio.
U najvećoj nevolji i bijedi
Tvoj dušmanin njega ne pobjedi!
A sad iza hiljadu godina,
Kad mu poče svitati zora rujna,
Nisam srićna, nego više nujna:
Jerbo vidim propast roda svoga,
Sve se više odmeće od Boga:
Svoje tlači a tuđim se diči,
Sram pod noge, pa svoj obraz gazi,
Žene, dice, nikoga ne pazi!
Takav narod u propast se srazi.

(Tu klekne i sklopi ruke.)

Već te molim svita Stvoritelju!
Dobrih i zlih dila Platitelju,
Ne zatvaraj od njega svoja vrata,
Svrni okom i na rod Hrvata.
Ljutoj rani triba jakog lika
Pošalji mu dobrih svećenika!

(Zastor.)

Slika druga.

Prizor prvi.

Veče je. Bunjevačka soba. S jedne strane visok krevet a s druge dolaf, peć i čelo peći daske prid njima kolivka, na sridi astal i dvi klupe. Nana s malim ditetom u naručaju kleči na srid sobe prid slikom Prisetog Trojtsva (krunisanje bl. D. M.) koja visi u pročelju i moli:

Nana:

Oče sveti, koj' si na nebesi,
Blagosavljen navik neka jesi!
Budi, Oče, sveta volja tvoja,
Ovo j' samo smirna molba moja:
Troje sam ih na krila podigla,
Odhranila, svitu poklonila;
A ovoga (podignedite) srcu prirasloga,
Evo sada ja tebi poklanjam
I za tvoju službu ga pripravljam.
Oj učini, ja te žarko molim,
Davne želje srca da ispunim:
Nek postane rodu čast i dika,
U starosti potpora menika,
Oj primi ga za tvog svećenika!

(Na čas pristane.)

O Marijo Majko milosrđa!
Ti razumiš srce materino,
Jer i ti si bila Majka mila,
Ti zaprosi svog Sina jedina
Da ispuni želju srca materina.

(Ustane. Legne dite u kolivku, lampaš malo uvuče, sidne na daske kod peći, uzme prešljicu iz zapečka i prede i pomalo ljuljuška kolivku. U tom i zadrma.)

Prizor drugi.

Dolazi Bunj. Vila, sva se soba od nje zasja. Stane kolivki čelo noga i svečano kao proročanski govori:

Bunjevačka Vila: (Prema Nani.)
Bog je dobar, srca milostiva,
Srca čistog prošnju rado prima,
On je čuo i molitve tvoje,
Pa me posla da ti kažem da je
Uslišao molbu materinu,
I šta će se zbiti njenom sinu.

(Prema ditetu.)

S mukom će te odhraniti nana,
Teško je bit majka sirotana!
Kad podrasteš i sam ćeš se mučit,

Al ćeš ipak sve knjige izučit,
I postat ćeš Božijim misnikom,
Svog naroda prvim pobornikom.
Al ćeš mnogu gorku progutati,
Skoro, skoro glave će te stati!
Ali ako ne malaksaš duhom,
Već istraješ na mezevu ljutom:
Tvoje će se ime spominjati
Dok je sunca i dok je miseca
I dok traje Šokca i Bunjevca!

(Zastor.)

Slika treća.

Prizor prvi.

Suton. Drum koji vodi u Suboticu; u daljini već se vidi grad; pred samim ulazom u varoš stoji Križ pod njim jedan panj. Mlad svećenik ide drumom (sa koferom i kišobranom) na svoju prvu kapelaniju. Kad opazi grad stane, ostavi prtljag, raskrili ruke i sav ushićen govori:

Svećenik:

Pozdravljam vas željo srca moga,
Molim za vas iz sveg srca svoga,
Želim vam sve Božje blagodati,
Rad bih bio dušu za vas dati!
O vam snivam, ma da j' san il java,
Brez vas mi je život gorkost prava.
Vaša srića za dušu mi melem,
Vaša žalost srcu mi je pelen,
Vaša slava najveća mi dika,
Vaša propast smrt će bit menika!
Zato revno vazda molim Boga

(Podigne šešir)

Da vrati zlo od naroda moga.

(Uzme stvari. Koraci par koračaja, dođe do Križa, ostavi stvari, skine šešir i klekne prid Križ i vrlo uzbuđeno kao kroz plač govori)

Spasitelju za nas razapeti!
Tebe moli crv u prahu doli:
Vidiš, s kakom moj narod s opakom
Sudbom bori, vidiš kak' ga mori
Ovdi sila, zavida nemila
Nepreteljâ i zložiteljâ,
Tam' nesloga, izrod, nerazloga.
Njeg raskida, otrov med njegov rida.
O! tako te Boga od dobrote
I milosti zvao svit: Oprosti!
Gospodine! — prosti opačine!
Nebeskoga sa pristolja tvoga
Pruži ruku nesrićnome puku!
O! probudi u njem Bože! ljudi,

Koji stare nek mreže pokvare,
Kim smeteni, kim smo upleteni,
Koje guste izać nam ne puste
Iz tamnosti, na dan od svitlosti!
Blagi Oče! nezgoda svidoče!
Gospodine! ne daj da izgine,
Što za tvoje Ime veliko je
Tol'ko puti boj borilo ljuti,
Krv livalo i život davalo.
O! i sada krv će naša rada
Za te s borit, za te zemlju pojiti;
Još krv stara Sučić kapetana
Nij' u žilah roda usahnula.
Samo, samo — da se iskopamo,
Da iz mrake dignemo se rake:
Eto to je — vapaj dice tvoje
Eto to je — brez pomoći tvoje
Što se Bože dostignit ne može!

(Tu kao klonut nasloni se na panj zadubljen u tihu molitvu)

Prizor drugi.

Dolazi Bunj. Vila u velikoj svitlosti i stane više svećenika pa govori:

Bunjevačka Vila:

Nemoj plakat i suze prolivat!
Suze ne će obnovit domaje,
Nit tko čuti tvoje uzdisaje.
Već se Bogu ti pomoli žarko,
Pa svoj narod iza sna probudi,
Sinulo je opet sunce jarko,
Na Kosovu Ture već ne sudi!
Oni sjajne doživije dane,
A Bunjevac spava u mrtvilu,
Ne zna skočit na noge lagane,
Da se bori za rod i za viru.
Ali . . . gdi je tvoja prava nada?
Već u Bogu koji svačim vlada.
Bog nas kara, On i blagosiva,
On oblači, On i munjom siva.
Čuj mi savit, u srce usadi,
I ne će te morit taki jadi:
Prije svega budi čvrst i stalan,
Svojoj nani vazda blagodaran.
Rod svoj uči s vida ga ne puštaj,
Križ i pero iz rukuh ne puštaj,
A kad na te nasrnu zlotvori,
Božje ime u pomoć zazovi,
Pa ćeš tako moleći-radeći,
Svome rodu svuda koristeći
Zaslužene lovor-vince steći.

Prizor treći.

Vila stoji na svome mistu. Anđelići prolaze redom ispred svećenika. Prvi nosi na svilenom jastučiću biskupsku mitru, drugi biskupsku palicu, treći biskupski križ i lanac a četvrti vodi staru nanu. Kad oni prođu, Vila koraci bliže i stavi ruke, više svećenika na blagosov i govori:

Bunjevačka Vila:

Štitila te ruka vičnog Oca,
Koji vlada brez kraja i konca,
Kojem vazda stoji prid očima
Što se zbililo ili se zbit ima.
Koji te je i do sad štitio
Te se nisi jošte uništio,
Prem ako si silna pripatio.
Drž i od sad pravu svetu viru,
Uz to ljubi rod i domovinu,
A Bog viran — izvor dobru svemu —
Ak' uslužiš vazda virno njemu,
Za stalno te ne će ostaviti,
Već vrline tvoje naplatiti.

Jedno samo zaboravit nemoj:
Ako Bog da! sve će bit brate moj!

(Vila brzo odlazi, a svećenik polagano ustaje, motri oko sebe i kao u čudu pita:)

Svećenik:

Il to biše sanak ili java?
Il utvara il prikaza prava?

(Pogleda prema Križu i sklopi ruke:)

Jaki Bože sve se s tobom može!
O! tko kaže, da te nema — laže!
Pomozi me svita Gospodine!
Da se borim dok se ne umorim!
Za krst časni i slobodu zlatnu,
Za dom mili i pravicu staru!
Pa ako je tvoja sveta volja,
Da nam udes bude strašan, teški,
Ustrašit se ja ne ću od boja,
Veće pasti sa mačem viteški.

(Zastor.)

Ulomci iz crkvene prošlosti Bunjevacaca i Šokaca u SHS.

— Od naseobine do god. 1800. —

Dušobrižništvo našega naroda s prva bijaše u rukama zaslužnog reda franjevačkog. Na prostoru Bačke županije stajaše tri franjevačka samostana: u Baču, Baji i Subotici, kao tri plodne košnice, iz kojih izliječahu rojevi, za svetu stvar oduševljeni sinovi sv. Franje.

A sad pređimo na naš predmet.

Bač.

U staro vrijeme grad na glasu. Negda biskupska prijestolnica. U ovom su gradu ugarski kraljevi i sabore držali, ali turska navala zakopa staru slavu njegovu. Od g. 1715. franjevci su duhovni pastiri 709 katolika Šokaca. Ovamo su pripadali i Šokci iz Plavne, Vajske i Bođana. God. 1748. bilo je 1022. vjernika a g. 1791. 1373. G. 1766. preda se dušobrižništvo svjetovnim svećenicima. Do g. 1793. obavljala se služba Božja u staroj crkvi, kada dovrši novu biskup Adam Patačić, koja se počela zidati još god. 1775.

Bački Monoštor.

Posjed komorski. Troškom komore zidana je g. 1752. crkva na čast sv. Petra i Pavla. God. 1748. bilo je 978. stanovnika, a god. 1783. ima 2403, osim nekoliko Mađara i Njemaca sami Šokci. Do godine 1769. vrše dušobrižništvo franjevci a odonda svjetovno svećenstvo.

Bajmak.

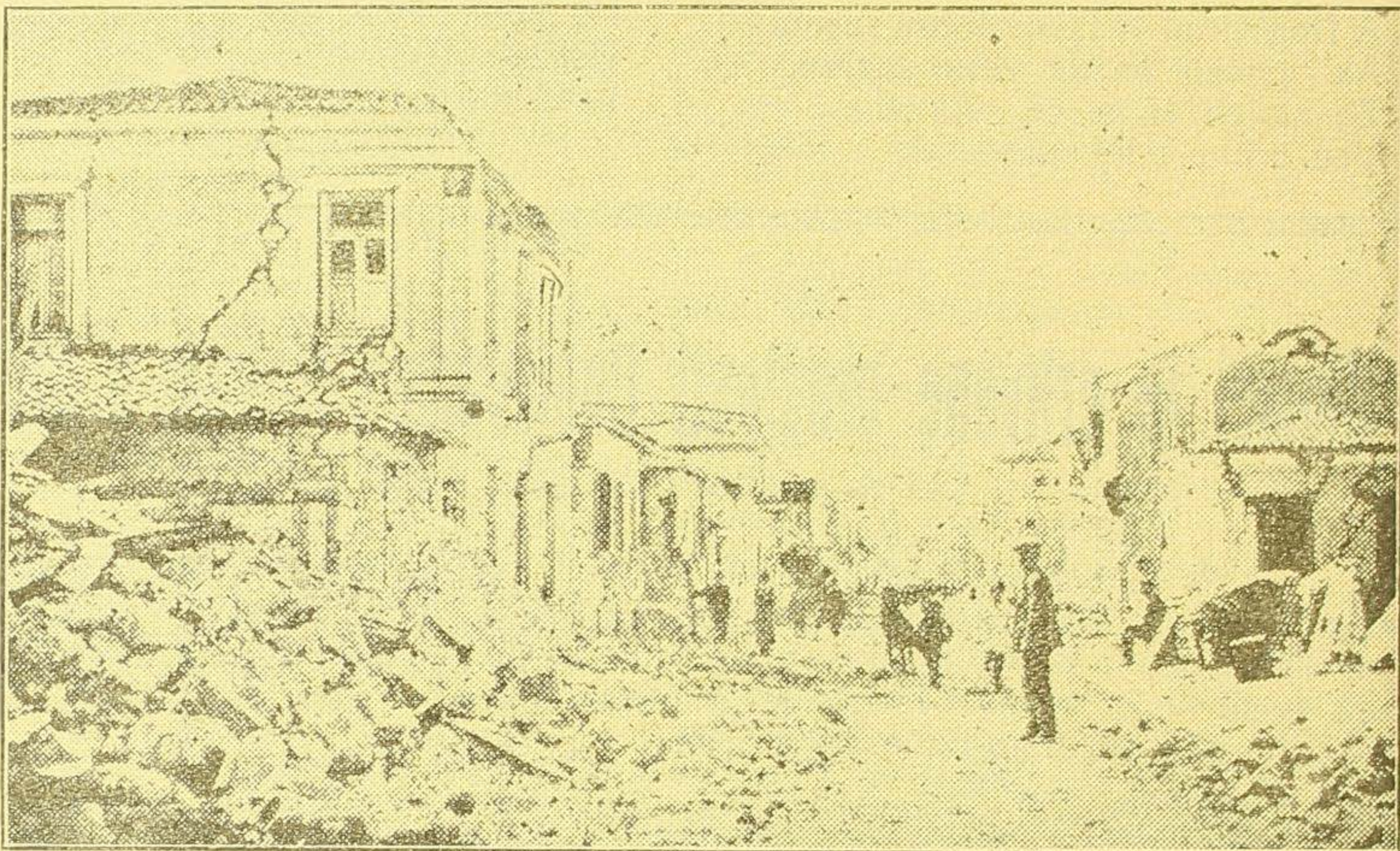
Posjed Subotice, ona je i patron. Crkva sv. Petra i Pavla nabijena je god. 1778. Ovamo spadaše i Pačir. Stanovnici su većinom Bunjevci. Sposobni za ispovijed god. 1783. ima 700 a mladi 300. Godine 1791 svega ima 2167 duša.

Bereg.

God. 1724. filijala Santova. Crkva sv. Mihajla zidana je g. 1740., a se g. 1780. sruši, te vjernici devet godina biše bez crkve. Stanovnici samo Šokci. God. 1791. broji 1276 stanovnika, god. 1798. već 1610.

Čonoplja.

Dobro komorsko. Župe ne imajući, spadala je pod župu lemešku. God. 1750. zidana je crkva Svih Sveti. Godine 1767. broji 1226 stanovnika većinom Bunjevci. God. 1798. biše 2445 vjernika.

Razvaline grčkog grada Korinta nakon potresa.

Lemeši.

Stanovnici su ovog mjesta većinom bunjevački plemići, koji ne htijući podnositi varoške terete, nasele se iz Subotice u Lemeše. Crkva je zidana u čast Male Gospe god. 1752. Godine 1767. bilo je 1273., a god. 1791. 1829 stanovnika.

Plavna.

Crkva je sagrađena god. 1761., u kojoj su obavljali službu Božju do god. 1769. oci franjevci. Prije toga filijala Bača. Godine 1791. broj 805 žitelja Šokaca, a godine 1798. ima ih 869.

Sombor.

Crkva Presvetog Trojstva građena je na mjestu turske džamije, u kojoj do godine 1781. pastvuju oci franjevci. Na zapovijed Josipa II. zauzmu mjesto franjevacu svjetovni svećenici.

Sonta.

U srednjem vijeku glasovito mjesto, gdje je cvatala glasovita prepozitura sv. Lovre. Danas je Sonta šokačko selo. Crkva (poslije one drvene) građena je god. 1746. Zaštitnik je sv. Lovro. Godine 1748. broji 783 žitelja, god. 1767. pak 1223, a god 1791. 1866. S početka pastvuju franjevci, poslije pak svjetovni svećenici.

Vajska

s Bođanima bijaše filijala bačkih franjevacu, sve do početka devetnaestoga vijeka. Crkva je u Vajski sv. Đurđu, u Bođanima pak sv. Iliji posvećena. Godine 1798. Vajska broji 500 stanovnika, a Bođani 257. sve sami Šokci.

Ovo su ona mjesta, u kojima i danas stanuju Bunjevci i Šokci. Žalosno je što su u mnogim mjestima klonuli duhom te se ili iselili ili otuđili kao u Apatinu, Bezdanu, Krnjaji, Kuli, Kupusini, Stančiću, Veprovcu, i t. d. gdje im sad ni traga ni glasa nema. U ovim selima nalazilo se je prije velik broj Bunjevacu i Šokacu, jer inače ne bi ih povjesničar ka- lačko-bačke nadbiskupije Katona, iz čijeg su djela crpljeni ovi podaci, dostojnim držao napomenuti. Dok o središtu bunjevštine bijeloj Subotici donijelismo poseban članak u lanjskoj Danici.

Još mi je napomenuti da su se u novije vrijeme na više mjesta nove crkve gradile, pa može biti u čast kojeg drugog sveca, koje ovdje ne spominjem, poklem moje bilješke dopiru samo do god. 1800.

NAŠA NAČELA.

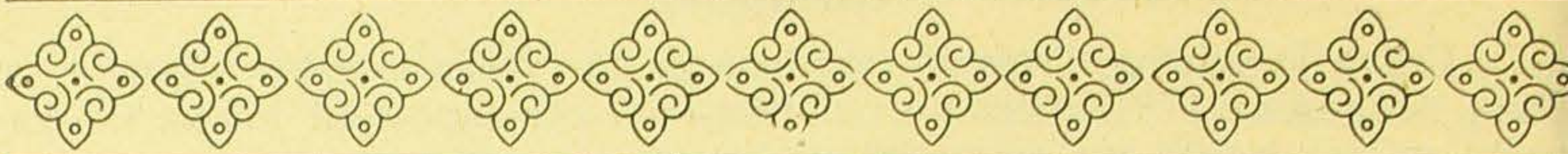
U politici nema kršćanstva. To je žalosna istina i veliko zlo. Naši političari viču: vjera i politika nema ništa zajedničkoga — kao da bi htjeli reći: vjerske zapovijedi i čudoredni propisi ne vrijede u politici. Politika je slobodna, nevezana — ni na koga — ni na što. Protiv ovakovog mišljenja o politici ustala je Pučka Stranka. Ono, što je pojedincu zabranjeno u običnom životu, to mu je zabranjeno i u politici. Lagati, krasti, varati, ne smije ni državnik, ni političar. Božje zapovijedi vrijede i za državni život.

Obnoviti treba mišljenje ljudi u kršćanskom duhu!

Zlu treba stati na korijen, u zametku ga ugušiti!

Istina, pravednost, nadasve! Nepravda se ne smije nikom nanositi, pa ma bio kako slab i malen, a laž ne može uroditi dobrim plodom.

Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe i što ne bi rado da tebi drugi čini, nemoj ni ti drugomu. To su i za politiku načela, kojih se treba držati.

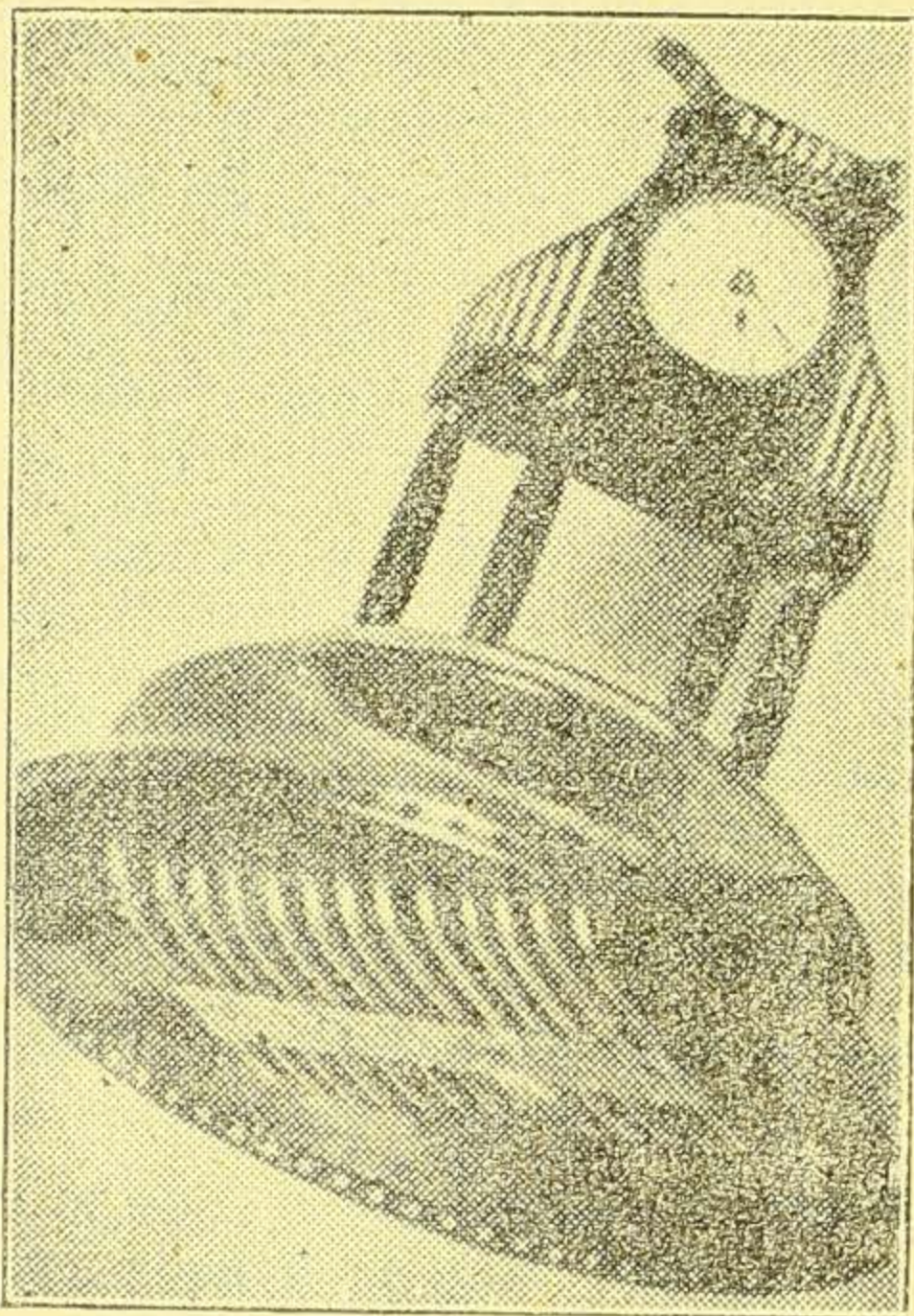

Katolička Akcija i Hrvati.

Hoću da vam govorim o cilju katoličke akcije kod Hrvata, (Bunjevaca i Šokaca). Taj je cilj: *vjersko moralna obnova hrvatskoga naroda.*

Naš hrvatski narod glasovit je u povijesti radi svoje privrženosti odanosti prema kršćanskoj katoličkoj vjeri i crkvi. Naši su djedovi svoju vjeru i crkvu ljubili, po svojoj vjeri živili, svoju vjeru i crkvu branili. Katolička vjera davala je našem narodu snagu i jakost, ustrajnost i utjehu u najtežim borbama i stradanjima kroz vjekove. Katolička je Crkva prava kroz duge vjekove jedina odgojiteljica i prosvjetiteljica našega naroda. Njome imamo da zahvalimo svoju kulturu, svoju nacionalnu svijest, svoj nacionalni opstanak.

I radi toga bila je kod Hrvata još prije par desetljeća katolička vjera i crkva općenito cijenjena i uvažavana. Duh katoličke vjere i crkve prožimao

Sat koji se nikad ne navlači.

Gornja slika prikazuje nam jednu modernu uru, ali koja je tako opravljena, da ju ne treba nikada navlačiti, što je postignuto na principu pomicanja žive, usljed čega se stroj pokreće.

nehaj. Mi smo ostali kršćani samo po imenu, a prestali smo, da budemo kršćani po življenju.

Naše su crkve postajale sve praznije, sveti sakramenti primali se sve

je sav naš privatni i javni život. Ali onda je došlo do nagle promjene. Jedan dio naše inteligencije okužen u tuđini dahom gnjile zapadne kulture, počeo je da u našem vjernom i pobožnom narodu, pod zvučnim frazama naprednosti i liberalizma širi moderno poganstvo, ruši stare kršćanske vrednote, a uvđa nove bezvjerske ideje, ne obazirući se, što te ideje nijesu usrećile ni narode, od kojih su uzete. Sa svojim bezvjerskim i protukršćanskim idejama nijesu se usudili otvoreno istupiti pred naš kršćanski narod nego su udarili putem zaobilaznim. Hineći i pretvarajući se da su vjerni kršćani stali su udarati na crkvu i svećenstvo lukavo računajući: omrazimo li narodu crkvu i svećenstvo omrazili smo mu kršćansku vjeru, koju oni zastupaju i šire i mi smo svoj cilj postigli.

I na žalost, moramo priznati, da su ovi naši liberalci u svojem razornom radu imali uspjeha. Nijesu dodoše isčupali iz srca našega naroda sasvim kršćanske vjere, ali su postigli to, da je kod nas općenito, poput kuge, zavladao vjerski *indiferentizam, vjerska mlakost*

jede, kršćanski odgoj djece i mladeži u obiteljima isčezavao je sve više, ni smo se počeli u svojem privatnom i javnom životu sve manje obazirati na zapovijedi i propise naše svete vjere i crkve.

U to je došao strašni svjetski rat, koji nije ništa drugo nego nužna posljedica moderne, materijalističke, bezvjerske kulture, koja je učila da nema Boga da je svijet sam sebi Bog, da čovjek nije nikome podložan i odgovoran i da je uživanje glavna i jedina svrha čovjeka. Ogromni napredak u materijalnoj kulturi, sjajni iznalasci na polju tehnike, uzoholili su čovjeka i odili u njemu neobuzdanu želju za moći i bogatstvom. To je čovjeka upravo oživinčilo i logična posljedica ovoga bio je opći pokolj.

Taj je svjetski rat, kako druge narode tako i naš, još više udaljio od vjere i života po vjeri. Svjetski rat rasklimao je i u hrv. narodu onaj socijalni temelj, koji je preduvjet za razvoj svakoga socijalnoga organizma, rasklimao je kršćanski temelj i oslabio vjersko-moralna načela: istinu, pravdu, slobodu i ljubav — poštenje.

Težnja za zemaljskim i grešnim uživanjem i s njom u savezu neograničena pohlepa za materijalnim sredstvima sve se više širi, a s tim i nezobzirnost i tvrdoća srca prema gospodarski slabijim slojevima. Usporedno s tim nestaje sve više volje i veselja za rad, rađa se grdna zavist i grijehna želja za tuđim vlasništvom. Od ovih pogrešaka boluje sav društveni organizam. Hrvatski je narod malen i slab ako se usporedi s drugim narodima. Maleni i slabi organizmi mogu ustrajati u borbi za opstanak samo onda, ako su zdravi i ako imaju u sebi snage, koja će ih sposobiti za borbu s drugim jačim organizmima. Ako se dakle hrvatski narod hoće da održi, onda mora prije svega nastojati, da sa sebe ukloni lice svih onih bolesti, što su ih liberalizam, svjetski rat i poratna psihopatska rasula u njegovim redovima. To će pak postići samo onda, ako se povrati ne samo u svojem čuvstvovanju, nego u svojem svagdanjem praktičnom životu vjersko-moralnim načelima, kršćanskom moralu, svojemu Bogu.

Katolička je Crkva uvijek budno pazila na razvoj čovječanstva i uvijek je znala nastupiti u pravi čas, kad je potreba bila najveća, kao učiteljica, voditeljica i spasiteljica čovječanstva. To ona čini i danas, kad nas poziva na rad u Katoličkoj Akciji i njezinim organizacijama i ustanovama. Katolička Akcija sa svojim raznovrsnim organizacijama za svaku dob i svaki stalež, sa svojim različnim ustanovama i priredbama, najuspješnije je sredstvo za vjersko-moralnu obnovu kako našega naroda, tako i cijeloga čovječanstva. U interesu je stoga i vremenite i vječne sreće našega naroda, da svi Hrvati katolici na svakom koraku podupiru našu Katoličku Akciju.

Majka.

*Čovjeku je na suncu toplo, a
jetetu kod majke dobro.*

*Sladi dragi od meda, slada
majka od dragog.*

*Blago sinu na majčinu krilu, a
narodu na ognjištu milu.*

*Tko nije zaznao majku, ne zna
za nikakvo dobro.*

*Bolja i nježnija majka, nego naj-
olija maćuha.*

*Kovač kuje da se svudan čuje,
mater kara da niko ne čuje.*

Kriza omladine.

Posvetimo veću brigu omladinskim organizacijama.

Pokvarenost omladine u Rusiji.

U teškoj moralnoj razvratnosti ruske omladine ovih zadnjih godina već je dosta poznato. Na stotine je tisuća zapuštene djece, koja se skiću po cijeloj zemlji. Napadaju ljude, provaljuju u trgovine i počinjaju svakojaka nasilja. To su posljedice desetgodišnjeg boljševičkog odgoja ruske omladine. A ta je žalosna slika tek jedan odlomak strašne slike moralnog propadanja u Rusiji. Boljševici su iz ruskog javnog života odstranili Boga. Lenin je na jednom od najvećih trgova Moskve dao napisati velikim crvenim pismenima riječi: Religija je opium za mase.

Ruska je omladina potpuno zaražena bezvjerstvom. Posljedica toga je, da se je odrasla omladina, riješena društvenih veza, koje je raskinulo bezvjersko zakonodavstvo, predala potpunoj razuzdanosti, koja je i fizički ubija. Tim putem polaze i još nedorasli dječaci i djevojke i tako propada naraštaj ruskog naroda. Ako je danas ovako, a prilike se ne poprave, šta se može isto sutra očekivati od unesrećenog ruskog naroda?

U drugim državama omladinske prilike nisu tako očajne, ali znakovi omladinske krize pojavljuju se u većem ili manjem opsegu posvuda.

Današnja omladina u Francuskoj i drugdje.

U Francuskoj su prošle godine katolički intelektualci digli ozbiljan glas preko katoličkih novinara i upozorili na stanje francuske seoske omladine. Pokazali su javnosti na žalosnu činjenicu, da se je seoska omladina većinom otudila crkvi i dala se potpunoj razuzdanosti. Glavnu krivnju za to nose bezvjerske državne škole. Statistike, koje govore o zločinima mladeži, najbolje pokazuju plodove bezvjerske škole. Vjersko i moralno propadanje, što ga je započela bezvjerska škola, nastavlja protukršćanska štampa i loša prikazivanja na pozorišnim daskama i u filmskim predstavama. Jedino sredstvo, po mišljenju katoličkih novinara, koje bi moglo zaustaviti širenje toga zla jesu kršćanske omladinske organizacije, kojih nažalost premalo ima.

Slične tužbe o sve većoj pokvarenosti mladeži dolaze i iz drugih zemalja. A kako je sa hrvatskom omladinom?

Kriza u hrvatskoj omladini.

Prilike među omladinom nisu ružičaste ni kod nas. Kriza, koja je poslije rata zahvatila omladinu ostalih naroda, nije poštedila ni nas. Društva, ne samo bojovno liberalna, nego i ona vjerski indiferetna, štampa, kino, krčme, plesovi, noćni život itd. neutrudivi su sijači i kod nas onih istih ideja, koje su u drugim zemljama omladinu otuđile vjeri, a moralno je pokvarile.

Kriza omladine i kod nas se posve jasno zapaža i na današnje stanje naše mladeži gledaju sa strahom i roditelji i odgojitelji i Crkva i država. Svi osjećaju, da nam mora biti prva briga spasenje naše mladeži, te uzdanice naše.

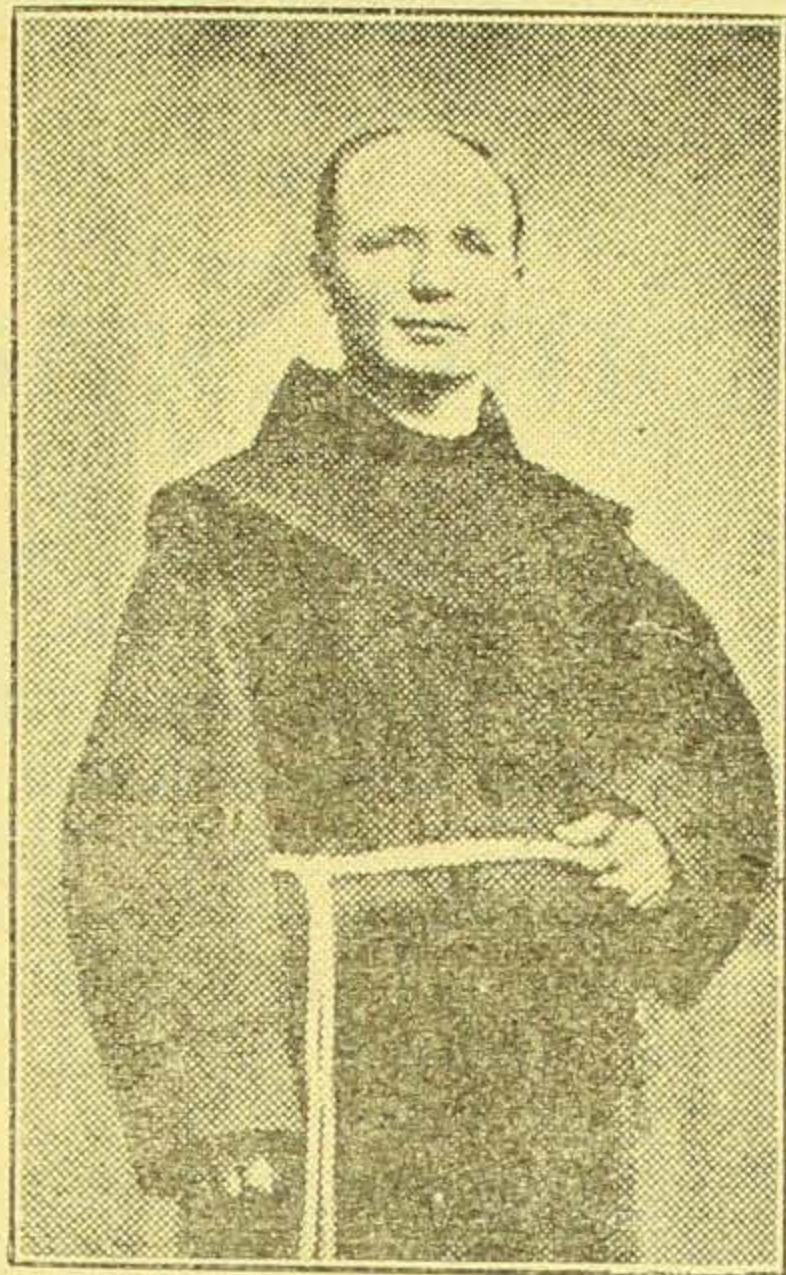
Katolička omladinska akcija.

Naša katolička Crkva uvijek je budnim okom pratila život mladeži, posvećivala joj osobito pažnju i u svako je vrijeme znala naći zgodne i

savremene metode, da se mladež spasi od moralne propasti i oduševí za ljepši i idealniji život. Naša se Crkva bavi odgojem mladeži već skoro dvije tisuće godina, pa je njezino iskustvo u tom pitanju govoreći čisto ljudski, najveće i najbogatije. Nije čudo, da je stoga razloga Katolička Akcija, koja je osnovana inicijativom Crkve i pod njezinim je neposrednim vodstvom, znala naći ispravne i uspješne metode za rješavanje krize naše omladine.

Katolička Akcija osnovala je za omladinu posebne organizacije, u kojima se mladeži daje valjan religiozni odgoj, koji je prvi uvjet svakoga moralnoga i etičkoga odgoja a s tim odgojem srca spojila je i ispravni prosvjetni, a sve to začinila i učinila ljupkim s plemenitom zabavom, koja je mladeži bezuvjetno potrebna, pa tako u svojim omladinskim organizacijam pruža mladeži sve što joj treba: odgoj, izobrazbu i zabavu, koja mladež razigrava, ali ju odgaja i izobrazuje. Takva društva Kat Akcije za našu mladež jesu orlovske i omladinske organizacije.

Mi u našim stranama počeli smo s tim organizacija prije par godina, pa već možemo pokazati na vanredne uspjehe, ne samo što se tiče broja članova tih organizacija, nego baš postizavanja glavnoga cilja tih organizacija: vjersko-moralnoga i prosvjetnoga odgoja. Postignuti uspjesi neka nam budu pobudom za daljni rad. Omladinska organizacija Katol. Akcije neka nam bude najveća briga. Gdje postoje takve organizacije jačajmo ih i potpomožimo u njihovom radu, a gdje ne postoje nastojmo ih što prije osnovati. Parola neka nam bude: u svakoj župi katolička omladinska organizacija! Spasimo li našu mladež, osigurali smo si budućnost! Za to na požrtvovni i neumorni rad!

O. Leon Heinrich

kojega sv. Crkva hoće da proglasi blaženim, radi svetoga života i mučeničke smrti, jer je ubijen u crkvi na oltaru dok je čitao sv. misu. P. Leon bi bio prvi američki svetac.

Blagoslovljene obitelji.

Daniel O' Connel, osloboditelj Irske, bio je najstariji od desetoro svoje braće i sestara.

Benjamin Franklin, slavni izumitelj munjovoda i osloboditelj Sjeverne Amerike, bio je osamnaesto dijete jednog sapunara.

Josip Haydin, jedan od najslavnijih komponista, bio je najmlađi od dvanaest svoje braće i sestara.

Sveta Hildegarda, vrlo učena benediktinka bila je deseto dijete.

Sveti Ignacije, utemeljitelj Družbe Isusove, bio je jedanaesto dijete.

Alban Stolz, glasoviti pučki pisac, bio je šesnaesto dijete.

Ovako je bilo u staro vrijeme, a danas u moderno doba vele: dosta je jedno dije'e. Zato i ima tako mnogo nesretnih obitelji.

Smrt Smail-age Čengijića.

Preko četiri stotine godina borio se krst s nekrstom: Hrvati i Srbi s Turčinom. Tursko kopito gazilo je naše crkve, a oltari naši bili su jaslje konjima turskima. Još danas pokraj Save nalaziš čardake; u njima su djedovi naši stražu stražili i glavu u torbi nosili. Život je bio težak, a muke velike. Nijesi bio siguran, da te u noći ne će Turci pohoditi. Tebi će nestati glave, a žena i djeca bit će jedno roblje. Prodat će ih, da drugomu robuju i služe. U tuzi će im prolaziti dani, besnene bit će im noći. Daleko od roda i Boga, u zlu i nevolji provodit će sirotinja život svoj.

Svatko je bio u brizi i u svoj našoj prostranoj domovini, a jadni Bosanci i Hercegovci? Nad njima je već gospodario Turčin. Crkve su njihove postale džamije. Hrvati i Srbi: jedno tursko roblje. Što je taj narod prepatio zna samo Bog na nebu i današnji Bosanci i Hercegovci po pričanju djedova. — Po Bosni i Hercegovini gospodario Turčin, a kršćani se stisli u svoja brda. Patili su i šutjeli i u nebo gledali tražeći od Boga milosti. Nevolje i jadi otrle im suze, osušile oči. Plakati se već nije moglo, jer nije bilo suza. Jedino uzdanje i nada bili su Crnogorci. Crna Gora živi kamen, Crnogorac ljuti plamen. Sa visokih brda, koja tursko kopito nije nigda u sili pohodilo, dizali se hrabri branitelji sv. Krsta. Nijesu oni samo branili sebe, da Turci ne provale u Crnu Goru, već je srce njihovo tamanilo nekrst i u Hercegovini. Brat brata ne ostavlja. Tako su Crnogorci gledajući muke svoje braće pod turskom vlašću letjeli, dah ih oslobode. Nije bilo tako vrijedne glave, koja ne bi pala za krst časni i slobodu zlatnu. Život su davali, a brata pomagali.

Bosnom i Hercegovinom zavladaše spahije i age. Silnik jedan veći od drugoga. Nema tu poreza prema zemlji i imutku Plati onoliko, koliko agi treba. Ako ne platiš, za konje će te svezati, kandžijama izbiti i napokon ti glavu odsjeći Turčin je raji otimao imutak i kuću, otimao kćer i ženu — oteo vjeru i Boga. A sirotinja uvukla dušu u se, poniknula očima k zemlji i čeka spasenje od Boga i roda; ropski šuti, a krvniku zlo smišlja. Gdjegod može, ne žali glave, samo da dušmanina uništi.

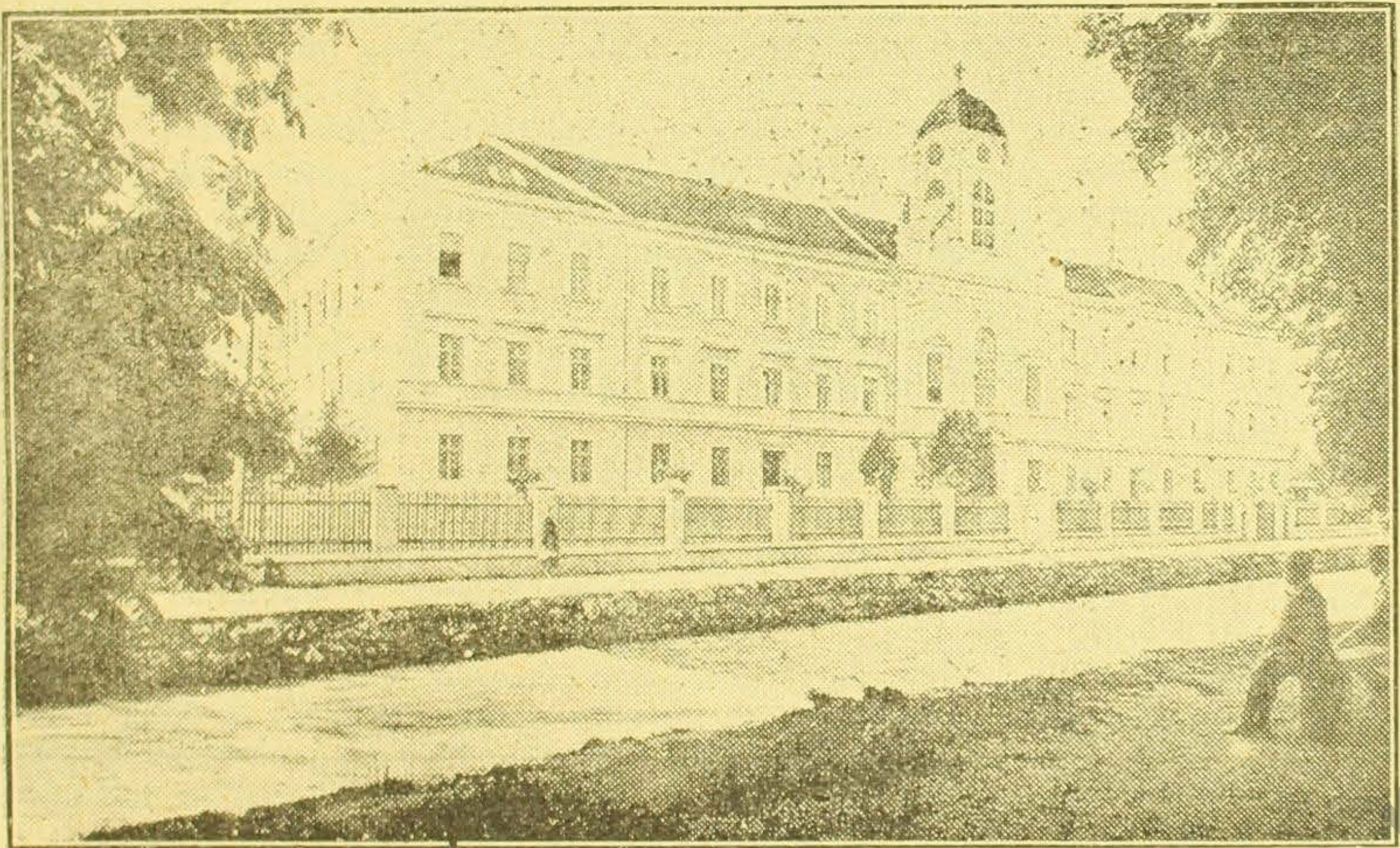
Zato se krv prolijevala, a ljudske glave padale. Turci su haraćili od bjesnoće, a kršćani od nevolje i želje za osvetom. Osobito je haraćio po Hercegovini Smail-aga Čengijić. Nije to Turčin, nego poturica, a poturica gori od Turčina. Haraći on, gazi bijednu kršćansku raj, ali haraće i Crnogorci. Sijeku Turke kao djeca makovice. Namjerila se kosa na brus: Smail-aga na Crnogorce. Čas bi provalio on u Crnu Goru, uhvatio nekoliko Crnogoraca i izmučio ih pa objesio, čas su oni provalili u Hercegovinu i pobili Turke. Dugo se borilo, dugo trajalo, ali mu ipak dođoše glave. Crnogorsko tane s ravni Smail-agu sa zemljom, baš kad je raji najviše muke zadavao kupeći harač. Nažalost nije muka prestala, nego su age dalje agovale, a paše pašovale, a raja trpjela. Kako je to bilo kroz četiri stotine godina, prikazao nam je hrvatski ban i pjesnik Ivan Mažuranić. Seljački sin iz Novoga, kraj mora hrvatskoga, znao je za muke svoje

braće u Bosni i Hercegovini, pa je to lijepo ispjevao u svojoj velikoj pjesmi: „Smrt Smail-age Čengijića“. Njemu slava, a nama veselje, što nam danas braća toga ne pate.

Danas i Bosanac i Hercegovac slobodno i veselo živi. Brda su mu zlatna slobodica, Bog veliki silna uzdanica.

I.

Silan je, Bože, Čengijić-aga! Pred njim dršće mlado i staro, ma'o i veliko. Kad se njemu čelo namrkne, sirotinja zap'aće. Lelek se ori, do Boga se čuje! I danas sjedi bijesan u Stolcu u svojoj kuli, u Hercegovini. Zamislio se, oko mu sijeva a lice gori. Sad će, misliš, gromovi poletjeti. I ne varaš se. -- Amo sluge, zaviknu aga, dovedite mi Brđane Crnogorce, štono sam ih zarobio robljem na Morači vodi hladnoj. Danas ću im podijeliti dare: Nekom kolac, a nekom konopac. Nek zna raja, tko je Smail-aga. Još i onu kukavicu sinju Duraka starca, Turč na, koji se boji raje! Nek zna rđa, što mu vrijedi strah. U kukavca kukavno je srce, pa i druge plaši. „Pusti“, reče, „vlašad ljutu, oni će se tebi osvetiti“. Popet ću ga na vješala takna, jer na zemlji nema mu života, ubit će ga ljuti Brđani.

Travničko sjemenište, kuda su otišli svi sjeminarci naše biskupije na nauke.

Aga planu, sluge poletješe. Za živ časak izvedoše mlade Crnogorce. A sada, Bože, da vidiš strahote. Bijesni Turci, a nemoćna raja. Polhvataše jadne Crnogorce. Jedne vješaju, druge na kolce nabijaju. Poljem teče krv, a aga stoji bijesan. Iz očiju mu sja veselje, veseli se muči crnogorskoj. Srce mu igra, željan je plača i suza, rajinih. Muče Turci, ali kršćani šute. Nema suza, nema uzdisanja. Raja pati, pa se Bogu moli i um're mirna kao janjad. A u agi srce ljuto još se jače rasplamtjelo. „Plači, rajo“, srce mu želi, ali raja ne plače, niti pisnu niti zubi škrinu.

Gleda aga ljut i bijesan, gleda mlade junake, koji su vikli bez jada umirati za krst časni i slobodu zlatnu, i kroz tijelo mu prođe nešto hlad-

na. I silnika kraj srca zazebe. Nije šala, tko ne žali života svoga, onoga se čuvati valja. Ali jedva jeza srce prođe, skoči aga kao guja ljuta. Sramota je, da se junak boji. Još bjesnije zapovijeda muke. Nema straha Turčin od raje.

— Duraka mi amo dajte! Ej, Durače, bojiš li se raje? Sad ćeš, rdo, poći na visoko. Penjite ga na vješala tanka. U zrak s njime, tamo nije Brđana!

Crnogorci mladi poginuše, Crnogorci mladi ne pisnuše, — ali je tursko srce puno mekše. Pišti starac Durak tužno: Aman, aman. Pišti i njegov sin, krvnik Brđana, Novica. Ljuto pišti, ali im je zaman. Silan aga milosrđa nema. Zadrhtaše vješala, a starcu Duraku nesta života. A aga bijesno gleda, junači mu se srce, a gromko grlo ori se:

— Tako bit će svakomu Turčinu, tko se raje boji.

II.

Tiha noć se spustila na brda i gore crnogorske. Sve je tiho, samo se po mraku miče jedna sjena. Čovjek je, junak je, Novica sin Durakov. Ide tiho i polako. Oko mu prodire kroz tminu; šušne li štogod, stane i koljeno mu klecne. Silni junak plašljiviji od zeca. Dobro znade svoje silne grijehe. Da ga spazi koji Crnogorac, ni krila ga ne bi odnijela. Toliko je krvi brđanske prolio, toliko jada zadao. Boji se smrti, a toliko je bojeva bio, toliko joj u oči gledao. Boji se smrti, jer ga želja vuče, da oca osveti. Tko se ne osveti, taj se ne posveti. Njemu treba života, treba sunca, dok ne pade glava Smail-age. Već zora sviće, a Novica dođe pred Cetinje. Ostavi oružje kod stražara i pođe u grad. Sa neba nestade posljednje zvjezdice. To je bila zvijezda age Čengijića.

III.

Kao dusi po mrkloj noći iz brda i gudura kupe se Crnogorci. Na ramenu duga puška, o pojasu ljut jatagan i male puške.

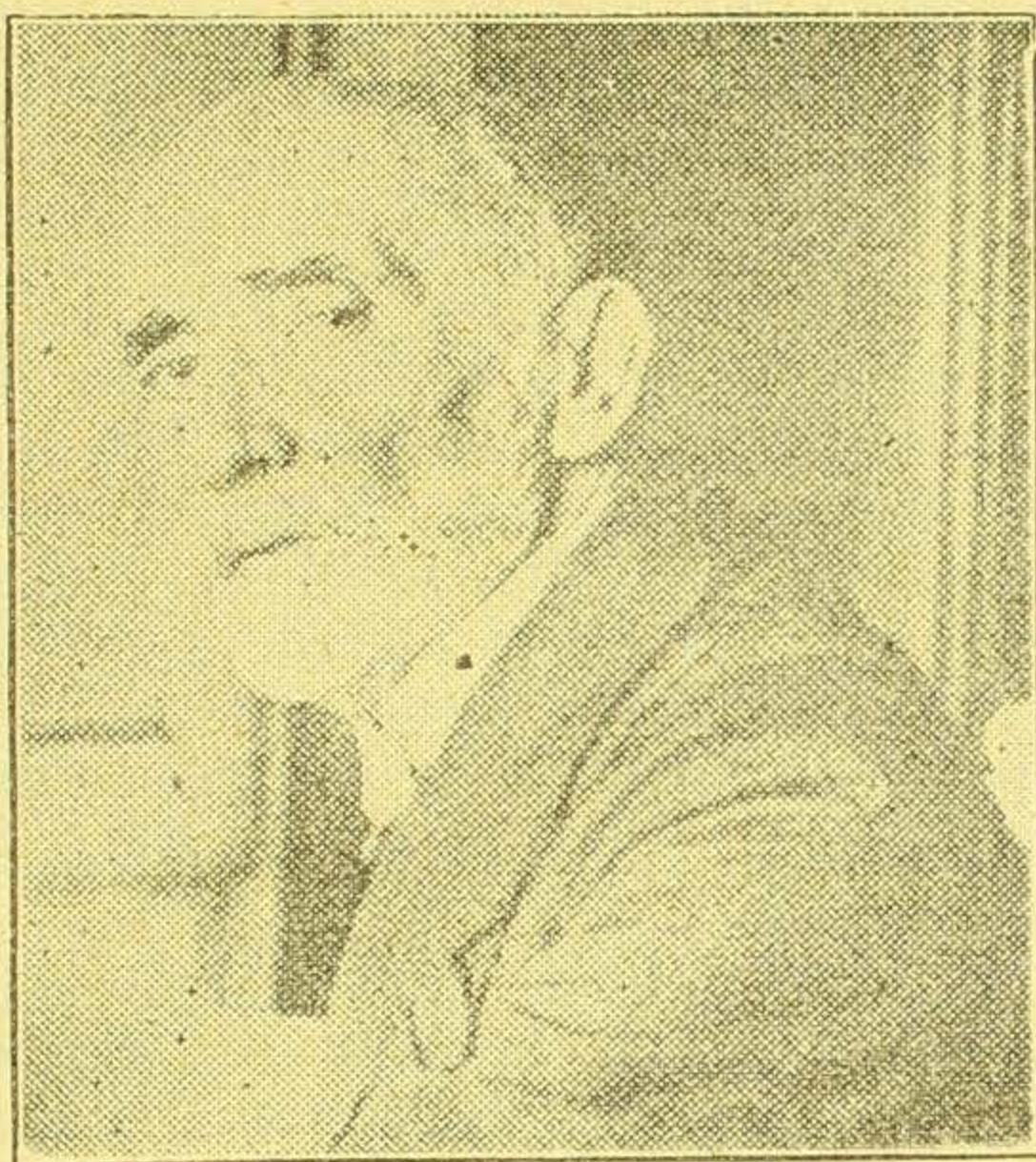
Kupe se, knez ih zove. Došao je dan osvete božje. Bog će kazniti krvnika Smail-agu. Skupila se mala četa, jedva ih je stotina. Malo ih je, ali je srce žarko, a ruka hrabra. Sasjeći će svaki dvojicu i poginuti za svetu vjeru. Ide ljuta četa, ne zna nitko, kamo ni kuda, vodi ih junak Mirko. Stupa četa tiho po gluhoj noći. Stupa nijemo i ustrajno, a noć već izmiče kraju. Zarudi zora, a oni padoše na Moraču, vodu hladnu. Sunce izade, a četa stade. Na Morači dan će danovati. Netko umoran leže u travu, netko pušku prigleda, a netko opanke priteže. Dvojica trojica lože vatru, a neki izvadili komadić ovnovine ili krišku sira, pa krijepe umorno tijelo. Ožedne li, Morača je blizu. Čaše im ne treba, ta imaju ruke.

Odmaraju se junaci, a po brdima čuju se pastiri, gdje zovu stada. Čuje se zvonce na vratu ovna prehodnika. Sunce se žarko sve više diže na nebo, a s brda se ukaza časni starac. Ne resi ga ni srebro ni zlato, nego časna brada i crna mantija. Ide starac svećenik, ide, srce ga vuče k junačkoj četi I nazva im Boga i pope se na hladni kamen! Pope se na kamen hladni i progovori iz toploga srca: „Braćo moja, krsta branitelji. Rodio vas je ovaj goli kamen. Drugima je leden, a vam je zlatan. Za njega vi lijete krv, njega branite. Branite njega i krst slavni. Vama nema ljepše domovine od ovoga kamena. Ne poznaje srce vaše bogatstva, ne treba vam zlata ni svile. Ne brinete se, da tijelu ugadate. Život vam je trijezan i umjeren. Ne treba vam vina ni raskošnih jela. Vi ste srećni, dok imate vrela studene vodice, dok vam muču stada i goveda i bleje krda ovaca. Ona vas hrane, ona odijevaju. Srce vam je hrabro, a praha

imate dosta. Kod kuće vas čeka vjerna žena i mili pobratim. A blagoslov božji prati sinove, koji za svetu vjeru umiru. Vrh brda Lovćena diže se sveti krst. Diže se krst ponosno i smjelo, jer ga nekrst nigda jošte nadvladao nije. Polomili su Turci zube o naša brda i lomit će.

A da znadu drugi narodi, kako vi umirete, za svetu vjeru i slobodu zlatnu, ne bi vas prezirali! Jer vi ste umirali, a oni su spavali i provodili život mirno. Vi ste umirali i sada se opet mrijeti podigoste. Ali tko Bogu služi, neka mu služi čista srca.

Možda je koji brata uvrijedio, gladna ne nahranio, putniku zatvorio vrata ili ranjenu ne zavio ranu. Sve su grijesi, sve su djela prijeka. Bez hrabri Crnogorci, ali ne mašajte se oružja. Ja sam Novica, ali od sad sam vaš. Ova je desnica od sad crnogorska. A jer vama treba kršten junak, braćo, krstite me.“ Stoje Crnogorci, a starac svećenik zagrabi kapom vode iz Morače i poli ljuta nevjernika: „Vjeruj, sinko, vjeruj, spasit će te vjera“. Noć se već poče spuštati za brda. Svi se junaci izljubiše redom. Starac ode, a četa dalje pođe.

† Vladimir Mažuranić.

Sin velikoga bana pučanina Ivana Mažuranića, učenjak svjetskoga glasa, umro je 17-og siječnja 1928. u Zagrebu.

Vladimir Mažuranić, kao što piše „Kat. List“, bijaše duh, koji znači jedan od vrhunaca, što je naša nacija dala na znanju i obrazovanosti, na značaju i na čestitosti, a umro je poniznim kršćaninom u vjeri i odanosti Gospodinu Bogu.

Slava mu i pokoj vječni!

Ljuti lavovi crnogorski postadoše krotki janjci. Skrušena su im lica, a misao se podigla Bogu. A starac ih redom pričestio. Kao jagnjad stoje Crnogorci, ali najjednom oči im planuše, a ruke za nož posegnuše. Ukazao se Novica, krvnik ljuti. Skočiše Crnogorci, ali Novica progovori:

„Bogom, braćo od kuće debela ovna i za noć djevojku Ljute haračlije Nema raja dukata ni zlata. Bosa je, gladna je, hljeba nema. Pišti jedna, ali ne mare ljute haračlije. Povezaše ih za konjske repove, pa ih gone čadoru Smail-aginu. A aga igra konja pred čadorom. Silan je junak, pa vježba desnicu bacanjem ljuta koplja. Ali šta ćeš koplje bacati po uzduhu? Ima raje, gadat će u raju. Što mari silan aga za rajinu glavu. Eno Safer, Turčin ljuti, goni raju. Aga igra konja, zamahne kopljem, skinut će krstu glavu. Ali konj mu posrnu, a koplje poleti, no ne ubi raje, nego izbi Saferu jedno oko. Ciknu aga kao zmija ljuta: Sramota je junaku ne pogodit cilja a kamo li mjesto raje pogadati Turke.

Ciknu aga:

Deder momci konje poigrajte, da vidimo, kako raja trči. Pognaše Turci konje, potrča raja. Za čas misliš, prestići će konje, onda malo poč-

IV.

Plać se ori po gackome polju. Kuga došla, došao Smail-aga. Krvnik ljuti kupi harač teški. Od glave cekin, gone bijednu raju.

ne zaostajati, a tad jedna na zemljicu pade. Konji lete, a raja se po zemlji vuče. Udara tijelo o tvrdu zemlju, lije se krv, a u raji samo još duša.

Polumrtva bije zemlju tvrdu.

Gleda aga, veselo mu srce:

Stante, momci, crknut će nam raja.

Biće amo, probudite raju!

Zazvizdaše ljute kandžije. Prsnu u uzduh krv, a raja se jedna diže. Iz nemoći je budi ljuto remenje.

Ajde rajo, agi! pište sluge. A raja se diže, pada. Netko puza četveronoške pred šator silno a age.

Harač rajo! više aga!

Hljeba, gospodaru! uzdiše raja.

Bit će hljeba, samo dok noć pane tiha.

Bit će hljeba, bit će i pečenja.

I aga ode u šator. Zamalo se spusti noć. Kišica poče rositi, a gromovi s neba zagrmješe. Aga je u šatoru, neveseo je, ljut je. Boji se sramote! Sramota je ne pogodit cilja, a kamoli mjesto raje slijepiti Turke. Srce mu je bijesno, jedva čeka noć, muči raju. Bit će pečenja. Povješat će raju na drveće. Noge gore, a glavu dolje. Naložit će vatre, nek se prži raja.

A Turci oko šatora naložili vatre, vesele se mukama raje i spremaju večeru, peku ovna. A raja jedna strepi i gleda nebo.

Već minu i večera i aga zaželi pjesme, a vođa Bauk zapjeva mu pjesmu. Sluša aga pjesmu, a srce mu se sve više napunja jada.

Bauk pjeva o Rizvan-agi, što kupi harač, po Kosovu, a ne može skupiti od gladne raje harača.

Pa na koncu doda; „Rđa bješe Rizvan-aga silni.“ Planu srce u Smail-age. Osjetio pjesmu rugalicu. Sijevnu oko, zagrmji grlo:

— Amo sluge, treba mučiti vlahe! Što u paklu bijesa, muke ima, sve to sada raja neka pati. Ginut će krštena pseta, a pjevač će pjevati: „Junak bješe Smail-aga silni.“

Grmnu aga. Misliš: jao raji! Grmnu aga, ali zagrmje puške. U šator se ljuto zrnje sasu. Planu kiša ljutih taneta, sasula je Crnogorčad mlada.

Tiha četa tiho došla. I kad aga silan, moćan svu bjesnoću iz srca izli, božja pravda osvetnica planu moćna.

Vlasi, vlasi! viču Turci!

Konja, Haso! Aga više,

A kroz tamu mrkle noći sipa vatru iz dugih cijevi junačka Crnogorčad.

Silan aga na konja će, dignu nogu, stremen hvata. Sad će pamtiti vlašad gladna! Ali šta ono? Ruka klon, za srce se Čengijić hvata. Silan aga zemlju ljubi. Junak silan — a sad ništa. Ljuto zrno srce probi. Ubila ga božja pravda. Pade aga, a oko njega bijesne gromovi i širi se mrkla noć. A kad munja sijevne, vidiš, gdje je uhvatio Turčin Crnogorca, krst nekrsta, pa se grle gvozdenim rukama i bore svijetlim noževima.

Nasta mir na nebu i zemlji. Noć se razvedrila i borba se svršila. Od Turaka umače samo vođa Bauk. Sakri ga crna noć. Crnogorci uljegoše u agin čador. Božja se pravda izvršila.

Prosjale zvijezde — na zemlji pred čadorom leži silni Smail-aga, a na njemu krvnik Novica. Htio mu je odrubiti glavu, ali ga Hasan ljuti ubi.

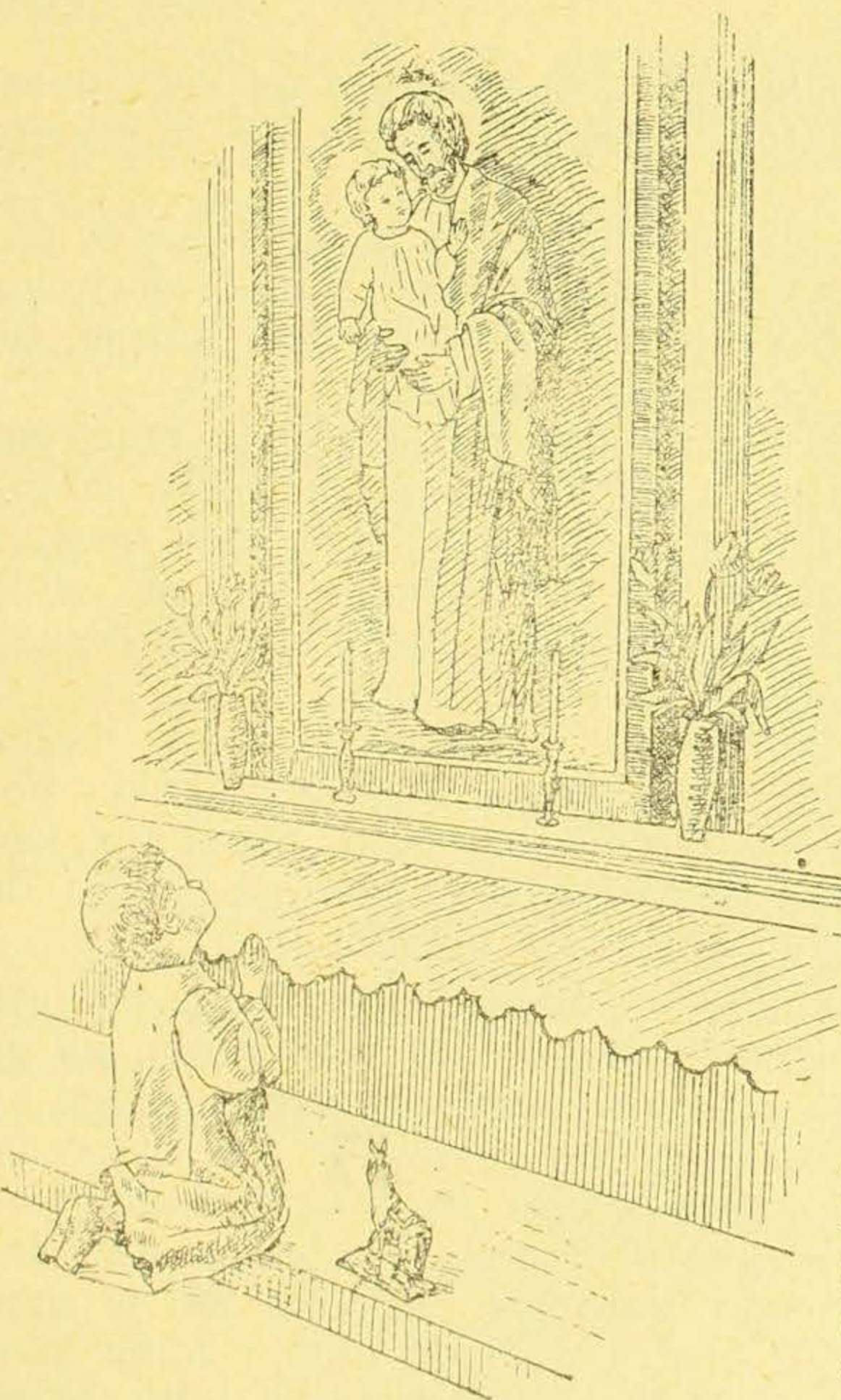
V.

Visoka je gora Lovćen. Visoka je do neba se diže. Svjedok je to slave naroda crnogorskoga, svjedok obrane krsta pred nekrstom. Na Lov-

ćenu se diže mala ćelija. A u njoj? U njoj je od drva načinje ćovjek, a na njemu odijelo silnoga age Ćengijića. Lupi nogom o zemlju, a silni se aga krstu klapnja. Silan Turćin negda klanja se krstu. Onomu krstu, koji je gazio i progonio. Krst je nadvladao nekrsta, a slava Bođa prosula se na kršna crnogorska brda.

MALI JOŠKO.

Ostalo ih je troje male, bijedne siročadi. Umrila im majćica, a oca se jedva najstarija Nada sjećala. Danko ga se nije nikako spominjao, najmlađe, malo posmrće, Joško, ni vidio ga nije. Jedina im uzdanica poslije smrti majćine bila teta Jela. Ali dobra teta bila je i sama sirota i tuđa sluškinja, pa nije mogla prigrliti sirotice svoje seke. Ona se zauzela za njih kod dobrih ljudi. Molila amo, molila tamo, i najposlije uspelo joj

smjestiti starijega dječaka u sirotište u obližnjem gradu, a djevojćicu uzme neka bogata udovica za drugaricu svojoj maloj kćerci. Ostao joj još mali Joško na brizi. Molila je i za njega mjesto u sirotištu, ali sirotište je bilo prepuno: jedva su i Danka primili. I da nije gosp. župnik svojski zagovarao darovitoga dječaka, sigurno da ga nebi bili primili. Ta sirotište je bilo već tako osiromašilo, te se već pomišljalo na to, da se ukine. Nije dakle bilo druge, već odreći se sirotišta i okrenuti se na drugu stranu za pomoć. Jelka je to shvaćala i bila sretna, da je bar Danka osigurala, no malo posmrće, mali Joško, nije htio shvatiti. Njegovo malo srdašće nije znalo veće želje, već da dođe u sirotište. Ono mu se zasjeklo u pamet, otkada je on jednoć s tetom bio tamo, da vidi brata. Sve se njemu svidalo u Dankovu boravištu, ali više od svega osvojila je srce maloga Joška sestra Emilija. Ona je bila nalik na njegovu pokojnu majku, i on odmah po svom djetinjem suđenju tom sličnosti objasni smrt svoje majćice: ona je umrla i otišla dragom Bogu, a dragi Bogo ju je poslao u sirotište. Zato hoće i Joško, majćino mezimće u sirotište. Silno, silno je željeo to mali Jože. Sva tetina nastojanja, da mu odvrne misli od sirotišta, bila su uzalud. Ćim bi ona došla do majstorice Mice, kod koje je privremeno bio Joško, on bi odmah istrćao pred nju i pružajući joj svoje obe rućice pitao:

„Idemo li sestricama?“

A njoj bi se steglo srce gledajući plave oči svoga mezimčeta, što su molile, molile.

— A jesi li se molio dragom Bogu, srce? — upita ga jednoć.

— Jesam, tetice, a ti?

— Ja molim svaki dan, dušo, ali eto dragi Bogo nije još uslišao. Sestrice ne će moga Joška.

Dječaćić se snuždio:

— Tetice, idemo u Boginu kuću. Ja ću ga lijepo, lijepo moliti. Ja hoću sestricama, ja hoću, ja hoću.

Dijete zaplače. Ta dodijalo siročetu kod čangrizave majstorice, koja nije ni svoju djecu voljela, a kamo li tuđu. Proganjala dijete za svaku tricicu, korila i grdila, a meka dječakova srdašca sve se bolno primalo. Dobro je osjećalo malo siročče, da je bez majčice, i da mu nema seke i brace. K njima je on htio, k njima, a najviše k majci, koju je naslućivao u sestri Emiliji.

Jela je već bila očajna. Na sirotište nije računala, a drugdje nigdje ništa nije mogla naći za Joška. Zla vremena, svakom svoje brige dosta, pa kuda ćeš.

— Bože, Bože, što ću s tim djetetom! — uzdisala je pred majstoricom Micom.

— Čini što znaš, — odvrćala majstorica, — samo mi ga već odnesi s očiju, jer mi već dodija to razmaženo derište. Pokojna ga je previše razmazila.

— Nije, Mico, ti ne pojmiš ove nježne dušice. On je posve sličan pokojnici, — branila je Jelka svoga štićenika, a Mica bi samo slegla ramenima.

— Bilo, kako bilo: ili nježno ili nenježno, samo ja tebi kažem, od njega nikad čovjeka. On jest i ostat će cendralo nekako.

Jela je morala ušutjeti, ali nade nije gubila. Još se jednoć vruće zatekla Bogu devetnicom. Dnevno je išla u blizu crkvicu i žarko molila pred oltarom sv. Josipa. Njegovoj očinskoj brizi izručila je udes njegova malog imenjaka. I Joška je svaki dan vodila sa sobom, da i on moli. „Ta Bog ne će moći odbiti molbe iz ovih nedužnih ustiju i ne će dopustiti, da nastrada to milo, malo stvorenje“, mislila je ona.

No devetnica se svršila, a sve isto kao i prije. Na ponovnu molbu na sirotište opet se niječno odgovorilo, a od drugud također nikakve pomoći. Majstorica prigovarala i ljutila se, a mali Jože trpio. Svaki put, kad bi teta odlazila, ovio bi on male svoje ručice oko njezina vrata i molio, da ga kući povede. No ona to nije mogla, jer je bila u tuđoj kući.

Vjerno srce Jelino počelo je sumnjati u pomoć Božju. Drugi dan iza devetnice nije više pošla u crkvu. Joško se čudio, što tete nema, da ga povede u „Boginu kuću“, pa kad je već nije mogao dočekati, pođe on sam. I svoga drvenoga konjića povede sa sobom. Crkva je bila otvorena, i on se odmah, vukući svoga „doru“, uputi k oltaru sv. Josipa. Znao je on već dobro svoga svetoga imenjaka. Klekne pred oltar, a konjića stavi uza se. Onda se stane krstiti i ponavljati onu polovicu Očenaša, što je znao napamet sve se nadajući, da će možda i tetica doći, da moli s njime litanije. No tete nije bilo. A što će Joško? Molit će sam. I on stane jedno za drugim ponavljati „moli za nas“, „moli za nas!“ Praznom crkvicom se razlijegao njegov tanki rastegnuti glas, a sv. Josip kao da se smiješio toj sitnoj dječjoj prilici podno svoga oltara, što je k njemu dizala nevini pogled svojih plavih očiju i sklopljenim ručicama usrdno molila: moli za nas, moli za nas. A mali Jože je molio, molio, dok ga umorne nožice ne izdaše, a glavica ne klonu. Polako se spusti na stepenicu oltara i zaspi.

Već je po sata spavao Joško, kad u crkvu uđe gospodin župnik s nekim otmenim strancem. Bio je to gost župnikov i htio da vidi crkvu. Oni odmah opaziše dječaćića pred oltarom pa dođoše k njemu.

Dječak je slatko spavao. Obrašćići mu se zažarili, a ručice mu se prošarale, kako ih je našuljao ležeći na tvrdu tlu. Župnik se sagne djetetu i lagano ga prodrma, no ono se ne probudi, jer je sanjalo divan san. Sa oltara sišao je k njemu sveti Josip i božansko Djetesce, pa su se igrali s njime. On je Isusu dao svoga „doru“, a Isus je njemu obećao, da će ga odvesti u sirotište. Uto je došla i sestra Emilija, njegova draga majčica, a on je kliknuo od radosti... No tu se prekinuo san. Probudio se, i opazio župnika kraj sebe. On se čudio tarući pospane oči i gledao u iznenadne došljake:

— A gdje je sv. Josip i mali Bogo? — upita.

— Eno ga na oltaru, zlatane!

— A moja mamica?

— Tvoja mamica? A čiji si ti, sinčiću?

— Aha! Ti imaš tetu Jelu, je li, sine? — sjetio se župnik.

— A gdje je tetica? — pitao je mališ, koji se još uvijek nije mogao snaći.

— Ajdemo mi van, zlatane, pa ćemo potražiti teticu.

Izadoše iz crkve. Sad su njih dvojica ispitivali dječaka, kako je došao u crkvu. Na zraku se dijete razveselilo i rasripovijedalo. Sve im je ispričao: zašto je došao moliti i kako je molio, a njih su dvojica s ganućem slušali tu nježnu dječju pripovijest, no nijesu mogli da uzdrže smijeh, kad im je dijete isripovijedalo i svoj san, podigne ga župnik u naručaj i poljubi ga.

— Za ovu moju sitnu ovčicu moram se pobrinuti. Ta sâm Bog je upriličio ovaj događaj i nas u ovaj čas amo doveo.

— Istinu kažete, gospodine župniče! I sv. Josip se već pobrinuo za svoga šticenika. U srce me je dirnulo to dijete i evo, velečasni gospodine, ja vas molim, dajte mi tu svoju ovčicu. Ja ću ga dati odgojiti. Odviše bogat nijesam, ali jedno dijete moći ću uzdržavati; svoje djece i tako nemam.

Župnik je pun ganuća stisnuo desnicu plemenitog čovjeka i pogledavši k nebu uskliknuo:

— Hvala ti, veliki Bože! Pa vele, da nema čudesa! A zar ovo nije čudo, čudo Božje providnosti!

Još istoga tjedna bio je mali Joško u sirotištu sa svojim bracom. Njegov dobrotvor plaćao je svakoga mjececa primjerenu svotu za uzdržavanje „šticenika sv. Josipa“, a sestra Emilija mu je doista nadomjestila majčicu.

R. B. J.

Vatra i dim.

U mračnoj noći naložili pastiri vatru. Plamen je lizao i vatra je živo plamsala, ali između plamena i plamena sve se provlačio dim, ko da želi ugastiti žar i potamniti sjaj ognja. Vatri dodijala ta zloba dima, pa će:

„Zašto se oko mene viješ? Bježi, ti samo mračiš moj sjaj, gasiš moj plamen“.

„Istina je“, odgovori dim „ja gušim tvoj plamen i tammim tvoj sjaj, ali bilo to, seko, tebi pravo ili krivo, ja ću vazda za tobom...“

A stari pastir, koji razumije govor lišća i vode, vatre i dima, kad začuje taj razgovor, pogladi svoje bijelo jagnje, pa mu zašapta:

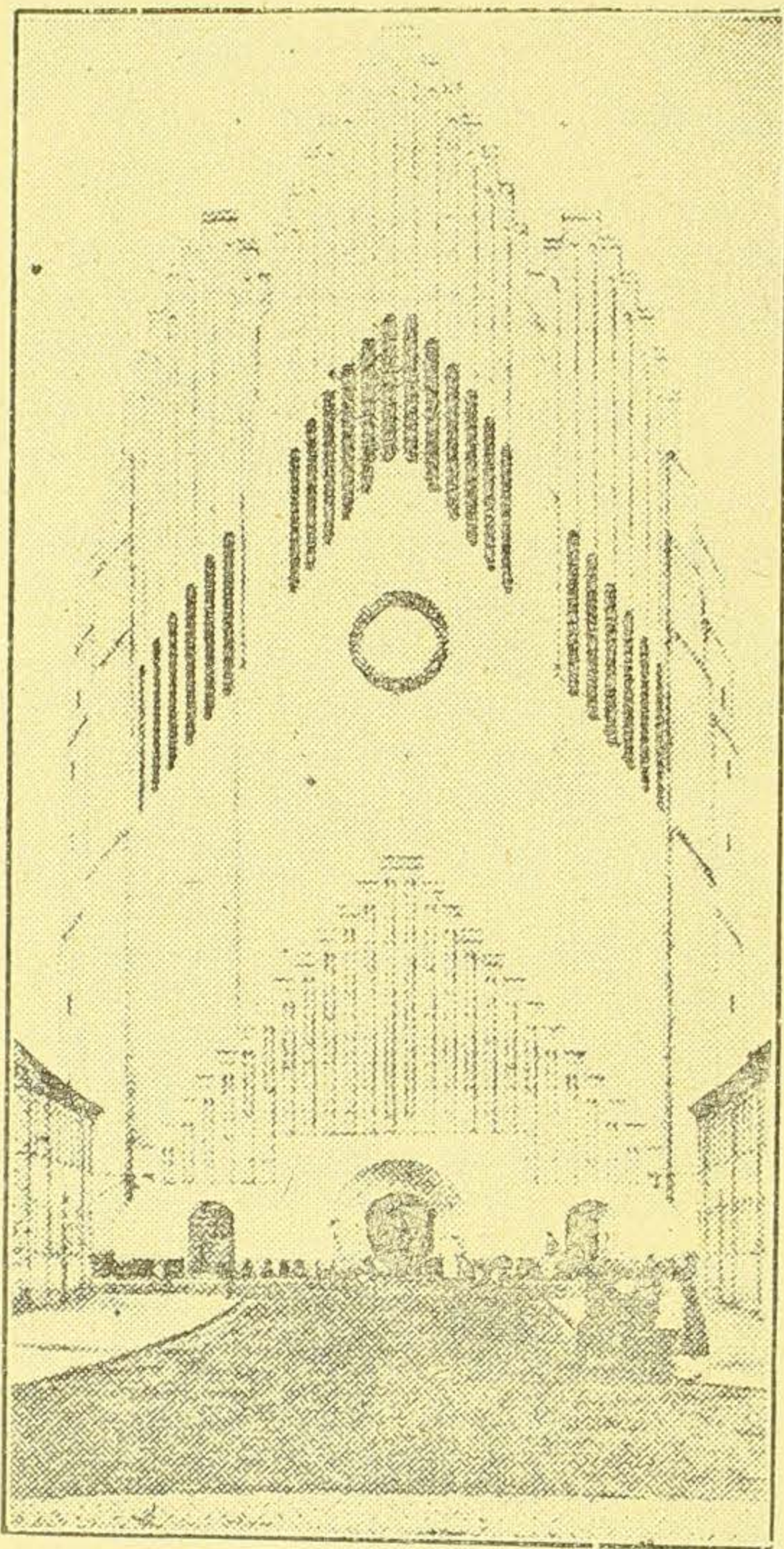
„Bijelko moj, *vatra to ti je slava, a dim zavist*. I uvijek ti, moj bijelko, *crna zavist svijetlu mračit*“.

KRIST I FARIZEJ.

Pripovjetka iz doba Spasiteljeva.

Carica je, Popeja, žena okrutnog rimskog cara Nerona, zaželjela iz radoznalosti, da upozna židovsku vjera. Bila je to u ono doba moda u visokim krugovima rimskog društva. Carica se radi toga upoznala s rabi-
jem Meliharom, najslavnijim čojekom među rimskim farizejima, pa ga je primala u jednom paviljonu, koji je bio okružen palatinskim vrtovima, a njegove su stijene iznutra bile urešene freskama (slikama), koje su prikazivale Jerusalem i hram židovski.

Na grimiznoj se počivaljci usred sobe pružila ohola i razuzdana carica, naličena kao kip, obučena u puki zavoj, koji je trepetao od zlata, i

Crkva sv. Grundviga

u Kopenhagenu. Gradena u stilu ogromnih orgulja.

Hazael, koji je također bio član sekte farizejske, pratio je rabija Melihara, a nosio je odjeću u boji modroga tirkiza, išivenu zlatnim uresima, i manju tijaru, nego što je bila u rabija Melihara, ali i ta je bila pozlačena.

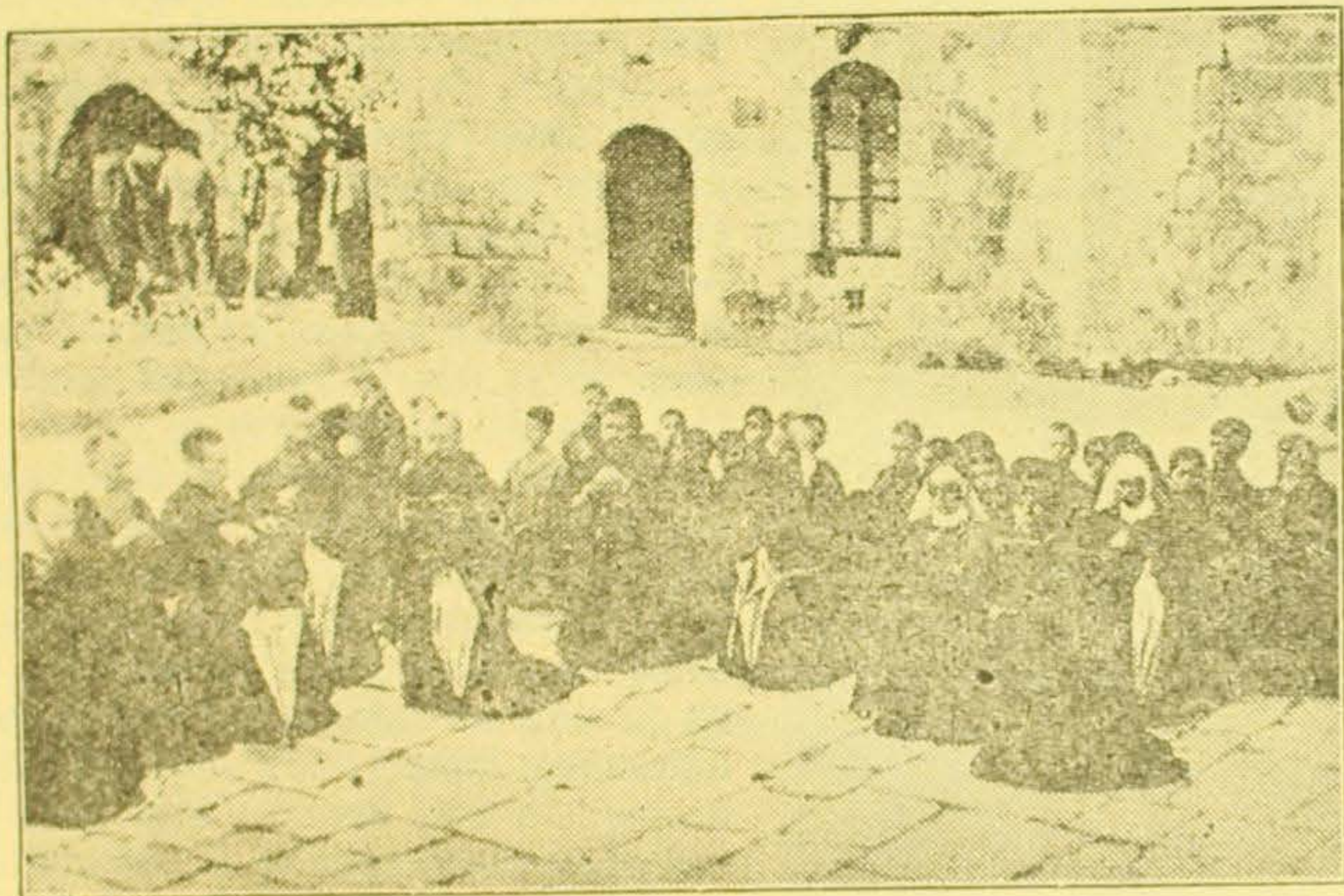
ogrnuta plaštem, na kojem je blještalo drago kamenje. Pred njom je stajao rabi Melihar, pa je izgledao veći i uzvišeniji nego inače, u svojoj ljubičastoj odjeći, stegnutoj zlatnim pojasom i urešenoj zlatnim tefilijem, koji židovi kod molitve vežu oko čela, i na kojem su zlatnim slovima ispisane riječi svetoga Pisma. Pozlačena je tijara (kruna) dopunjala tu prekrasnu odjeću. Rabi Melihar je prešao već šezdesetu godinu, ali njegov lik nije bio još nipošto zgrbljen i blijed, a njegovo suhonjasto lice nije odavalo znakova starosti. Čelo, urešeno bijelim, još gustim vlasima, potsjećalo je na sliku gora libanonskih, koje su zimi pokrite snijegom, a kao srebrna rijeka spuštala se sve do prsiju njegova duga brada. Stari je farizej imao ruke skrštene kao kakav veliki svećenik. Usne su mu se mirno micale, kao da se bez prestanka moli. Trepavice su mu sakrivale oči, kao da ga dijele od ostaloga svijeta. Oko njegovih je usana lebdio tajanstveni smiješak, koji odaje oholost i prezir: tko bi mogao danas opisati oholost i prikazati jednoga od onih zakonika židovskih, koji su sebe držali za Bogom odabrane u svome rodu te su mislili da ne mogu pogriješiti ni zastraniti? Mlad čovjek imenom

— No, rabi, — upita Popeja, — misliš, da galilejce još treba kazniti? Zar nijesu pomrli svi pred dvije godine sa svojim vođama, Petrom iz Kafarnauma i Pavlom iz Tarsa?

— Nemoj to misliti, uzvišena carice, — gotovo s očajem zavapi rabi Melihar. — Imam sigurne vijesti. Sveti Izraela ne gube s vida nazarenaca, makar se skrivali i u ne znam kako tamnim rimskim dupljama.

— Bilo je to onda strašno krvoproliće! — šaptala je polako Popeja, a raširene su joj zjenice slijedile sjene večera, koje su rasle te su bez sumnje pred njom stvarale nekakve grozne slike — Kao da je danas... o, vidim sve one žene gdje plaču, onu djecu, one krasne mlade muževe s pogledom tako milim i nježnim... bacali su ih pred grabežljive zvijeri, palili ih na križu, jer nijesu priznavali božanstva cesarova... a ni moga!

— Jesam li poznavao Isusa Nazaretskoga! — klikne mašući stisnutom pjesti. — Proklet bio! Neka proklet bude i dan, kad sam ga prvi

Uskrs u Jerusalemu.

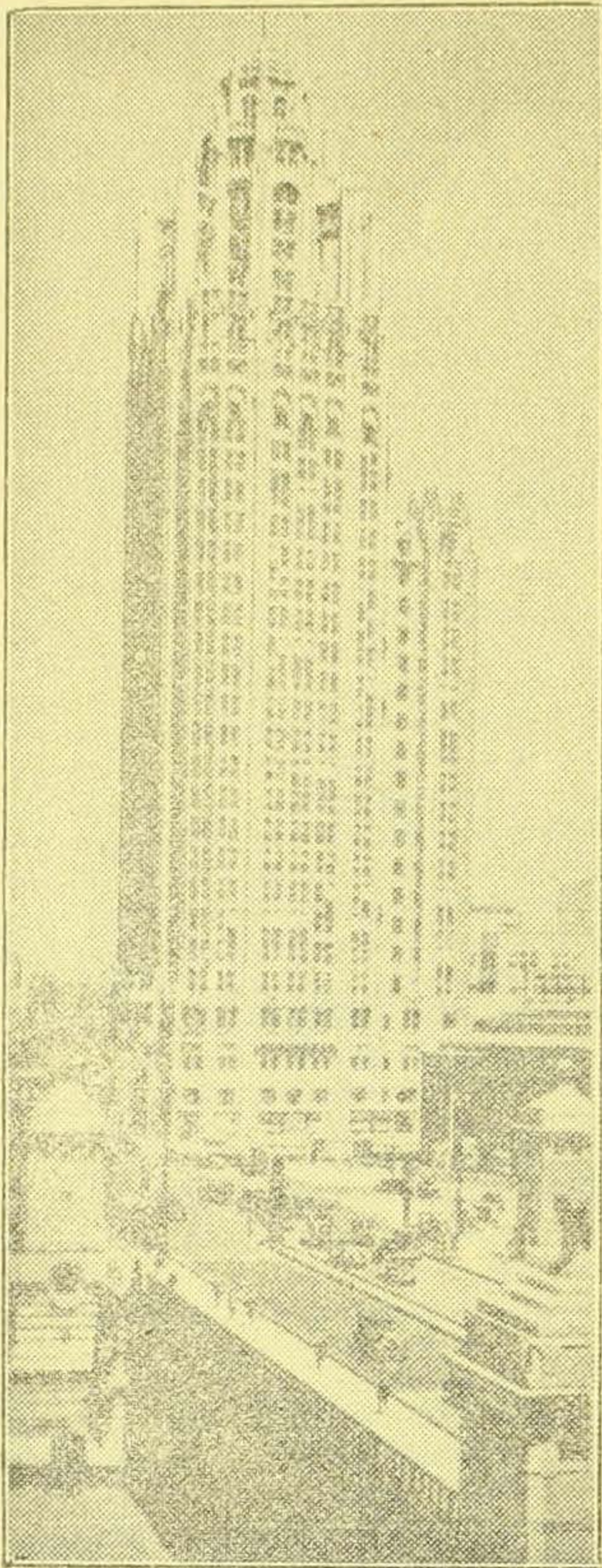
Hodočasnici na cesti Dolorosa, kuda je polazio Isus na Kalvariju.

put vidio! Prokletstvo i na mene! — doda glasom skoro nečujnim. I odgovarajući na uplašeni pogled, koji je Popeja u nj uprla, stari farizej nastavi brzo, bez odaha:

— Želiš saznati, kako sam upoznao Isusa Nazaretskoga. Nauči se na tome, kako treba da budeš na oprezu pred zavodljivošću galilejaca. Taj je Isus Nazaretski propovijedao prije trideset i dvije godine u Jerusalemu. Imao je siromašno odijelo kao prosti čovjek, a narod, koji se oko njega skupljao, bio je niski puk, sama sirotinja i golotinja... Ali u tom je Isusu bila posebna moć, bio je to očito čarobnjak. Čudna je u njega bila sila. Govorio je tada svakog dana u jerusalemskom hramu. Zadržavao se pred stupovima i propovijedao... Mi, poznavaoći Zakona, ulazili smo u hram, kao što je bio naš običaj i naša dužnost, s tvrdom odlukom, da na nj ni ne pogledamo... Ali njegovi su čari bili tako snažni, da im se nijesmo mogli oteti. Sve više i više smo se k njemu bližili, dok na koncu nijesmo i stali da ga slušamo!

Sad je rabi Melihar govorio još polaganije, pa se činilo, da je sav zaduben u svoje uspomene.

— Glas je toga Isusa bio veoma nježan, a pogled sjajan i ljubazan (zacijelo od samog licumjerja!). Usudio se da nas pogrdi, nas izabranike, učitelje i vode naroda, a uza sve to ga nijesam mogao da mrzim. Imao sam dojam — to jest varavo mišljenje

**Palača američanske novine
„Tribune“ u New-Yorku.**

Gornja slika prikazuje nam palaču jedne američanske novine. Amerikanci su svijesni toga, što vrijedi u današnjem svijetu štampa, pa svoje listove šire i potpomažu tako, da mnogo ih imaju svoje vlastite ogromne palače.

A kada će naše „Hrvatske Novine“ moći izlaziti bez naplate? Mislite se malo ob ovom. Pa nam nadite novih pretplatnika.

— da Isus govori samo u moju korist. U meni je doduše iza boljeg razmišljanja moj uvrijeđeni ponos uzbunio krv u žilama, ali u dnu duše kao da mi je neki glas šaptao: „On te ljubi! Ne znam zašto, ali on te ljubi! On unapred vidi, kakva ti grozi propast, pa bi da te spasi...“ Vidiš, carice, u kakav su nas ponor ludila zanosile njegove čarolije! Jedamput sam dapače — o grozote! — osjetio, da su na me padale njegove riječi. Htio sam se udaljiti, otići, ali nijesam se mogao ni maknuti. Njegove su se oči uprle u me i opkolile me ognjem njegovih pogleda. Prisegao bih, da je čitao u mojoj nutрини i pogodio moje misli, da je znao sva moja djela. Da, meni je govorio, samo meni! Navaljivao je na mene svojim zavodljivim dokazima, svojom licumjernom simpatijom, kakvu mi se činilo, da za me goji. U srcu kao da mi je oganj gorio. Vlasi su mi se ježile na glavi!... Kakva je ono noć došla iza tog tako sudbonosnog dana!... Pobjegao sam od hrama, ali kad sam se kod kuće zatvorio, vidio sam sebe u duhu među stupovima Salamonovim, i kao da sam iznova čuo glas Isusa Nazaretskoga. Pozivao me je: „Obrati se, vjeruj u mene! Rodi se iznova na nov život i bit ćeš sretan na vijeke!...“ Glava mi se vrtila!... Pomišljao sam na to, ja rabi Melihar, pomišljao sam, da ostavim sve i da pođem učiti od njega tajne života vječnoga!

Rabi Melihar zašuti časkom; tijelo mu je drhtalo živčanim trzajima, a sljepočice je sebi tro dlanovima grčevito stisnutih ruku.

— Da, — nastavlja je, — bila je ono strašna noć, da poludiš!... Rano sam ustao i pohitio do hrama. Skoro nitko još nije bio pod stupovljem. A Isus je sjedio sam postrance, kao da je mene čekao. S kolikom se pobožnošću pričinjao, da se moli! I tko bi, osim

farizeja, mogao gojiti nepovjerenje prema njegovoj čarobnoj privlačivosti? Još časak, i moja bi probast bila dovršena! Skrivao sam se za stup i pitao sam sebe: Kako bih se mogao bez odvratnosti obratiti na nekoga od onih prosjaka, koji su činili stalnu družinu Galilejčevu, pa da se popitam za sadanji stan njihova učitelja? Usprkos tom svom ludovanju naime sačuvao sam sebi ipak još malko zdravoga razuma u brizi za svoje dostojanstvo, pa nijesam htio da se javno pokažem kao učenik tesara iz Nazareta! Pomišljao sam, da ga noću posjetim u stanu, gdje je noćio, kao što su to činili drugi, koji su tako upropastili tijelo i dušu! Uto mi pogled zapne na mojoj bogatoj odjeći, koju sam nosio, i na tefiliju, što je označivao visoku čast, kakvu sam u sekti farizejskoj zauzimao. I to me je spasilo! Zar da vođa naroda, proslavljen već kao učitelj Zakona, postane učenikom toga prosjaka, toga skitnice! Ta mi se misao činila nerazumna, odvratna, i dosad joj se, kadgod na to pomislim, moram smijati!

I starac udari u čudan smijeh, koji je bio više sličan jecanju. A zatim nastavi:

— U taj se čas Isus Nazaretski okrene prema stupu, iza kojega sam ja bio sakriven. Zacijelo mu je njegovo čarobnjačko umijeće objavilo, da sam ja tamo, jer me nije mogao vidjeti. Obrati se dakle k meni i reče: „Priatelju!“

Opet nastala tišina. Carica Popeja je jasno čula, kako rabi Melihar držeći se za stol zariva nokte u mramornu ploču. A onda farizej usklikne:

— Kako je drag uhu bio taj glas!... Nikad, nikad nijesam čuo sličnoga glasa, pa kad bih i hiljadu godina živio, ne bih mogao na nj zaboraviti. Ali začepio sam sebi uši, pa posrćući i naletivši na gdjekoji od stupova pobjegao sam daleko od napasti. Odmah sam iza toga otišao i iz Jerusalema i potražio sklonište u dvorcu na gorama judejskima, koji je meni pripadao. Nijesam otada više vidio Isusa Nazaretskoga sve do dana, kad se pojavio pred velikim vijećem.

Rabi Melihar ušuti, a Popeja, koju je njegovo pripovijedanje vrlo zanimalo, upita:

— A kad se pojavio pred velikim vijećem, zar Krist nije više upotrijebio čarobnjačku silu svoga pogleda?

— Da mu ne vidimo u oči, mi smo mu ih zavezali, — odgovori kratko rabi Melihar.

Prevedeno s francuskoga.

SEKI!

Jedne lijepo večeri, seko, sjedjela si preko od mene. Zagledala sam se u tvoje usne koralne, kao dvije trešnje ovalne, u tvoja dva plava oka, seko. Ti si pričala nešto veselo iz tvojeg djetinjeg života, a dok pričaš tvoje se plave oči samo naivno smiješe. Kako si slatko dijete! Iz tvojih očiju tada sjala je tvoja duša, čista ko suton plavi. Meni se učinilo kao da ću jedno jesenje, bono večer, vidjeti ta dva tvoja plava oka s čežnjom i bolom uprta u suton plavi.

Ne seko! Ostani uvijek dijete. Nek tvoje oči uvijek djetinjom naivnošću svijetle. Neka ti duša uvijek ostane čista ko suton plavi, sekice draga. Vidiš i danas večer je tako divno. Tebi je sve krasno, seko, jer si još dijete. I ptice i cvijeće kao da slave tvoju djetinju dušu, seko. I dok te posmatram tvoja dva plava oka anđeoskom nevinošću svijetle.

M. C.

50. godišnjica Pučke Kasine.

— Slika u 1 činu. —

Prizor prvi.

(Na pozornici je potpuni mrak, a živu sliku zastire crna zavjesa.)

Stara Kasina:

Bože! pomози ovdje meni... gdje sam? Svud je tama... tama svuda! Ja lutam evo već pedeset ljeta i jedva dođoh opet ovom kraju! No nađoh pustoš... tamu i samu smrt. Je li moguće, da su to poljane bogate Bačke, na kojima sam odnjihala svoje mile sinove Bunjevce Ilire? A sada niti im traga, oh Bože!... kako je to moguće? Da li mogu pojmiti, da ih je poslije Turaka još nemilija kob snašla?... da je mojoj djeci i zvjezdica zašla?

(Gromkim glasom.) Smrtna strava obuzima mi i steže moje srce, da ja nakon 50 ljeta ne mogu vidjeti svoje mile!

Bože!... (ufanjem) vrati me u zaborav! Oh da se nijesam krenula ovamo! Prokleta želja, koja me je ovamo gonila; da mi je bar ugledati nekoga! Vi puste ravnice nekadašnjeg sjaja ostajte s Bogom! (Odlazi.)

Duh biskupa Antunovića:

(Zasijeva i čuje se šušanj vjetra.) Stoj ženo!

Stara Kasina:

Tko si, da mi smiješ na put stati?

Duh biskupa Antunovića:

„Bog je sa čovjekom!“

Stara Kasina:

Oh sinko, zar biskup Antunović ovdje?

Duh biskupa Antunovića:

Stoj! Ja sam samo duh njegov, ne približuj se k meni! Što želiš?

Stara Kasina:

(Šuti.)

Duh biskupa Antunovića:

Što ne govoriš, kad si želila, da se s nekim sastaneš? Ne boj se govori!

Stara Kasina:

Otkud tebe ovdje?

Duh biskupa Antunovića:

Otkud mene? Zar me se ne sjećáš?

Stara Kasina:

Da sjećam te se, ali što misliš reći, kad si na ovaj sastanak došao? (Uzrujana.)

Duh biskupa Antunovića:

Hoću, da ti rekнем, da ne zdvajaš!

Stara Kasina:

Da ne zdvajam? Zar je moguće ufati se jošte, kad svoje ognjište opustošeno nađem?

Duh biskupa Antunovića:

Ne, nije tako, čuj Kasino stara!

Stara Kasina:

No reci brže, da ne puče srce!

Duh biskupa Antunovića:

Blagoslov moj što sam pri otvaranju kasine zaželio, Svevišnji je uslišao.

Stara Kasina:

Vjerujem ti, al oni su mrtvi jer ih nigdje nema!

Duh biskupa Antunovića:

Varaš se stara, duh Kasine živi!

Stara Kasina:

Što mi to govoriš, kad ih ne mogu vidjeti?

Duh biskupa Antunovića:

Kad me saslušаш, sve što ću ti reći, vidjet ćeš svojim očima, samo se još malko strpi!

Stara Kasina:

Slušam sinko, ded reci što brže!

Duh biskupa Antunovića:

Poljane ove gdje Bunjevci-Hrvati žive, još su i sada bujne i plodne, kao u davnini, po njima je život jači i plodonosniji, nego u ono doba kada si Ti još mlada bila. U tom zelenilu blještaju se bijeli salaši, simboli poštenja, patnje i mukotrp-nog rada, jer primaju na svoje tavane dar Božji, onu zlatnu pšenicu, kojoj para nadaleko nema. Jest obrađuje se zemlja istim onim ma-rom i istom ljubavlju.

Stara Kasina:

A reci mi jošte, kako žive međusobno? Ja sam ih zakljinjala, ja sam ih molila, da se ljube, neka im srca nauvijek onako kucaju, kao onoga časa, kada su mi domaju otvorili. Jest, upravo onako po tvojoj uputi.

Duh biskupa Antunovića:

Žive li u ljubavi? Vrlo je teško pitanje, ali je još teže odgovor dati. Njihova se ljubav ne ispoljuje za vrijeme otmene i ljudske borbe, nego samo u očajnoj tzi. Ne osjećaju zajednički za podizanje općih vrednota, nego lutaju stazama oholosti i rasipaju svoje materijalno blago na nepotrebne svrhe.

Stara Kasina:

A kada ih tako dobro poznaješ čemu si došao da se meni izjadiš, kad im ja ne mogu pomoću.

Duh biskupa Antunovića:

Baš mi je to dalo povoda, da te bar pri 50 godišnjici potražim. Hoću

da te zamolim, da tvojoj kćeri, koja će te naslijediti, podaš uputa, koje će trajne vrijednosti biti.

Stara Kasina:

Reci!

Duh biskupa Antunovića:

Moji snovi, za kojima sam dušu svoju davao ispunili su se. Bunjevci su danas već slobodni.

Stara Kasina:

Slobodni! (Gromkim glasom.) Slobodni! Hvala ti Bože!

Duh biskupa Antunovića:

Oni su prije desetak godina skinuli jaram robstva, te su danas u slobodnoj državi Srba, Hrvata i Slovenaca.

Stara Kasina:

(Veselim glasom.) Oh goleme radosti.

Duh biskupa Antunovića:

A uz to su i nacionalno svijesni, te se junački bore za svoja prava i svoj opstanak.

Stara Kasina:

Je li moguće! Što to čujem?

Duh biskupa Antunovića:

Sve što čuješ, to ćeš evo ovaj čas i vidjeti svojim očima. (Izbija ponoć 12 sati.) No kako se oglašuje ponoć izruči mojima topli pozdrav. Šaljem im pozdrav posljednjega daha i kucaja srca svoga. Uruči im moju skromnu ali vruću želju, da bi mi tijelo mirnije počivalo u slavenskoj grudi. Diži im nacionalno hrvatsku svijest i jačaj im ljubav za ovu lijepu domovinu. Ostaj mi sretno i čuvaj mi milo jato, a Bog će ostati sa čovjekom, dokle je neba i zemlje! (Odlazi.)

Prizor drugi.

(Crna se zavjesa diže, biskup odlazi, prati ga šušanj vjetra i sijevanje, pokazuje se dolazak dana, i čuje se iz daljine „Lijepa naša“ i „Kolo igra...“)

Stara Kasina:

Što to vidim? (uzrujana) zar ne sa-

njam? Oh Bože je li je to java?
(Sve to ushićenim začuđenjem sa mnogo pauze i snažnim efektom; živa slika polagano se ukazuje. Na najvišljem dijelu slike stoji „Mlada Kasina“ obučena u prekrasnu starovinsku nošnju.

Stara Kasina:

Mila kćeri!

Mlada Kasina:

Majko! (Obje veselo do blaženstva.)

Stara Kasina:

Pre no rečem radost svoga bića,
ja Vam pružam topli pozdrav
biskupa Antunovića.

Slika:

(Jednoglasno) Slava mu!

Stara Kasina:

Njeg'va želja jeste skromna
ali jošte živa;
želi: da mu zemno tijelo
međ' vama počiva!

Mlada Kasina:

Hoću majko, obećajem
pren'jet ću ga amo,
da u ropstvu dalje čami,
to više ne damo!

Slika:

(Jednoglasno) Ne damo!

Mlada Kasina:

Reci nama naša stara majko,
jesi l' sada sretna zadovoljna?

Stara Kasina:

Jesam sinci, golubići moji
kad se evo sakupiste tude,
poluvjekno nek ljubavi bude!
A došla sam trakom sunca s neba
znajući dobro uputa vam treba.
Radosna sam što satrsmo zmiju,
zastave nam trojako se vijuju.
Od ove tri jednu ljubiti treba,
one dvije svakom zgodom cijediti,
tako ne će slava nam uveniti.

Mlada Kasina:

(Side dolje.)

Decenija pet je prohujalo,
od osnutka Kasine nam mile,
Eto k' tebi salašara milih,
žuljevima obasutih ruku,

gordih čela i visoka stasa,
prava slika kršnom Hercegovcu.
Milina im sa usana titra,
blagi podsmjeh obraze im žari,
kad opaze svoja zlatna polja.
Baš salaši to su gnjezda naša,
gdje se talas od suhoga zlata,
njih blago na krilima vjetra.
Tu nam slava, otud nama nade
salašaru para neimade.
Ranom zorom uz pjev hitre ševe
što se čuje iz plavih visina.
Boga moli rosnu travu gazi,
budnim okom svu poljanu pazi.
Pokraj njega a na nj naslonjena
vjerna snaša najmilije kobi
pruža njemu parče svježa hljeba,
da s njim sebi svoj zajutak zdrobi,
U tren oka mило čedo leti,
trlja oči, čuvajući zjeni
i šaputa: „daj babo i meni“!
Krušac lomi poljub pruži sinu,
ostavi ih k radu svome kroči,
stane, šane: „daj Bože pomoći“!
Blagost što mu sad srce prel'jeva
ljepše zvoni neg pjev milih ševa.
Kosu oštri, znojno čelo tare,
podizhu se krsti i kamare.

Stara Kasina:

Oh! sretna sam i presretna od silne
radosti.

Mlada Kasina:

Eto gledaj starce i starice,
vrijedne pčele neumorna rada,
temelj-kamen našeg postojanja.
Tu djevojke krasne, momci,
kao jela vita stasa,
u njima se odrazuje
porijetlo Herceg-krasa.
Dalje tu je „Patronaža“
„Zajednica Bunjevaka“,
maleni zbor dobrih duša,
koje traže kucaj srca
za nevoljna siromaka.
Iznad njih se u visini
plavog neba roda svoga
crven-bjel-plavom trobojkom
vije oro sa sokolom.
Sva ta borba završava
slavskom pjesmom rodoljubnom
koju šalje pjevna četa:

„Sudarević“ sa „Nevenom“.
Te oluje što su prohujale
preko časne i sijede glave,
ljubav za rod, kao plod su dale.

Stara Kasina:

Ali još više, više svijesti trebam,
što j' u srcu to drugom da nedam.
Bud'te sretni golubići moji
uživajte dar slobode blage,
pa vas neće nemila kob stići.

Mlada Kasina:

Hvala Majko, slobodu ljubimo!
Jer smo dosad ropstvu naginjali.
Dokle vidiš tu marnu desnicu
Dah slobode blage ne gubimo
Pre, no odeš blagoslovi tu našu
pšenicu!

(Pružaju joj samun hljeba.)

Stara Kasina:

(Klekne držeći u vis hljeb.)

Blagoslovi dobri Bože
Ovaj hljebac bijeli,
Neka mi je narod složan,

Kao samun cijeli.

(Ode gore na mjesto Mlade Kasine,
Razvedrava se.)

Poslušajte kćeri sinci
što vam reći želim:

Zora sviće novog doba ja se pra-
štam sada,
Da vas ljubav, sreća prati, toga ću
bit rada.

Oči smjelo k nebu diž'te, pjesmom
ljubav pojte,
A prosvjetnim radom, borbom, pre-
stati nemojte!

Utrolistu narodnome, zauzmite žezlo,
Tko nij' svama „jadnik to je“ neka
vam je geslo!

(Čuju se zvuci narodne državne himne.
Za to vrijeme svane potpuni dan i u moru
svijetla vidi se potpuna slika, na kojoj je
učestvovalo 150 osoba: članovi Pučke
Kasine starci i starice, Zajednica Bunje-
vaka, Djevojačko Društvo sa svojom po-
družnicom, Patronaža, Hrvatsko Pjevačko
Društvo „Neven“, „Bačka“, Hrvatski Kat.
„Orao“, Hrvatski „Sokol“, Bunjevačko
Momačko Kolo, Hrvatsko Prosvj. Društvo
„Neven“, „Katolički Krug“, „Udruženje
Zemljoposjednika“, i Hrvatsko Pjevačko
Društvo „Sudarević“ svi u narodnoj nošnji.)

Ivan Malagurski.

DVIJE DJEVOJKE.

Išle su jednom dvije djevojke u grad. Jedna je od njih bila bogata, a druga njena sluškinja; jedna vrlo krasno obučena, a druga u siromašnoj odjeći.

Idu one i sretnu ženu, koja nosi dijete u naručaju, a izgledala je vrlo umorna. Sluškinja odmah pruži ruke, da uzme dijete, te ga ponese komad puta. No njena je gospodarica gurne laktom i šapne:

„Ostavi te tuđe ljude, kad ih ne poznaješ! To je dijete možda ušljivo i bolesno od kakve zarazne bolesti, koja bi mogla još prijeći i na nas!“

„Pa neka“, odvrati sluškinja, „ja ću ga ponijeti, jer eto ta je žena već iznemogla.“

I nosila je dijete sve do raskršća, gdje su se morale rastati.

Ta je siromašna žena bila Presveta Gospa s Isusom. I ona upita svoga Sinčića:

„Što ćeš dati onoj dobroj i milosrdnoj sluškinji!“

„Siromašna je, pa neka se uda za siromašnog muža, te neka ima mnogo djece i mnogo briga!“

„A onoj drugoj, oholoj djevojci, koja te nije htjela?“

„Ona je bogata, pa neka se uda za još bogatijega muža i neka bude sretna!“

Majka u čudu pogleda Sina.

„Doći će“, nastavi Isus, „vrijeme, kada ću znati razlikovati jednu od druge.“

Francuska narodna legenda

Slobodni zidari ili framazoni.

Tolikoput se čuje i čita o framazonima ili slobodnim zidarima. Stoga ćemo u ovom članku ukratko iznijeti tko su i što su. To je tajna organizacija raširena po svem svijetu. Članovi se dijele na mnogo viših i nižih stupnjeva. Viši stupnjevi imaju svojih tajna, koje ne znaju oni iz nižih stupnjeva. Pojedina im se društva zovu „lože“. Imaju posebne i čudnovate obrede, koje vrše, kod primanja novih članova. Imaju svoje posebne znakove i simbole (pregaču, mistriju, čekić). Imaju i posebne znakove (kretnje itd.), prema kojima framazon framazona svagdje može da prepozna. Svima im je zajednički cilj borba protiv kršćanstva. Tvrdi, da je vrhovna vodeća organizacija framazona židovska. Nastoje predobiti za se sve ljude od imena, pameti i položaja. S njima oni djeluju na politiku, štampu, sudstvo i državnu upravu. Obični narod ne primaju. Zato je u pojedinim državama višeput ogroman broj uplivnih ljudi u framazonskoj organizaciji. Preko njih oni pišu, agitiraju, progone, dižu revolucije i navješćuju ratove. I zadnji rat bio je u velikoj mjeri djelo framazonerije. Teško je dobiti tačnu sliku o svim potankostima framazonске organizacije upravo zato, jer joj je bitna oznaka *tajnost*, kojom se u najvećoj mjeri kriju. U svojim časopisima iznose tek djelomično svoju pravu sliku. Nove članove obvezuju posebnom zakletvom na čuvanje tajna.

Framazoniska zakletva

izgleda ovako:

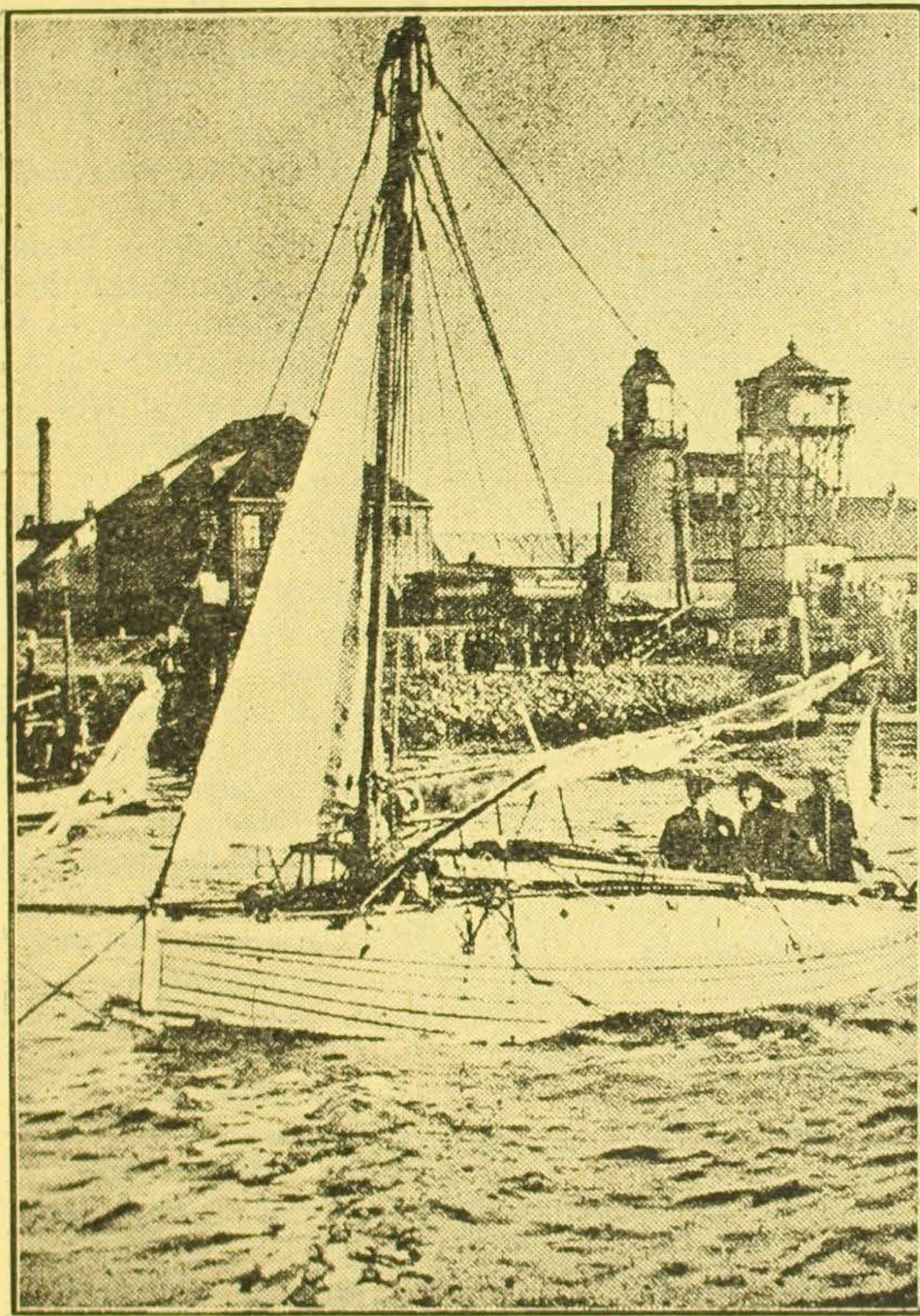
„Zaklinjem se u ime Velikoga Tvorca svijetova, da nikada i nikomu ne ću otkriti tajnu znakova, riječi i običaja framazonских i da ću o njima vječno šutjeti. Obećavam i zaklinjem se da ne ću izdati ni perom, ni znakom, ni riječju, ni pokretom. A tako isto nikome ne ću saopćiti ni u razgovoru, ni u pismu, ni u štampi, i nikakvim drugim načinom i nikada ne ću razglašavati ono, što mi je poznato, i ono, što mi može biti poznato u budućnosti. Ako zakletvu ne ispunim pristajem na slijedeće kazne: da mi se sprže usta usijanim gvožđem, da mi se odsiječe ruka, da mi se isčupa jezik, da me ispod guše zakolju, da moj trup objese u framazonskoj loži pri posvećenju novoga brata u znak prokletstva, i radi stalnog straha. Neka moj trup spale i pepeo neka vjetar raznese, da na zemlji ne ostane ni trunka na uspomenu izdajnika“.

Prema sankcijama (prijetnjama), koje se u ovoj zakletvi spominju, jasno je, da oni svoje izdajne članove maknu sa svijeta. To je potvrđeno i mnogim primjerima. Framazonerija nije na čitavom svijetu potpuno jedinstvena. U glavnom se dijeli na anglosasku i latinsku. Anglosaska po Americi, Engleskoj i njezinim kolonijama priznaje štošta iz kršćanstva, dok je latinska protiv svake vjere. Osim toga i ove se dalje ponešto cijepaju prema raznim državama. Tako su za vrijeme rata bile u ljutoj zavadi njemačka i francuska framazonerija.

Framazonstvo u našoj državi

i te kako postoji. Izdaju i glasilo „Neimar“. U njemu zagovaraju školu po framazonским načelima, a Katoličku Crkvu nazivaju „srednjevjekovnom aveti.“ Preporučuju da se omladina oslobodi od vjere i da se nastoji, kako bi vjera u javnom životu (štampi, manifestacijama itd.) *što manje* nastupala. Tumače, da je vjera pojava, koja spada samo na djetinje doba čovječanstva, a današnji su narodi, tobože, tako dozreli, da im ne treba

vjerskog tutorstva. (Tu silnu zrelost vidimo iz ratova, pljačkanja, bezobrazluka i neprestanih nepravda širom svijeta!). Svojim članovima preporučuju, da izbjegavaju razgovore o slobodnozidarstvu u mješovitim društvima. Žene ne primaju u lože, jer nemaju dovoljno povjerenja u njih, da će shvatiti „ozbiljnost masonskih obreda i simbolike“, a pred mladima, makar i framazonskim kćerima ne smije se ni govoriti o framazonstvu. Ovo

Prekomorska ladica.

Nedavno je grad Rotterdam doživio veliku senzaciju, gledajući u luci neki maleni čamac s jarbolom. S tim čamcem te sa tri druga putnika otplovio je iz Rotterdama ravno u Ameriku neki stari — ima mu 75 godina — pomorac, koji je sam taj čamac konstruirao i tvrdi, da se njime ne samo ne može potonuti, već da odolijeva najvećoj buri na moru.

par riječi dostajat će, da si naši čitatelji stvore sliku o ovom najljućem protivniku kršćanstva, koje inače nastoji da oponaša kršćanstvo, osobito u karitativnom, ili bolje, kako oni vele, humanom radu. Nažalost putem štampe i putem mnogovrsnog naturivanja ideja djeluju framazoni i na same katolike, koji kadikad misle da Bogu službu čine, dok u stvari ponavljaju razne framazonske krilatice i misli.

Bunjevačko momče.

Bunjevačo momče mlado,
Kada tjera stado,
Kada ore, kosi,
Kada snoplje snosi,
Kada polje smiri,
Sunce mu proviri,
I kad kiša sipi,
Radošću mu srce kipi.

Njegva radost nema kraja,
Jer ga ljubav spaja.
Ona ljubav plugu
Milom svome drûgu;
Ljubav pjesmi blagoj
Drugi svojoj dragoj,
Kad se poljem ori
Upućena Bogu gori.

Pjesma j' lijepa, nježna, čista,
Iz nje snaga blista...
Kad za plugom kroči
Bogu diže oči,
Da mu hvalu reče
I milost mu steče;
Crna pak zemljica
Plaća mu tad znoj sa lica.

Molba Bogu srca mlada
Primljena je rada...
Sunce jako prži,
Kada žito vrši
I ambare puni...
Majka sjeda vuni
I odijelo pravi,
Da njim svoga momka zavi.

Kada poljem kiša pada
Momče mlado tado,
L'jepu knjigu čita
Sebe sam vaspita.
Čeka zimu samo,
Pa da s' vine amo
Rado, skromno, smjelo
Na najljepše — svoje prelo.

Prelo „Kola Momačkoga“
Biser j' roda svoga...
Puno je veselja,
Krasnih, vitkih prelja.
Igre, pjesme, smjeha
Što zaželiš — svega!
A kad zora rudi
Radost mu se nova budi,

Radost za poljem širokim
Plugom drugom svojim...
Prelo j' l'jepo prvo,
Jedva čeka novo,
Željom tom je prožet
Da zapjeva opet...
Godina mu prođe
Druga mu još brže dođe.

Na vrata dođe i veća
Njemu sija sreća,
Jer marljivo radi,
Tim pak sebi slodi
Pjesmu i veselje,
A vesele prelje
Dobro sve to znaju
Prelu ga željno čekoju.

Momče mlado rod svoj ljubi!
Običaj ne gubi!
Roda svog si nada,
Koji treba rada,
Ljubavi i sloge.
Te potpore mnoge
Što će vrijedit zlata,
Dokle bude nas Hrvata!

Brate po vjeri i krvi
Budi svagdje prvi!
Tad sretan ćeš biti,
Suze ne ćeš liti,
Nego dignut čelo,
Te uskliknut smjelo
I zadnjega sata:
„Još nas ima, još Hrvata!“

Spjevao za prvo prelo B. M. K.
Ljudevit Vujković

Himalajski svatovi.

U kojegod vrijeme izbiye čovjek na indijsku: čaršiju, naći će ovdje vreve, života, tučnjave i naslušati se graje i vike do mile volje. Ali je danas sve neobično mirno, kano da je kuga gradom prošla. No ne treba se odveć čuditi. Podne je proš'o, a sunce baš nemilo pripeklo. Ljudi su ručali i počivaju. Trgovci se izvalili po dućanima i kunjaju. Dode li koji mušterija, tad mu zacijene tri do četiri puta više nego obično, samo da ne moraju ustati. Ne znam, koja bi sila bila kadra, da ih pridigne. Ne bi se maknuli, da im krov nad glavom gori.

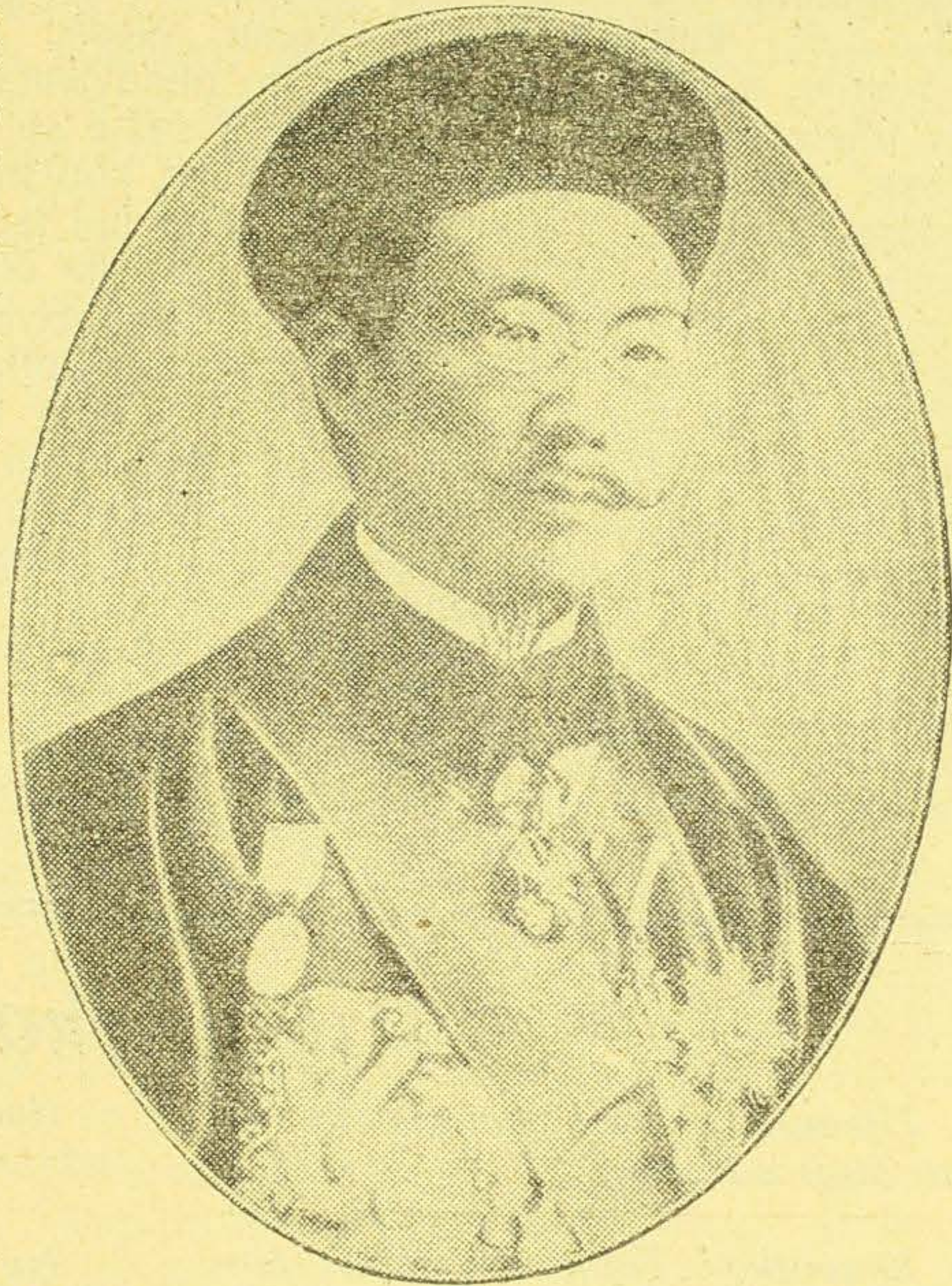
Ali što ne može svaka sila, to učini svirka čudnih himalajskih svatova. Ona je razbudila i na noge podigla čitavi grad. Kolike li snage u tih himalajskih frula i bubnjeva!

Tražio sam prispodobe, po kojima biste bar donekle mogli upoznati tu čudnu svirku. Često sam kod kuće slušao početnike, kako gudalom križaju po neugodenim žicama: bijah na vašaru za najžešćih navala, kad se sve uzvrpoljilo i raskokodakalo, no sve to nije ništa prema toj čudnoj svirci. Kad bi tko svim kurzeonskim mačkama stao na rep, ni tad je ne bi dosekao. Ta se muzika neda opisati, nego je valja čuti.

Pa ipak nema na svijetu ljepše i ugodnije glazbe za ove gorske stanovnike. Da vam je bilo vidjeti, kako se i pospanci brzo probudiše, čim je udarila glazba sa još čudnijim svatovima.

Bosonogi trubljači poput napuhnutih čvaraka pušu u trube i krče si put kroz svjetinu. Odmah za njima pište rulaši u svoje bambusove trube, kako već umiju i znadu;

ve bez nota, čas gore, čas dolje, što jače, to bolje. Od silnog su im naprezanja iskoliče oči, a žile nabrekle kao da će puknuti. Ali nitko ne popušta. Četiri bubnjara razmahali se po velikim bubnjevima, čini se, da hoće sve nadglasati, a kod toga se drže mudro i ozbiljno, kanda cijeli

Kineski ministar. Ime mu je Lu-Čeng-Čiang. Započeo je službu kao činovnik kod kineskog poslanstva u Petrogradu. Iza toga je bio kineskim poslanikom u Holandiji, dokle ga nije dužnost odazvala u Kinu, da primi mjesto ministra vanjskih poslova. U parizu je 1918. potpisao u ime Kine mir, poslije je zastupao Kinu kod sastanka Saveza Naroda u Ženevi. Uto mu je umrla žena Belgijanka i on se odrekao državne službe i povukao se u samoću živući u svojoj vili u Lokarnu. Došla mu želja da postane svećenikom (katolik je postao još prije) i nakon razmišljanja stupio je u benediktinski samostan u belgijskoj opatiji Lofem. Prije toga poslao je sv. Ocu Papi u znak poštovanja sva svoja odlikovanja, i redove.

svijet zovu na vojnu. Tu opet plešu tri momka i po svom taktu udaraju uz zvučne talambase ne obazirući se mnogo na bubnjare, frulaše i trubljaše. Na svaki drugi udarac talambasa življe poskoče, ijujuknu i okreću se na jednoj nozi s desna na lijevo i s lijeva na desno uz duboki naklon mladoj snaši, koju nose četiri momka u jednom sanduku na dva bambusova jaka kolca. Sanduk je zastrt bijelim velom, što ga znatiželjna snaša kadikada malko odgrne, da vidi, što se oko nje zbiva.

Još većma časte mladoženju. On je obučen u bjelinu, a gotovo uvijek ide zadnji u toj partnji. Ali ne! On ne ide pješke; on je danas gospodin. Jak momak naprtio ga sebi na leđa i nosi ga, kako bi Subotičani rekli „đ o č e“, kudgod svatovi krenu. Nosač se znoji i zuri pred sebe u zemlju, a mladoženja ga zagrlio obadvjema rukama oko vrata pa iskešiv bijele zube zuri na sve strane i smije se kao ciganin bijelome kruhu. Nosač mladoženje je najvažnija osoba kod tih čudnih svatova, jer on vodi i daje znak, gdje i kada će stati. Kad mu teret otešča, stovari on mladoženju i posjedne ga sad na kamen sad na čije tarabe, il' uz grabu, ili na livadu, na što već uz put nabaše. Mladoženja zadovoljno čučne i čeka, kad će ga nosač izbaviti iz te nezgode; dotle on šuti snaša i trpi. Velika bi bila sramota za mladoženju, kad bi sam pošao ma i jedan korak naprijed, ili se pače potužio, da ga štogod tišti ili bode. To ne bi bio muž, već slabić, koga svi imadu prezirati. Ovako prolaze ti čudni svatovi i gradom i selima i sve uzgibaju, dok se napokon ne smire u kući mladoženje, gdje počima svadba.

Takav je na Himalaji običaj, i bolje, da propane selo nego u selu običaj.

Ali taj običaj vlada samo kod pogana, kršćani slave svadbenu svečanost posve mirno i čedno, kako se slavi i u našem dobrom narodu.

Josip Vizjak D. I.

O djevojkama.

*Djevojci nijedna haljina ljepše
ne stoji od stida.*

*Djevojko! Tajne ne odaj po-
štenje ne prodaj.*

*Koja cura stida nema, lako je
sramota stigne.*

*Djevojka bez stida, kao konj
bez uzde.*

*Bolje je djevojci samotovati, nego
sramotovati.*

*Čuvaj curo imena, dočekat ćeš
vremena.*

*Gledaj konja, kakav mu je hod,
a djevojci kakav joj je rod.*

*Bačva bačvu prodaje, seka seku
udaje.*

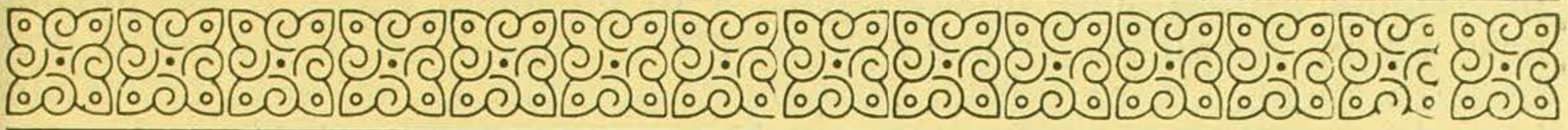
*Ne traži djevojke po rumenim
usnama, nego po žuljavim rukama.*

*Koja se djevojka vrlo obzire,
slabo kuću nadzire.*

*Koja se djevojka mnogo ogle-
dalom bavi, slabo kućni posao
pravi.*

*Koja djevojka ne štedi, malo
vrijedi.*

*Nojpametnija je ona djevojka,
koja malo govori, a draža koja se
manje resi.*

Poljoprivrednik i znanje.

Općenito je mnijenje, da za rad u polju ne treba učenja, da bez ikakvog znanja može čovjek, koji posjeduje zemlju, raditi na njoj. Ovakvo pogriješno mišljenje uzrokom je, da se na poljoprivredno znanje ne polaže nikakva važnost, a što je najgore, o tome najkonzervativnije misli sam poljodjelac, pa ako mu se i pruži prilika da što nauči ne će da sluša pouku, što je upravo velika nesreća za njega, kao što i za samu poljoprivredu.

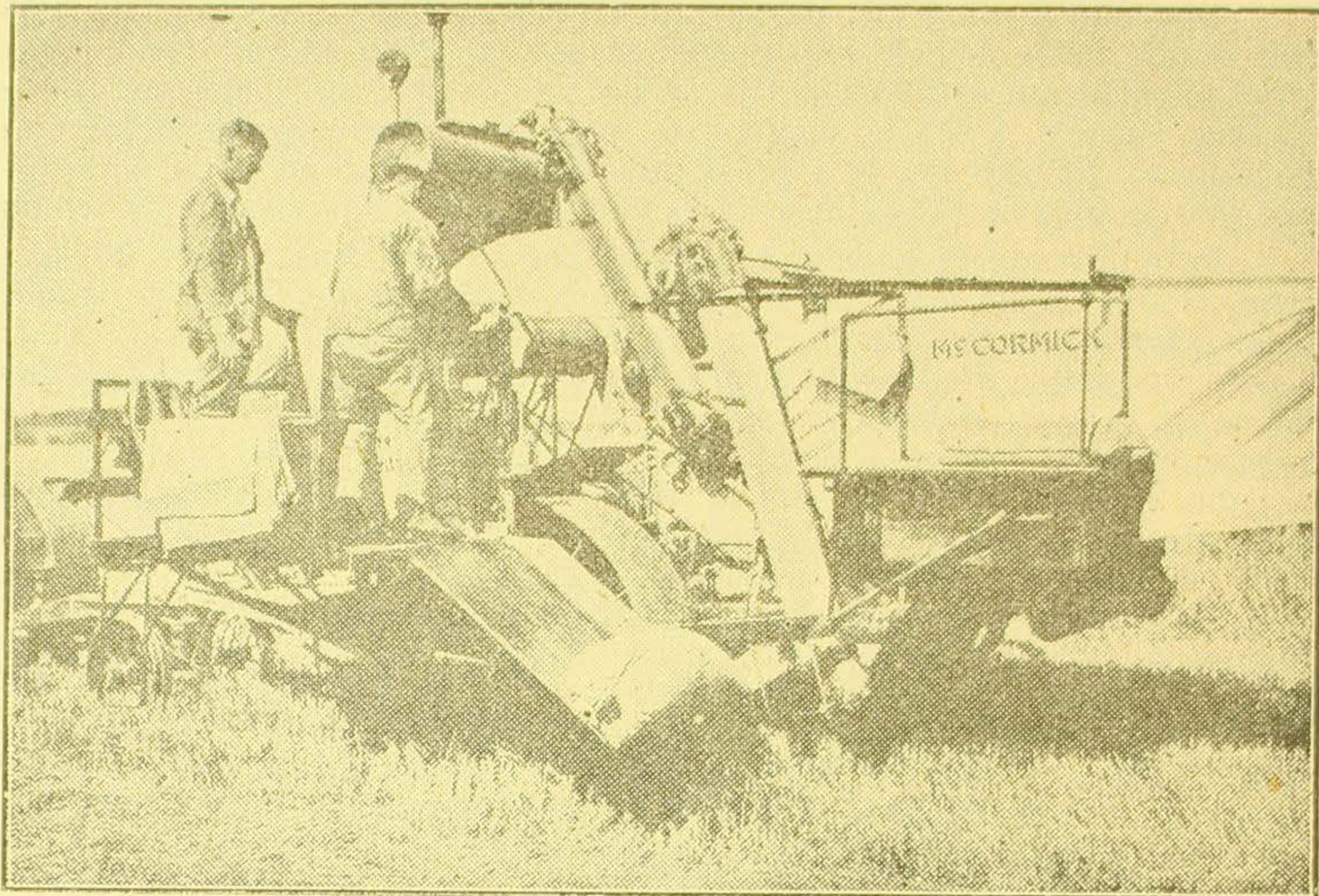
Poljoprivreda je ljudsko zanimanje kao i svaka druga grana ljudskog rada. U današnjem vremenu svestranog napredka smiješno bi bilo, kad bi jedan zanatlija tvrdio, da on sve zna i da mu ne treba daljnog znanja. Takvom zanatliji predbacili bismo, da je nazadan i da ne će napretka, da ne će ni svog dobra, jer bez znanja ne može ni napredovati. Ako je znanje korisno svakom zanatliji, poljoprivredniku pogotovu. Dok se za pojedini obrt traži više mehanički rad, kojim se pojedini zanatlija čisto specijalizuje, to se za vođenje poljoprivrede traži daleko opsežniji rad, te nema ni govora o kakvoj mehaničkoj specijalizaciji. Obrtnik (zanatlija) radi u prostoru, gdje ne uplivaju promjene prirodnih elemenata dok je poljoprivrednik dnevno izložen tim elementarnim promjenama, koje diktiraju pravac njegovog rada. Poljoprivrednik — za razliku od obrtnika — mora svoj rad udešavati prama prirodnim silama: zime i topline, kiše i suše, poplave i leda. Sve su to elementi prirode, o kojima ovisi čitav uspjeh rada u poljoprivredi. A priroda je tako zamršena, da je poznavanje tajna, po kojima se ove promjene zbivaju, prilično teška stvar. Da pak poljoprivrednik uspije u svom radu, treba da udesi svoj rad prama rezultatima nauke i iskustva. Njemu je dakle i te kako potrebno znanje.

„Pleti kotac ko i otac“ — danas više ne vrijedi. Usto je pojedinačno znanje i iskustvo ograničeno. Samo nauka pruža skupno znanje ljudstva, a to je neprispodobivo veće od znanja pojedinaca. Poljoprivredniku je životna potreba do stiče znanje. Samo na taj način moći će da napreduje i da izbija veću korist iz zemlje.

Naš je poljoprivrednik-seljak vrlo zaostao u isporodbi sa poljoprivrednicima drugih naprednih država. Zato je i prihod, koji kod nas zemlja daje, neznatan upravo nikakav, a sve radi neznanja poljoprivrednika. Naš poljoprivrednik ne zna se boriti proti suši, ne zna si pomoći na zemlji, koja je iscrpljena, ne pozna važnost umjetnih gnojiva, odabrano uzgojenog sjemena, ne pozna važnost drugačijeg plodoreda, modernih ratila itd. Stotinu modernih tekovina stavlja na raspolaganje poljoprivredna nauka, da olakša rad u poljoprivredi i da poveća prihode, a naš poljoprivrednik ne koristi se tim tekovinama, zaostaje, propada, dok poljoprivrednici naprednijih krajeva i država koracaju uporedo sa vremenom i ekonomski jačaju.

U Danskoj, Njemačkoj i drugim naprednim državama nije zemlja bolja od naše, ali zato tamo su tripud veći prihodi nego kod nas. Poljo-

privrednim proizvodima opada cijena, a to opadanje cijena teško pogada naše poljoprivrednike, jer svoje proizvode moraju davati često ispod proizvodne cijene. Da su prirodi po jedinici površine (1 ha) veći, proizvodni bi troškovi razmjerno bili manji, pa da cijena i opada, opet bi bila iznad proizvodnih troškova. Veća rentabilnost zemljišta, a to dovodi do ekonomskog blagostanja poljoprivrednika, odnosno sela. Veći pak prihod sa zemljišta moguće je postići samo savršenjinim radom t. j. upotrebom tekovina, koje je poljoprivredna nauka stvorila. Zato poljoprivredniku treba nauke, koja će mu pružiti dovoljno znanja za osiguranje i povećanje priroda na zemlji koju obrađuje.

Obrađivanje polja u Americi.

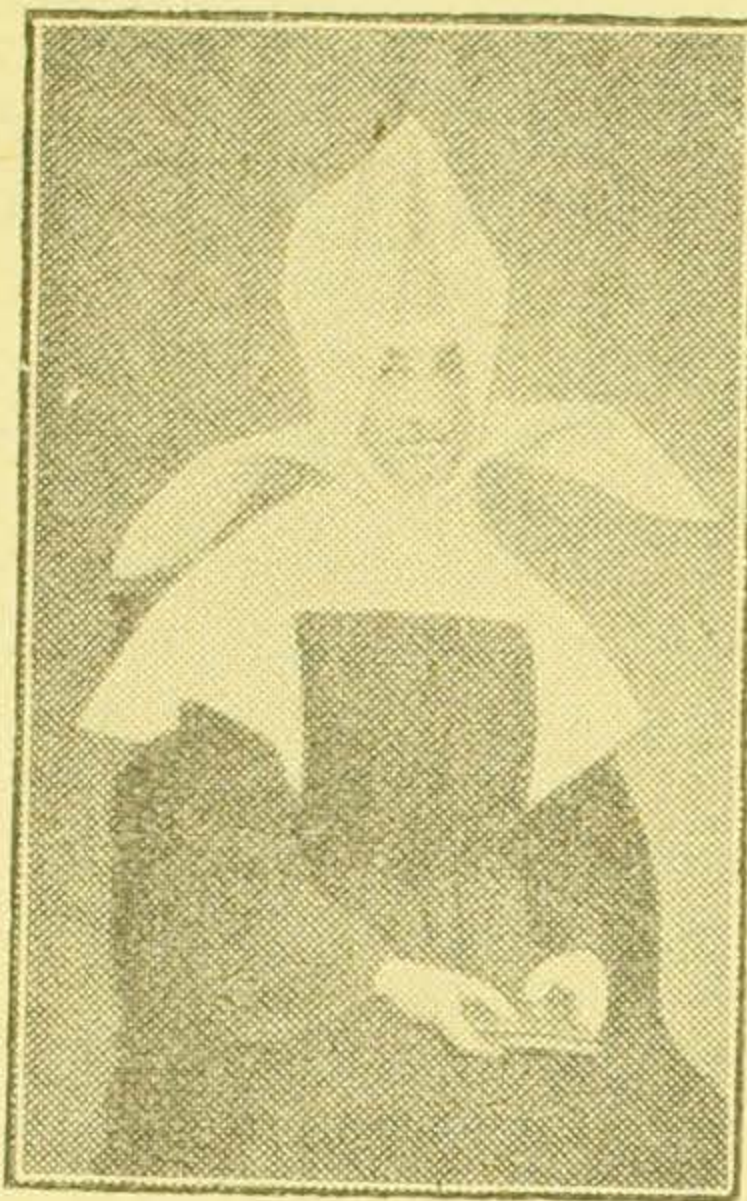
Poznato je, da su Amerikanci domišljati i praktični i u radnjama oko obrađivanja polja. Sad se polagano uvodi njihov način rada i u Evropu. Slika nam prikazuje jedan američki stroj za košnju i vršenje ujedno, koji nadomješta snagu od 30 konjskih sila i 28 ljudi. Ta mašina, koju vuče motor, kosi žito, ovrše ga odmah, zrnje sabire u vreće i veže ih. Čovjek treba da sav taj komplicirani posao gleda, upravlja njime i ništa vise.

Skoro svaku godinu narod vapi za pomoć radi slabe ljetine. Uslijed toga narod trpi veliku oskudicu, a i država u nekim godinama treba da mnogo troši da ublaži oskudicu. Od tih utrošenih državnih miliona državi velik teret, a narodu mala korist. Milostinja ne podiže nikad poljoprivrednika! No, da se taj novac n. pr. i prijašnjih godina i ove godine upotrijebio na način, da se poljoprivredniku pruži potrebno znanje otvaranjem zimskih poljoprivrednih škola, omogućivanjem poljoprivrednim stručnjacima da stalno uče seljaka u naprednijem radu, i uopće razvijanjem poljoprivrednog znanja na selu, seljak bi se stručno izobrazio, racionalnije bi radio i pobirao veće prihode sa zemlje — jednom riječju — nastupilo bi postepeno pridizanje sela i poželjno blagostanje.

Bunjevački cvijetak.

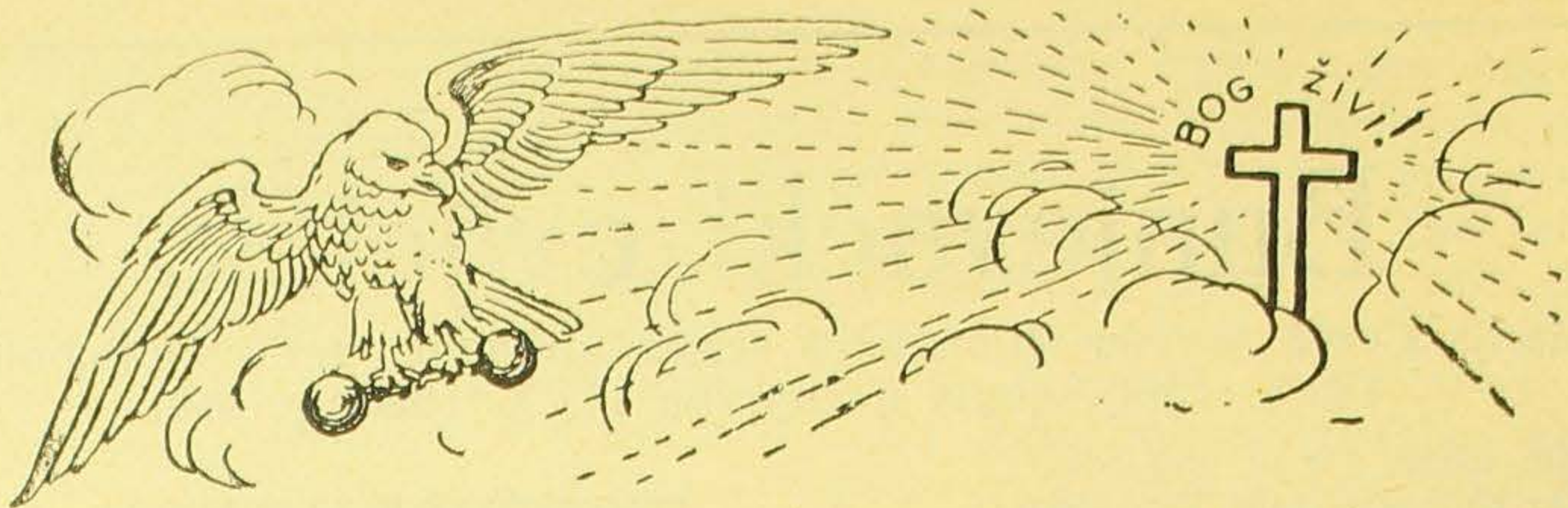
Marija Čović, u redu milosrdnica sestra Leopoldina rođena u Subotici
18. V. 1901., umrla u Zagrebu 11. X. 1926. godine.

Mili Bože, što bi bilo ovo?
Zar prohoda polje ljljanovo?
Zar gdje šušti niz biserja bijela
I romoni voda s bistrih vrela?
Da je ljljan ne bi se micao,
Sa gospoja biser bi blis'ao,
Voda s vrela put bi sebi sjekla
Vijugajuć niz polje bi tekla.
Nije cvijeće, već su redovnice,
Bijele sestre, Božje zaručnice,
Nije biser, već krunice časne,
Nit su vrela, već molitve glasne.
Mlade sestre šećuć Boga slave,
Ko snijeg vela bijele im se s glave,
Među njima sestrica je jedna
Ko krasuljak jednostavna, čedna,
Svede smiješak na licu joj sjaje,
Sved u Boga zamišljena sva je.
Dva' est osmo ljeto već se priče
Što taj cvijetak pun miline niče
Jednog lijepog svibanjskoga danka
Među šesnaest braće i sestara
Šesta redom rodila se Mara
Subotica bješe joj koljevka,
Gdje ljljaše majka ju Bunjevka.
I počela još od malih nogu
Cijelom dušom dragom služiti Bogu.
Kad joj Isus svoje Tijelo dade
I dan svaki njim je hraniti stade,
Ljubav sveta tada osvoji je
Ništa već je rastrest moglo nije
Bez prestanka ona još od mala
Uza se je Boga osjećala:
Il molila il jela il pila,
Il kod kuće il u školi bila,
Il radila s motikom na njivi,
Čutjela je: uz nju Bog je živi.
Božju volju svagdje vršiti htjela
I On sva joj blagosivo djela.
Raslo dijete kano lijer u dolu,
I kad svrši trgovačku školu,
Odmah vješto trgovati stade:
Svjetske nade brzom vjetru dade.
U Zagrebu koč bijelih sestara
U samostan udomi se Mara
I s Marijom Isusu do nogu
Sva se srećna dobrom preda Bogu.
Pred njom odmah stao da se sije
Divni život Male Terezije
I domala posred drugarica
Bješe ona druga Terezica.
Zboriti znala u tihu im žaru:
„Sva je naša sreća na oltatu —

„Zasadena od Majke Marije
„Niče ona iz bijele Hostije,
„U molitvi cvjeta nam i radu,
„Zori svima, koji trpjet znadu“.
I ona se popela visoko,
Dokud jedva duši dopre oko:
U tom visu malo srce ono
Previjati počelo se bono:
Ranama ga ljutim izranila
Ljubav Božja strahovito mila.
Od želja je umirati stalo,
Pateć što je patnje još mu malo.
Te su želje prevelike bile
Tako mladu nju su umorile;
U mjesecu krunice je svete
Pošlo k Majci ovo Božje dijete...
Mala dušo, bjelja od ljljana,
Tihi cvijete iz rajskih bostana,
Blaga ruka nebeskoga „Ranka“
Otkrila nam jednog skorog danka
Tvog života sakrite miline
I kreposti krasnih ti visine,
I potakla svijet u naše dane,
Da nevinost više cijenit stane;
Ko zrcalo ona uzdigla te
Pred sve duše, štono umiljate
Boga želeć u visine kreću,
Da ko i ti pravo nadu sreću!

Guslar.

Naše Orlovstvo.

*Cvjetna budućnost Rodu smo svom.
Orlovska himna.*

U današnje moderno doba, u doba sebičnosti i pokvarenosti, kada duhove vodi jedino težnja za užitkom, kada je zavladao vjerski nehaj, kada mnogi srcu u očitu propast, u doba borbe između vjere i nevjerja, između poštenja i nemoralna, kada su mnogi mislili da je u toj borbi izgubljena uzdanica naša, da nema spasa našoj *omladini*, došla je jedna organizacija, jaka i sposobna za život, da spasi tu omladinu; to je *orlovska organizacija*.

Mnoga su omladinska društva sebi postavila za cilj, da sačuvaju omladinu od pokvarenosti i od propasti; tu su razna prosvjetna društva, tjelovježbena društva, športska društva i sl. Postavila su si za zadaću, da uzgajaju mladež, ali njihov je rad često jednostran, u koliko ne polazu važnost na uzgoj cijeloga čovjeka, koji osim tijela imade i dušu neumrlu. Došlo je *Orlovstvo* također kao društvo omladine, ali koje ne gubi s vida, da odgoji potpunog čovjeka.

Zadaća Orlovstva je odgajati svoje članove za potpune, karakterne ljude i tjelesno i duševno. Orlovstvo odgaja mladiće, koji će da obnove svoj narod, da stvore novi rod, koji će ostaviti staru mlitavost, koji će u današnje doba unijeti novoga duha prožeta Kristovim idealima.

Od svih će omladinskih društava samo ono moći da sa uspjehom radi za ljepšu budućnost svoga naroda, koje imade u svome programu i vjerske dužnosti. *Bez vjere nema spasa našem narodu.* Bez vjerskog duha uzaludan će biti trud naš za obnovu našeg naroda. Jedno društvo, koje ne vodi računa o vjerskom životu, može biti dobro športsko društvo ili gimnastičko ili jednostrano prosvjetno, ali ne će biti savršeno i ne će imati u svom radu mnogo uspjeha za narodnu obnovu.

Orlovstvo nam daje u punoj mjeri sve dobro, što druga društva daju samo djelomično. Orlovi su naši poznati i kao praktični katolici i kao dobri vježbači, vježbaju svoje tijelo, jer znaju, po onoj staroj latinskoj riječi, da će u zdravome i jakome tijelu biti još jača i zdravija duša.

Orlovsko društvo vodi računa i o prosvjetnom radu, te živo radi za narodnu prosvjetu. Osim toga će te vidjeti kako Orlovi nastoje da budu i uzorni katolici gdje vrše vjerske dužnosti, više nego obični kršćani, jer im to nalaže i njihova Zlatna Knjiga i orlovska svijest.

Druga društva mogu biti hrvatska narodna društva, ali *hrvatsko* narodno, a ujedno i *katoličko* društvo to je naša *orlovska organizacija*, koja uz hrvatstvo javno i bezobzirno ispovijeda i svoje *katoličanstvo*.

Moderno doba ima i svojih dobrih strana, s kojima mora da računa omladina dvadesetog vijeka. Zadaća je Orlovstva da uvede katoličku omladinu u ove dobre strane modernoga života, ali je ujedno brižno čuva od stranputica i silnih ponora današnjega vremena. To je uzvišena zadaća Orlovstva.

Subotički Orlovi pri polasku na slet u Vukovar.

Bunjevački katolički roditelji! I vaša djeca ulaze u moderni život, tome ne mogu izbjeći. Ali ako hoćete, da uzdanica vaša i usred silnih pogibli pokvarenog vremena bude sačuvana od propasti, kako tijela tako i duše, pošaljite ih među Orlove. Orlovstvo je pozvano da odgoji katoličku ponosnu i kreposnu omladinu, koja će biti ponos i dika svoga naroda.

E. O.

Što srdašce voli...

Zvezde trepte vedrim nebom
Kô da prestat ne će,
U tim kratkim časovima
Bijah prevelike sreće.

Ali šteta što la sreća
Duga ne bijaše,
Mojka tvoja jedno veče,
Kad na vratu stlaše,

Kazala mi: „Ne smješ više
Kćerku da mi voliš
Poslušaj me, moraš da je
Sasvim zaboraviš.“

Poslušat je rado htjedoh
To me vrlo boli
Al s' lako ne zaboravlja
Kad srdašce voli...

Ljudevit Vujković

✚ Lipanjske žrtve.

20. lipnja godine 1928. dogodio se grozan zločin: usred beogradskog parlamenta pucao je Srbin crnogorac Puniša Račić iz revolvera u petoricu hrvatskih zastupnika, od kojih su dvojica, dr. Đuro Basariček i Pavle Radić, odmah ostali mrtvi, a trojica ranjeni. Među ranjenima je bio i Stjepan Radić, koji se od svoje rane u beogradskoj bolnici za 18 dana bio toliko oporavio, da se mogao 8. srpnja dovesti iz Beograda u Zagreb. Tu se još više oporavio, te je sredinom srpnja bilo proglašeno, da je Radić posve ozdravio. On je već opet držao govore, pisao, vijećao, pjevao i svirao u tamburu, koju je često za odmor rado uzimao u ruke. Ali pri koncu srpnja najedamput

Stjepan Radić

No nažalost vidimo, da dosadašnja politika Stjepana Radića nije donijela hrvatskom narodu nikakove koristi, ali je njegovom smrću hrvatsko pitanje ponovno došlo na površinu, i to u najozbiljnijoj i najjačoj formi. Dao Bog da barem njegova smrt donese hrvatskom narodu žuđenu slobodu i ravnopravnost, a našoj mladoj državi mir i blagostanje.

Stjepan Radić se rodio 11. rujna 1871. u selu Trebarjevu kod Siska od seljačkih roditelja. Škole je svršio u Zagrebu, Pragu i Parizu. Bio je vrlo vatrene i nagle naravi. Uzrasta je bio onižega. Bio je vrlo slatog vida, ali zato je ipak najveći dio svoga života proveo uz knjige, uz novine i s perom u ruci. Pisao je, dok mu nije pero palo iz ruke. Umro je navršivši 57 godina života. Pokopan je veličanstvenim sprovodom ogromnoga mnoštva naroda. Pokoj mu vječni!

Slava lipanjskim žrtvama.

je Radiću iznova pozlilo (on je otprije patio od šećerne bolesti), pa mu je od dana u dan postajalo sve gore, dok nije 8 kolovoza oko 9 sati uveče preminuo.

Smrću Stjepana Radića izgubio je hrvatski narod najznamenitijeg političkog vođu, što ga je imao od prevrata g. 1918. do danas, i jednoga od najučelnijih svojih sinova.

Blažena Ozana.

Katolička crkva je majka sviju naroda, njezini sveci su pravo internacionalni. Katolici štiju sv. Antuna, sv. Tereziju, sv. Ivana Nepomuka, il sv. Stanka, a nikad ni ne pomišljaju da je on bio Talijanac, Španjoka, Čeh i Poljak. U vjeri ne ima narodnosti. Ipak rado se utičemo poznatom čovjeku, i s većim ufanjem ćemo se obratiti ma i svecu ako znamo, da je bio naše krvi.

Zato radošću pozdravljamo djelo svete Stolice, kojim je prostu Crnogorku Ozanu proglasila blaženom. da joj se katolici po cijelom svijetu mogu utjecati radi njezinog zagovora.

Crnogorska pastirica.

Crna Gora je majka junaka i krvlju svojih sinova, prolivenom za krst časni i slobodu zlatnu, napisana je povijest našega patničkog roda. Taj plemeniti krš, koji je rodio tolike junake, njihao je blaženu *Hosannu* il po narodnome nazivu *Ozanu*.

Blažena Ozana po rodu se zvala *Katarina Kosić*, i ugledala je svijetlo u crnogorskom selu Relezi na 25. novembra god. 1493., gdje se još pokazuje mjesto rodne joj kuće. I danas još živi u Relezu rodbina Blaženice, a to su porodice Dumovići, Đurovići i Markovići. Roditelji su joj bili siromašni seljaci, kojima je stado ovaca bila sva imovina.

O Katinu djetinstvu malo se znade. Bog ju je obdario neobičnom tjelesnom ljepotom a još ljepšom dušom. Rasla je nevina i čedna kao cvijet u gorskom k ancu. I ona postade za rana pastiricom, kao i sve njezine vršnjakinje. Čuvajući stado po planinama svoga zavičaja u svakoj biljki, u mirisu cvijetka, u pjevu ptica i u žuboru potočića spoznavala je veličinu i ljepotu Boga stvoritelja. Zapita svoju priprostu majku, ko je stvorio tolike krasote, a ova joj odgovori: „Bog“. A priprosto djevojče zapita: „Ali, majko, gdje stanuje Bog?“

Kotorska sluškinja.

Pod Lovćenom leži varošica Kotor, ovamo je dolazila s majkom na pazare i nakon očeve smrti majka dovede svoju djevojčicu u četrnaestoj godini na službu u Kotor. Ovdje je u Kotoru provela Kata svoju mladost, ovdje je provela svoj pokornički život, zato ju i zovu Hosanna Kotorka.

Siromašna djevojčica dobije službe kod gradskog sudije. Ova pobožna kršćanska obitelj puštala je Katu u crkvu, gdje je ona skoro našla onog, za kime joj duša dosada čeznula.

Samotna pokornica.

Privatno se je učila pisanju i čitanju, dobrodušan sudija pak isposluje da Kata dobije kraj crkve sv. Bartolomeja u Kotoru neku malenu ćeliju, u kojoj je Kata provela u molitvi, postu i u pokori punih sedam godina. God. 1515. na dan obraćenja sv. Pavla prigrlji treći red sv. Dominika u dvadeset i drugoj godini života. Ovdje položi zavjete siromaštva, čistoće i poslušnosti i promijeni svoje krsno ime u Ozana. Kad je ćelija njezina bila uzdrmana zemljotresom, Ozana se preseli god. 1521. u sakristijcu kraj crkve sv. Pavla. Tu je provela 44 godine kao dominikanka trećoretkinja u vanrednoj strogosti, zatvorena sve do smrti. — To je kukavno mjestance Ozana zamijenila s rajskim dvorovima u 72. godini svoga života.

U starosti je živila o milostinji građana, ali nije nikada prosjačila. Kotorani su joj donosili hrane, da je mogla preživjeti od dana do dana. Postila je četiri dana na sedmicu, na dan pričesti nije osjećala potrebu da uzme hrane. U svojoj mladosti bila je vješta vezilja. Što bi zaslužila ručnim radom, dijelila bi gradskoj sirotinji.

Kotorani već za života njezinog štovali su je kao učiteljicu, proročicu i čudotvorku, a poslije smrti štovali su je kao zaštitnicu i mornari ju nazivaju svojom nadom i bosi dolaze k njezinim moćima, jer osjete u nuždi pomoć njezinog posredovanja.

Rodoljupka.

Ljudskom srcu prirodna je ljubav prema zemlji, na kojoj nas je prvo sunce ogrijalo, gdje smo prvi put čuli majčin glas i primili prvi blagoslov njezin, gdje počiva prah naših milih. I našu je Blaženicu prožela ljubav prema svom zavičaju. Provodeći u Kotoru svet život, podržavala je veze sa svojom rodbinom s milim Crnogorcima sve do posljednjeg daha. Rod ju je pohadao, a svetica ih ljubazno dočekivala. Savjetovala ih, tješila i podučavala a oni su se vraćali med krševe crnogorske razblaženi i sretni, što im je Bog dao tako svetu tješiteljicu i zagovornicu.

Njezina ljubav prema otadžbini i Crnogorcima ostala je tako živa u uspomeni naroda, da se i danas u Crnoj Gori priča zanimivih crtica o njezinom rodoljublju. Narod ju njezin već tada nazivao blaženom i svetom, i od tada, možemo reći, da počinje štovanje prema njoj.

Časte ju jednako katolici kao i pravoslavni. Crnogorci su se ponosili, da su njezinog plemena. Sada se je raširilo njezino štovanje po cijelom svijetu. I tako vrhovni crkveni poglavar oglašuje cijelom svijetu svetost nekadašnje skromne crnogorske pastirice, pa kotorske sluškinje i napokon samotne pokornice i podiže se na čast oltara *blažena Ozana Kotorska*.

Tužna žetelica.

Preštampano iz „S. Danice“ za god. 1892.

*Po širokoj njivi veselo se radi,
Pjevajući kose kosci, momci mladi,
Znoj probija svakom, srce jače bije,
Nadmeću se, tko će iskositi prije.*

*A za svakim lijepa rukoveta djeva,
U zanosu svaka svoju pjesmu pjeva.
Koscikose složno zlatno klasje pada
Ao, Bože silni, marljivoga rada!*
*U poslu se teškom svi jednako žure,
Svi veseli bili i momci i cure;
Samo l'jepu Maru teška tuga mori,
A u sebi tiho plaćuć progovori:*

*„Ko što ovaj žuti vlat pred nogam
[pada
Takò je u Bosni pao i moj Rada“.
I dok jedna rukom kupi rukoveti,
Tužnome Maglaju njena miso leti.*

*Maro l'jepi cvjete, oh tako mi vjere,
Ne čudim se što ti suza kosak pere,
Jer sva srca tvoga nada željkovana,
S Radom je u Bosnina vjekzakopana*

*Noć je; počivaju momci n ome l'jepe,
Sa blagim se sankom poslje rada
[kr'jepe.*

*Samo na Marine oči sanak ne će,
Po travici rosnoj, tamo amo šeće.*

*Nema mira jedna ni srcu ni duši,
Na oku se njenom drobna suza suši,
Teški uzdisaji Maricu odaju,
Da joj misli lete tužnome Maglaju.*

*Rujna zora zori, po njivi se radi,
Pjevajući kose kosci, momci mladi,
Al ne godi više Mari pjesme jeka
Svenutome srcu nigdje nema l'jeka.*

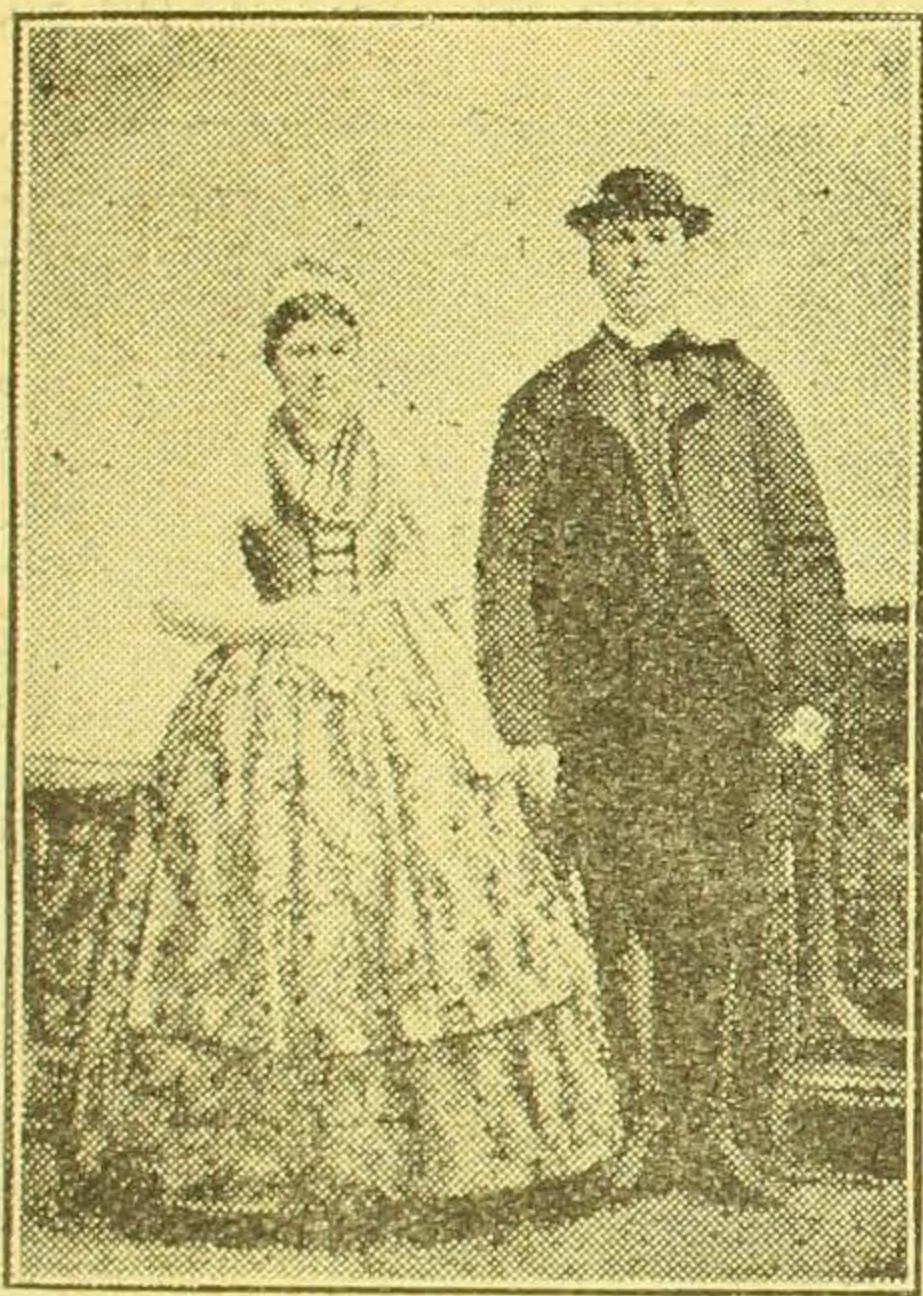
Miroljub.

Spasimo narodnu nošnju.

Južni Slaveni su bili dugo vremena pod turskim jarmom, a Turci su nastojali da ih odljuče od zapada, od upliva evropske kulture. Ovi narodi slabo su imali prigode, da se doticaju sa drugima te su zadržali stare običaje i u nošnji. I muškarci i ženske su imali svoja odijela, koja su sami pravili i svojim potomcima predali.

Šokica i sada sa velikim marom zgotavlja svoj oplećak; preko cijele zime prosijeca i protiriva na platnu, e da bi mogla se na Uskurs il Duhove pokazati u novom oplećku, u bijelom kao golubica.

Stara bunjevačka narodna nošnja.
je ova ženska Bunjevka

I bez svile i kumaše imamo svoju nošnju, po kojoj ćeš poznati i među hiljadama Bunjevku.

U novije vrijeme smo se počeli pogospoditi. Muškarci su prvi ponijeli pantalone bez čizama, al i prosti momci u čizmama nose gornji struk gospodskog kroja.

Naša ženska omladina počela se povesti za internacionalnom modom. Bolje familije kod djece tjeraju gospoštinu, i pravom se možemo bojati, da ćemo proći i mi bunjevački Hrvati kao bačvanski Srbi, gdje se proste ženske nose kao gospoje.

Na sadašnju bunjevačku nošnju treba razlikovati modu od materije štofa, robe, i od mode kroja. Štof je još svila, al već laka svila, teška svila je propala.

Kod mode kroja pravo je bunjevačko: način kod povezivanja marame na glavi, kraj otunčice, i struk sa suknjom.

Ova se narodna nošnja ne će moći dugo uzdržati: vrijeme je skupo mora se za kruhom, jeftinije se izlazi sa „čifutskom“ robom.

Šteta je za lijepu šokačku nošnju.

Kod Bunjevaka je narodna nošnja propala još prije trideset godina. Ni jedna naša djevojka ne nosi prsluk sa portom, nema košulja sa zlatnim vezom, ne ima začesljanih glava, začončane košulje su nestale, sve se kupuje u dućanu gotovo. Čipka i šling je tuđi izum; nit se prede, nit se тка; osim još peškira i pregača; kućevni ručni rad je nestao. Al kod Bunjevaka se je ipak razvila jedna nošnja, koja se razlikuje od drugih nošnja, i po kojoj se pokazuje, da

Ako smo radi, da našu narodnu nošnju pregledno opišemo, i njezin spomen sačuvamo, posmatrajmo djevojku Bunjevku kod njezinog oblačenja.

Narodno tkivo i vez kušulje

u Bunjevaka je nestao. Prije trideset-četrdeset godina je košulja pravi ukras na Bunjevki sa zlatnim vezom, šlingom i ručnim radom, zatvorena oko vrata.

Ova košulja je nestala, kroj košulje je internacionalan, izvađen (zrezan) oko vrata, bez dugih rukava sa šlingovanim i šupljikanim kratkim rukavima i njedrima. Naše se ženske ne mogu više pokazati bez leveša. Samo bijelo rublje nije od jednog komada, u stanu je razdvojeno.

Kod oblačenja prvo su čarape, cipele i košulja, a na košulju dolazi mider i spremi se

struk.

Kako ti najsigurnije pokazuje Bunjevku zbliza povezivanje marame na glavi, tako je odličan i struk kod bunjevačke djevojke. Kad obučena djevojka obazre se na ogledalo i vidi, da joj marama na glavi lijepo stoji, osmijehne se, isto tako se ponosi djevojka, ako ima lijepi struk, koji se kod Bunjevke naravno razvija.

Djevojče nosi do 9–10 godina odijelo „bekeše“ u jednom komadu, poslije ponese leveše i suknje sa obašvom. Tako dođe polako struk; poslije ga dotjera mider postavski, koji djevojka nosi u svaki mah. Sada već izaostaje kupljeni, košteni gospodski mider, kojim se katkad djevojka svečano uteziva, a visok je od kuka sa jednim pedljom.

Gospodski mider izaostaje, sad nose prusluka, bijele, postavske, il od druge materije izrađene, klasano, proklasano na šupljčki način.

Na prusl k il košulju dolazi turnir, od jednog kuka do drugog, na krajevih tanji kao kifla; turnir se sveže, a katkad kod tanjih ženskih se i suknja potpaše i na to se oblače ostale suknje.

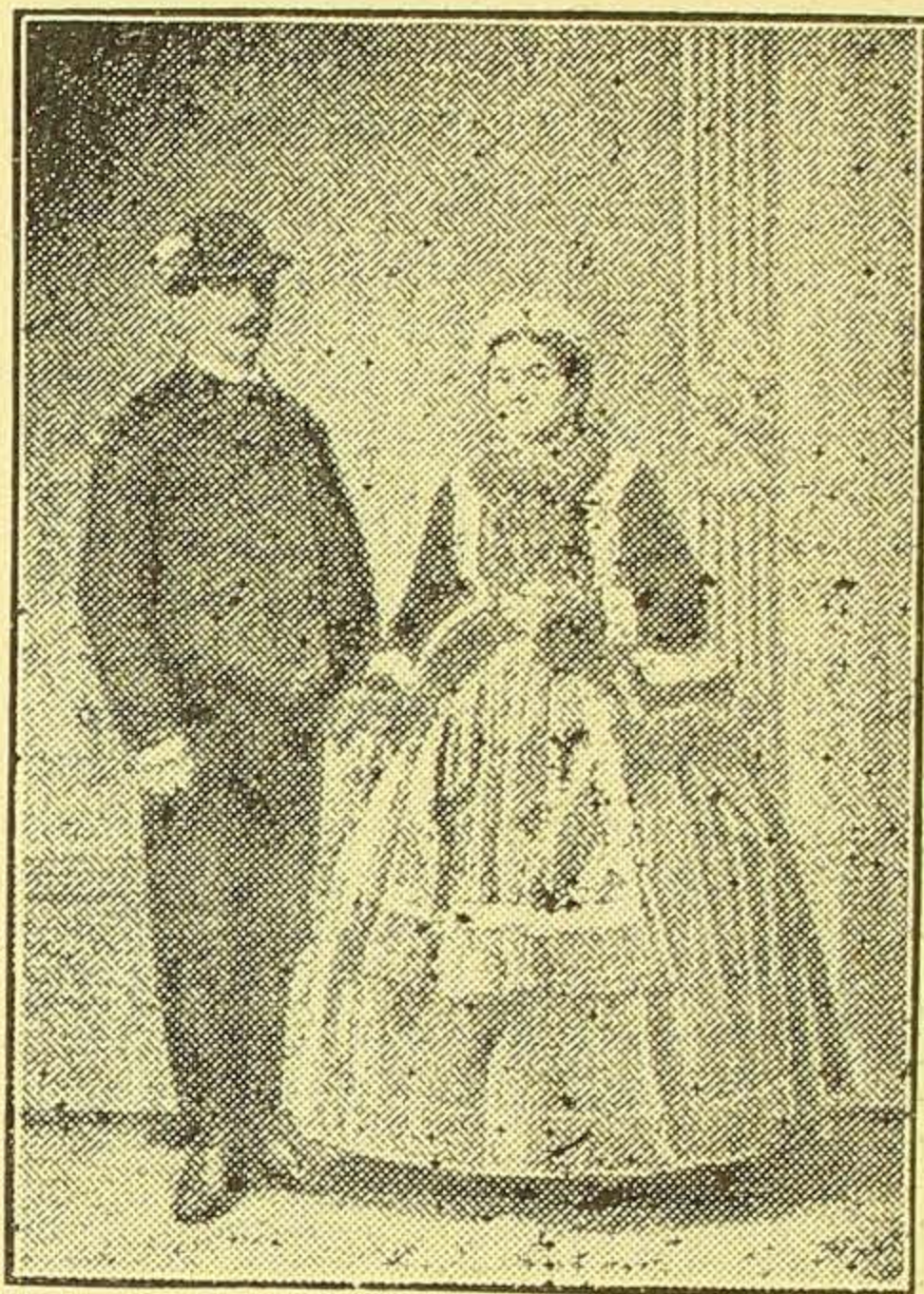
Prije rata su bile suknje široke, u devet pola, a sada je svilena suknja samo u četiri pole, prije se obuklo 8–9 uštirkanih sukanja, a sada samo po 2–3 bijele šlingovane, ažurane. obređene koncom, klasane.

Suknje su bile prije do zemlje i po zemlji, a sada samo do č'anaka, da se cipele sve vide, široke 4 metra, sitno u obašvi nabrane.

Na pripremljen struk, na pripete suknje oblači se

otunčica, bluza,

koja od ramena do struka za tijelom ide, i spušta se ispod i oko struka na 32 cm, niže; špencil, širi il užji prema suknji. Rukavi su ispod članka ravni, ušiveni, a oko vrata malo izvađeno na prsih nešto više; na ramenu privijeno, glatko.

Nešto kasnija bunjevačka narodna nošnja.

Prije je bio kroj otunčice drugačiji, utegnut za tilom od pet šva, u svaki šav uložena kost, ili u postav uvijeno gvožđe. Spencel je bio kraći ali širi a na ramenu „rancoš“ od šest uklopljenih mrsaka, rukavi tijesni za rukom. Sada je na ramenu bez mrsaka.

Na poslijetku pripaše se

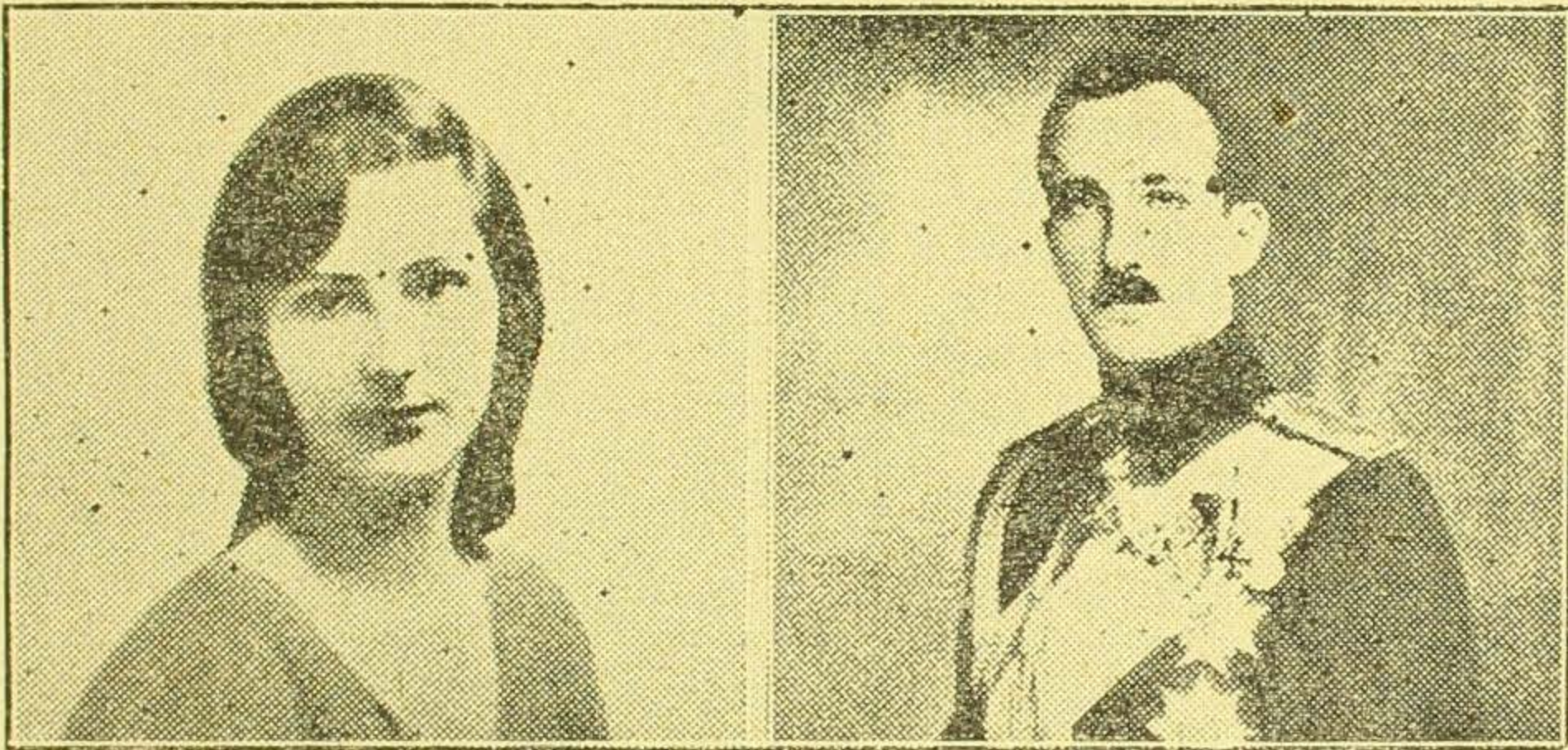
pregača, kecelja,

ako je svečana, onda je uvijek od iste robe kao suknja i otunčica. Prije su bile široke u 2—3 pole, sabrane kod obašve, a sada su užje u jednu polu, na uže sabrane kod obašve.

Pregača je od suknje na pedalj kraća, iste boje kao suknja, uvija se u nabore s njom.

Kad je na djevojki sve spremljeno, predstoji još povezivanje marame. Ovo je najteže i zahtijeva vještinu, koja se ne može po uputama steći.

Kadgod je bila marama na glavi najvažniji dio odijela. Prema dobi godine različita. Marama nova se kupovala za Markovo, Bršančevo, Ve-

Bugarski kralj Boris i vjerenica mu talijanska princeza Ileana.

liku Gospojinu, Tri Kralja sa različitim okrajcima. Sada je marama, rubac na glavi, taka kao cijelo odijelo.

Način povezivanja marame

na glavi poseban je kod svakog naroda; razlikuje se ma po jednom naboru. A bunjevački povežaj je tako značajan, da ćeš Bunjevku poznati između hiljadu drugih. Tko ne zna za formu, koja se ulaže u maramu, ni najvećom vještinom ne će pogoditi glavu Bunjevke.

Forma je samo za gornje dvije mrske, savije se od tvrdog papira i ulaže se u bijelu ukočenu, upeglanu maramicu. Nova se marama bez ove forme ne može namjestiti, da ostane na glavi pravo bunjevački.

Kad na glavu ima doći marama, kosa se savije u kurđup, pripne se nisko i dugoljasto spane vratu dolje.

Marama za glavu se premota, ne na polak, ni u trećinu nego polovično, da spoljašnji kraj dohvati do sred leđa. Kad se marama za povežaj premota, uloži se forma od papira, uložena u bijelu maramicu, koja se umećala u stare marama, gdje su mrske već uklopljene, i tako se mrske utisnu na bijeloj upeglanoj maramici.

Marama se nametne na glavu, povuče se povrh čela, a dva kraja u polukrugu se spuste nuz lice i pod bradom jednom rukom se uhvate i nategnu krajevi, u drugom rukom se prave nabori; mrske se tako utisnu u formu, da se polukrug oko čela nešto naprijed nagne, a to je osobito zbog toga, što je prva mrska na marami u donjem kraju dublja.

Kod bunjevačkog povežaja marame opaziti ćeš neke četiri mrske. Gornje se dvije udese po formi, a donje dvije se po sebi umjeste. Tjeme glave je glatko bez nabora, prva se mrska počima od vrh glave iznad uha, i spušta se ispred uha k bradi; a druga mrska ide niže preko uha i vodi dolje do prve mrske, gdje se treća plitka od kurđupa sastaje kod vezanja.

Kraj marame preko ramena nuz vrat se podvuče i kod vrata se uvije četvrta mrska i ova ide odozdol s leđa od vrh marame do povežaja sa obadvije strane.

Prije nego što bi se krajevi svezali, previju se kao pošva lijeva strana ide gore a desni kraj podvuče se odozdol pod bradu. Gornji kraj se namjesti naopako a donji na lice kako treba da ostane; provuče se i sveže u čvor tako, da obadva kraja ostanu vodoravno vrvasto, špicasto.

Pr je nekoliko godina je konđa bila višlja i kraće pripeta, marama na leđi raširena a krajevi podignuti. Treća je mrska bila napuštena i po tom su krajevi postali podignuti i pšavi.

Ovaj način povezivanja je za sad kod Bunjevaka najznamenitije obilježje narodne nošnje. Po ovom povežaju se razlikuje Bunjevka od Mađarica, na kojima marama nije uvijena k vratu, nego raširena stoji, ostraga podignuta, a krajevi su kraći i široki. Nije pravo bunjevačko ako fali četvrta mrska, a polukrug nad čelom nije nagnut, jer je prva mrska niža i plića.

Bačvanska Šokica u svečanom.

Materija,

štof i roba, što ju Bunjevke nose nije stalna, kao što se cijela naša narodna nošnja mijenja, al uvijek je značajna, narodna.

Karakteristično svojstvo je kod naše narodne nošnje utakmica za skupocijenošću. To je nastojanje bilo uzrokom materijalne propasti u narodu.

Prije rata su pomodne bile svile na velike kumašne grane, na suk-njama široke zlatne čipke i šujtaš prišiveni, kumaše na velike šarene grane, i odijela od čistih kumaša. Ratno vrijeme unijelo je promjene u našoj narodnoj nošnji, koja se polako prema poboljšavanju prilika povraća na stare običaje.

U zadnje vrijeme prevladuju čiste svile i suknenila; al dolaze opet u modu teške, pripređene svile, brokat svila sa zlatnim pretkanim granama.

Nestalo je šarenila, u jednoj boji se prave suknja, pregača, otunčica bluza i marama na glavi.

Najbolje će nam pokazati djevojačka odijela udadba: roditelji polako pokupuju, što se ima u šifunere poslagati, a mora da

odnese udavača sa sobom.

Ovdje ćemo navesti one pripreme, što ima ponijeti djevojka iz bolje kuće, recimo iz gazdašaga ispod sto lanaca. A one iznad sto lanaca il barem se na toliko nadimlju, prelaze već u gospoštinu ili se samo tim razlikuju, da po broju pet do deset komada više nose, i skuplje vrsti.

Sve se to izlaže na uvid i dolazi na rasudbu rodu i tuđinu.

Udavača nosi sa sobom poslagano u dva šifunera — dolafi su nestali — svoju opremu, gdje se nalazi poslagano: košulja 50--60, šingovanih, šupljikanih, sa izrađenim krajem oko vrata. Stan je kratak kao kod zatvorenih košulja. Na broju se nosi polak

dolnjeg bijelog rublja.

Teških svila po 9--10, a lakih za veče 3--4 komada; tu su krepdešin, svilentin, fular, marokin. Od suknenog štofa za jesen 2--3, a za proljeće 3--4.

Jedno sukнено ruvo ima suknju u 3 pole, bluzu i pregaču svilenu u istoj boji. Ruva cicovi nosi do 20, glavni štofovi su zefir, tilor, satin, turski cic. Piket je izašao iz mode. Tu je suknja u 5 pola, leveš i keceljac. Za kućevnu porabu samo suknja i leveš, a hasniraju se maveske il suknene (nešto i cviličke) pregače.

Pet-šest parketskih leveša u proljeće i u jesen za radnju, isto toliko i sukanja za dolnje.

Nosi se 5--6 bijelih sukanja i kecelja. Izrađene, šlingovane s anžecom i čipkom.

Paja 3--4, jedna za kola, druga za varoš, kod radnje i svečana.

Suknenina raznih do 15; tu su suknene ponjave 2--3, pregača do 15, čaršapi

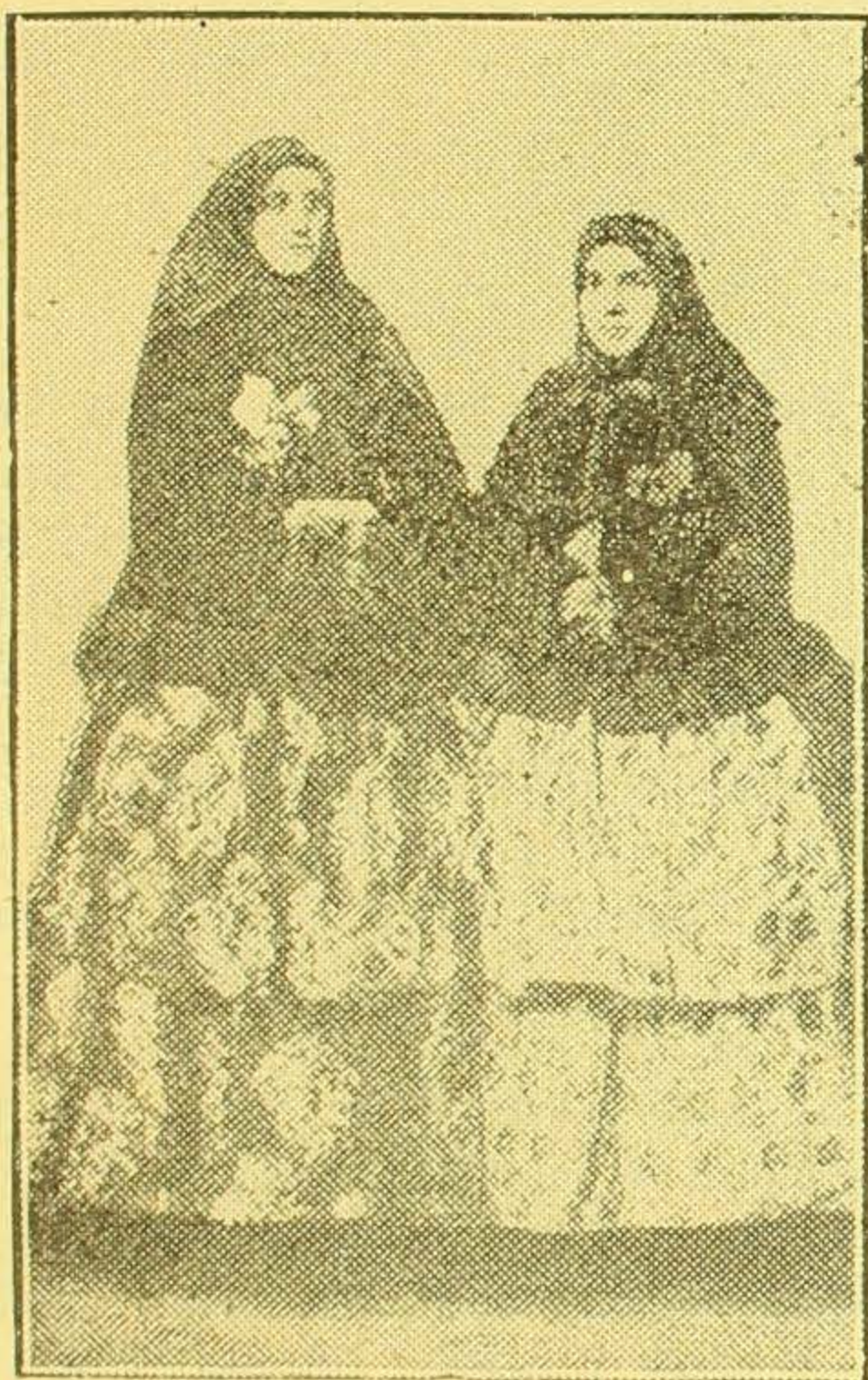
Bunjevačka narodna nošnja iz 90 god.

šapi po krevetu, 3--4 cviličke ponjave, 2--3 postelje od cvilika i bijele tkane od pređe.

Navlaka 2--4 bijelih, 5--6 šarenih; perja u devet uzglanica za tri kreveta, tri perine, tri jorgana, dva jednaka od svile il kumaše, treći od klota il kašmira, i jedna dunja.

Pregača maveskih 10--15, peškira 10--12, dućanskih i tkanih po 6, krušarice, čaršap za naćve jedan; salvetski stolnjak sa 6--12 salveta bijelih i šarenih. Marama u ruke 30-40. Kapica (džege) na kondu, svilenih 5-6, a cicovih za svako ruvo po jednu.

Zimska otunka od crnog pliša sa krznom, marama velika od pliša, rojtoška; dvije manje marame čojne il striganske, starovinske na vrat. I jedna svilena sa rojtama na vrat. Marama na glavu po ruvama; svilene su

obično kao i ruva, ili su pomodne sa sitnim šaricama, atleske i kumašne šarice po njima.

Tu je još do 15 tilorskih i zefirskih marama, za bućure i konde. Ne može faliti ni bućuraš od cvilika. Poslagano je još: 7—8 pari papuča, svilenih, kožnih i lagovanih. Uloženo je u svake papučice po jedan par čarapa; cipela 3—4 para i u svaki par po jedne čarape; tu ćeš naći konca, makazice, pucadi, igle, naprstak, uvlačilo, češalj i kišobran. A na najviđenije mjesto metne se dar duvegiji: košulja, maramica i poša.

Ovo ćeš naći kod svake opreme udavače, razlika je nešto u brojkama i u cijenama; al udavača poprečno sve ovo mora ponijeti sa sobom, da ne bude prigovora i ogovora.

Narodna nošnja u Bunjevaka razvija se i polako mijenja, al je ukusna, određena i još postoji.

Bunjevka.

Bijeda.

Ruska narodna pripovjetka.

U seocu jednom živjela dva seljaka, dva rođena brata; jedan bio siromah, drugi bogat. Bogati se preselio u grad, podigao sebi veliku kuću i zapisao se u trgovce; a u siromaha ne bilo kadšto ni komadića hljeba, a dječica — manje od manjega — plaču i mole jesti. Od jutra do mraka muči se seljak kao životinja, a nigdje ničega nije. Jedanput reče on ženi svojoj:

— Hajde, poći ću u grad, zamolit ću brata, ne bi li mi čimgod pomogao? Dode k bogatomu.

— Ao, rođeni brate! pomози samo nešto mojoj bijedi; žena i djeca sjede bez hljeba, čitave dane gladuju.

— Radi u mene ovu nedjelju, onda ću ti pomoći!

Što će jadan? Siromah se primi posla: čisti dvorište, timari konje, vodu vozi i drva cijepa. Poslije nedjelje dana dâ mu bogati hljebac kruha.

— Evo ti za trud!

— I na tom ti hvala! reče siromah, nakloni se i htjede otići kući.

— Stoj! sjutra dođi k meni u goste, i ženu povedi; ta sjutra je — moje godovno.

— Ej, brate, kuda da dođem? i sam znaš... K tebi će doći trgovci u čizmama i u šubama, a ja idem u cipelama od lika i u siromašnom sivom kaftancu.

— Ništa za to, samo dođi, i za tebe će se naći mjesto.

— Dobro, brate, doći ću.

— Siromah se vrati kući, preda ženi hljebac i kaže:

— Čuj ženo, za sjutra pozvaš me s tobom u goste.

— U kake gosti? Ko zove?

— Brat, on je sjutra godovnjak. Pa što, poći ćemo.

Ujutru ustanu i pođu u grad, dođu k bogatomu, pozdrave se s njim i sjednu na klupu. Za stolom je sjedilo već mnogo znatnih gostiju, sve ih časti domaćin sjajno, a na siromašnoga brata svoga i ženu njegovu zaboravio i misliti — ništa im ne daje; oni sjede gledajući, kako drugi

piju i jedu. Svrši se objed, gosti stali odlaziti od stola, da zahvale domaćinu i domaćici, i siromah se digne s klupe i klanja se bratu do pasa. Gosti odu kući pijani, veseli, buče i pjesme pjevaju, a siromah ide za njima prazna želudca.

— Dede, kaže on ženi, zapjevajmo i mi pjesmu!

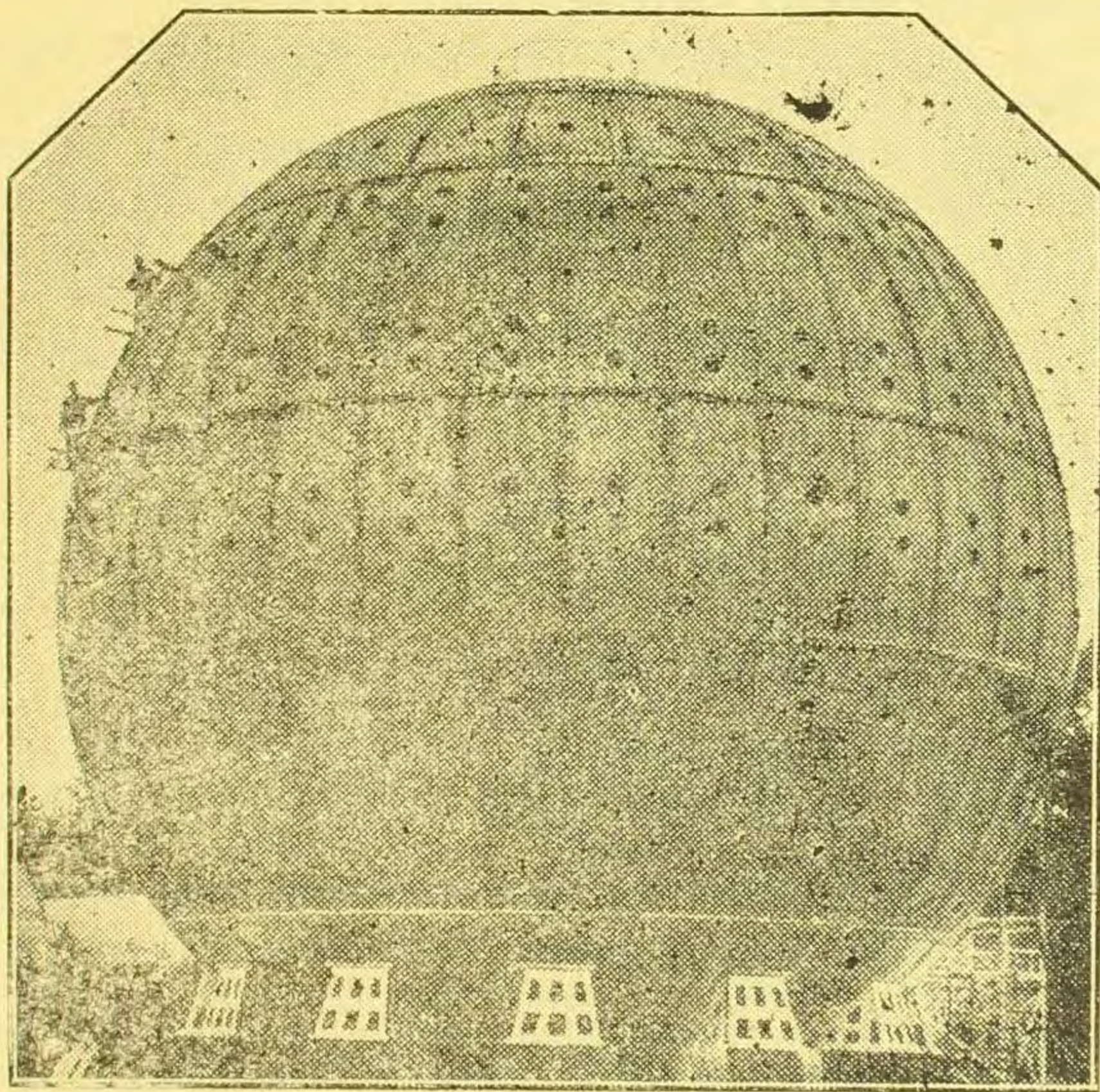
— Ej, budalo, ljudi pjevaju za to, što su slatko jeli i mnogo pili; a za što si ti namislio pjevati?

— No sasvim tim bio sam u brata godovnjaka; stid me bez pjesme čiji. Kad ja zapjevam, svako će pomisliti, da je i mene častio . . .

— Pjevaj, ako te volja, ja ne ću!

Seljak zapjevao pjesmu, a čuje dva glasa; prestane i pita ženu.

— Jesi li ti pomogla pjevati tanahnim glaskom?

Bo'nica od čelika

U Americi, zemlji čudesa, u gradu Clevelandu, sagradio je tamošnji trgovac Timken za milijun dolara ocjelnu kuću u obliku kruglje, da služi za bolnicu. Kažu da će se u toj čudnovatoj bolnici, uslijed stalnog traka zraka, neke bolesti vrlo brzo i uspješno moći liječiti.

— Što ti je čovječe? Ja nijesam ni pomislila.

— Ko je onda?

— Ne znam, reče baba; dede zapjevaj!

— On i opet zapjeva; jedan pjeva, a dva se glasa čuju; stane i pita:

— Jesi li se ti, Bijedo, odazvala?

— Da, gospodaru! ja to pomažem. — Podimo, gospodaru! sad te a više ne ću ostaviti.

Seljak dođe kući, a Bijeda ga zove u krčmu. Ovaj reče:

— Ja nemam novaca.

— O ti nespretno seljače: što će ti novci? viš na tebi kožušac, a

čemu ti on? naskoro bit će ljeto, i tako ga ne ćeš nositi, podimo u krčmu, a s kužušcem na stranu . . .

— Seljak i Bijeda pođu u krčmu i zapiju kožušac. Drugi se dan Bijeda potuži, da je od vina glava boli, i opet zove gospodara na vino.

— Nemam novaca, kaže seljak.

— Što će nam novci? Uzmi saonice i kola — za nas bit će dosta.

Nije druge, čovjek se ne može odbiti od Bijede, uzme saonice i kola, odvuče ih u krčmu i zapije ih zajedno s Bijedom. Sjutra se Bijeda jošte više tužila na glavu, zove gospodara, da se liječe od vina; seljak zapio i branu i ralo. Ne prođe ni mjesec dana, što je sve profućkao; pače i kuću svoju založio susjedu, a novce odnio u krčmu. — Bijeda opet pristaje za njim:

— Hajdmo ta hajdmo u krčmu!

— Ne ću, Bijedo, ti kako te volja, no u mene nema više ništa, da odvučem onamo.

— Kako ništa? u tvoje žene imaju dva sarafana, jedan joj ostavi, a drugi treba zapiti. Seljak uzme sarafan, zapije ga i misli:

— Evo sad sam gotov! nemam ni kola, ni dvora, ni na sebi ni na ženi išta.

Ujutru probudi se Bijeda, vidi, gdje u seljaka nije više što uzeti i kaže.

— Gospodaru!

— Što je Bijedo?

— Evo što: idi k susjedu, zamoli ga za jaram volova s koli, za malo vrijeme par volova s koli, a ja ću ti za to raditi nedjelju dana.

— Čemu ti kola?

— Idem u šumu po drva.

— Pa uzmi ih, samo ne natovari prevelik voz.

— I, što misliš, moj hranitelj!

Dovede jaram volova, sjedje zajedno s Bijedom u kola i odveze se na čisto polje.

— Gospodaru! pita Bijeda, znaš li ti na tom polju velik kamen?

— Kako ne bih znao!

— A kad znaš, vozi upravo k njemu.

Dovezu se oni na to mjesto, stanu i sadu s kola. Bijeda reče seljaku, da digne kamen; seljak diže, Bijeda pomaže; evo ga digoše, a pod kamenom jama — nasuta zlatom.

— No što gledaš? govori Bijeda seljaku; vuci što brže u kola.

Seljak se primi posla i napuni kola zlata, sve pobere iz jame do posljednjega dukata; vidi, gdje više ništa nije preostalo i reče:

— Pogledajde, Bijedo, nije li tamo jošte ostalo novaca?

Bijeda se nadvila nad jamu:

— Gdje? ja ništa ne vidim.

— Ta onamo u uglu svijetli se nješto!

— Ne, ne vidim.

— Spusti se u jamu, vidjet ćeš.

Bijeda ude u jamu; istom se spustila u nju, kad li je seljak pokrije kamenom.

— Evo tako će bolje biti! reče seljak; uzmem li te sa sobom, to ćeš ti, bijedna Bijedo, ako i ne odmah, a to ipak i te novce zapiti!

Došao seljak kući metnuo novce u podrum, volove odveo susjedu i dao razmišljati, kako bi se uredio; kupio drva, podigao veliku kuću te živio dva puta bogatije od brata svoga. Za malo vrijeme odveze se u grad, tamo pozove brata svoga sa ženom k sebi na godovno.

— Gle! šta ti na um palo, reče mu bogati brat; i sam nemaš što pokazati, pa jošte spremaš čast za godovno.

— No jednoć bilo je tako, ali sada imam, hvala Bogu, ne manje od tebe; dođi, vidjet ćeš.

— Dobro, doći ću.

Drugi se dan bogati brat spremi na put sa ženom i pođu na godovno k bratu, gledaju u siromašnoga goliša novu, veliku kuću; nema take u svom kraju trgovca. Seljak ih pogosti, počasti svakojakimi slatkiši, napoji svakom medovinom i rakijom. Bogati pita brata:

— Kaži mi, molim te, kakim si usudom obogatio?

Seljak mu izpriповjedi po duši, kako se za nj prilijepila bijedna Bijeda, kako je zapio s Bijedom u krčmi sve svoje imanje do posljednje pare, i ostala mu je samo duša u tijelu preostala! Kako mu je Bijeda pokazala blago u čistom polju, kako je pobrao i izbavio se Bijede.

Bogati stade mu zavidjeti. „Hajde“, pomisli, — „poći ću u čisto polje i sakriti ću kamen, da pustim Bijedu na polje, neka uništi do kraja brata, da se ne koči preda mnogim svojim bogatstvom.“ — Svoju ženu pusti kući, a sam potjera u polje, približi se velikomu kamenu, makne ga na stranu i nadviše se, da vidi, što je onamo pod kamenom? Još nije pravo ni glave nagao — a Bijeda skoči već na polje te mu sjedne za šiju:

— Aha! više ona, — ti li me htjede ovdje ubiti! Ne, sad ja tebe ništa ne mogu ostaviti neću.

— Čuj, Bijedo, reče trgovac; ja te nipošto ne stavim pod kamen...

— A ko drugi, ako ti ne?

— Moj brat to bi, a ja sam naročito došao, da te pustim na slobodu.

— Nije istina, lažeš! jedan me put prevari, ne ćeš drugi!

Krepko sjela Bijeda bogatomu trgovcu za šiju, on je dovezao kući i ostalo je njegovo gospodarstvo pošlo po zlu. Bijeda se već s rana jutro prima svoga posla, svaki dan zove trgovca, da se opija. Mnogo je imetka potišlo u krčmu.

— Ne valja taj život, — pomisli trgovac u sebi — čini se, da sam dosta zabavio Bijedu; već je vrijeme, da se rastanem s njom, ali kako? Mislio — mislio i smislio; pođe na široko dvorište, oteše dva duboka klina, uzme novi točak i čvrsto zabije klin s jednoga kraja u glavčinu. Pristupi Bijedi.

— Što ti, Bijedo, jednako po strani ležiš?

— A što drugo da radim?

— Što da radiš? hajdemo na dvorište, da se poigramo skrivača.

Bijeda ga odmah našla; po tom dode red na Bijedu, da se sakrije.

— No, reče ona, mene ne ćeš tako lako naći! Ja ću se makar i u pukotinu kaku sakriti!

— Kuda ćeš, — odgovori trgovac, — ta ti ne ćeš uljezti ni u ovo kolo, a nekmo li u pukotinu!

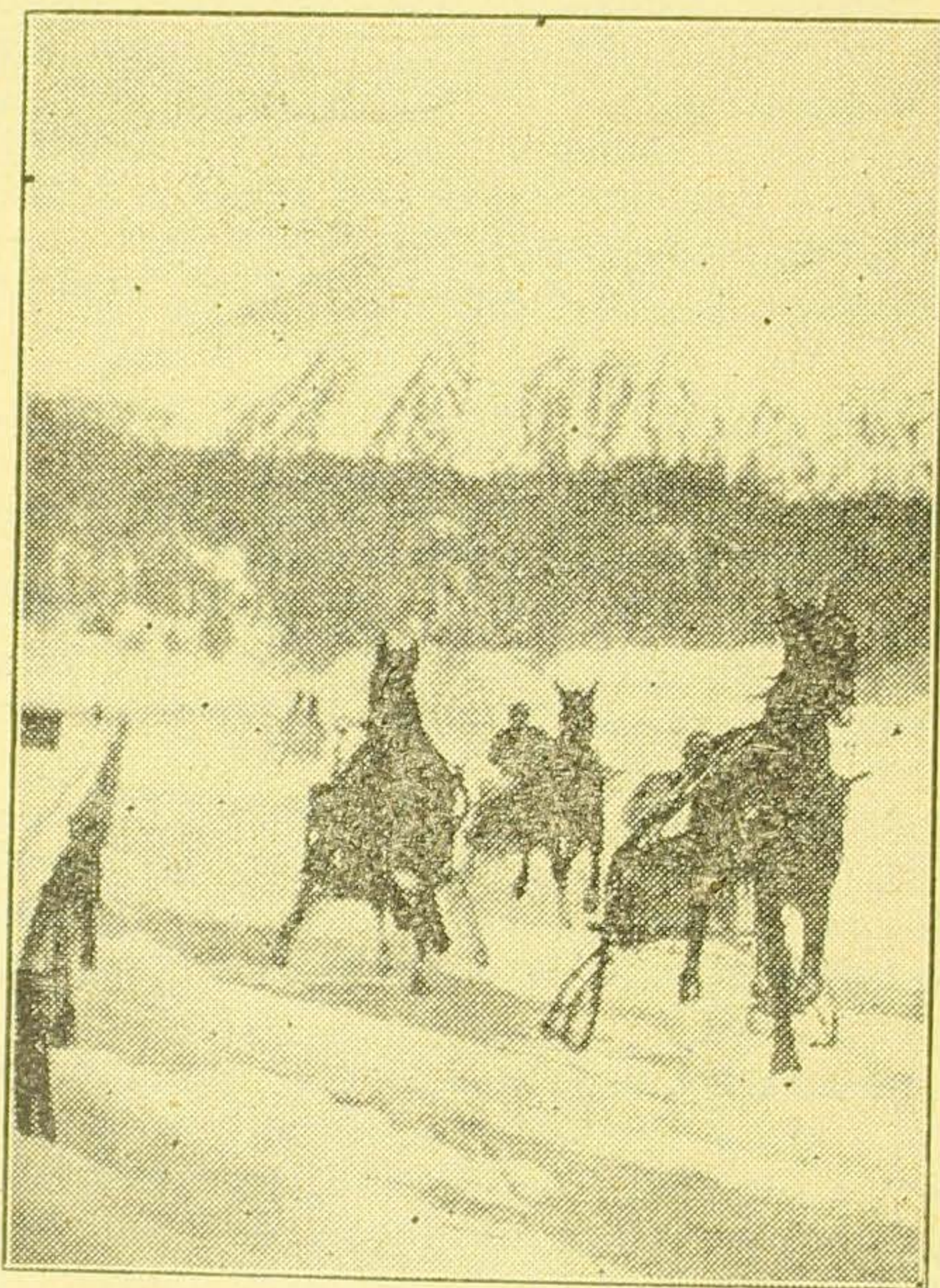
— U kolo da ne uljezem? gledajte, i još kako ću se sakriti.

Uđe Bijeda u kolo, trgovac uzme pa i sa druge strane zabije dubov klin u glavčinu, digne kolo i baci ga s Bijedom zajedno u rijeku.

O upotrebi umjetnih gnojiva.

Gospodarska znanost je u zadnjih nekoliko decenija veoma napredovala u svim svojim granama. Najznatniji napredak učinjen je u poznavanju tla, u njegovoj kemiji, biologiji i njegovim fizičkim osebinama. Usporedo sa kemijom tla napredovala je i nauka o biljnoj hrani, pa danas već i malo školovan čovjek znade, da biljka za svoj rast i za donošenje ploda treba osim vode još i zraka, svjetla, topline i hrane.

Kad sa naših polja odvažamo žetvu, onda treba da se zamislimo, što smo sve toj zemlji oduzeli, koja hrani nas i naše prve roditelje, a hranit će vjerojatno i zadnjeg čovjeka na njoj. Vodu, zrak, svjetlo i toplinu prima biljka dijelom kroz lišće i zelene djelove iz zraka, a dijelom korjenjem iz zemlje. U vodi, koju prima korjenjem iz zemlje nalazi se „biljna hrana“ u rastopljenom stanju i životnom silom diže se do nadzemnih djelova, tu se uplivom zraka, svjetla i topline pretvara u škrob — naše zrno — i u građu za ostale djelove biline. Što ima u zemlji više te biljne hrane, koja se može rastopiti u vodi i što je ona pristupačnija korjenu biljke, to je žetva obilnija.

Kasačka trka. Kod nas se pravi ljeti, za lijepog vremena. Dok se u Švicarskoj pravi zimi, po snijegu na saonicama. Slika nam prikazuje jednu taku trku u švicarskom gradu St. Moritzu.

to u takovom stanju, da ju biljka lahko prima kroz svoje korjenje, a osim toga, gnojenjem sa stajskim gnojem dajemo zemlji veliku masu materije,

Svakomu je jasno, da du-
ljim nizom godina polja po-
staju manje plodna, ako ih
sijemo uvijek istim usjevom,
jer svaka žetva iscrpi ze-
mlju. Zato danas nitko pa-
metan i ne sije isti usjev ni
dvaput uzastopce. Samim
mjenjanjem usjeva iz godine
u godinu ne postizava se ipak
ono, za čim svaki gospodar-
ski napredan čovjek mora
težiti, a to je: dobivanje naj-
većih mogućih prinosa sa
svoje njive. Taj cilj postizava
se samo vraćanjem jednog
dijela žetvom oduzetih bilj-
nih hrana i to u obliku ili
stajskog gnoja ili t. zv. um-
jetnih gnojiva. Danas je vrlo
raširena propaganda o upo-
trebi umjetnih gnojiva ali ja
ipak mećem na prvo mjesto
stajski gnoj. Zašto? Stajski
gnoj prije svega i što je glavno
ništa ne stoji — a gospodar
u današnje teško doba treba
paziti, da ne kupuje ono, što
mu nije neophodno potrebno.
Stajskim gnojem dajemo zem-
lji nadalje svu biljnu hranu i

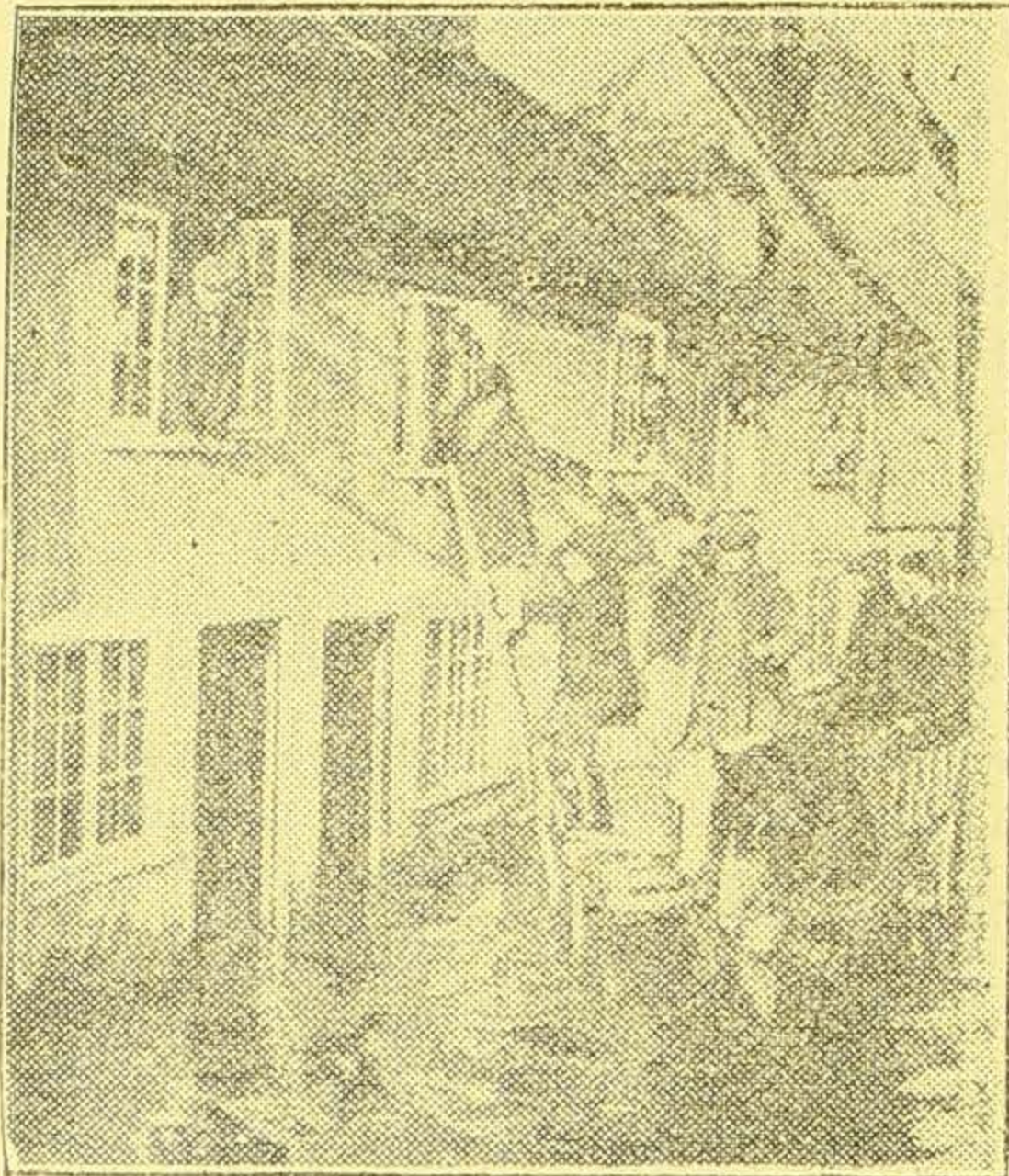
koja u zemlji trune, a time postaje tlo znatno toplije, rahlije i prozračnije. Inače samo po sebi tvrdo i za vodu nepropusno tlo postaje uslijed toga humozno — stvara se rodna zemlja crnica. To su prednosti dobrog stajskog gnoja. Naglasio sam „dobrog“, jer kod velike većine naših seljaka i nema dobrog stajskog gnoja. — Često se vidi, kako gnojnica iz seoskog gnojišta otiče uz drum ili put, a dešava se, da se i parniče ljudi radi puštanja gnoja na tuđe dvorište. Ako gospodar hoće u svom gospodarstvu napredovati, prva je dužnost, da si uredi gnojište. Neka iskopa jamu duboku do pol metra, a široku prema potrebi, tako da sav gnoj stane u tu jamu. Ako može, neka ju još obzide ciglom, a još bolje cementom. Iz ove jame neka napravi kanal od cijevi ili cigle u dublju — do 2 metra duboku — jamu, koju svakako mora obzidati i tu će se skupljati gnojnica. — Jama se mora pokriti daskama ili gredama, da ne upadne u nju marvinče ili čovjek. Kad se u jami nakupi dosta gnojnice, izvozi se ova na livade, kojima ne treba onda drugog gnoja, ili se njome prije nego ćemo gnoj početi voziti ako je suh polje, pa umjesto, da vozimo na polje suhu slamu, vozit ćemo sočan i dobar gnoj. Ističem važnost gnojnice radi toga, jer je u njoj rastopljeno sve ono, što biljci treba za potpun razvitak, a ona otiče iz gnojišta u seoske jame i pravi nečistoću u selu te je tako za gospodarstvo neprocjenjeni gubitak. Napredniji narodi paze da im iz gnoja ne ishlapi biljna hrana tako, da gnoj posipavaju sadrom (gipsom), a gdje smo mi još od toga? Uredite, gospodari, svoja gnojišta, jer će se po tom vidjeti, tko je dobar gospodar, a bolje žetve će obilato nagraditi uloženi trud.

Drugi način vraćanja zemlji biljnih hraniva je u dodavanju umjetnih gnojiva. Iz nauke o životu bilja poznato je, da svaka biljka, a naročito naše kulturne biljke kao pšenica, ječam, zob, kukuruz, konoplja, lan, uljana repica, repa, vinova loza itd. potrebuju za razvitak ova kemijska počela: Kisik, vodik, ugljik, dušik, fosfor, sumpor, kalij, kalcij, magnezij, željezo i još neke druge manje važne elemente. Osim kalija, kalcija, fosfora, a naročito dušika, ostalih elemenata ili imade dovoljno u zemlji, jer ih biljke vrlo malo trebaju, ili ih imade u zraku, pa ih biljke nadzemnim djelovima apsorbiraju u sebe. Jedino dušika — najvažnijeg biljnog hranila, imade u zraku u neizmjernim količinama, pa ipak taj dušik zraka ne dolazi u velikoj količina u obzir pri ishrani biljke. Jedino botanička familija bilja lepirnjače (djetelina, grah, grašak, bob, grahorica i još nekoje) imaju na svojem korenju sitne mikroskopske organizme t. zv. bakterije, koje udišu zračni dušik i njime se utove pa onda uginu i tako ostavljaju u zemlji velike količine dušika. Po računu njemačkog učenjaka Liebiga ostaje na 1 hektaru djeteline oko 400 kg. vezanog dušika, a to je tolika količina, kao da smo zemlji dali na taj 1 hektar (1.75 kat. jutara) 1000 kg čilske salitre. Vrlo dobro čine oni naši gospodari, koji u svoj usjevni red barem svake 5 godine među koju od spomenutih bilina, jer ih je iskustvo naučilo, da je žetva iza tih lepirnjača mnogo bolja. Ostale potrebne elemente za ishranu bilja možemo dati u obliku umjetnih gnojiva i to fosfor u superfosfatu ili u Thomasovoj drozgi, kalij u kalijevoj soli ili u kainitu i kalcij u obliku vapna ili u još boljem obliku u sadri ili gipsu, dok dušik dajemo slabim zemljama u obliku čilske salitre, vapnenog dušika ili u amon-sulfatu. Svako od tih gnojiva imade svojih dobrih strana, pa bi nas pre-daleko odvelo, da sve to ovdje nabrajamo. Koga interesira to pitanje, može se obratiti na gospodarskog stručnjaka kod sreza, koji će drage volje dati potrebna objašnjenja kao i upute za nabavu i uporabu.

Naglašujem međutim, da su umjetna gnojiva medicina u gospodarstvu,

pa kao što zdrav čovjek ne treba apoteke, tako ni dobro vođeno gospodarstvo u većini slučajeva ne će trebati umjetnih gnojiva. Jedino, kad se pređe iz ekstenzivnoga gospodarstvu u intenzivno t. j. u najdotjeraniju proizvodnju u svim pravcima, kad se i ore duboko i za svaki usjev barem 2 puta, kad poslije svake kiše ide njivom brana, a za suše valjak i brana, kad svake 3. godine gnojimo dobrim stajskim gnojem, jedino onda i nikad inače može gospodar upotrebiti odgovarajuća umjetna gnojiva sa sigurnim uspjehom.

Trošak umjetnih gnojiva u tom slučaju vraća se često peterostruko i više, a ne pripravi li zemlju za sjetvu valjano ili pušta, da mu se njiva zakorovi i od kiše okori, a od suše ispuca, onda je novac za umjetna

Velike poplave u Londonu

Usljed nabujanja Temze nastale su u Londonu proljetos silne poplave, koje su nastale uslijed velikih kiša i naglo nastale toplije temperature. Voda je provalila vrlo naglo, te je uslijed toga bio vrlo velik broj žrtava.

Naša slika prikazuje jednu poplavljenju ulicu, kako ljudi ulaze u svoje kuće kroz prozore po ljestvama.

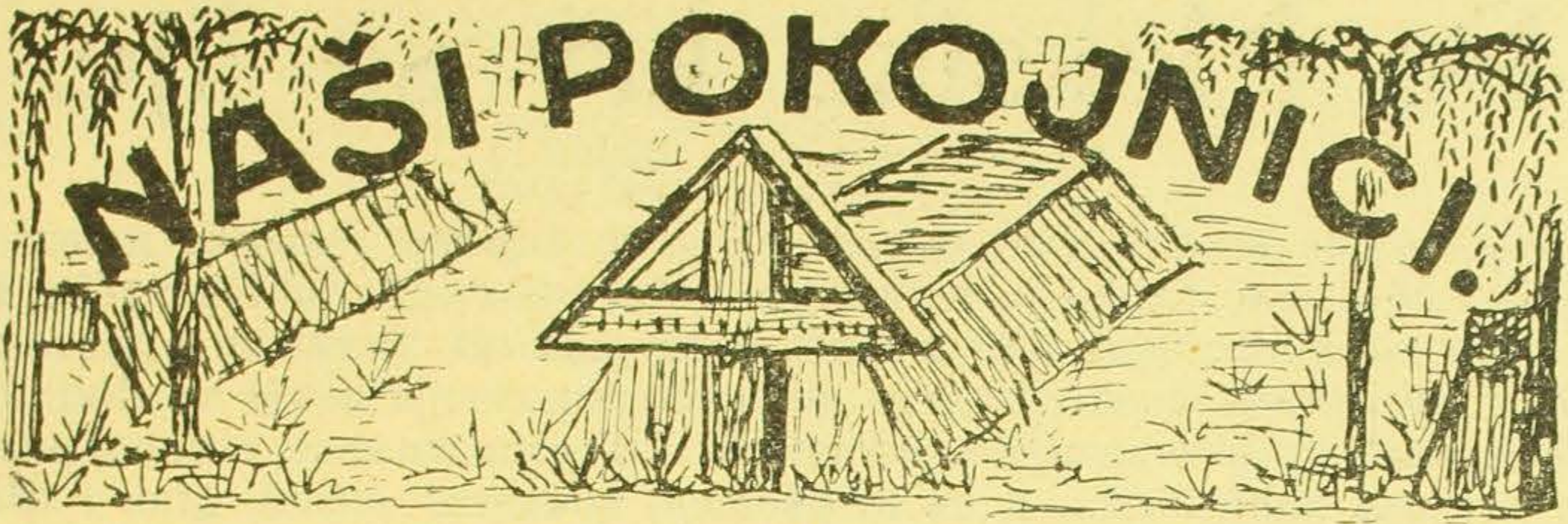
ma poradimo na tom, da gospodar za svoj trud bude česti naplaćen, jer samo tako dokazat ćemo, da nam je i u srcu ono, što nam je na jeziku, da mi ljubimo svoj narod.

Agronom.

DVA BRATA.

Pred kućom na dudu glasno su držali sesiju vrapci. Međutim se dvojica zainade i počerupaju. Kavgali su se i kljunom i noktima. Od zla zaslijepjeni puste grane, pa popadaju na zemlju i mačak ih ščepa. Al prije, nego bi im otkinuo lude glave, zapita ih mačak: „Zbog čega ste se tako ljuto pokavgali?“ — „Protiv svojih neprijatelja su se savjetovala braća, i nas dvojica smo se za ovo zainadili.“

Tko ne će brata za brata, taj će tuđina za gospodara.

† TOME ČOVIĆ

Još daleko od starosti, ta i otac mu je još živ, umro je u 57. g. života 8. srpnja 1928. Tome Čović. I njemu je kao i tolikim hiljadama naših vršnjaka, nadavao svjetski rat. Otišao je na vojnu zdrav, ko jabuka, u naponu života, a vratio se je satrven, ostarjeo, prije vremena. Samo jedno je ostalo u njega zdravo: njegovo bistro oko i njegov bistri um, kojim je stvari odmah znao prosuditi. A donio je još mekše, još samilosnije srce, nego kako je odnio. „Bačkoš“-a je svako poznao, ko je bio u nevolji. On mu je, ako drugčije nije mogao da pomogne, barem preslušao jade i ohrabrio ga. Njegov karakter najjasnije sja u tome, da od svoga političkoga osvjedočenja nikada ni za korak odstupio nije. On je držao, da kao Bunjevac, kao katolik, kao častan čovjek — nemože naći boljega mjesta, nego u Pučkoj stranci. Ni obećanja, ni prijetnje, ni ruganja, ništa ga nije moglo navesti, da ostavi polje najčasnije borbe za sve što mu je milo i sveto. Za svoje osvjedočenje znao je žrtvovati ne samo novcem, nego i djelom. I sa slabim zdravljom on je neumorno zalazio među svoje ljude i nagovarao ih za Pučku stranku. U njemu smo izgubili Bunjevci časnog čovjeka, vrlog rodoljuba, revnosnoga borca za pravdu. Bog mu dao pokoj vječni!

† Dr. STIPAN VOJNIĆ-TUNIĆ

Mislili smo, da ga ni grom ne bi mogao slomiti. Zdrav, silan, svjež, preduzetan, neustrašiv. Div od čovjeka. Stvoren i snabdjeven na 100 godina. I evo, izbije jedna bobuljica i svali u grob silnoga Stipana...

Dr. Stipan Vojnić-Tunić, kao advokat imao je, naročito u jedno razdoblje, vrlo jaku praksu i mnoge kliente. Poslije se je latio ekonomije, u kojoj nije imao te sreće, koje u advokaturi.

Dr. Stipan kao prijatelj bio je iskren, nježan i požrtvovan, kao čovjek ozbiljan, velikodušan, kao Bunjevac-Hrvat: zaslužan. Nijedno narodno preduzeće nije uteklo oku njegovu za narod, a on sam trpio je još kao đak i mladi vojnik progonstva za svoje slavenske osjećaje, koje nigda nije krio, nego se je s njima ponosio. U zadnje vrijeme bio nam je politički protivnik, ali jedan od umjereniji i uvidavniji, koji je znao cijeniti i poštovati pravi rad za narod, ma i svojih političkih protivnika.

Umro je 4-og rujna 1928. u 45. godini života, pokopan je 6-og rujna uz veliko saučešće svojih prijatelja.

Bog mu se duši smilovao, da opočiva u miru!

Po Meksiku krv se lije.

(Iz svetojeronimske „Danice.“)

Nekako na sredini puta između sjeverne i južne Amerike nalazi se republika Meksiko. Velika je to zemlja, četiri puta veća od Njemačke, šest puta veća od Italije, a četrdeset i pet puta veća od Hrvatske i Slavonije. Imade u njoj dosta pustih krajeva, ali veći dio zemlje može se plodnošću mjeriti s najbogatijim zemljama na svijetu. Tu rastu naranče, citrone, palme, kava, šećerna trska i riža, a uz to pšenica, kukuruz, ječam, grah i druge žitarice, koje rode i kod nas.

Meksiko ne zna, što je to zima, jer u njem vlada vječno ljeto kao i u Egiptu, kamo se u jesen sele lastavice, rode i neke druge ptice. Gore se izmjenjuju s visokim ravninama, rijeke s jezerima i vodopadima, plodne

oranice sa šumama i rudnicima. Meksiko ima svakojaka blaga i bogatstva. Nigdje se drugdje ne kopa toliko srebra kao u njem. Bogatstvom petroleja to je druga država na svijetu, a bogatstvom zlata četvrta.

Meksički će se narod moći još dugo množiti, a ipak mu njegova domovina ne će biti pretijesna, jer u njoj može stanovati deset puta više žiteljstva nego danas. Doduše, nezgodno je, što sav taj narod nije jedne pasmine i jednoga jezika, ali kad u Evropi može biti država, u kojima su se sastali u ljubavi različiti narodi, kao na primjer u Švicarskoj i u Belgiji, onda ni Meksikanci ne bi trebali da se zato kolju, što se razlikuju u govoru i u porijetlu.

Indijanski poglavica.

Slika nam prikazuje indijanskog poglavicu od plemena Sosse, koji je starješina svih indijanskih poglavica. Navršio je, kako vele, 166 godina. Zaista lijep život

Oko šest milijuna Meksikanaca pripada indijanskoj rasi ili pasmini, koja je prije dolaska Evropljana vladala u cijeloj sjevernoj, srednjoj i južnoj Americi, a danas je u većem dijelu stare svoje postojbine potpuno iskorijenjena. Indijanci se po vanjštini razlikuju od nas time, što većinom nemaju ni brade ni brkova i što im je nos nešto deblji a usnice više ispupčene. Neka se indijanska plemena bave još i danas samo pastirstvom, no golema većina Indijanaca živi o ratarstvu i drugim zanimanjima uljuđenih naroda. Mnogi su meksički Indijanci postali glasoviti vojskovođe, državnici, biskupi i umjetnici.

Nešto više od čistokrivnih Indijanaca imade u Meksiku tako zvanih Mestica ili mješanaca, koji potječu s jedne strane od Indijanaca, a s druge strane od evropskih i azijskih doseljenika. Mestici imadu danas u rukama gotovo svu meksičku politiku i trgovinu.

Treći, i to najmanji dio meksičkoga naroda jesu tako zvani Kreoli.

To su potomci onih španjolskih doseljenika, koji su se uvijek ženili između sebe te se nijesu miješali s Indijancima. Njih imade blizu tri milijuna, a većinom su veliki posjednici, tvorničari, bankari i obrtnici.

Unatoč svojem bogatstvu Meksiko je vrlo nesrećna država. Njegovo sunce grije jače nego naše, ali i krv je njegovih sinova nemirnija i buntovnija nego naša. Nema tu mira ni reda, nego se neprestano grizu i kolju i oni, koji narodom vladaju, kao i sam narod. Godine 1910. protjerali su Meksikanci svojega staroga predsjednika republike Porfirija Diaza, koji je gvozdenom šakom držao na uzdi meksičke buntovnike punih trideset godina, i odonda se zacario u toj bogatoj državi neprekidni prevrat.

Iza Porfirija Diaza došao je na predsjedničko mjesto Fransisko Madero, koji je nakon dvije godine i par mjeseci bio ustrijeljen. Maderov nasljednik Huerta održao se po prilici godinu dana i pol, a onda je bio izagnan iz države. Huertin nasljednik Venustiano Karansa vladao je nasilnički Meksikom od kolovoza g. 1914. do svibnja 1920., kada je i on bio ustrijeljen. General Alvaro Obregon vladao je prvi put srećno od g. 1920. do 1924., ali kad je 1. srpnja g. 1928. bio izabran i drugi puta za predsjednika meksičke republike, nije mu bilo dano ni da zasjedne na predsjedničku stolicu, jer je već 17. srpnja iste godine bio ustrijeljen. Predsjednik Plutarko Elias Kaljes, koji je vladao Meksikom od 1924. do 1928. godine, održao se doduše na životu, ali su atentatori pokušali dva puta da i njega ubiju.

Najgore je kod svakoga prevrata to, što on ždere nesamo krivce, nego u još većem broju i one, koji su potpuno nedužni. Tako i u ovom meksičkom neprekidnom prevratu stradavaju najgore katolici. Tko otkud, taj udari po „popovima“ i „klerikalcima“. Kad prevratnici ili revolucionarci ne mogu dovoljno da iskale svoju žuč jedan na drugomu, onda stanu mrcvariti goloruke katolike, od kojih se ne treba bojati osvete. Upravo je sramota, kakva se sve nasilja čine meksičkim katolicima, a mnoge velike svjetske novine, koje su u rukama neprijatelja Crkve, nesamo da se ne zauzimaju za nedužne žrtve, nego još podbadaju i huškaju krvnike.

Cijeli katolički svijet zajedno s najvišim crkvenim poglavarima naziva predsjednika meksičke republike Plutarka Elias Kaljesa Neronom. A Neron je bio onaj rimski car, koji je pogubio sv. Petra i Pavla i uz to je više tisuća kršćanskih mučenika bacio pred divlju zvjerad, ili ih dao oblijepiti smolom i zapaliti preko noći u svojim vrtovima. Isporedba nije pretjerana, jer je Kaljes u nekim stvarima natkrilio i samoga Nerona. Dao je samo u vrijeme od dvije godine strpati u tako zvane koncentracijske logore oko četrdeset tisuća katolika. Tim je jadnicima bilo dopušteno, da se miču samo nekoliko kilometara okolo logora, a tko bi pošao dalje, da traži hranu, njega bi stražari smjesta ustrijelili kao psa. Više je stotina, a može se reći i više tisuća katoličkih Meksikanaca podnijelo u posljednje vrijeme mučeničku smrt za svoju vjeru. Neki su meksički mučenici poznati danas po cijelom svijetu i možemo očekivati, da će biti podignuti i na čast oltara. Imade tu i svećenika i svjetovnjaka, i muških i ženskih, i staraca i djece. Neki su jednostavno ustrijeljeni i obješeni, a drugi su strašno mučeni, jer su im krvnici iščupali jezik, odsjekli ili spalili ruke, polomili sve kosti, razapeli ih na križ ili ih primorali da hodaju po živom ugljvlju. Bezbožnici nijesu poštediti nijedne svetinje, nego su crkve pretvorili u plesne dvorane, kazališta i birtije. Osim toga su pucali u raspela i u sveto-hraništa, oskvrnjivali djevojke i redovnice, a posvećenom su hostijom hranili konje ili su gazili i pljuvali po njoj.

Okaljajući ruke krvlju nedužnih žrtava sve do ramena imali su meksički krvnici još toliko drskosti, te su pred cijelim svijetom optužili katolike, da su oni krivi meksičkim neredima i krvološtvima, jer da su se tobože urotili protiv države.

Urota katolika protiv meksičke države jest prosta izmišljotina. Ali istina je to, da meksički katolici ne će i ne mogu priznati nekih članaka meksičkoga ustava, nego se bore za njihovu promjenu. Kao što prvi katolici nijesu mogli štovati rimske careve kao bogove ni prosipati tamjan pred njihovim kipovima, premda su to tražili od njih rimski državni propisi, tako se ni meksički katolici ne mogu sprijateljiti s onim zakonima, koji diraju u njihovu savjest i vjeru. Najprije dolazi Božji zakon, a što se tomu zakonu protivi, to je bezakonje i nasilje.

Po sadašnjem meksičkom ustavu nema katolička Crkva nikakvih prava. Njoj su oduzeli nesamo njezina imanja, škole, sirotišta, bolnice, sjemeništa i ubožnice, nego i crkve, župne urede i kapelice. U dvadeset tisuća Božjih hramova u Meksiku ne čita više svećenik svete mise. Zanimila su meksička crkvena zvana, zanimile su i meksičke propovijedaonice. Meksički se katolici sakupljaju potajno u povjerljivim kućama, da primaju svete sakramente od svećenika, za kojima policisti i žandari tragaju i uhodare kao za zločincima. Ako kojega svećenika uhvate, kako dijeli svete sakramente ili čita sv. misu, kazne ga tamnicom, a više puta i strijeljanjem ili vješanjem. Svećenik ne smije da se pojavi na ulici s nikakvim svećeničkim znakom, jer je i za to određena kazna. Redovnički se život smatra zločinom, a ako i sami roditelji savjetuju djetetu, da položi redovničke zavjete, i za njih je određena osjetljiva kazna. Tko nosi na ulici kakav križ ili svetu sliku kao nakit, njega vode odmah na policiju ili jednostavno tragaju vjerski znak s njega.

Sveti Otac Papa Pijo XI. često govori o meksičkim prilikama. Kad je g. 1926. bilo u Rimu hrvatsko franjevačko hodočašće, i tada se sjetio meksičkih progonjenih katolika, kao da nas hoće upozoriti, neka se čuvamo, da i kod nas ne bi zavladao slične strahote. — Meksički katolici nijesu također očekivali, da bi mogli tako postradati, ali se zlo malo pomalo osililo tako, da danas jedini Bog znade, kada će Crkvu u Meksiku minuti ova grozna kušnja.

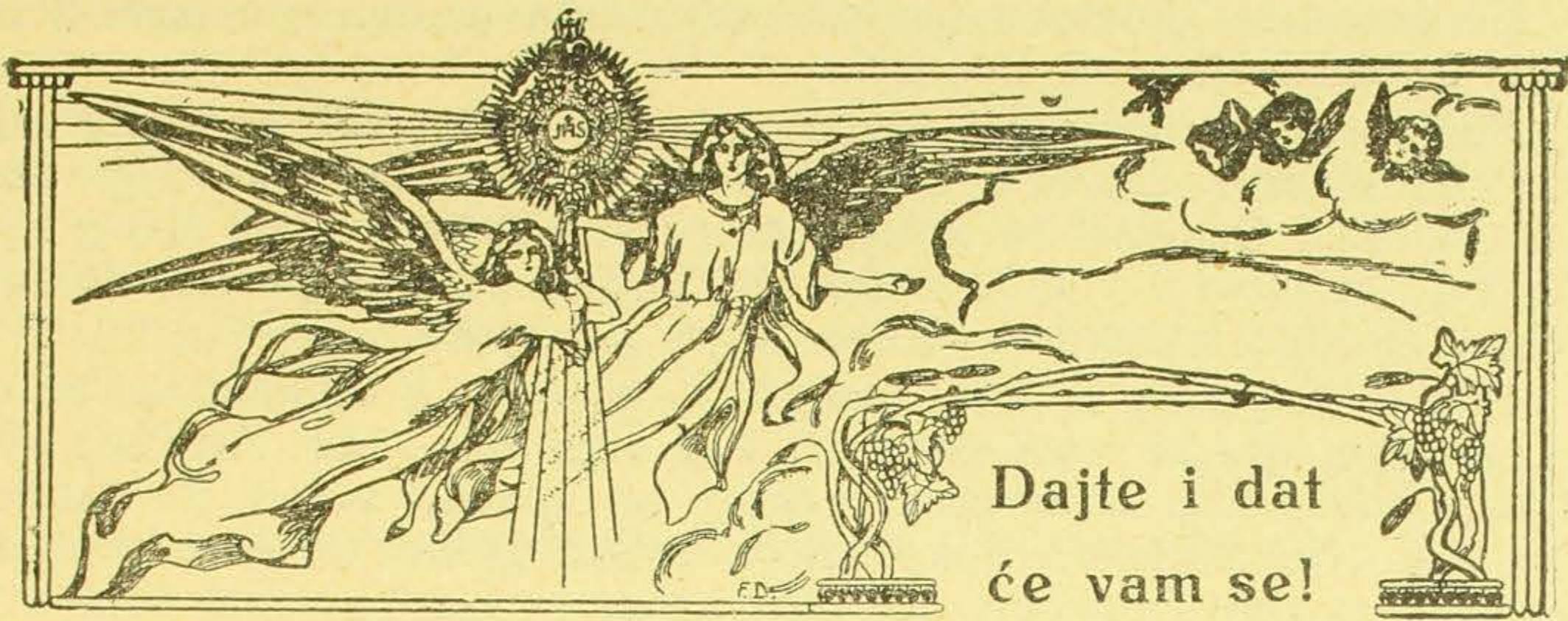
Napisao **Petar Grgec.**

Ždral i vuk.

Vuk je ugrabio ovcu, pa ju je tako pohlepno žderao, da mu je u grlu zapela jedna kost. Za skupe novce pogodi ždrala, da mu se maši u grlo i izvadi kost.

To pođe za rukom ždralu pa on zahtijevaše sada zasluženu nagradu. „Šta?“ prodere se vuk. „Ti bezobrazniče jedan, zar nijesi zadovoljan, da si živu glavu iznio iz vučjih ralja? Seli se odmah pa zahvali Bogu i mojoj velikodušnosti, da si još živ.“

Za dobra djela ne čekaj nagradu od ljudi nego od Boga.

Crkve fundacije.

Što vrijeme dalje odmiče od velikog rata, što katolička crkva više nastoji da se svijet više povrati k svojem čudorednom starom kršćanskom životu, tim se više posvjedočava, da dosadašnja uredba crkve, osobito velikih plebanija nije dovoljna, da dođe u pomoć cijelom narodu. Svijet se je nasporio, stare velike porodice su se raspale, i zidale nove kuće i porodična ognjišta. Oko Subotice postala su nova sela. Svijet sa daljih krajeva ne žuri se već u velike crkve, nego želi, da ga svećenstvo potraži i obavlja pojedinačko prosvjetljenje naroda. I političke stranke nastoje tako pojedince pohadati i pridobiti.

Osjećanje i nastojanje za ovakom pojedinačkom vjerskom obnovom naroda, dovelo je crkveno starješinstvo do odluke, da velike plebanije podijeli na manje, da tim se svećenici isele i na krajeve, gdje živi siromašan i najvećma zanemaren dio naroda. Ma bile ove crkve manje, a župni stanovni loši, glavno je to, da svećenik bude pastir kod svoga stada.

Tako je Subotica razdijeljena na šesnaest strana; za sad na toliko crkvenih općina, a ovima je ostavljeno za dužnost, da se postaraju za izdržavanje svojih plebanija. Od Subotice varoši ne može se željeti, da ona i na dalje zida novih crkva. Rate su dosad bile određene za izdržavanje katoličke crkve, a rate je oduzela agrarna reforma.

Odsele se mora sam narod postarati za izdržavanje svojih vjerskih ustanova a u prvu ruku za podizanje novih crkva.

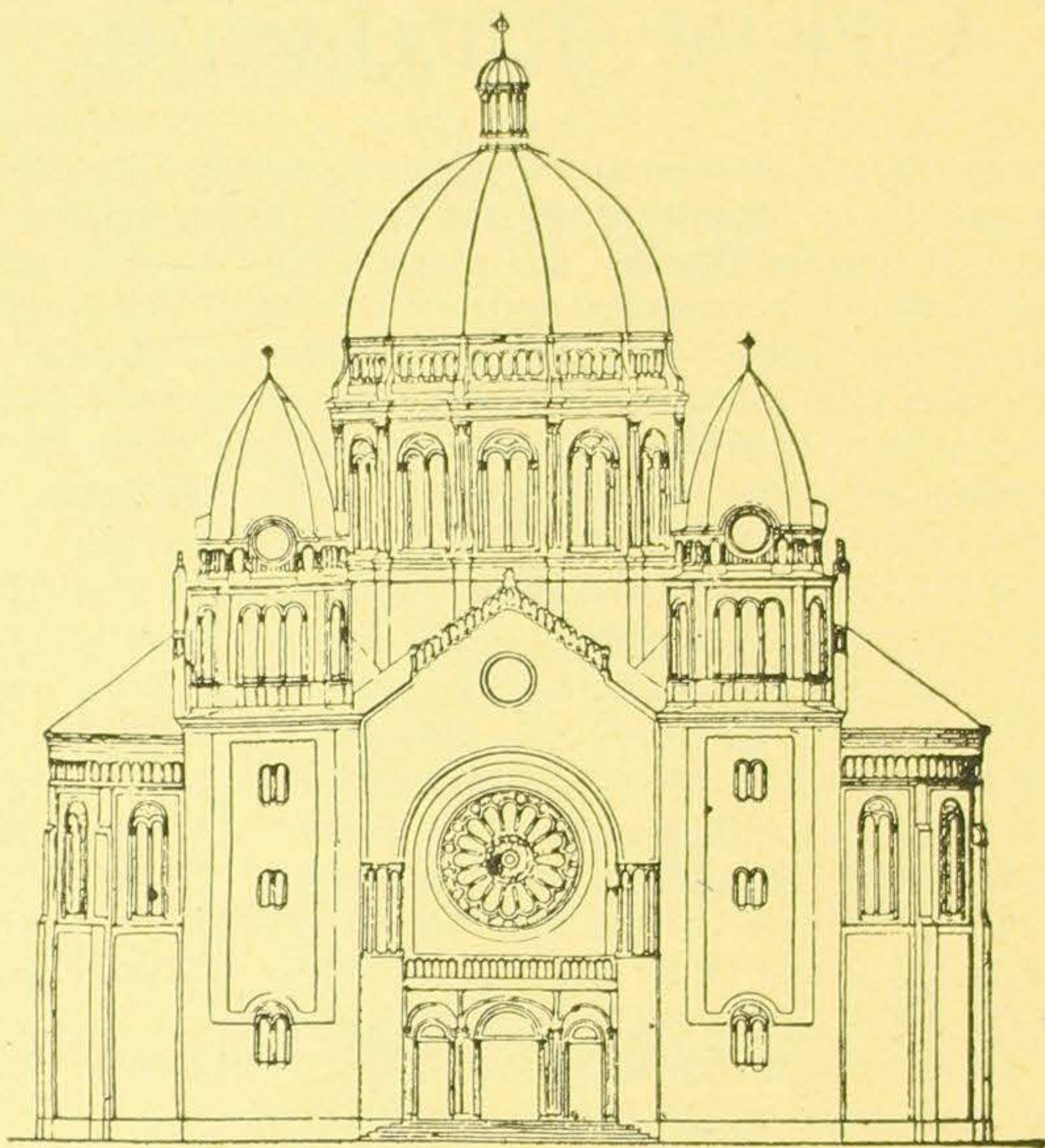
Za ovu se svrhu osnovalo društvo u Subotici; i ovom je društvu zadaća, da podigne šest novih crkva i to: 1. na Sebešiću za Malu Bosnu; 2. na Starom Vašarištu za Bajske Vinograde; 3. na Kalvariji za Vučjidol i Mali Bajmak; 4. u Segedinskim vinogradima; 5. na Klisi i 6. na Đurđinu. Ovo se društvo osnovalo tako, da će nakupiti tri stotine članova osnivača, koji će šest godina plaćati po hiljadu dinara, i od ovih dionica skupilo bi se svake godine tristo hiljada dinara. Sa ovim novcem i daljim darovima naroda za šest godina svake godine bi se dizala po jedna crkva, al samo zid i krov, i tako bi se predala crkvenoj općini, da ju dalje dograđiva. Za sad je u vidu samo crkve zasnovati, a crkvene općine bi se vremenom postarale za izdržavanje crkvenog osoblja.

Ovo građevinsko društvo će doći u pomoć najvećoj nuždi kod katoličke crkve u Subotici.

Prvih trideset dionica su preuzeli subotički svećenici i pobožna društva a dalje se upisivaju novi osnivači.

Bunjevački narod je bio vazda pobožan i starao se za svoju crkvu. Znamo da se prve crkve u Bajmaku, na Ludošu, na Bikovu gradile iz darova naroda. Osnivači se uzdaju, da će se u Subotici naći 300 gorljivih duša, koje će moći a i hoće preko šest godina darovati po hiljadu dinara na slavu Božju i spasenje duševno svojih potomaka.

Bilo je fundacija za mise mnogo po crkvama u Subotici, al se ovaj novac uništio, ove se mise svršavaju kao male tihe mise. Zato se za mise fundacije novac više ni ne prima, nego se upućuje narod, da daruje na crkve, a u ovim crkvama, dok postoje, svake godine će se održavati po dvije mise za žive i pokojne osnivače i njihove familije. Tim će ove fundacije biti sačuvane, dok ove crkve postoje, jer su same crkve fundacije.

Pročelje nove crkve u Čantaviru.

Za člana u društvo osnivača za crkve fundacije može se upisati u svakoj plebaniji, u Subotici. Ako se skupi ove godine do 300 članova, odmah će se početi sa crkvom na Sebešiću. Uzdamo se u Boga i u dobre ljude, da će se ova lijepa namjera zaista i dovršiti za kratko vrijeme.

Donosimo sliku nove čantavirske crkve, koja se je podigla jesenas; i nade je, da će se do jeseni 1929. godine i dovršiti. Bit će jedna od najljepših crkava u našoj pokrajini, a stajat će tri i pol milijuna dinara, a zida se čisto od darova čantavirskog puka. Čantavirci su se obvezali, da će svaki za tri godine uplatiti po jutru zemlje 300 dinara, a boljestojeći ljudi su cijelu svotu odmah već i uplatili, a bilo je i većih darova. Tako će Čan-

tavirci podignuti Bogu na slavu lijepu uspomenu, u kojoj će se vijekovima spominjati njihova darežljivost.

Ako to može siromaški čantavirski narod, pravom se može očekivati od pobožnih i bogatih Subotičana, da će sa svojim darom doprinijeti, da se naši salaši i siromaški stanovnici opskrbe crkvama, gdje će se pomoliti za se, za svoju djecu i za svoje dobročinitelje.

Brate! Kršćanine i Bunjevče! Čuo si ovaj svet poziv, ne oglušiti svoje srce, budi požrtvovan i odlučan i stupi med osnivače za

Crkve fundacije.

KRAĐA . . .

Približavala se noć... Slaba svjetlost, već umornoga sunca još igraše po prahu puteva. Svud je naokolo vladao mir. Tamo podalje uz put stajaše mala kućica; čisto bi čovjek rekao da više sličići kakovoj većoj kolibi nego kućici, što u stvari bijaše. Njeni bijeli zidovi veselo odbijahu igrajuće i nemirne trake umirućeg sunca. Uz kuću pružao se mali vinograd; sa loze logoša grožđe primamljivo svračaše pozornost tamo-amo prolazećih ljudi.

Putem su dolazila u kratkim hlačicama tri đaka, potihom čavrljajući. Pred vinogradom zastanu i pohlepno pogledom gutaše grožđe. Ponekad su smeteno razgledavali. Vidilo se da ne misle na dobro.

— Šta sam vam rekao? Eto, vidite da nema nikog! Vidio sam, kada su otišli na njivu, — rekao je najveći, koji im je bio kolovoda.

Oko kuće, zbilja neobični mir vladaše, i izgledalo je kao, da nikog nema kod kuće.

— Kako je božanstveno to grožđe, meni već zazubice rastu, rekao je drugi, koji je rastom srednji bio.

— No, samo se ne zagrijavaj previše — ukori ga prvašnji mladić, imenom Željko. — Za mnom, idemo brati.

— Ti Željko, zato ipak moramo paziti, jer ne znamo što se u kući dešava, možda je ipak ostalo koga kod kuće, — kušao je najmanji umiriti Željkovu nemirnu krv.

— Gle, gle, kukavica je opet progovorio — rugao mu se Željko — drugi put nemoj ići, kad se bojiš, jer i nas slobodne time plašiš.

I poslije toga lakoćom se prebaci preko niske ograde.

— Hajde i ti Bartuloviću — povikne onog drugog, koji posjedovaše guste uvojke, na što se i ovaj prebaci preko ograde.

— Osljepio Iviću, ako ne dođeš — dobaci ovaj drugi, poslije čega i najmanji pođe ogradi. Istina, malo tjeskobno, ali i on pređe u vinograd.

Kad su svi bili unutra, bojažljivo su još malo prislušivali, jer ih je u poslu zbunila jedna kvočka, koja bijaše dalje kvocala sa svojim sitnim pilićima. No i ona se brzo umiri i prilagodi novim gostima.

— Sada pak na posao — zapovjedi Željko, apostol hrabrosti — prvo jesti, onda brati za put. I već su tri vrijedna mladića bobali grožđe. Željko se bio popeo čak na vrh logoša i tako udobno smjestio, kao da će tu barem tri sata posjediti. — Bartulović se zavukao u gustu lozu, da se apsolutno nije mogao vidjeti, a mali Ivić brao je sjedeći na zemlji.

— Ali jaoj! — Nesreća nas onda stigne, kada se osjećamo u najvećoj sigurnosti.

Naglo lupe kućna vrata i koraci se približavahu vrtu.

Netko ide! . . .

Koraci se jednako približavaše . . . Bartulovićeви bogati uvojci nakostruše se, drug Ivić pak drhćući zamišljaše sa palicom u ruci mrkog kućegazdu, a izvikani apostol hrabrosti čutečki se znojio. Vrtna vrata tiho se otvore. Njihove oči ukoče se od prevelikog i nenadanog uzbuđenja.

Kroz vrata stupi jedna djevojčica. Oči pritiskivaše rupčićem, koji je bio obrubljen crnim, što je znak žalosti. Jecala je. Srca dječaka udomaćena bojažljivost već zamijeni sažaljenje. Taj osjećaj takav bijaše, kao kada za ružnog vremena tiho šušti proljetna kiša.

Djevojčica je sve bliže išla. Već je stigla do logoša.

I tada — oh jaoj — jako prasne jedna ljetva i u slijedećem momentu gospodin Željko sjedio je na mekanom pijesku.

— Molim — progovori plačući, i u tom plaču natprirodno se odražavala bezazlena naivnost — nemojte pobrati nam grožđe, jer... jer ćemo sutra djecu kupiti vijenac za to. Zaplače. U oči dječaka isto navrnu suze.

— Molimo oprostjenje — natucali su dojmljivim stidom — nadoknadićemo mi već svoju pogrješku. Djevojčica se naslonila na jednu tačku i plakala je. Dječaci su se osramoćeni udaljili. Putem su stidljivo gledali jedno drugog. Željko se otkrenuo, a druga dvojica su isto učinila, mrmljajući međutim nešto.

— Dječki — progovori Ivić prvi — dječki, ne tajite, da ste plakali. Jelte, kako nam je rdavo palo, a to su bile samo suze sažaljenja. Ublažimo bolje veliku bol djevojčice.

Iskreno i vruće pogledaju jedno drugom u oči, tako čisto su im odsjevale oči, kao dragi kamen. — Zatim se uhvate ispod ruke i krenu svojim kućama.

* * *

Drugog jutra stanovnici male seoske kućice, gdje se odigrao ovaj događaj, našli su obješen na vrata jedan divan vijenac. Tako su ovi dječaci svoju krađu grožđa uzvratili jednim lijepim vijencem.

Na dobar put se vratiti, nikada nije kasno.

Lj. Vujković.

CRIKVENICA, BISER ADRIJE

morsko kupalište i klimatičko lječilište.

OTVORENO PREKO CIJELE GODINE.

Najljepše kupalište na hrvatskom Jadranu!

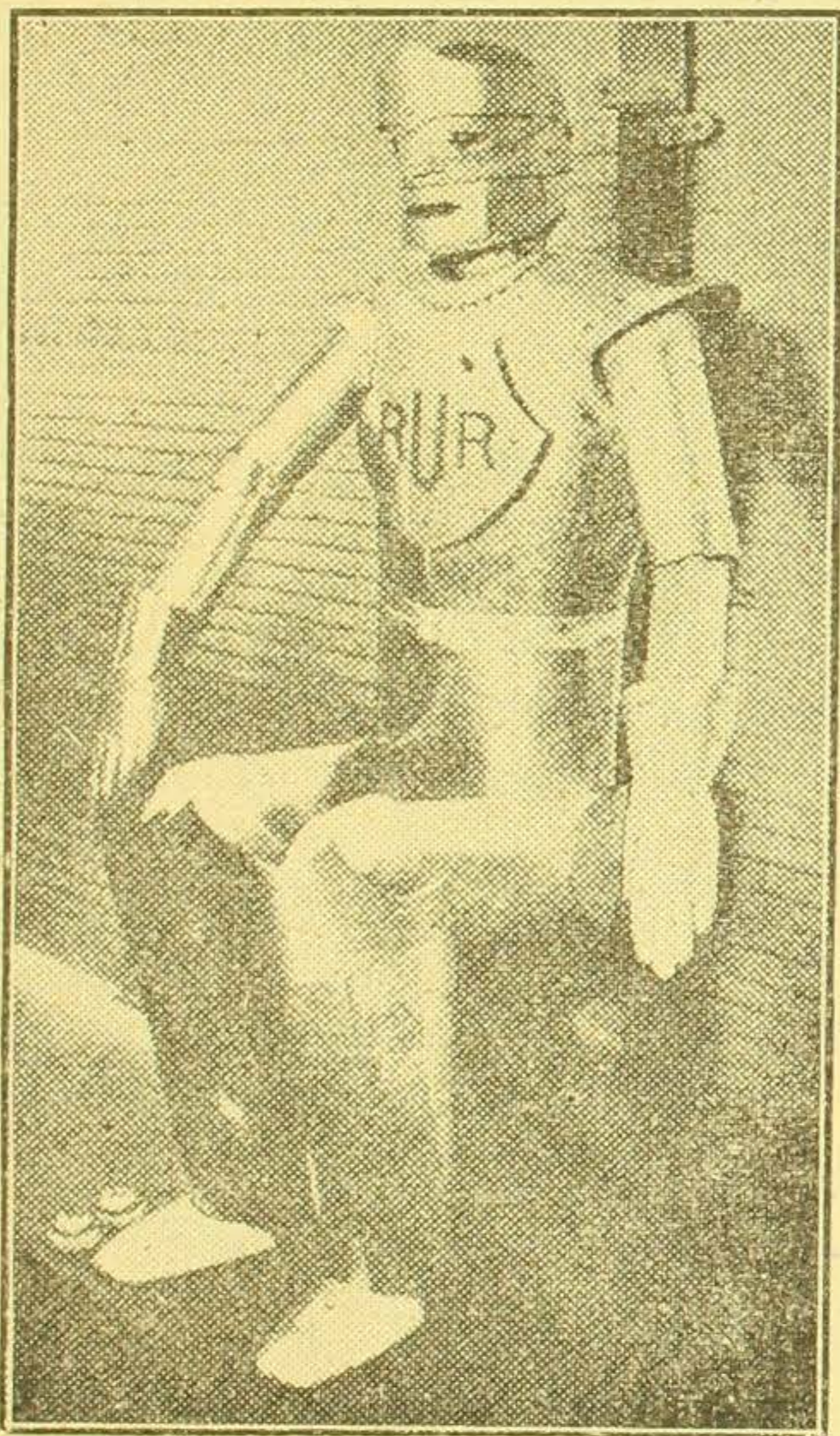
Lijepo uređene, čiste, udobne i jeftine sobe mogu se dobiti u vili

Frane Cara, Crikvenica. Petak br. 6.

Još nas je malo!

Uzmemo li pred oči štatistiku trgovine i obrta, vidit ćemo, da je i dan današnji 75% trgovine i obrta u njemačkim i židovskim rukama. A kada uzmemo u promatranje gdje i kako su nastanjeni Nijemci i Židovi vidit ćemo, da ih najviše ima među nama Slavenima. Uzmite samo ovo pred oči dragi čitatelji naše mile „Danice“, da od oslobođenja pa ovamo na mnogo mjesta su Židovi potisnuti, a na njihova mjesta nadošli su Nijemci, koji su trgovinu prihvatili od Židova. Židove vidimo gdje su se raselili iz raznih sela, a naselili su se po gradovima i varošima. Nijemci, kao dosta prosvijetljen narod, vidimo, da osvajaju trgovinu i da se takmiče sa još problematičnijim Židovima.

Pred našim očima gledamo do juče, gdje se je bogatio Židov, a sada opet gledamo kako se bogate Nijemci, ali, i to ne treba skinuti s uma, da to sve ide na naš slavenski račun. Vidimo i to, da njemačka djeca pohađaju srednje škole, pa po svršetku istih namještaju se po raznim trgovinama i radnjama. Tako prosvijetljeni srednjom školom oni ti traži mali zajam, te sa time prodiru i osvajaju naše slavenske male trgovine, a da im to uspije, na ruku im ide sam naš bunjevačko-šokački narod.

Čovjek automat.

U Londonu u velikoj sali za izložbu u „Royal Horticultural Hall“, vidi se automat od čelika, u obliku čovjeka, kako i naša slika prikazuje, a zovu ga Eric, koji svraća na se pozornost publike, jer po zapovjedi prolaznika ustaće, sjedne, govori i pjeva. O ovoj se senzaciji mnogo piše po svim novinama.

Nijemci se čvrsto drže lozinke „svoj k svome“.

Ja sam bio u jednoj čisto njemačkoj općini, u kojoj ima 16. gostiona i toliko raznih trgovina, pa šta mislite, koliko je bilo radnja u tuđim ru-

čuju srednje škole, pa po svršetku istih namještaju se po raznim trgovinama i radnjama. Tako prosvijetljeni srednjom školom oni ti traži mali zajam, te sa time prodiru i osvajaju naše slavenske male trgovine, a da im to uspije, na ruku im ide sam naš bunjevačko-šokački narod.

Da bi se mi — Bunjevci-Šokci — oprostili već jednom tuđinstine i toga nam nametnutog tutorstva, sveta bi nam dužnost bila, da ako tko od nas ima školovanog sina, neka ne gleda, da od njega stvori kakvog pisarčića, ili zavisnog blagajnika ili namještenika tuđeg poduzeća, nego dajte smještajte ga u trgovine, da od njega postane slobodan i nezavisan te naobražen državljanin.

Pogledajte malko bolje, dragi čitatelji i čitateljice, i opet vam velim Židove, oni su vam svi trgovci, moguće 10 od sto zemljodjelci, pa kada se oni otimaju tog načina života, zašto da to ne bi mogli i mi? Evo vam primjera: Podite samo u čisto njemačko selo, i pogledajte sve njihove trgovine pa i gostione i ostale

obrtnike, pa će te se uvjeriti, da je to sve u njihovim njemačkim rukama.

Ne da Nijemac nikome, da mu se u njegovom rođenom selu širi. Ako je u kojoj čisto njemačkoj općini bio koji tuđin trgovac ili obrtnik taj se je, čim su Nijemci prevlast u selu dobili, morao odmah iz sela odseliti, jer

kama? Ni jedna! Eto vidite, to je narod, to je svijest, a još jača organizacija. Sa ovakim narodom jel'te mora se voditi računa; jer taj narod služi za primjer i nama Hrvatima. Danas oni stvaraju čudesa na svim poljima pa im se čovjek diviti mora, njihova sela sa svim mogućim potrebama obskrbljavaju njihovi vlastiti sinovi, tamo nema mjesta za tuđina, jer oni smatraju za svoju svetu dužnost ne ići tuđinu, a za Nijemce je svatko tuđin tko nije rođen Nijemac.

Ugledajte se braćo Bunjevci i Šokci u Židove i Nijemce, te podupirite svoje obrtnike i svoje trgovce. Dajte vašu djecu u „Hrvatskog Radišu“ neka od naših sinova postanu jednom kulturni ljudi, ta i nas je dragi Bog obdario zdravom pameću i zavidnim znanjem, pa kada u svakoj našoj slavenskoj ili poluslavenskoj općini bude po dva tri tako svijesna trgovca ili građanina, onda će u takvim općinama i općinska uprava bolje stajati, vas pako će blagosiljati budući potomci na ovakoj očinskoj brizi. Dakle geslo neka je svakog Bunjevca i Šokca „svoj svome“.

Vrv.

SRETAN BOŽIĆ...

*Dođe noć blaženstva, blaga, sreće...
Zemljom vlada milje, mir i spokoj,
Čar i zanos veseli nas veće:
Slava Bogu, slava noći svetoj.*

*Duša leti nepoznatom moru,
Da s na mrkim valovima kupa;
Pjeva pjesmu jednom malom Stvoru,
Sve jače pak srce ljudi lupa.*

*Dan radosti svakom sada svanu,
Jer On siđe svima u blizinu,
Da nam svaku iscijeli ranu,
Zato nek je slava Božjem Sinu,*

*U skromnoj kolibi pjesma s' čuje,
U bogatstvu tvom ona s' ori;
Svuda čovjek bolju sreću snuje
I o svetom samo Danu zbori.*

*Sreću vjernim Bože Ti pripravi,
Po svom Sinu i svim Anđelima,
Tvoje ime kad se zemljom slavi,
Tad postaje sretan Božić svima.*

*Neka duša toga dana vlada,
Neka ljubav, sloga sad caruje,
Nek blagoslov svuda lebdi sada,
Kada Krist Kralj međ' ljudima tu je!*

Lj. Vujković.

Što tko čini, sebi čini.

Bila neka starica, kojoj je izumrla sva rodbina, a ona ostala sama na ovome svijetu. Živjela je u maloj kućici podno jedne šumice, nedaleko grada i obrađivala ono malo zemljišta, što je oko te kućice imala.

Jednoga dana proveze se tuda neka bogatašica sa svojom dvorkinjom. Bio je lijep dan, pa ona izade iz kočije, da malo prošeće pokraj šumice. Opazi onu malu kućicu i znatiželjna, tko unutra stanuje, uniđe u nju. Starica je sjedila na klupčici i plela čarapu. Ovaj nenadani posjet malo je uzbuni; no ipak ustade, pozdravi gospođu i ponudi joj da sjedne na klupčicu. Bogatašica je počela pitati o svem i svačem iz njezina života i nije se mogla prečuditi, da ovako sama može u toj samoći i zabit i svoje stare dane sprovoditi. Pa kad doznade, da starica ni od koga nikakove pomoći nema, obeća, da će joj svaki dan slati kruha i štogod uz kruh, da tako ne oskudijeva bar na toj najmanjoj opskrbi. Starica se usrdno zahvali na toj dobroti, a bogatašica se povraća u grad.

Zbilja sutradan donese služavka te bogatašice kruha, sira i mesa i predade starici. To je tako svaki dan bivalo, a starica je to zahvalno primala, spravljala i po malo trošila; dočim se bogatašica nije više za to brinula dalje.

Iza dugo vremena padne toj bogatašici na pamet ta starica; i ona pozva onu služavku, kojoj je izdala nalog i upita ju, da li ona još uvijek u dužnost vrši. Služavka potvrdi, da ona svaki dan starici nosi ono što je određeno. Na to ju bogatašica stade ispitivati o životu starice i napokon ju zapita:

— A šta ti starica kaže, kad joj doneseš hranu?

Služavka odgovori:

— Kaže mi: „Što tko čini, sve sebi čini.“

Bogatašici se to učini čudno. Nikako joj nije moglo doći u glavu, kako može ta starica biti tako nezahvalna pa niti jednom riječi da izrazi svoju zahvalnost, njoj — bogatašici, koja ju eto uzdržava! Ta joj misao nikako nije dala mirovati. Ona ju hrani, ona joj dobro čini, a starica odvrća: „Što tko čini, sve sebi čini.“ To je zbilja uvreda!

Iza nekog vremena opet ona pozove k sebi služavku i zapita ju za staricu. Služavka odvrati, da ona nju uvijek istim riječima isprati. To je sad bilo previše. Bogatašica se nije mogla više sustegnuti, a da ovakovoj nezahvalnosti ne učini kraj; a sad, da joj prestane slati hranu, to bi bilo za nju sramota. Što bi rekla ona služavka, što bi rekao ostali svijet? To nikako po njezin glas kao bogatašice ne bi bilo dobro. Stoga se u njezinoj duši porodi paklena osnova. Ona odluči, da staricu otruje. „Šta će biti“, mišljaše ona u sebi, „ako starica umre? Ta i onako je stara i napolak već u grobu; a drugo, za to ne će do nje nitko znati, a ja ću se tako riješiti ove nezahvalne dužnosti.“

Što smisli, to učini. Uze otrova i dade kuharici, da ga primiješa u kruh i sir, što se bude za staricu pripravljao. Reče, da je to sō i da ne treba u njega druge soli metati. Još isti dan ovaj kruh i sir odnijela je kuharica u košarici i predala starici. Starica to primi i isprati ju svojom običajnom rečenicom: „Što tko čini, sve sebi čini!“ Vrativši se u sobu dignu

starica taj kruh i sir na policu, da joj bude za sutra, jer ga je danas imala dosta od jučer.

Isti dan, kad je bogatašica svoju paklenu osnovu izvršila, podigao se rano u jutro u lov u obližnju šumu čovjek i sin ove bogatašice. Oni su lovili i hodali po šumi i bijahu odlučili, da ostanu u šumi do mraka, a nekako iza podne nadviše se oblaci i oni brže izadoše iz šume i uputiše se cestom kući. Ali u to udari kiša ko iz kabla. Nije bilo druge, nego brže bolje potražiti kakovo bilo zaklonište, da sasvim ne prokisnu. U taj čas spaziše na obronku malu kućicu i unidoše u nju. To je bila kućica naše starice. Ona ih veselo primi, a još joj veća radost bijaše, kad je iz razgovora saznala, da su to čovjek i sin njezine dobročiniteljice. A i njima bijaše drago, da su se na nju namjerili. Od dragosti skide ona onaj kruh i sir, što ga je baš danas iz njihove kuće primila i ponudi im, da malo založe. Kako su bili gladni hodajući cijeli dan, radosno primiše bakinu ponudu, to više, što je to jelo bilo iz njihove kuće. Počeše dakle jesti: a jedući postajahu sve umorniji, dok napokon oba ne spustiše glavu na sto i mirno zaspāše.

Starici to nije bilo ništa za čudo. Mislila je, da su bili gladni i umorni, pa lijepo zaspali. Nije ih budila ni dirala čitavu noć. Sutradan, kad služavka opet dođe i donese jelo, vrlo se začudi, kad tu nađe gospodara i njegova sina. Starica joj sve ispriповjedi, a jer je sad već tako dugo taj san trajao, te njoj i služavki bio sumnjiv, otrča ova brže bolje kući i javi bogatašici što je vidjela i našla kod starice.

Sad istom puče pred očima bogatašici sva grozota onog gadnog djela, što ga je učinila. Brže bolje prevezoše njihova mrtva tjelesa kući; dozvaše liječnike, ali ovi ne mogoše ništa pomoći, nego samo potvrditi, da su s onim kruhom i sirom otrovani. U svojoj tugi i nesreći uvidje sada istom ova ohola bogatašica, da je živa istina ono, što joj je starica svaki dan poručivala: „Što tko čini, sve sebi čini.“

Čini dobro, ali radi Boga, a ne radi sebe!

N. M.

Zavidna snaja.

Narodna.

*Dva su brata selu milovali
I od mila na pazar vodili,
Kupovali nože cebetlije,
Od hiljade i od dvi hiljade.
Al besidi Gjurgjeva gospoja,
Besidila mladoj Pavlovici:
„Jetrovice po Bogu sestrice!
Ne bi l' znala za kaku omrazu,
Da omrazim braću sa sestricom!“
Al besidi mlada Pavlovica:
„Kad bi znala, ne bih ti kazala!
I mene su braća milovali
I od mila na pazar vodili.“*

*Jedva čeka Gjurgjeva gospoja,
Jedva čeka da noćca omrkne:
Ona krade seline noževe,
Š njima kolje hrta i sokola.
Kada li je jutro osvanilo,
Ona iđe Gjurgju gospodaru,
Pa besidi Gjurgju gospodaru:
„Eto tebi selu milovati!
I od mila na pazar voditi,
Kupovati nože cebetlije
Od hiljade i od dvi hiljade:
Zakla tebi hrta i sokola.“
„Neka ljubo, nek se sela mazi.“*

edva čeka Gjurgjeva gospoja,
 edva čeka da noćca omrkne,
 Ona krade seline noževe,
 Š njima kolje konja najboljega.
 Kad ujutru jutro osvanilo
 Ona iđe Gjurgju gospodaru:
 Eto tebi Gjurgju gospodaru,
 Eto tebi selu milovati,
 od mila na pazar voditi,
 Kupovati nože cebetlije
 Od hiljade i od dvi hiljade:
 Što ti zakla hrta i sokola,
 Al zakla ti konja najboljega.“
 Neka ljubo, nek se sela mazi.“
 Opet čeka Gjurgjeva gospoja,
 Opet čeka da noćca omrkne,
 Ona krade seline noževe,
 Š njima kolje muško čedo svoje.
 Onda iđe Gjurgju gospodaru:
 Eto tebi selu milovati,
 od mila na pazar voditi,
 Kupovati nože cebetlije
 Od hiljade i od dvi hiljade:
 Što ti zakla hrta i sokola,
 Što zakla konja najboljega,
 Šaš' ti zakla čedo muške glave?“
 Planu na to Gjurgju gospodaru,
 Ša on ode seli u odaje,
 Sela leži sanak boraveći.
 Al besidi Gjurgju gospodaru:
 Šta ćeš sele da te Bog ubije!
 Što mi zakla hrta i sokola,
 Što zakla konja najboljega,
 Šašt' mi zakla čedo muške glave?!“
 Ša to njemu sela odgovara:
 Nisam brate života mi moga,
 Života mi i moga i tvoga!
 Ško mi se brate ne viruješ,
 Šeži mene za repove konjma,
 Ša me nosi drumu na raskršće,
 Ša me kidaj na četiri strane.“
 Šli Gjurgju seli ne virova.
 Šn je veže za repove konjma,

Pa je nosi drumu na raskršće,
 Pa je kida na četiri strane.
 Di je sela sama sobom pala,
 Onda se je crkva sagradila;
 Di je seli rusa glava pala,
 Onda se je oltar sagradio:
 Di je seli kapi krvi palo,
 Ondje su se sviće užizale;
 A di joj je rusa kosa pala,
 Jezero se onda otvorilo,
 Oko crkve veliko jezero
 Po njem pliva šarena količka,
 U količki čedo muške glave,
 Na prsima materine ruke,
 U rukama tetkini noževi.
 Tomu prošlo nekoliko dana
 Razboli se Gjurgjeva gospoja,
 Bolovala devet godin' dana
 I desete četiri miseca,
 Al besidi Gjurgjeva gospoja:
 „Daj ti meni Gjurgju gospodaru!
 Daj ti meni kola od olova,
 I u njima dvanaest bivola,
 I doj meni tri volara mlada,
 Da me nose do seline crkve.“
 Daje Gjurgju kola od olova,
 I u njima dvanaest bivola,
 I daje joj tri volara mlada,
 Da je nose do seline crkve.
 Kad su došli spram seline crkve:
 Stade škripa kola od olova,
 Stade bleka dvanaest bivola,
 Stade jauk tri volara mlada,
 A iz crkve ništo progovara:
 „Id' odavle Gjurgjeva gospojo!
 Bolovala još devet godina,
 Kroz kosti ti voda proticala,
 Da mož plivat šarena količka,
 U količki čedo muške glave,
 Na prsima ruke materine
 U rukama tetkini noževi!“

Iz zbirke

I. P. Jablanović.

IVAN-DAN.

Sunce je već počelo zalaziti. Prestala je ta velika vrućina. Na katedrali je odzvonilo 8 sati. Ja sjedim pod našom kruškom u dvorištu, gledam zalaz sunca koje kao jedna velika lopta tone tamo iza „Bačke“ i osvjetljava Bačkinu tribinu, da se sva prelijeva u duginim bojama. Odjedamput prekinu me u mom gledanju veseli poklici dječijih glasova i u tom času predamnom se stvori jedna grupa dječice iz susjedstva koja su u naručajima nosila „žutog ivanskog cvijeća.“ Opkoliše me i navališe na me, da im pletem vijence i narukvice.

Jedna mala crnka, dijete prve naše susjede, upre svoje divne crne oči u me i sa očima punim molbe rekne: „meni ćeš prvo jel da?“ Ja se istom tada sjetim da je danas Ivan-dan, jedan od naših lijepih bunjevačkih običaja, sjetim se svog zlatnog dječijeg doba kad sam i ja veselo preskakivala ivansku vatru. Obećam, da ću im plesti a oni veselo posjedaju oko mene, stave cvijeće na zemlju počnu birati i meni stavljati na krilo da im pletem. Ona mala sa crnim očima namjesti se baš pored mene i rekne: „Sekice meni ćeš prvo oplesti taki vinac, ko što ima Bogo na kalvariji . . . ja sam Orlica!“ Meni se oči napuniše suzama, poljubim je u ta dva bistra oka i rekнем: Da, taki ću ti oplesti mala moja Orlice! I mjesto da joj rekнем pomislim u sebi: Samo ljubi mala moja trnov vijenac Bogin i Golgotu jer će te oni naučiti da postaneš pravom Orlicom, ljubi ga jer ćeš ga u životu više nositi nego vijenac ivanskog cvijeća . . . Zavoli ga pa ćeš lakše svatiti naše Orličke ideale, uzdanice naša, mala moja Orlice!

Kad smo bile gotove sa vijencima i narukvicama izišle smo na ulicu gdje je već plamsalo nekoliko vatara. Iznijele smo slamu, zapalile vatru i tada je otpočelo skakanje uz veselo klicanje i vikanje: „Sad ću ja!“ „Pazi!“ „Biž ja ću prva!“ „Mare ti si već velika!“ „Nemoj se turat!“ itd.

Bilo je zbilja lijepo gledati tu veselu mladež, kako preskakuju vatru, i mislila sam dok sam ih gledala tako vesele: Bože moguće će od ovih nestašnih dječaka postati koji ozbiljni Orač koji će se visoko vinuti poput našeg dragog pok. Ive; a od ovih veselih djevojčica postati kojom idealnom Orlicom, koja će ići putem naše Ivane!

Odjedamput nastade vika još življa. Mamica je bila iznijela „Petrovačkih jabuka“ i bacala preko vatre i oni su skakali grabeći koje je bolje moglo. Moja mala stade vikati na jednu gimnazijalku koja je u svojoj kecelji imala najviše jabuka: „Cuca ni ti je sramota, toliko si tušta uzela, ne ćeš biti Orlica kad si taka . . .“ Jedva sam ih umirila. Zatim su se počeli uz prepirku u grupama razilaziti kući. Vatra je već samo tinjala. Na Bački je neko pjevao: „Ružmarine moj zeleni, moj prozoru okićeni . . .“ Zatim je nastala potpuna tišina, samo se još iz kojeg dvorišta čuo po koji veseli usklik. To su bile već starije djevojke koje su skakale vatru i sad bacali svoje vijence na drvo, da bi vidjele kroz koliko će se godina udati. I kad bi kojoj vijenac pao uskliknula bi jer znači, da se te godine ne će udati. Na ulici sam ostala samo ja a pored mene je bila i moja mala Orlica. Ja sam je tada uzela za ruku uvela u naše dvorište i tu u tišini gdje smo bile same, stavila sam u duhu dva naša vijenca pred noge Žani (Ivani)!

M. C.

Vlastiti interes svakog bolesnika koji želi da ozdravi od astme, plućnih i sličnih bolesti, zahtjeva, da si dobavi potpuno besplatno i franko, poučnu brošuru sa slikama i da izrabi ponudu opće poznate firme **PUHLMANN & Co., Berlin 486**. Müggelstrasse 25-25a, koja postoji već mnogo godina. Pazite na oglas u oglasnom dijelu.

Vražji novac.

(Čudnovata pripovijetka.)

I.

Živio vam je u gradu čestit ali siromašan mladić, zvao se Dragorad Rebrić, a vrlo se rado kuglao, ali bi još radije bio jeo, jer je bio užasno gladan. Kuglanja bi se već bio odrekao, ali da ne jede, na to se nije i nije mogao naučiti. Izdržao je, da gladije samo 24 sata, ali dulje nikako, pa se odlučio na najgore. Naumio je naime dušu svoju prodati vragu.

Potražio je dakle staru babu, o kojoj se znalo, da tjera čitavu trgovinu s paklom, pa joj je rekao, što je nakanio. Vračara ga je saslušala s dosta namrčenim licem, po mu onda reče:

— Badava si se, dragi moj mladiću, na mene obratio, jer se tim više ne bavim. Otkad se svijet tako pokvario, pakao više ne treba nikakvih posrednika, ne plaća više provizije, jer ljudi sad sami onamo idu. Pođi radije sam u paklenu kancelariju, vrlo rado ću ti dati adresu. A imaš li kakvu protekciju?

— Oh, da bar imam kakvu protekciju! — uzdahne tužno mladić.

— To je bome zlo, kad nemaš, — reče vračara. — No možda će ti to i tako poći za rukom, dosta si lijep momak, takve vrag osobito voli.

Rebrić zahvali babi za adresu i ode.

Vrag je velik gospodin, pa ima dakako i kancelariju uređenu kao veliki gospodin.

Rebriću je udaralo silno srce, kad je stupio u mramorno, pozlačeno predsoblje, ali je ipak ušao odvažnim korakom. Mlado đavolče s nasmi-janim obrazima doskakuta vrlo uslužno k njemu:

— Čime vam možemo poslužiti?

Mladić se našao u neprilici, pa promuca:

— Htio bih svoju dušu prodati.

Đavolče zadovoljno kimne glavom;

— Tako? A uvjeti, molim?

Rebrić nije pravo razumio, što ga to đavolče pita.

— Uvjeti? Ne razumijem, molim.

— No da. Želite li ljubav, čast, slavno ime, sreću u igri ili bogatstvo?

— Novaca, novaca bih htio! — brzo odgovori mladić.

Đavolče pokaže na stepenice.

— Prvi kat desno! — reče.

Rebrić se pokloni pa se zatim kao omamljen uspne na prvi kat. U ogromnoj je dvorani desno bilo sila ljudi; bilo je tu odrpanaca, ali je bilo i fino obučenih, koji su se gurali napred. Rebrić je tu na veliko svoje čudo vidio i dosta velike gospode, koju je poznavao iz viđenja, a među njima je bilo i pet bankovnih ravnatelja, kod kojih je tražio bio nekakvu službu.

Svi su blijeda lica ulazili u zastrtu sobicu, pa su onda brzo, skoro trčeći odlazili. On je čekao skromno, dok ne dođe red i na njega, pa onda uđe i on. Za stolom, koji je bio pokrit crnim baršunom, sjedio je stari vrag s naočalima, pa se malo začudio, kad mu je Rebrić razložio, što hoće.

— Hahaha, ruše se, svijete! — reče vrteći glavom. — Dolazili su ovamo već i prije mladići, ali ne po novac. Jedan je želio slavno ime,

drugi slave, a većina je tražila nekakvih čara, kojima bi osvojili srca svojih odabranica. A vama treba novaca. Novaca! Jadna mladosti!

Rebrić pocrveni!

— Gladan sam, — reče stidljivo.

— Dašta, dašta! — potvrdi stari vrag. Zatim izvadi kožnatu novčarku, metne u nju pet srebrnih dinara i dade je mladiću: — Evo, uzmite!

Mladić u čudu izbeči oci.

— To je sve? — upita uprepašteno.

Vrag mahne lagano rukom.

— Ništa se ne bojte! Ovih vam novaca ne će nikad nestati. To su novci, koji će vas vezati s nama i držati uz nas. Kad jedamput umrete, bit će ti srebrni dinari u ruci vaše duše, koja će izletjeti iz tijela. Oduzet će vam se tek na vratima pakla, donda ih se ne ćete moći riješiti. Ovi novci, — to je naš ugovor, koji će vrijediti, doklegod ga budete poštivali, a kojega će vas moći samo pakao osloboditi.

Mladić se ponešto zgrozi, ali onda naglo spopadne novčarku i požuri — ravno u gostionu.

II.

Rebrić se brzo uvjerio, da vrag doista gospodski plaća. Crne novčarke nije nikako mogao isprazniti. Ma izdao ne-znam-koliko pet je dinara neprestano u njoj ostalo, pet sasvim novih, sjajnih dinara, kao da su sada skovani. Od siromašnog momka postao je sada dakako bogat mlad gospodin. Isprava nije radio ništa drugo, nego se samo kugljao i jeo, ali zatim je stao da provodi sve više gospodskih nevaljaština i danguba. Stanovao je u palači, imao je mnogo sluga, krasne konje, pio je samoga šampanjca i trošio novac na velike oklade kod konjskih utrka: ali u novčarci uvijek koliko je, toliko je.

Dosta se dugo osjećao kao u sedmom nebu, ta imao je, što je samo poželjeti mogao, a uz to još toliko dobrih prijatelja, da je bio baš kao kakav knez, toliko je oko sebe imao dvoranina. Novce je toliko trošio i razbacivao, da je jedamput i policija stala na nj paziti, ali njegovi su dinari bili pravi, njegov život neokaljani, ništa sumnjivo se na njem nije moglo naći.

Ali na koncu konca ga je ipak stalo da obuzima gađenje. Omrznuo mu je dobar život, zasitio se raskoši, zabava i, što je glavno, svojih prijatelja. Sjetio se, da nije ni najmanjega prijatelja imao, dok je bio siromašan mladić, a gle sada! Od lolanja i nevaljalog života pokvario mu se i želudac, a spavati uopće nije mogao. Noći su mu bivale strašno dugačke, a u tim su mu se dugim noćima pričinjale same utvare i strašila. Salijetalogalo ga je mnoštvo crnih misli, da se po cijelom tijelu od uzrujanja znojio. Bez prestanka je mislio na grozne muke, što njegovu bijednu prodanu dušu čekaju, pa je izjutra ustajao blijed, znojan, s upalim očima i sav kao prebijen.

Vražji ga je novac pekao, pa bi i te kako volio, da ga se mogao riješiti. Volio bi, da je opet onako siromašan, pa makar i gladan. Još uvijek je i siromaštvo i glad lakše snosio, nego sada ovolike muke. No badava je kušao sad ovo sad ono, novčarka se nije ispraznila, ma koliko puta iz nje novac vadio.

Najposlije odluči, da učini zadnji pokušaj. Otiđe u crkvu. Nesigurnim se korakom tamo ušuljao, pa se zavukao sasvim straga među prosjake. Rado bi se bio molio, ali se nije usudio. A kad je crkvenjak došao sa škarbicom, zivadio je iz novčarke sve, što je u njoj imao, i baci u škra-

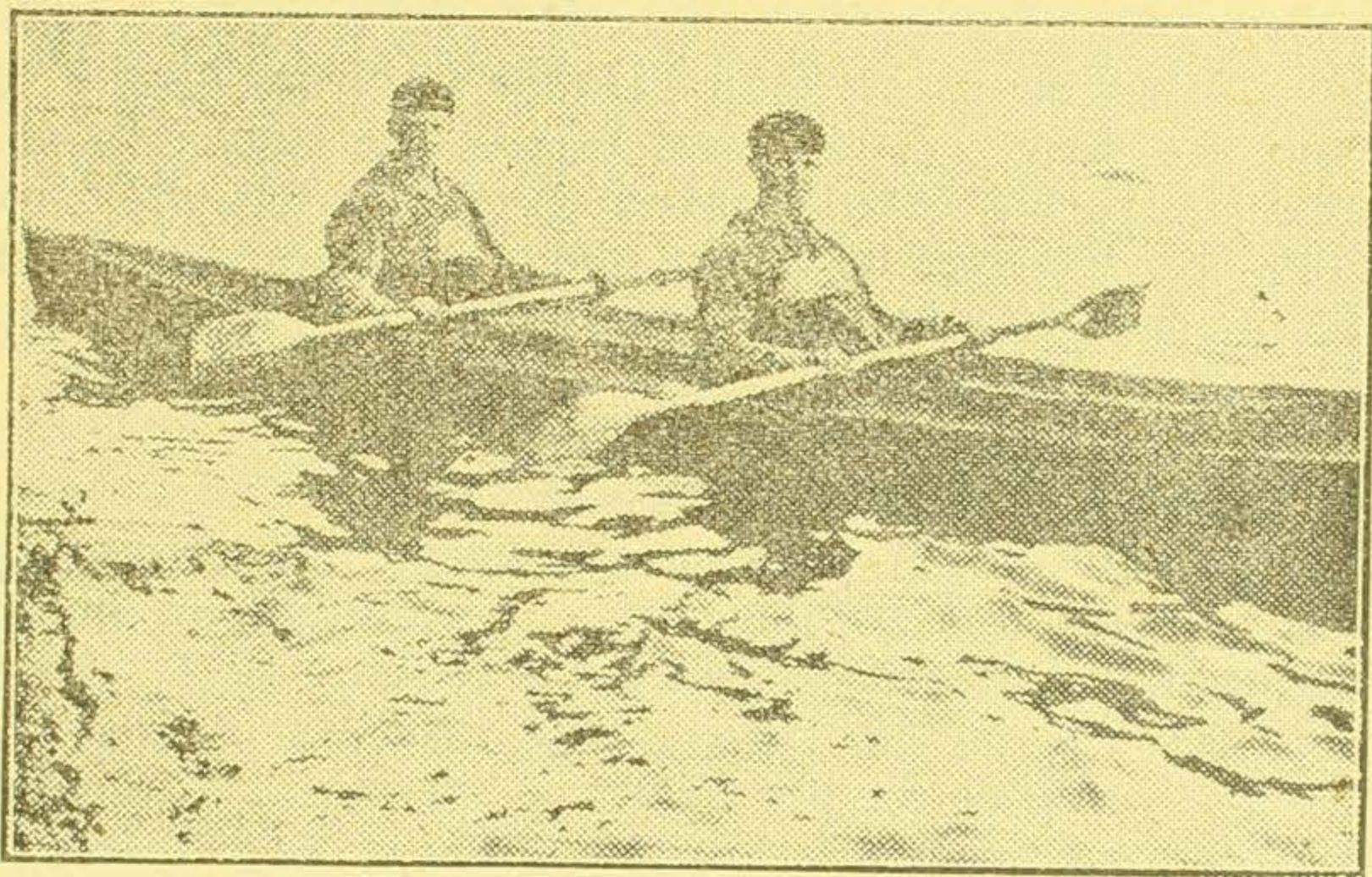
bicu. Ali srebrni je novac, kao da škrabica nema dna, ispao i sav se po zemlji otkotrljao. Začudo toga nitko drugi nije opazio, ali Rebrić je to vidio, pa samo što mu od groze nisu oči iskoliče. Tresući se po cijelom tijelu izleti iz doma Božjega i izvuče radoznalo novčarku iz džepa. Ni jednog jedinog dinara u njoj nije manjkalo.

— Nema mi spasa! — promuca drhtavim blijedim usnama i po drugi put je u duši opetovao: „Nema mi spasa!“

Premda je bilo ljeto, ipak ga je tresla zima. Sav skoro lud lutao je cijeli dan po ulicama, a kad se smračilo, stvorio je u duši posljednju odluku: „Takvim životom dalje ne mogu živjeti. Radije ću učiniti svemu kraj. Umrijet ću!“

III.

Otišao je na most, da skoči u Dunav. Sav satrven i slomljen šetao se amo-tamo među stupovima velikoga mosta, a u duši mu je mladi njegov život vodio odlučan boj sa samoubilačkim očajem. I već je pristupio i k ogradi mosta, pa samo još da se baci dolje, ali tu opazi, da se baš kraj

Oko svijeta u čamcu.

Sadašnji vijek, s pravom se može nazvati vijekom senzacija. Slika nam prikazuje dva mlada Nijemca koji su poduzeli smjeli put, da obiđu oko svijeta u čamcu.

njega preko ograde mosta nagiba nekakvo žensko stvorenje, zacijelo također zato, da skoči u rijeku. I skoro je već bilo prekasno, ali u zadnji ju je tren još mogao uhvatiti za rame.

Ona se okrene i pogleda ga. Bila je to mlada, lijepa djevojka, kojoj su iz blijeda lica sjala dva krasna crna oka.

— Šta ste to htjeli uraditi, nesretnice? — upita Rebrić uzbuđenim drhtavim glasom. — Zar želite umrijeti?

Djevojka časkom nije mogla ni riječi da izusti, a onda odgovori slabim, ali odlučnim glasom:

— Da!

Rebrić ju je samo gledao, pa mu se duša jako ražalila nad tim nesretnim djevojčecom.

— Tako mlada, tako krasna! A zašto?

— Zato, što moj život nije nikakav život. Sama bijeda i sirotinja. Mlada sam, a vi velite, da sam i krasna, pa šta od toga imam? Moja mladost prolazi kao u najgore ropkinje, sjaj mojih očiju i svježina mojih obraza ishlapljuje i vene u krutom boju za korice kruha i za kakvu krpu, od koje bih sebi sašila suknju.

Bila je veoma krasna, dok je tako govorila. U očima su joj treptale suze, a obrazi su joj gorjeli grozničavim plamom ojadene krasote.

— Radije ću umrijeti, nego da u takvoj bijedi provodim pasji život.

U Rebrićevoj se duši rodila nova odluka. „Za smrt ima još dosta vremena, govorio je sam sebi, a prije nego što odem u pakao, spasit ću i učinit ću sretnim ovo krasno, nesretno stvorenje.“

— Imate pravo, djevojko, — reče — ali zato nemojte umrijeti. Ja ću vas izbaviti iz bijede. Hajdete sa mnom, budite moja žena. Ništa od vas ne ću, nego samo da živite, kakogod hoćete. Vi ste najljepša djevojka, što sam je kada vidio, pa mi je najvruća želja, da vam sve, štogod zaželite, pa ma što bilo, ispunim. Hoćete li?

Djevojka je bila tako iznenađena, da ni riječi nije mogla na to odgovoriti. Šuteći pošla je kao omamljena sa mladim čovjekom. Spuštalo se već več. U jednoj ulici pred nekim dućanom, koji je već bio zatvoren, stane djevojka i reče:

— Tu sam u tom izlogu danas prije podne vidjela dva prekrasna modra ovratnika. Dugački, sežući čak preko ramena, a oko vrata ružičasti baršun sa zlatnim vezom...

IV.

Brzo su se vjenčali. Dakako da su kupili modre ovratnike i osim toga još četiri crvena, šest bijelih, tri zelena i dva crna. Mlada je žena bila neizrecivo sretna, samo je to bila nevolja, što su im jadnicima cijele dane od bijeloga jutra do same crne noći zauzimale narudžbe „najnužnijih stvari“ kod krojačice, draguljara, modistinice, trgovaca s ogrtačima i kod stotine drugih, a sve radi najnužnijih potreba, bez kojih mlada gospođa ne može da bude. Rebrić joj je, istina, u tom samo pomagao, ali je ipak bio katkad već tako umoran — samo što ne padne, a na ženici mu se nije mogla vidjet ni najmanja umornost.

Po su već godine išli po dućanima, pa ipak još nisu bili nabavili ni polovicu najnužnijih stvari. Rebrić je baš išao sa svojom ženom od krznara. Bilo je več, ali mlada je gospođa lagano skakutala kraj svoga muža.

— Hajde, da požurimo, — reče, — draguljar mi je poručio, da ima tri čarobna prekrasna bisera. Neka grofica hoće da ih kupi, već se s njim pogađa, pa ako ih ja danas ne kupim, odnijet će mi ih.

— Idi samo i kupi ih, — odgovori umorni Rebrić, — ja ću te pred dućanom tu pričekati.

Mlada žena uđe u dućan, a Rebrić stojeći vani i opirući se o ugao izloga osjeti najedamput, kao da mu je netko posegnuo u džep od hlaća. Naglo se okrene i opazi samo toliko, kao da je nekakvo crno čeljade tu baš kraj njega propalo u zemlju. Samo na trenutak mu je vidio lice, ali je odmah prepoznao onog starog vruga s naočarima, koji mu je bio dao novčarku.

Brzo se maši u džep, ali je bio prazan. Vrag mu je ukrao neiscrpivu novčarku, makar da lijepa gospođa nije dosad bila ni polovicu, velim, ni polovicu najnužnijih stvari nakupovala.

Madžarski napisao Žiga Sölöši.

Što je već djedovima i roditeljima pomagalo, to će pomoći i Vama! „Elsafluid“? Da, samo Elsafluid! To već kroz 32 godine objavljeno kućno sredstvo sa svojom mnogostrukom uporabom iznutra i izvana kao utažitelj boli! Trljanje i pranje sa „Elsafluidom“ jača i krepí Vaše tijelo, čini Vas otpornim spram nazebe i nosi Vam istinski užitak. Jedan pokušaj već je obratio mnoge, koji nisu htjeli da vjeruju, i prinukao da iz zahvalnosti i dalje preporučuju „Elsafluid“. I Vi ćete činiti to isto, ako naručite za pokušaj 9 pokusnih ili 6 dvostrukih ili 2 velike specijalne boce za 62 D. ili da Vas dođe još jeftinije: 18 pokusnih ili 12 dvostrukih ili 4 velikih specijalnih boca za Dinara 102 kod apotekara Eugena V. Felleru u Stubici Donjoj broj 84. Hrvatska.

HRVATSKE NOVINE

Godina X.

Izlaze svaki tjedan.
Uredništvo i uprava je u Subotici
Harambašićeva ul. 7

Pojedini broj 2 Din.
Preporučena za godinu 60 Din. Za
inozemstvo dvostruko.

Izdavač i odgovorni urednik: MIŠKO PRČIĆ Beogradski put 10.

Svi Bunjevci i Šokci treba da se vazda sjećaje:

*da je štampa danas najjača sila u svijetu,
da svatko, tko zna čitati, da čita dobro štivo,
da ima dobrih i zlih, kršćanskih i bezbojerskih novina,
da danas svijetom vlada zla štampa,
da zla štampa ubija dušu i ruši temelje naše porodice,
da katolik mora primati, čitati i podupirati samo katoličku
štampu,
jer ona brani našu vjeru,
jer ona propovjeda istinu,
jer ona zagovara ljubav i pravdu,
jer ona štiti potlačene i proganjane,
jer ona uči ljubiti Boga i domovinu,
jer ona unosi u naše domove sela i grada slogu i bratstvo,
čudoređe i poštenje, mir i dobro.*

Katolička štampa je najbolje i najuspješnije oružje bunjevačkih-Hrvata katolika u današnje pokvareno doba, zato:

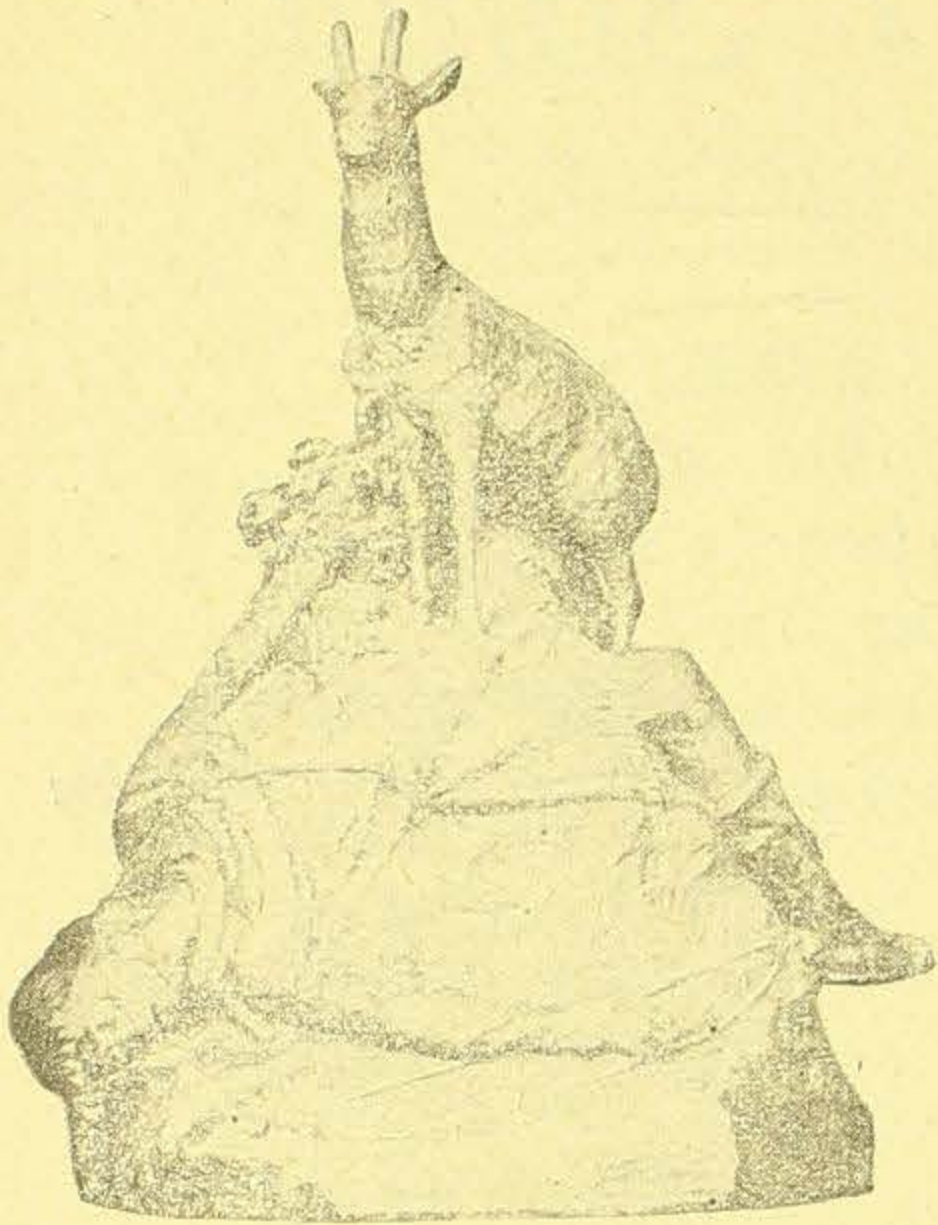
primaj, čitaj, širi i podupiri subotičke

„HRVATSKE NOVINE“

ZLATOROG

Pripovijedaju, da su nekada na planini Triglav, koja je najviša gora u Sloveniji, prebivale vile. Bile su dobrog srca. Rado su se pojavljale u dolini i pomagale ubogim ljudima u stisci i bijedi. Pastire su učile poznavati ljekovitu moć raznih biljaka. Po golim pećinama rasla je po njihovoj volji sočna trava, da se je siromakova koza mogla nahraniti. Nisu rado primale zahvale. Nitko nije smio u krajeve gdje su prebivale, jer bi ga protjerale ljutom olujom.

Po sunčanim brežuljcima pasle su njihove divlje koze, koje su bile bijele kao snijeg. Te koze predvodio je moćan jarac. Jer je imao zlatne rogove, prozvali su ga Zlatorog. Njegova krv imala je čudnu moć. Ako ga je pogodio lovčev tane, izrasla je iz svake kapljice krvi, koja je pala na krš ili na snijeg, prekrasna triglavska ruža, koja mu je povratila zdravlje, pa ako je pojeo ma samo jednu laticu ruže, njegovi su zlatni rogovi dobili još veću moć. Govorilo se, da onaj, tko se domogne jednog njegovog roga, lako zadobije ogromno blago zlata i srebra, koje je čuvala mnogoglava zmija u gori Bogatinu.

Želja za tim bogatstvom naputila je nekog lovca, da je otišao o ponoći u planine loviti Zlatoroga. Tek o podne nabasa na Zlatoroga. Lovčev tane pogodi ga ravno u srce. Teško ranjen dovuče se jarac na usku pećinu, pod kojom je bio strašan ponor. A lovac hrabro proslijedi tragom okrvavljenog Zlatoroga. Put su mu pokazivale krasne ruže, koje su nikle iz Zlatorogove krvi. Zlatorog pojede laticu čudotvorne ruže pa se s novom snagom postavi protiv svoga progonitelja. Rogovi su mu se svijetlili kao sunce. Omamljen od tolike ljepote, pogleda lovac pred sebe u bezdan, i zavrti mu se u glavi, a Zlatorog skoči na nj pa ga grune u neizmjernu dubinu, u kojoj je zaglavio.

Vile su poslije toga nestale iz toga kraja. S njima su otišle i bijele koze. Zlatorog je sa svojim rogovima razrovao cvijetne livade, a sada su ondje samo gole pećine.

Ova slika prikazuje nam Zlatoroga i lovca, koji je zaglavio na pećini.

Po tom bajnom Zlatorogu prozvala je od godine 1887. postojeća tvornica sapuna u Mariboru (prije C. Bros) svoje poduzeće „**TVORNICA ZLATOROG**“ te svoje proizvode kao i dobro poznati sapun „Zlatorog“ i ideal svake domaćice „Zlatorog terpentin sapun“, sastavina najboljeg sapuna i terpentina, kojega moć čišćenja kod pranja jest njeno vanredno svojstvo, koje ni jedan konkurentni proizvod ne može dostići. Svaka kućanica neka se osvjedoči o istinitosti tvrdnje, te će bez sumnje vazda upotrebljavati samo „Zlatorog terpentin sapun“.

Da se spriječi zamjenjivanje „Zlatorog“ proizvoda sa sličnima drugih tvornica, postoji zaštitni znak TVORNICA ZLATOROG u Mariboru samo iz glave Zlatoroga, kako se niže vidi. **Pazite zato uvijek kod kupovanja Zlatorog proizvoda na taj zaštitni znak, koji nosi samo pravi Zlatorog sapun i Zlatorog terpentinov sapun!** Zahtijevajte kod kupovanja izričito proizvode „Zlatorog“ tvornica. Samo oni štite Vaše skupocjeno rublje!

Zaštitni znak.

Omladinske narodne pisme.

Prođi diko isprid našeg dvora,
Moje oko tebe vidit mora.

Diko moja dugo je dva dana,
Dođi danas ja te čekam sama.

Iđe cura duž našim sokakom,
Cura iđe, pa da dragog viđe.

Oj Šokice al ti krasu usta,
Poljubi me ne ostala pusta.

Lipa ti je Šokica u vezu,
Nema para ni u cilom srezu.

Već ću malo prkositi svitu,
Pa ja ne ću zapaćati diku.

Šorom konji kasaju,
Pa rakiju mućkaju,
Sedmi put je ovdan nose
Hoće da me prose. Šalaj!

Bili vinac volim moj,
Ne treba mi svekre tvoj,
Ne treba mi svekre svila
Ne volim ti sina! Šalaj!

Al me babo ne dade,
Jer me jednu imade.
Pa badava ovdan idu
Dok ja imam didu. Šalaj!

Cvata ruža crven cvat,
Moj je dika vrlo mlad;
A ja bih se već udala
Novom mladom zvala. Šalaj!

Reću diki milome,
Zašto moriš te konje?
Ja ću tvoja bit za cilo,
Makar kako bilo. Šalaj!

Šlingovana marama,
Pričekaj me garava;
Ta pričekaj tvoga lolu
Dok ne svrši školu. Šalaj!

Svane meni čudan dan,
Ostao sam tužan sam,
Ode cura ko brez glave
Ni ne gleda na me. Šalaj!

Imam ženu gospoju,
Nagradila osnovu,
Proće zima i proliće
Otkali je ne će. Šalaj!

Ajde mati ajde de!
Ajde mati ženi me,
Ajde mati ženi sina
Da pijemo vina. Šalaj!

Kad je sunce sidalo,
Sedam sela gledalo,
Gdi izgubi momak glavu,
Za divojku malu! Šalaj!

Kupi mati haljinu,
Pa da idem jaranu,
A svekar će svilu plavu
I vinac na glavu. Šalaj!

Tri jabuke zelene,
Tri su sestre rođene,
Jednu hoću, drugu ne ću,
Treću mi nameću. Šalaj!

ZA REDUŠE I STANARICE

Kućno sirće. Uskuvaj 10 l. vode; rastopi u njoj podrug kile šećera, metni u nju kvasa ili friško pečenog i upirjanog kruha kao dlan; drži ovu vodu s platnom uvijeno dvije nedjelje na vrućem da uskisne. Nemoj uzmućkavati, gornju landru poskidaj više puta. Poslije dvije nedjelje pretoči u drugi sud.

Bukvica je dobar lijek protiv ozlijeda i rana.

Pelin je lijek protiv trbušnih bolesti. Lišće se skuha ili sažvače.

Puknuto korito najlakše može se zabušiti sa pilatinom. Suhu pilatinu nabij u pukotinu i polij ju vrućom vodom. Pilatina će nabreknuti i ne će dati da voda proteče.

Na opekline meći hladne obloge. Ako je opekline veća ispusti iz mjehurića vodicu, namaži uljem od lanenog sjemena il bjeljancem iz jajeta, a zatim meći preko dana više puta obloge iz hladne vode.

Glavobolja od nerveze liječi se tim, da se u vruću crnu kavu nacijedi soka od limuna i dobro ošećera i što se može vruće popije.

Vinom poliven čaršap da očistiš, drž čaršap nad vrelom vodom na pari, dokle mrlja nepobljedi. Para će izvući vino sasvim iz čaršapa. Poslije isperi sapunavom vodom.

Mrlja od trave i kave čisti se mlakim mlijekom i mlakom vodom.

Ako ti se ruke okore od rada, operi ih sa sokom od limuna pa će se ugladiti.

Užeženo maslo metni u vodu, osoli i zašećaraj, dobiti će natrag svoj šmok.

Tvrdo meso polij sa sirćetom i prije će se omekšati.

Da vidiš jeli mlijeko čisto, uzmi iglu za pletenje, umoči je u mlijeko pa izvuci. Mlijeko je čisto, ako na igli ostane štogod; ako se igla čista izvuče, mlijeko je pomiješano vodom.

Ako ste jelo previše presolili, prije nego što ga iznesete na stol, stavite u nj parče šećera, time će se slanoća umanjiti.

Krastavac donosi rod na zapercima, zato glavnoj vriježi otkini vrh poslije 4—5 lista.

32 godine u službi zdravih i bolesnih! stoje pravi Fellerovi Elsa-preparati koje mnoge tisuće obitelji upotrebljavaju, tisućama se zahvalnica preporučuju i koji su odlikovani zlatnim i počasnim medaljama. Danas se već posvuda poznaje boli ublažujući Fellerov Elsafluid, nadalje Fellerovi Elsa-sapuni zdravlja i ljepote, Fellerova Elsa-pomada za lice, Elsa-pomada za kosu itd. Svim vjernim prijateljima daje u spomen 32-godišnjice opstanka Elsa-preparata mogućnost, da *dobiju badava pravi dobar švicarski džepni sat*. To vrijedi i za Vas dragi čitatelju ovoga kalendara, ako u sandučiću od najmanje 5 kg. težine pošaljete praznih bočica od Elsafluida ili ostalih Elsa preparata sa novom naručbom na naslov Eugen V. Feller, ljekarnik u Stubici Donjoj, br. 84. Hrvatska. Prazne bočice od Elsa-preparata valja u drvenom sandučiću dobro sa slamom obložiti, jer se polupane bočice kao bezvrijedne ne mogu uzeti u obzir.

Krečna vodica pomaže probavu i zaustavlja proljev kod pileži. Uzmi bublju kreča, rastopi ga u vodi i neka stoji koji dan. Od ove vodice lijevaj u pijaću vodu pileži po koju kašiku.

Lubenica donosi rod na kraju glavne vriježe, zato nije slobodno vrh otkinuti nego ostavi 2—3 vriježe.

Dinja donosi rod na zapercima, al muški cvat za oplodjenje raste na glavnoj vriježi. Zato vrh na glavnoj vriježi kod 8—10 lista otkini, a zapercima vrh otkini, kad se na njima vidi 1—2 dinje male kao orah.

Rani pilići. Mnogo posla daju rani pilići. Zima im je, ne jedu, udrvene se. Bacite im katkad sitnog bibera (papra), pa će oživjeti, jesti i okrijepiti se.

Iz kumaše masna mrlja može se najlakše izvući tako, da vrelog pijeska svežemo u krpu od batista, i prevlačimo preko masne mrlje. Pijesak će upiti mast.

Koje je jaje friško, koje staro, vidi se i po tom, da u vodi staro se jaje uzdiže i pliva, dočim svježe jaje padne na dno vode.

Brašno se ne će ucrvati, ako do njega dopire uzduh. Dobro je također u mjesta, gdje se brašno drži staviti nekoliko svježih javorovih grančica.

Noževi se čiste, ako se uzme polovina krumpira i bijeloga, prijeska pa se tim osvjetlaju, a onda se operu u čistoj vodi i posuše.

Mrlje od katrana se čiste, ako se natiru žumanjcem od jaja, u kojemu se katran rastopi. Iza toga se mrlje operu toplom čistom vodom.

Kokošje gliste se unište, ako se peradi daje po kašika običnog ulja u koje se stavi pet kapljica ulja od slatkog januša. Za piće im se daje mlijeka u kojemu ima stučena luka češnjaka (bilog).

Luk je vrlo zdrav za slabe živce. Opću živčanu slabocu ne može ništa tako izliječiti kao luk.

Liker od oraha vrlo dobar i zdrav može se ovako napraviti: Ubere se zelen plod od oraha između 24. lipnja i 25. srpnja. Orasi se izrežu na polovicu ili četvrtinu, pa se stave u dobru domaću rakiju ili čisti špirit. Takova se rakija pije a špirit se nakapa na šećer. Na 1 litru rakije ili spirita stavlja se 10 15 oraha. Takav je liker vrlo dobar lijek za sve bolesti želuca.

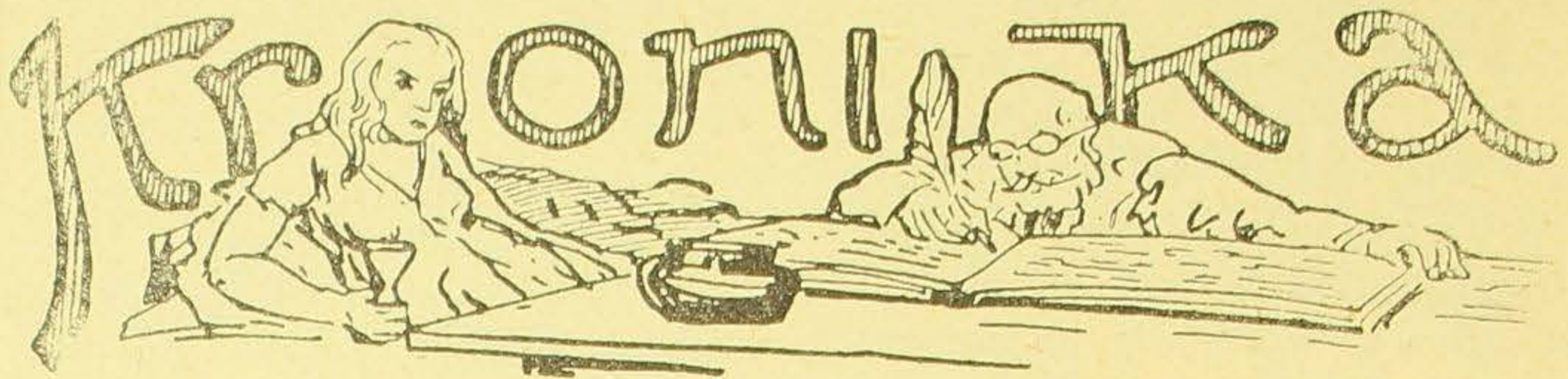
Ocjelne (čelične) predmete, kao što su n. pr. brijachi, noževi i vilice, makaze ćeš najbolje očuvati od rđe, ako ih držiš umotane u papiru koji je namazan uljem.

Malokrvnost liječi se ovako: uzimlje se ispočetka po malo, a kasnije sve to više meda, pa malokrvnost prestane nakon desetak mjeseci.

Bobuljice na koži izgube se, ako se uveče namažu medom, a ujutro se operu toplom vodom.

Groznica. Pije se vino u kojemu ima rastopljena meda. Gasi žeđu i pomaže ozdravljenju.

Mnogima nije poznato, da je glavni uzrok mnogih boli i bolesti tijelo, osjetljivo u pomanjkanju valjane njega. Nije taština, nego tek ispunjenje prostoga prirodnog zakona, kad negujemo put i kosu. Za racionalnu njegu tijela uvijek se i uvijek hvali: Fellerova prava kavkaska Elsa pomada za lice i zaštitu kože, Fellerova jaka pomada za kosu, Elsa supuni zdravlja i ljepote, koji ne zahvaljuju svoje mnoge pristaše samo ugodnom svom vonju nego i korisnim sastojcima, koji oplemenjuju kožu. Elsa sapuna imade 6 vrsta: sapun od ljiljanova mlijeka, žumanjak sapun, glicerinski sapun, boraksov, katranski, brijachi sapun. Za pokus mogu se naručiti 2 tegle pomade za 40 D. 5 sapuna za 52 D. već sa pakovanjem i poštarinom kod apotekara Eugena V. Feller, Stubica Donja broj 84. Hrvatska.

— **Godine 1928.** —

50-godišnjica presvj. g. Blaška Rajića, proslavljena je na osobito svečani način 8. siječnja 1928. g. Tom je prigodom zaslužnog jubilarca odlikovao i sam Sveti Otac Papa Pijo XI. imenovavši ga apostolskim protonotarom. Živio! Na mnogaja!

Prelo „Katoličkog Kruga“ u Subotici održano je 15. siječnja, te je kao i obično bilo jedna od najljepših i najsajnijih zabava.

Naša prela. „Dobrotvorna Zajednica Bunjevaka“ održala je svoje vrlo uspješno godišnje prelo 22. siječnja. — „Bunjevačko Momačko Kolo“ imalo je svoje prvo prelo 29. siječnja, koje je uspilo iznad svakog očekivanja. — „Pučka Kasina“ kao obično tako je i ove godine priredila bunjevačko veliko prelo na Marin-dan na kojem je prošlo preko hiljade ulaznica. — „Kat. Divojačko Društvo“ imalo je svoje prelo na debeli četvrtak koje je vrlo lijepo uspilo — U završetak poklada priredili su naši Orlovi na drugi dan poklada vrlo uspješno kućno prelo za svoje prijatelje i znance.

Somborsko Bunjevačko Kolo imalo je svoje prelo 20. veljače, koje

je vanredno uspilo. Bilo je i gostiju iz Subotice i okolišnih sela.

† **Staniša Romić** naš ugledni građanin i starješina, preminuo je u 83. godini života. Sahranjen je 12. ožujka uz veliko saučešće rodbine, znanaca i prijatelja. Počivao u miru!

Zaređenje mladomisnika u Subotici. Ovaj rijetki događaj obavio se na Mladi Uskrs u crkvi sv. Terezije, gdje je presvj. biskup g. Lajčo Budanović zaredio 4 bogoslova za misnike. Po našem znanju u Subotici je bilo jedared zaređenje prije nekih 200 godina, kada je kalački nadbiskup u franjevačkoj crkvi dva franjevca zaredio.

Pedesetgodišnjica „Pučke Kasine“, proslavljena je 5. i 6. maja. U subotu u večer bila je u gradskom pozorištu vrlo uspješna akademija, na kojoj su sudjelovala sva bunjevačka-hrvatska društva. U nedjelju u 10 sati bila je pontifikalna misa zahvalnica, a poslije mise svečana skupština u gradskoj velikoj vijećnici. Dok je poslije podne bilo priređeno narodno veselje na igralištu „Bačke“. Živila nam „Pučka Kasina“ još sijaset godina!

Rekord proizvodnje satova predstavlja okolnost, da se pravi švicarski džepni sat Ankerovim strojem — Remontoir — Roskopf može dobiti već za 49 D. 60 para, a švicarsku budilicu pouzdanog Ankerovog stroja uz trogodišnje jamstvo već za 64 D. 20 para. Uz ove rekordne cijene možete dobiti satove iz vlastite švajcarske tvornice satova od tv. H. Suttner u Ljubljani broj 311. Zahtjevajte besplatno veliki krasni ilustrovani cjenik u kojem ćete naći veliki izbor satova, zlatnine, srebrnine, prikladnih poklona i predmeta dnevne potrebe sa slikama i naznakom najjeftinijih cijena.

Nova zvona u Keru. Na Spasovo donešena su nova zvona (5 kom.) za crkvu sv. Roke. Teška su: 1.) 944 kg. 2.) 577 kg. 3.) 402 kg. 4.) 231 kg. 5.) 53 kg.

Posveta zastave „Bunjevačkog Momačkog Kola“ u Subotici, obavila se 24. lipnja uz velike svečanosti. Posvetu je obavio sam presvj. biskup L. Budanović, svečani govor je držao presvj. gosp. Blaško Rajić, a zastavi je kumovao g. Geza Dulić.

† **Franjo Mamužić,** preminuo je u 20. godini života. Bio je član „Hrvatskog Katoličkog Orla“. I on je žrtva sušice, koja je već bezbroj mladih života uništila. Brat Franjo bio je jedan od najboljih članova Orla. U javnom se životu nije isticao, ali je mnogo radio, osobito u tamburaškom zboru. Ožalošćena braća žele svom Franji, da mu Bog udijeli vječni pokoj!

„**Dožejanca**“ zahvalna svetkovina prigodom završetka žetve održana je, u zajedničkoj priredbi Kat. Divojačkog Društva i Bunjevačkog Momačkog Kola, 5. kolovoza. Iza mise zahvalnice slijedio je banket

u Kat. Domu, kojeg je posjetio i g. ministar F. Kulovec.

Nova kapela u Lemešima na kalvariji blagoslovljena je po presvj. biskupu Budanoviću na Malu Gospojinu.

Vinober. Prva podružnica Kat. Divojačkog Društva priredila je 16. rujna „Vinober“ zahvalnicu sličnu „Dožejanca“.

Tri nova kat. društva, osnovana su, nastojanjem g. Grge Vukov u Senti kod sv. Đurđa. Prigodom svečanog otvorenja bila je vrlo lijepa svečanost u crkvi sv. Đurđa, koju je obavio presvj. biskup Budanović, dok je svečani govor držao velč. g. Andrija Moullion. Nakon crkvene svečanosti bio je sjajan banket u kući g. Grge Vukov, na kojem je palo više lijepih i misaonih zdravica.

Društvo sv. Jeronima u Zagrebu slavi ove god. 1928. svoju 60. godišnjicu. Ovo društvo izdaje vrlo dobre i lijepe knjige a uz najjeftiniju cijenu. Tko bi želio postati članom ovoga korisnoga društva, neka se obrati na mjesnog povjerenika ili župski ured.

Tri bika i lav.

Tri bika se dogovore, da će se na paši složno braniti od svakog neprijatelja... Tako složni prkosili su i samomu lavu; ni on se nije usuđio da na njih navali.

No bivši jednoga dana vrlo gladan uteče se lukavosti i zavadi ih. Oni se rastave, ode svaki sebi, a lav napadnuvši jednog po jednog lako ih savlada svu trojicu i razdere.

Sloga jači, a nesloga tlači.

Praktična novost kod masti za cipele. Da se spriječi prerano posušanje masti za cipele, zalvaraju se limene kutijice tako čvrsto, da se može otvoriti kutija većinom samo pomoću noža ili čega drugoga. Time si je već mnogi ozlijedio ruke ili si ih zamazao pastom. Svjetski poznata marka „Schmoll-pasta“ donosi u najnovije vrijeme svoju mast za cipele u limenim kutijicama sa patentiranim, vrlo praktičnim otvaračem. *Jedan okret i kutija je otvorena!* Ovu novost općenito svagdje rado prihvatite. Zahvalujte dakle kod svojeg trgovca „Schmoll-pastu“ sa otvaračem!

I Vas se to tiče, jer i Vi jamačno želite da kupite dobro i jeftino sve što trebate za sebe i svoju porodicu. Bio to kakav sat, srebrnina, alati, odjeće, rublje, cipele ili kuhinjski predmeti, trijače potrebštine, glazbala toaletni predmeti ili drugačiji prikladni predmeti, sve to ćete naći uz slike i najjeftinije cijene u velikom krasnom cjeniku, koji ćete primiti besplatno, ako pošaljete svoj naslov svjetskoj opremnoj kući H. Suttner u Ljubljani broj 311.

Zdravim ostati! — Bolestima izbjeći!

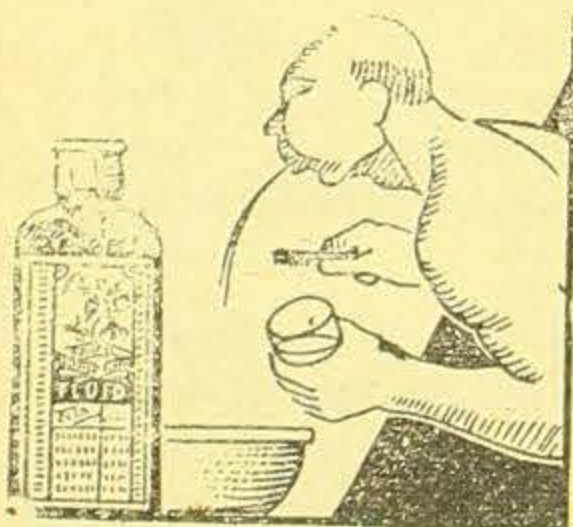
Najprije kihneš nekoliko puta, zatim malo kašlješ i po tome onda znaš, da si prehladen. Ti ali ne možeš znati, kako dugo će ta prehlada trajati i kako će se razviti. Prehlada može — ako imaš sreću — za nekoliko dana proći, ali ima slučajeva, gdje lahka prehlada može imati teških posljedica. Zato se čuvaj prehlada!

Ako si ozebao, hunjavičav, imadeš li hladne noge, trpiš li na glavobolji, migreni, muče li te reumatične boli, ako su ti oslabili živci i mišićje, jesi li duševno i tjelesno umoran, ako loše spavaš, muče li te zubi, trganje u zglobovima, bolovi u licu i u cijelom tijelu, ako si previše osjetliv na hladan zrak i pokazuju li se kod tebe inače znakovi slabosti i nedovoljno kolanje krvi onda je to dokaz, da nisi u tvojim zdravim danima a ma ništa učinio, da se tih zala očuvaš.

Čini ono isto, što su naši djedovi i pradjedovi od uvijek sa jednako dobrim uspjehom iskušali. Kupi u ljekarni ili zasjecajućoj trgovini Fellerov pravi miomirisni „Elsafluid“, trljaj dobro s njim bolesna mjesta, uzmi nekoliko kapljica „Elsafluida“ na šećeru, u mlijeku, čaju ili kavi i odmah ćeš se osjećati osvježenim i okrepljenim, mišice i živci će ti ojačati, kolanje krvi biti će ugodno pobuđeno uslijed masaže sa „Elsafluidom“, i time ćeš se očuvati bolesti. Upotrebljen iznutra i izvana, štiti te Fellerov pravi „Elsafluid“ od nahlada i zaraza, jer je također izvrsno desinfekciono sredstvo i kozmetikum za ruke, lice, zube, usta i disala i zbog toga i kod gripe pouzdan. Pomješan s vodom upotrebljava se za grgljanje, određuje sluz, odstranjuje na taj način uzroke kašlja i promuklosti a upotrebljen kao oblog na ozlede raskužuje i ublažuje. Ovo 32-godišnje kućno sredstvo i kozmetikum pomaže posve sigurno protiv boljetica, koje mogu čovjeka stići na putu, kao i protiv morske bolesti i drugo. Dobiva se u apotekama i zasjecajućim trgovinama u pokusnim bočicama po Din. 6.—, dvostrukim bocama po Din. 9.— ili specijalnim bocama po Din. 26.—. Poštom dolazi jeftinije ako se što više naruči na jedanputa, jer 9 pokusnih bočica ili 6 dvostrukih ili 2 specijalne boce, već zajedno sa pakovanjem i poštarinom stoje samo Din. 62. 18 pokusnih bočica ili 12 dvostrukih ili 4 specijalne boce Din. 102.—, 54 pokusnih bočica ili 36 dvostrukih ili 12 specijalnih boca samo Din. 250.

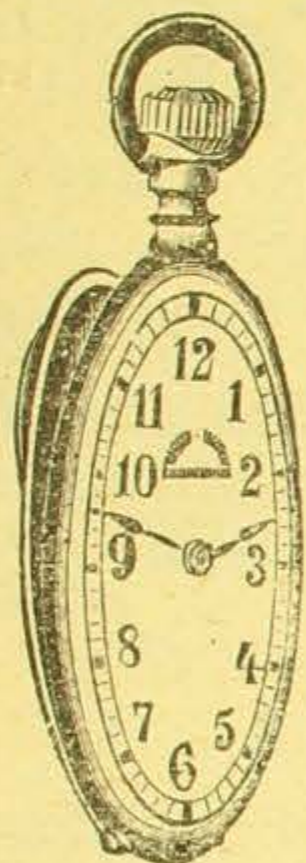

Naručbe neka se adresiraju jasno na

Ijekarnika EUGEN V. FELLER STUBICA DONJA broj 84. Hrvatska.

Besplatne darove može svaki čitaoc

Pravi br. 100.
ŠVICARSKI
ljepni sat samo
49 D. 60 p.

Anker Remontoir
Roskopf broj 111.
bez sekundne ka-
zaljke) samo
59 D. 20 p.
a **3-godišnjim**
jamstvom!

"IKO" satovi u zla-
u, srebru, niklu itd.
o svim cijenama,
aročito plitki gra-
virani ili glatki
"OMIKO" i, AXO'
atovi u vrlo za-
imivim oblicima,
oderni sa dobrim
trajnim strojem.

ANKER', Remont
Roskopf satovi u
raznim izvedbama.
atovi sa naruk-
icom, satovi za
ame, lančići za
ame i gospodu u
latu, srebru te inim
ragim kovinama.

Sve
ajamčeno pravo

o v o g a k a l e n d a r a

sa malo truda dobiti. Ovi darovi tačno su opisani u velikom ilustriranom divot-cjeniku svjetske otpremne kuće satova i dragulja H. Suttner u Ljubljani broj 311. Pošaljete li Vašu tačnu adresu primit ćete odmah besplatno ovaj vrijedni cjenik, koji će Vas vrlo obradovati sa velikom množinom zanimivih slika i različitih novosti.

VEĆ 31. GODINU

uživa svjetska tvrtka H. Suttner najbolji glas radi svojeg solidnog poslovanja te radi pouzdano dobre kakvoće svoje robe, kako to hiljadu priznanica zadovoljnih mušterija potvrđuju. Kod tvrtke Suttner sve se kupuje takorekući uz **origina ne tvorničke cijene.**

U vlastitotoj protokoliranoj
švicarskoj tvornici satova

od vještih stručnjaka **"IKO"** na svjetskom napravljene **"IKO"** suglasu jer **SATTOVI** idu tačno fini na sekundu temeljito su izrađeni, brižno ispitani te su izvanredno trajni.

Nikakovog rizika!

Što ne odgovara, izmjenjuje se ili se novac vraća. Nikakove trajljave robe, svjetska kuća Suttner imade samo biranu robu najbolje kakvoće, što ćete i sami priznati, čim pregledate Suttnerov cjenik.

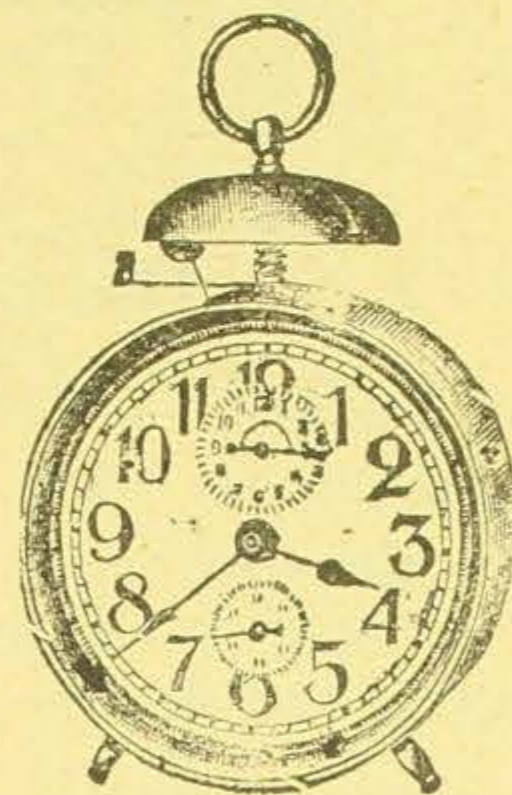
Tražite ga odmah

treba samo da pošaljete tačnu
Vašu adresu na tvrtku

H. SUTTNER,
Ljubljana br. 311. (Slovenija).

Prava br. 105.

„ANKER“
budilica samo

64 D. 20 p.

sa pravim Anker-
strojem, znamenite
kakvoće sa **3-god.**
jamstvom!

Budilice u raznim
izvedbama.

Ure sa šetalicom

izvrsne kakvoće u
raznim veličinama.

Kuhinjski satovi

zidni satovi itd. na-
dalje, **lančići, prs-**

tenti, naušnice,

broše, narukvice

i svu zlatnu i sre-
brenu robu u

ogromnom izboru
naći ćete tačno na-
slikanu sa oznakom

najniže cijene

za ove kao i za stoti-
nu drugih predmeta
u velikom cjeniku.

Opreznost.

Pacijent: Već nekoliko sedmica opažam, da sam silno zaboravljiv. Što da činim?

Liječnik: Tu je najbolje, da mi svaku ordinaciju unaprijed platite.

Trgovačka sposobnost.

— No, Moritz, ako ti dadem 100 dinara, šta ćeš s njima raditi?

— Prebrojiti oče.

ISPRIKA.

— *Kako milostiva gospođo, zar ste opet obukli crninu?*

— *Da, žalim za pokojnim mužem.*

— *Ali ste je bili već skinuli.*

— *Ono je bilo samo za vrijeme poklada.*

Mudrovanje Icigovo.

— Što je dobra trgovac ta moja Mavro, već je triputa bankrotirala, a nema ni 30 godinu.

MEDICINA

„Već je deset godina, što me vi liječite, doktore!“, reče pacijent, a liječnik odgovori:

„Čestitam, još ste uvijek živ!“

TATIV SIN

Predaje vjeroučitelj djeci o Bogu, pa će zapitati: „Tko zna djeco, tko je i veći i jači od kralja!“

„Kec!“ — *javi se mali Ivica, kartašev sin.*

Bijedan muž.

— Što bi to, gospodine doktore, moglo značiti, da moj muž po noći govori kroz san?

— To Vam znači, da mu Vi po danu ne date doći do riječi, pa on siromah želi, da se barem ponoći nagovori.

KAŽE NEŠTO

„Reci mi Ivice“ — *pita kateheta* — „što se događa onima, što za volju tijela dušu zapuštaju?“

„Debljaju se i imaju auto!“ — *odgovori Ivica.*

ŽENA I ZARUČNICA.

„Jamačno ti se mnogo izmijenio — život, otkako si se udala?“

„Pa i nije baš mnogo. Dok sam bila zaručnica sjedila sam pola noći i čekala da Vlatko ode, a sada čekam i preko ponoći, da se vrati!“

PRVORAZREDNO

„Konobaru“ — *ljuti se gost* — „što je s ono pola patke, što sam je, ima već čitav sat, naručio?“

„Još ništa gospodine, jer još nije nitko naručio onu drugu polovicu, a valaj vama za volju ne možemo da samo pola patke zakoljemo.“

Ciganin

Došao ciganin na sajam. Nema što da proda ni čime da kupi, a ipak bi pazario. Obilazi on vašarištem, kad eto ti jednog poznatog i jednog nepoznatog mu seljaka, pa će poznati: „De cigo, uzjasi na ovog tu konja i poteraj ga ovuda da vidimo, kakav mu je korak!“

„Hoću gospodaru“ — reče cigo i povuče poznatoga na stranu i upita — ali reci mi samo, hoćeš li da kupiš ili da prodaš?“

ŠTA JE PREVARA.

Profesor kandidatu prava na ispitu:

— *Recite mi, gospodine kandidate, šta je to prevara?*

Student: — Prevara je, kad vi, gospodine profesore, srušite mene na ispitu.

Profesor: — Kako to, molim vas?

Kandidat: — Jer iskorišćujete moje neznanje.

Sve ljepše

Sastade Moric prijatelja Arona pa reče: „Arone, imam kolosalnu partiju za te. Nego, reci mi prije, kakva treba da je djevojka, koju bi ti uzeo?“

„Čudnog mi pitanja! Prije svega treba da bude lijepa!“

„Onda?“

„Neka je feš i muzikalna!“

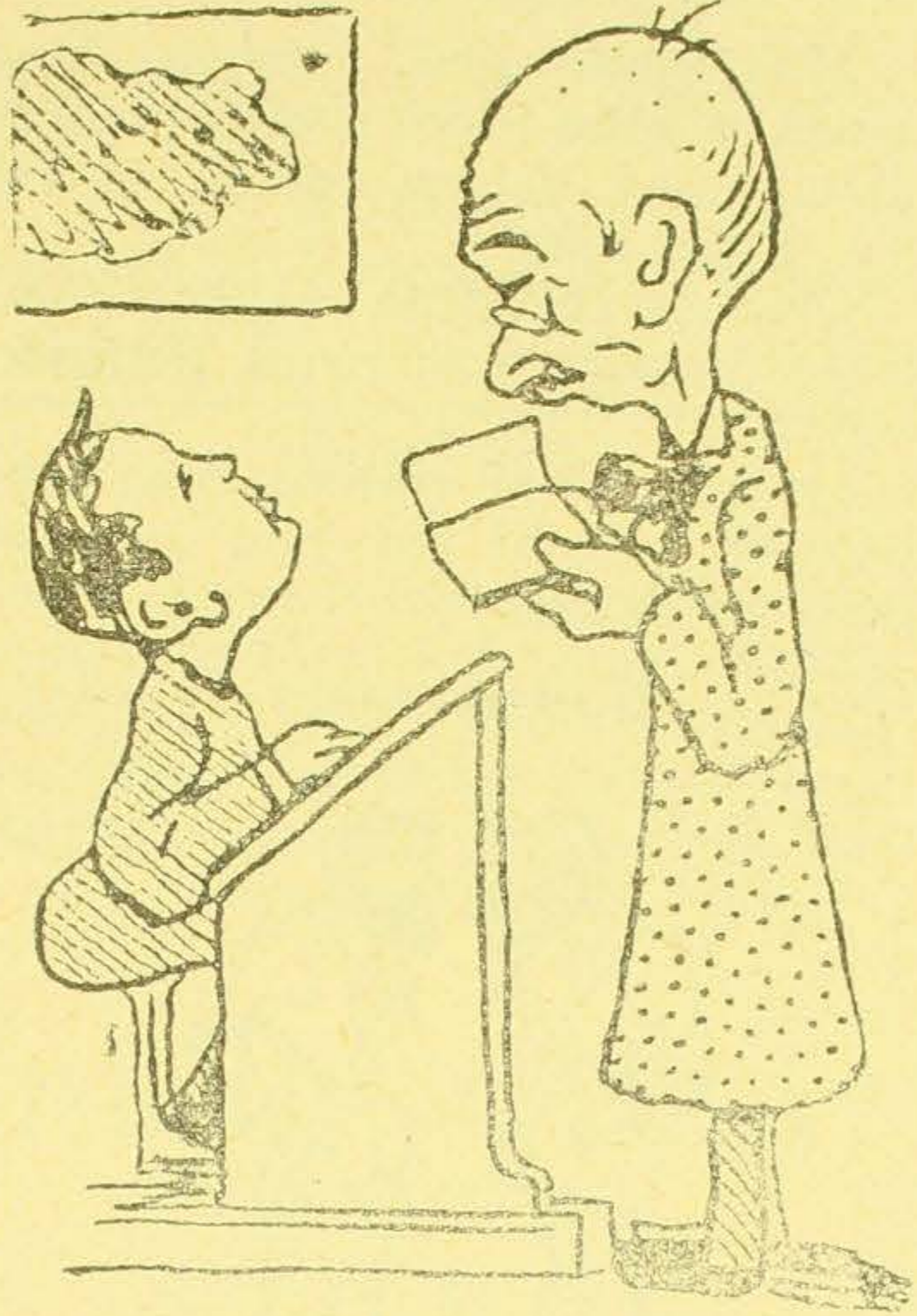
„I ništa više?“

„Was hajst: ništa više?“ Naravski da treba biti i bogata“.

„Onda bi bila luda da tebe uzme“.

„Neka je i to — meni je sve pravo!“

Mudar odgovor.

Učitelj: Ko je dobar i čini dobro doći će u nebo. A šta će biti sa onim, koji zla čini?

Đak (sin jednoga odvjetnika): Toga će moj otac braniti!

VOJNE NABAVKE

Sastadoše se Maks i Itzig pred vojnim ministarstvom. „Što ćeš ti ovdje, Itzig?“

„Liferujem puške za vojsku!“

„Te buju imale svoju formu!“

„A što ti tu tražiš?“

„Lifram sukno za vojničke hlače, prima Ware. Ako hoćeš da se okladimo, da će moje sukno puhati prije tvojih pušaka!“

Puno možete zaraditi pored svoga zvanja, ako se zanimete glazbom. Muzičari se svuda traže te su dobro plaćeni. Prije svega potreban Vam je k tome jedan dobar instrumenat, te bismo Vam preporučili, da ga naručite neposredno s tvorničkog skladišta tv. Meinel i Herold, tvornice glazbenih instrumenata, u Mariboru br. 251-a. Ova tvrtka ne radi s agentima itd. već prodaje svoje proizvode neposredno muzičarima, zbog toga su i cijene tako niske. Tko si dakle želi kupiti jedan instrumenat, možemo mu samo savjetovati, da zatraži najprije glavni cjenik ove firme, kojega šalje na zahtjev *svakome besplatno.*

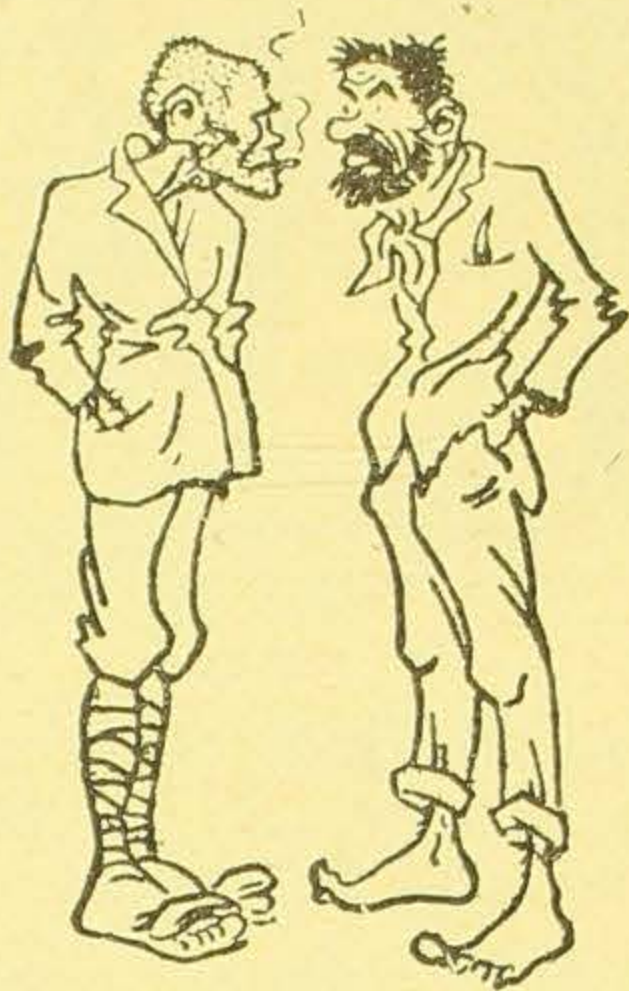
Nasljednik svoga oca

Mali Šamu uleti jednoga dana veseo u sobu i već s vrata poviče: „Dragi tata, daj mi odmah molim Te, jedan dinar!“

Otac ga začuđeno zapita čemu treba dinar, a mali Šamu ponosno odvratila:

„Je tata, pred vratima čeka neki prošnjak, a ja bi mu htio pedeset para da dadem“.

Upoznavanje.

„Ja sam Kohn“.

„Pelikan“.

„Drago mi je. Tko bi vas sudio po imenu mislio bi da ste židov“.

„A vas bi držao za životinju“.

IZ ŠKOLE

Pita učitelj Tunića: „Što su radili židovi kad su izašli iz Crvenog mora?“

„Sušili su se“ — odgovori Tunić!

*

„Zašto je more slano?“

„Jer u njemu „rusi“ i haringi rastu“.

*

„Što treba“ — pita kateheta Ivicu — „da čovjek radi prije, ne-

go li mu se u ispovijedi oprostite grijesi?“

„Mora sagriješili“ — odgovori Ivica.

*

„Ako ti jedan par cipela traje šest mjeseci, koliko će ti onda trajati dva para?“

„Dvije godine!“

„Odakle dvije godine? — ljuti se učitelj. — „Koliko ima jedna godina mjeseci?“

„Dvanaest“.

„No onda, ako jedan par traje šest . . .“

„Znam ja to“ — prekine dak učitelja — „ali ja idem u ljetu šest mjeseci bos i tako bi mi dva para trajala — dvije godine.“

Šijak i ciganin.

Bio jedan šijak, pa imao dva konja, vranca i zelenka. Potjerao on njih na vašar u Požegu pa cijeni, vranca pet, a zelenka deset hiljada. Dopadaju se konji kupcima, ali skupi su, a šijak ne popušta. Dode tako i podne, kad eto ti ciganina. Ogledava on konje, pita cijenu i pogada se, a kad ne će šijak nikako da popusti, udariše dlanom o dlan i ciganin dade pet hiljada, sjede na vranca i odjaše. Šijak zadovoljan povede zelenka do prve birtije, sveže ga o plot i sjede da ruča. Tek je zagrizao, a eto ciganina i opet.

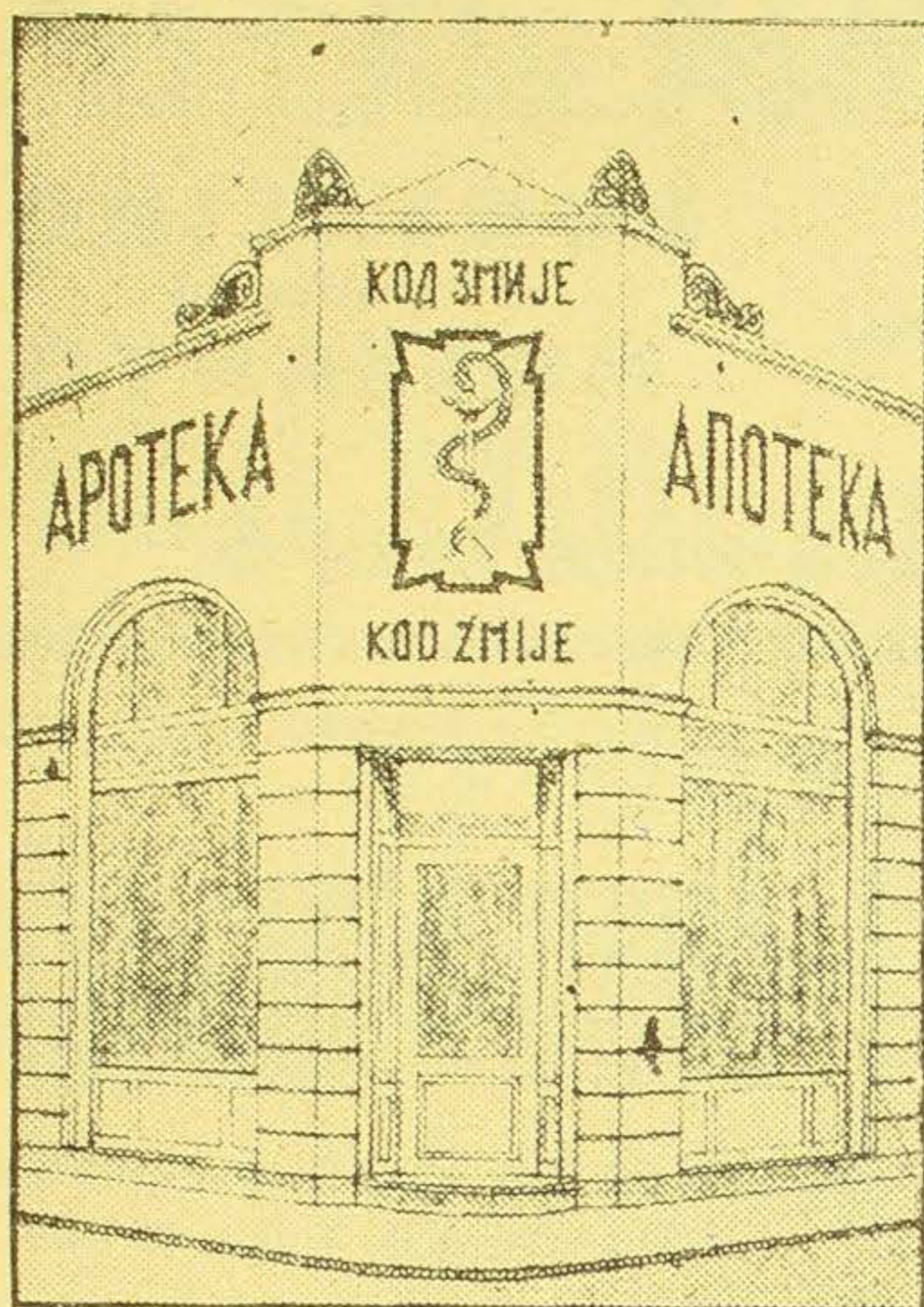
„Predomislio sam se, kume, pa ne ću vranca, nego zelenka.“

„Dobro, ali on košta 10 hiljada!“

„Znam, pa i vrijediti toliko, i eto: pet sam ti već dao, a sada ti evo i vranca — koji vrijedi pet, i to je zajedno deset. Je li pravo?“

„Pravo je!“ — reče Šijak, a ciganin brzo poklopi zelenka da dohvati maglu.

Prištevi na licu, sujedice (Mitesser) itd. često su prouzročeni nečistom krvi. Zato tko hoće imati čistu i lijepu put, neka očisti svoje tijelo, krv i kožu uporabom „Planinka“ ljekovitog čaja kroz 6–12 tjedana. Pravi „Planinka“ ljekoviti čaj prodaje se jedino u originalnim plombiranim paketima po Dinara 20.— sa natpisom proizvađača: Ljekarna Mr. ph. Bahovec, Ljubljana.

Apoteka kod „Zmije“ Sombor.

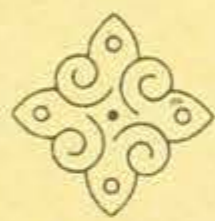
preselila se u novouređene prostorije
ćošak Kralja Petra ulice
(Bajski put).

Nakon preuzimanja snabdjevena je sa najsvježijim lijekovima. Veliko skladište tu- i inozemnih ljeakarskih specijaliteta, živinskih lijekova, drogerijske i gumene robe, zavoja, pudera i ostale kozmetičke robe.

MR. BELA ŠAMARJAY
APOTEKAR
SOMBOR

TISKARA

Etelke Rajčić

Izrađuje sve tiskarske poslove,
kao pozivnice, samrtnice, ulaznice,
razne tiskanice, knjige itd.
moderno i uz najjeftinije cijene.

Tel. 310 SUBOTICA Tel. 310
Zagrebačka ulica 2.

Sve

školske knjige,

pisaći pribor, molitvenike,
zabavne i poučne knjige,
najmodernije gramofone
dobijete najjeftinije u knjižari

A. MAMUŽIĆ
SUBOTICA,
Gradska kuća.

(Kod male kapele.)

Henrik Weiss

Veliko stovarište specijalnih kapa i šešira.

BORSALINO

i francuski

MOSSANTO

šeširi stalno na skladištu.

SUBOTICA, Jelačićeva ulica broj 5.

Š T A M P A R I J A

EXPRESS

SUBOTICA, LJUBLJANSKA 1.

IZRAĐUJE

štambilje

i svakovrsne štamparske stvari
za najkraće vrijeme i najjeftinije
cijene.

Cjenik na zahtjev šaljem

Ivan Mamužić

trgovina kreča i cementa
na veliko i na malo

SUBOTICA

Preradovićeva ulica broj 7.

Preko puta fabrike sode vode
PEIĆ I DRUGOVI.

Preporučuje svoje bogato skladište
cementa, kreča, uglja i zidarskih
pribora.

Cijene bez konkurencije!

Bence i Harasti, Subotica

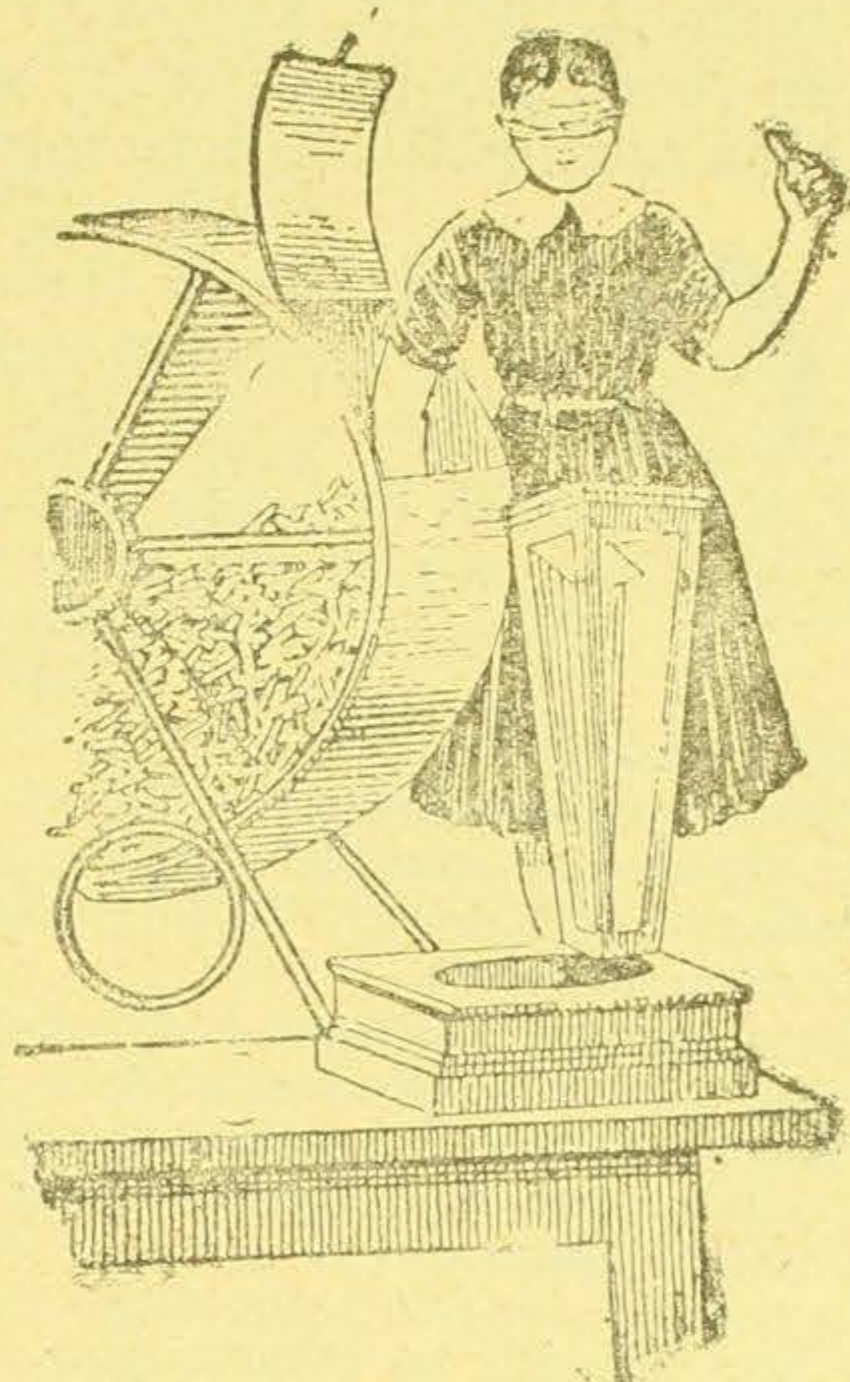
stručna mehaničarska radionica za pisaće,
numeratorske i umnožavajuće strojeve:

Trg sv. Ćirila i Metoda broj 20.

Posebno odjelenje za instalaciju vodovoda i elektrike nalazi se u
Harambašićevoj ulici broj 8.

Vi ćete biti zaista sretni

ako kupujete
svoje
potrebštine:

Konofas,
cic i tilor,
sefir,
platno,
maramice
i marama,
salvete
i čaršape;
pokrovce
i tepihe;
sukno,
kamgarn,
paju,
double;
pliš,
silskin,
kumašu,
svilu i
svilentin

i svu ostalu manufakturnu robu

Drot,
klinge,
osovine,
šine;
kosu i vile,
ašov,
lopatu,
motiku;
rendu,
maklju,
glitu,
čivinjak,
sjekiru,
kalapač
i sav alat;
kalajsano
i od tuča
posudje;
peglu

i svu ostalu gvoždjarsku robu

k o d

Vece M. Vidaković i Sinovi
Subotica, kod crkve svete Terezije.

UMJETNOST lijepom postati i ostati

uspjeti će svakoj djevojci, ženi i svakom muškarcu, ako upotrebljava niže navedene prirodne preparate, koji se proizvode po receptima prokušanim kroz 32 god. te su zato i potpuno neškodljivi :

Fellerova kavkaska pomada za lice i kožu „Elsa“ čuva obnavlja i pomlađuje borastu, piknjastu i hrpavu kožu lica, vrata i ruku. Po

njoj postane koža glatka, mekana, čista i elastična. Ona odstranjuje nabore, brazde sujedice i prištiće. *Upravo je veselje, kako brzo nestaju sunčane pjege.* Lončić 12 din. Pakovanje i poštarina posebno.

Za njegu, jačanje i ishranu kože na glavi i kose upotrebljava se *Fellerova jaka Elsa pomada za porast kose* (Tannochina pomada), koja dovodi hranive tvari tjemenu i korjenu kose. Lončić 12 dinara.

Za pokus 2 lončića jedne ili po 1 lončić obih Elsa pomada sa pakovanjem i poštarinom dinara 40— samo ako se novac unapred pošalje, jer pouzećem stoji poštarina za 10 din. više.

Elsa žesta za kosu jača kožu glave. Boca 27.50 dinara.

Elsa tekuće ljiljanovo mlijeko je idealno sredstvo za poljepšavanje. Boca 13.20 din.

„ELSA“
sapuni
ljepote i
zdravlja

Oplemenjuju kožu i razlikuju se od oqičnih toaletnih sapuna time, što sadržavaju sastavine, koje su potrebne za ljepotu i zdravlje kože. — Tih 6 vrsti sapuna su slijedeći:

Elsa ljiljanov sapun. Elsa žumanjak sapun. Elsa glicerinski sapun. Elsa boraksov sapun. Elsa katranov sapun. Elsa sapun za brijanje.

Ako želite Elsa sapune na pokus, onda pošaljite unaprod 52 D. za 5 kom. zajedno sa pakovanjem i poštarinom, jer pouzećem je poštarina 10 dinara više.

Elsa kolonjska vodica boca 16.50 din.

Zdravstveni puder Dra Klugera (marke „Heger“), kutija 27.50 dinara.

Elsa voda za usta, boca 16.50 din.

Elsa pastile za pranje i kupanje, karton 10 D.

— Pakovanje i poštarina posebno. —

Čim se više najedamputa naruči, tim se više uštedi poštarine. Naručbe jasno adresirati na

Eugen V. Feller, Stubica Donja br. 84.

ljekarnik

Hrvatska.

MNOGO DOBRA

naći će čitači kalendara među ovdje navedenim i kroz mnogo godina iskušanim preparatima :

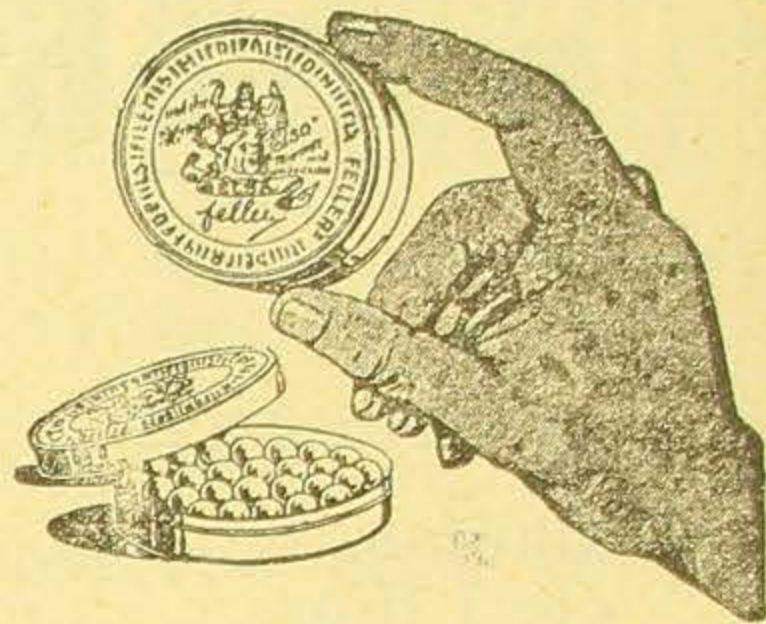
Fellerovo Elsa riblje ulje pravo i ukusno, jača svakoga a osobito slabunjave žene i djecu. Velika boca 22 dinara.

Fellerovo Elsa Kina željezovito vino za slabokrvne i bljedušave osobe. Boca 16 dinara 50.

Fellerove Elsa švedske kapi (želučani liker) pospješuju probavu i daju izvanredan apetit. Boca 13.20 dinara.

Fellerov Elsa zagorski sok protiv kašlja i prsnih bolova. Boca 13.20 dinara.

Fellerove „ELSA“ pilule vrlo blago sredstvo za jačanje želuca i pospješivanje probave istolice. One ne razdražuju crijeva a stolica je lagana i pospješena. Jedan svitak (6 kutijica) 12 din.

Proti kurjih očiju, žuljeva itd. pomaže Vam bez boli, bez noža, bez pogibelji Fellerov Elsa turistički melem, mali karton D. 4.40, veliki karton D. 6.60, nadalje *Elsa turistička tekuća tintura*, boca sa kistom 11 din.

Fellerov Elsa prašak za posipavanje protiv znojenja na tijelu i nogama. Kutija sa sitom 7.70 dinara.

Fellerov Elsa mentolni klinčić (Migrenštift) odstranjuje glavobolju, migrenu. Komad 10 D. *Fellerove Elsa kapljice za zube*, brzo utajuju boli. Boca 7.70 dinara.

Fellerova Elsa voda za oči, jača oči. Boca 5.50 dinara.

Sredstvo protiv nepoćudnih dlaka „Depilatorium“. Cijena 34 din.

Elsa prah protiv gamadi, muha, buba, švaba, rusa, ušiju, stjenica, velika doza 17.60 din. Tinktura protiv stjenica 17.60 dinara.

Elsa hranivi prašak za stoku, veselje je svakog gospodara. Karton 8 din. Mazilo za konje 19 dinara.

— Pakovanje i poštarina posebno. —

Čim se više najedamputa naruči, tim se više uštedi poštarine. Naručbe jasno adresirati na

Eugen V. Feller, Stubica Donja br. 84.

ljekarnik

Hrvatska.

“ OVDJE ĆE SVATKO NEŠTO NAĆI! ”

Koliko bi muke, koliko vremena i jeda prištediti, kad bi znali kako malo novaca treba da si nabavite mnogo toga što Vam svaki dan bezbroj puta donosi koristi i veselja! Trebalo bi da bar jednom prolistate veliki ilustrirani divot-cjenik svjetske otpremne kuće H. Suttner u Ljubljani br. 311. iznenadit će Vas koliko ima važnih stvari, koje i Vi trebate, a da ih još ne poznajete! Svaki dan nastaju

novi čudesni pronalasci,

čija je svrha, da i Vama olakšaju posao, da i Vama poljepšaju život. — Trebate samo priposlati Vašu tačnu adresu na svjetsku otpremnu kuću H. Suttner i dobit ćete odmah posve besplatno ovaj veliki praktični cjenik. Evo malog izvadka iz istoga:

Što muškarci trebaju?

Čudesan džepni nožić iz la čelika, 7-djelni, najfiniji švicarski proizvod.

Alat za sve, znameniti čekić ujedno saklještima ujedinijuje u jednom komadu silesiju raznog alata, uređaj za izradbu raznih predmeta pilom iz daščica potpuni ormarić sa alatom.

Kompletna garnitura za brijanje sa sigurnosnom brijaćom spremom i zalihom britvica, la kakvoće u elegantnoj kutiji.

Sprava za šišanje kose i brade, britve, kefe za kosu i bradu, češljeve i stotinu stvari koje muškarac danomice trea.

Muška odijela i kaputi najmodernijeg kroja iz najboljeg materijala.

Muške košulje, rublje čarape sokne, maramice, rukavice, pojase, gamašne itd.

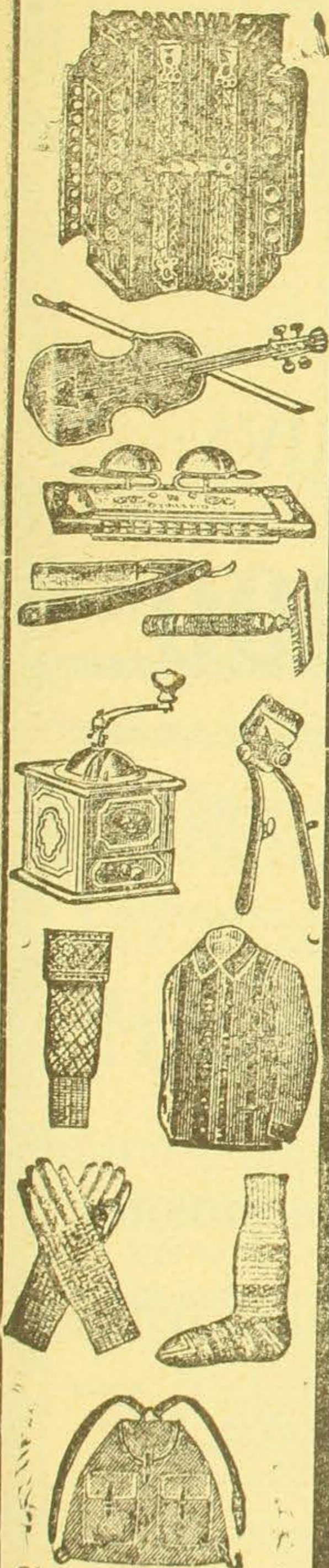
Cipele od najbolje kože u velikom izboru za muškarce, žene i djecu.

Glazbala u ogromnom izboru uz najjeftinije cijene, najbolje harmonike, gusle sa ormarićem, citre, mandoline, okarine itd., gramofone i ploče uz bezkonkurenčno jeftine cijene.

Nikakovog rizika! Što ne odgovara izmjenjuje se ili se novac vraća. Zatražite odmah cjenik

od svjetske otpremne kuće

H. SUTTNER, LJUBLJANA 311.

Stotinu različitih predmeta za sve mog će svrhe naći ćete u velikom katalogu Suttnera.

Jugoslavenska Banka D. D.

Podružnica: SUBOTICA

Središnjica: ZAGREB.

PODRUŽNICE:

Beograd, Brod n/S., Crikvenica, Karlovac, Ljubljana, Novi,
Novisad, Osijek, Sombor, Sušak, Varaždin, Vukovar.

DIONIČKA GLAVNICA I PRIČUVA:

Din. 128,000.000

Prima uloške na knjižice i tekući račun,
te iste ukamaćuje najkulantnije.

Isplata uložaka bez otkaza!

Kupuje i prodaje devize, valute i vrijednosne
papire te obavlja najkulantnije sve burzovne
naloge. Obavlja sve bankovne poslove naj-
kulantnije.

MOGU LI SE

IZLIJEČITI?

PLUĆNE BOLESTI

To nada sve važno pitanje zanima sve koji boluju na *astmi, tuberkulozi pluća i grkljana, vrtoglavici, kataru plućnih vršaka, zastarjelom kašlju, zaslinjivanju, dugotrajnoj promuklosti*, a do sada se nisu mogli izliječiti. Svi takovi bolesnici mogu dobiti od nas *potpuno* besplatno knjigu sa slikama iz pera gospodina Dr. med. Gutmanna, bivšeg šefa zavoda za finzenkuru o temi „*Mogu li se plućne bolesti izliječiti?*“ Da dademo svakom bolesniku priliku, da si objasni vrst svoje bolesti, odlučili smo da tu knjigu pošaljemo svakome besplatno i franko radi općenitog dobra.

Treba pisati samo jednu dopisnicu sa naznakom **tažne** adrese na

PUHLMANN & Co., Berlin 486. Müggelstrasse 25—25a.

Opšta Privredna Banka d.d.

Centrala: **SUBOTICA.**

Glavni zavod:
**SOMBORSKA ŠTEDIONICA
U SOMBORU**

Filijale:
APATIN, STARA-MORAVICA, PAČIR

Preporučuje u pažnju ekonomima,
trgovcima i zanatlijama da
uz najpovoljnije uslove odobrava
zajmove sa kraćim i dužim rokovima

Prima: **ULOGE NA ŠTEDNJU**

sa najpovoljnijim ukamaćivanjem
a bez uslovljenog otkaza.

Obavlja najkulantnije
svakovrsne poslove sa
devizama i valutama.

Kalman Prčić

obučar

Prima narudžbe

CIPELA

i

ČIZAMA

po najjeftinijoj cijeni!

SUBOTICA

V., Gajeva 52.

Svim porodicama preporučamo

KOLINSKU CIKORIJU

prvovrstan pridodatak za kavu!

Pivara kod „Nene“

(prije „Hungarija“)

SUBOTICA

Trg sv. Cirila i Metoda
Kod velike Crkve.

Ima najboljeg hladnog piva i
dobar podrum svakovrsnog vina.
Odličnog mezeluka. Posluga brza.

CIJENE UMJERENE.

Ja nabavljam krzno
kod nove firme:

Ladislav Rak

krznar (ćurčija)

SUBOTICA

Varoška kuća.

Oglašivanje u kalendarima

obavlja uz najpovoljnije uslove stari specijalni stručni

Blockner-ov zavod za oglašivanje

(u koncernu INTERREKLAM D. D.)

..... **ZAGREB**

Marovska ulica 28.

Telefon broj 21—65.

Pošt. pretinac I—78.

PREDLOZI I TROŠKOVNICI BESPLATNO.

POLJAKOVIĆ i ZOMBORČEVIĆ

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Subotica, pored male kapele svetoga Roke.

Stalno imamo na skladištu:

Najfinija sukna za muška i ženska odila, svile i plüscha
i svake vrste rukotvorne robe.

„NADA“ crem

DOBIJE SE U DROGERIJI

„NADA“

KOLAR i GABRIĆ

SUBOTICA, Tel. broj 637.

Štrossmajerova ul 2.

je već pripoznat kao naj-
bolji i zato ko hoće da
ima čisto lice, mora samo
„Nada“ crem upotrebiti.

Nema više bolova u nogama
ko upotrebi „Sol Sv. Roke“.
Otekle noge oplasnu od nje
i odstranjuje bolove.

„GAMMA“ sredstvo za kosu.
Odstrani perut i masnoću
u kosi, obustavi opadanje
kose i na ćelovoj glavi
ponovo izraste kosa.

Za uspjeh garantujemo.

Specijalno stručna pro-
izvodnja vinove loze,
voćaka i vrtnih ruža
cijepljenih i divljaka od svih
strana, kao i po najvišim struč-
njacima priznata kao najbolja
sa najsolidnijom poslugom.

Cjenici izlaze svake godine u mjesecu rujnu
u hrvatskom, srpskom i njemačkom jeziku
i razasliju se besplatno. - Janko (Ivan)

Šarić, vinogradarsko-voćarski stručnjak,
Petrovaradin-Majur (Srijem). Najveće
skladište vinove loze u našoj državi.

KALOR J. REICH
MANUFAKTURNA TRGOVINA

K. J. R.

SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9.

Tamburice od Din. 98 nav.

Svakome je poznato,

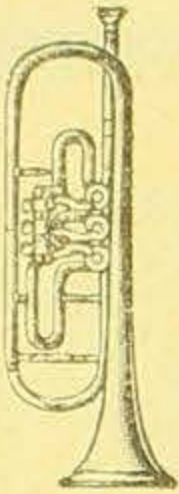
da se dobiju najbolje harmonike, tambure, gramofoni, violine i svi ostali glazbeni instrumenti kod svjetske firme

Meinel & Herold

pošto ih izrađuje u svojoj tvornici već više od 30 g. te ih svaku godinu isporučuju. Tijekom prošle godine prodalo se iz naše tvornice oko

120.000

instrumenata po cijelom svijetu. Svaki poznavatelj instrumenata i bolji glazbenik kupuje danas instrumente samo kod tvrtke

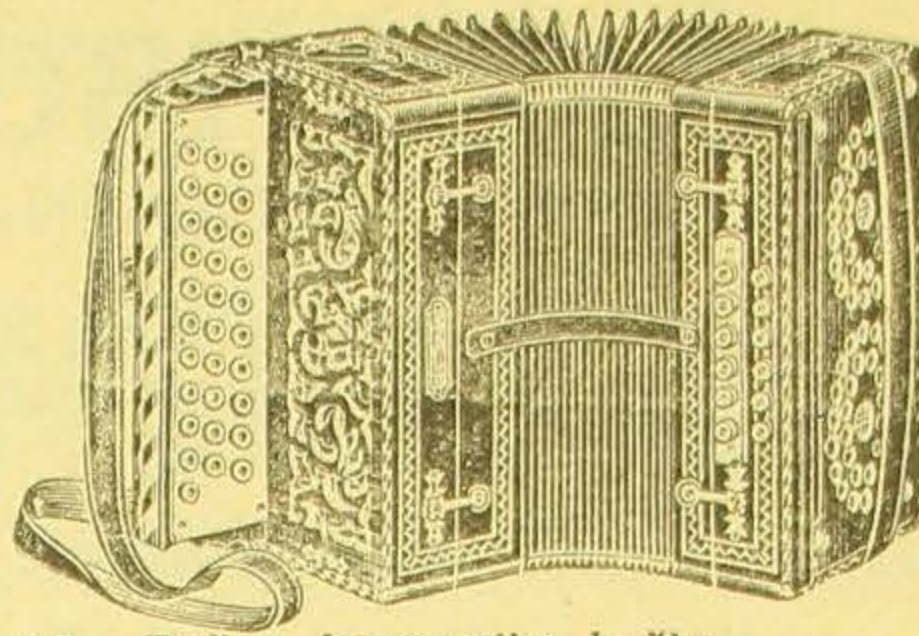
Trube od Din. 505 nav.

Meinel & Herold

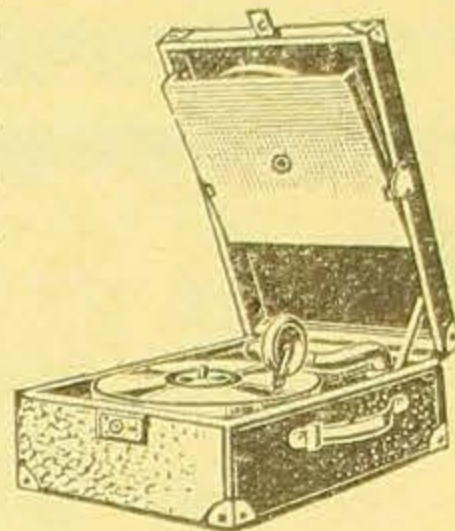
pošto ne dobije tako dobrih izradba gotovo nigdje za isti novac. Mi nudamo kod svih boljih instrumenata **5-godišnju garanciju.**

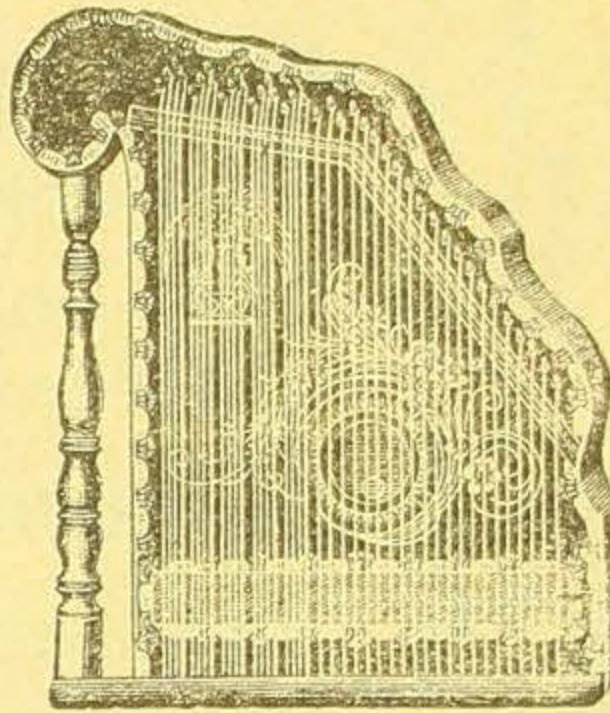
Gitare od Din. 207 nav.

Ručne harmonike bečke, jednoredne od Din. 179 nav. njemačke od Din. 85 nav.

Gramofoni od Din. 345 nav.

Gitarne citre od Din. 192 nav.

I Vama je poznato,

da se dobije roba najjeftinije direktno iz tvornice, pošto na taj način ne plaćate nikakove dobite trgovcima i putnicima.

Kod nas kupujete direktno s tvorničkog skladišta i to uz vanredno niske cijene kojima se svatko čudi.

Pregledajte naš katalog, kojeg dobijete badava i uvjerit ćete se, da su cijene tako niske, kao sigurno kod nijedne tvrtke, i ako dobijete kod nas samo instrumente svjetskog glasa.

Više od

20.000

potvrđenih zahvala primili smo dosada od naših mušterija.

Violine od D. 95 nav. Mandoline od D. 156 nav.

Klarineti od Din. 120 nav.

Svaki instrumentat šaljemo 8 dana na ogled. Ako se Vama ne sviđa, možete ga vratiti glasom naših prodajnih uvjeta.

Najveća otpremna tvrtka glazbenih instrumenata u državi!

Skladište

Meinel i Herold

Tvornica glazbenih instrumenata gramofona i harmonika (Vlasnik Rudolf Lorgner)

Maribor br. 251.

Zatražite s običnom dopisnicom nas veliki katalog, kojeg Vam šaljemo badava.

Naznačite samo tačno Vaše ime i boravište. Možete izrezati i lijevi ugao ovog oglasa, te nam ga poslati u pismu.

Molim da mi pošaljete veliki divot-cjenik sa slikama besplatno.

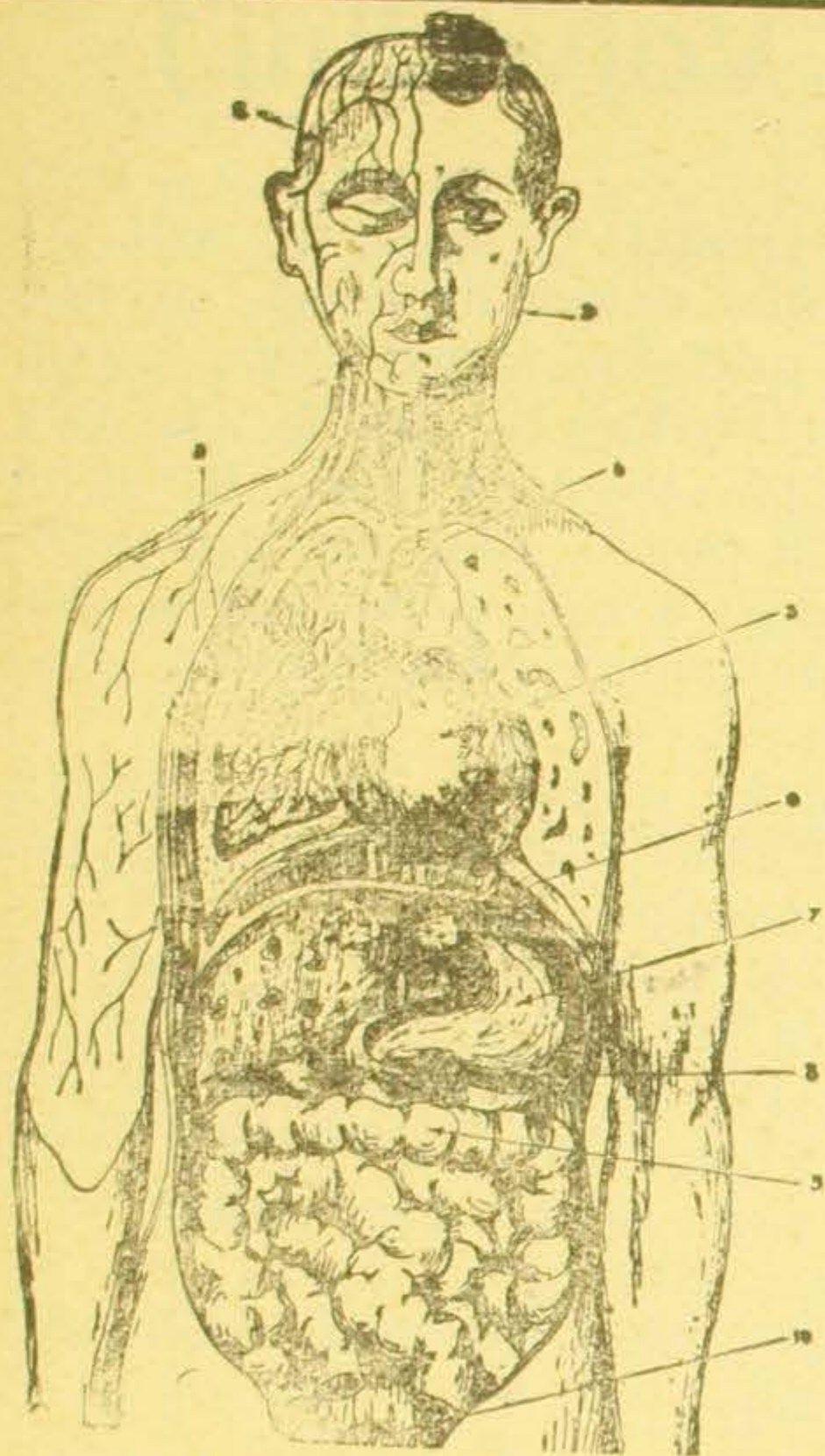
Ovdje otkinuti.

Br. 251.

Ime:

Boravište:

Pošta:

Čovječje tijelo

treba od vremena do vremena očistiti od staloženih suvišnih i tje'u škodljivih tvari. Treba mu dovažati *nove* i *oživljujuće* sokove, da ga učinimo *otpornim* i zdravim. U tu svrhu najbolje je *prirodno* liječenje sa „Planinka“ ljekovitim čajem, koji je pripremljen iz najboljeg *planinskog* ljekovitog bilja. Jedno dugogodišnje iskustvo nam potvrđuje da je „Planinka“ ljekoviti čaj, koji sadržava prokušane i dobre ljekovite sastavine, *najbolji* i *jedini regulator* za *čišćenje* i *obnavljanje krvi*. „Planinka“ ljekoviti čaj *uništava* klice bolesti, *filtrira krv* i čini, da ona lako i pravilno cirkulira, te uslijed toga *popravlja čitavi organizam*. Jedno liječenje od 6–12 tjedana sa „Planinka“ ljekovitim čajem vanrednog je djelovanja i to *bez otrova* kod svih slijedećih bolesti: slabe probave želuca i zatvorenosti tijela, mlitavog djelovanja crijeva, omotice i žgaravice, mokraćne kiseline i hemoroida, slabosti i odeblijanja srca, bolesti jetra, nervoze i živčanih bolesti. „Planinka“ ljekoviti čaj *pospešuje* apetit te je vanrednog djelovanja kod arterioskleroze i osluženja pluća. Tražite u ljekarnama samo *pravi* „Planinka“ ljekoviti čaj, koji se ne prodaje otvoreno, nego samo u originalnim i plombiranim paketima po Dinara 20 – sa ovdje

naznačenim zaštitnim znakom i imenom proizvađača: **Ljekarna Mr.-Ph. L. BAHOVEC Ljubljana.** (Svakom paketu priložen je opširni naputak i poučna knjižica).

Ernest Fišer Subotica

Grafički umjetni zavod

Karadžićeva 26, Vlastita kuća Interurban telef. 62 POSTČEK Zagreb 46-482.,

„RELIF“

Prva Jugoslavenska Tvor-nica RELIFA i Graviranje.

Litografija, štam-

parija, rasterirni

zavod, cinkogra-

fija, knjigovez-

nica.

TVORNICA

Trgovačkih knjiga i strojno prešovanih karton kutija.

Svaki odio najtačnije i najjeftinije radi.

Sajmovi (vašari) u Vojvodini*)

A

- Ada* (Bačka) 19. marta, 15. juna i 25. okt. prid dat u ned. i poned.
Alibunar (Banat) 16. 17. marta, 5. 6. okt. po srps. kal. na Duhove i Vel. Gospu priko 4 dana.
Apatin (Bačka) 7. i 8. maja, 7. i 8. okt. Ako su označeni dani osim ned. i poned., biva prid označ. dan u ned. i poned. sajam.

B

- Bač* (Bačka) 10. marta, 21. maja 8. sep. i 26. okt. slijedeći poned.
Bačka-Palanka prve ned. i poned. maja i oktobra.
Bačka-Topola 18. i 19. aprila, 13. i 14. jula, 4. i 5. okt. prid datum u ned. i poned. i 20. avgusta na dat.
Bački Breštovac 5-7. maja, 20-22 sept.
Bački Petrovac 11. marta, 13. maja 26. avg., 11. nov. Ako dat. nepada na ned. il poned., slideće ned. il poned. biva sajam.
Bačko Gradište 21. marta, 22. maja i 22. avg. Ako dat. ne pada na ned. il svetkovinu, onda prid dat. u ned. biva.
Bačko Petrovoselo 8. maja, 30. avg., 7. nov., prid dat. u ned.
Bajmak (Bačka) 25. maja, 24. avg. 11. nov. Ako označeni dani osim ned. na drugi dan padaju prid označ. dan u ned. biva sajam.
Banatsko-Arandjelovo 4. oktobra.
Banatski Gaj 1. maja i 7. nov.
Banatsko Novoselo prid prav. Đurđevo i prav. Preobraženje u subotu.
Bašahid (Banat) 27-28. febr., 9-10. maja i 11-12. sept.
Bavanište 28. feb. i 20. nov.
Bela-Crkva (Banat) 5. 6. 7. marta, 21. -24. juna, 16-18. avg. 16-19. okt.
Beli Manastir (Baranja) 10. jan., 10. aprila, 30. juna, 15. oktobra, prid datum u ponediljak.

- Beodra* (Banat) 6. maja, 8. sept., 1. nov. Ako datum ne pada u ned. onda prid dat. u ned. biva sajam.
Bezdan (Bačka) 15. marta, 16. jula, 29. sept., 19. nov. prid. označene dane u poned. Ako dat. u ned. pada, onda u slid. poned., ako pak dat. na poned. pada taj dan biva sajam.

- Bizovac* 19. marta i 20. septembra.
Boka (Banat) 15. septembra slideću prvu nedelju.
Botoš 21. marta slideći i prid 15. sept. u petak.
Branjin-Vrh (Baranja) 2. feb., 8. juna 5. avg., 15. nov., u poned. onih ned. kada označ. dani padaju.
Budisava (Bačka) 15. apr. i 15. jul. slideću ned. i 15. sept. prid. dat. u nedilju.

C

- Crepaja* 4. aprila i 8. septembra.
Crno-Brdo (Feketić) 2. maja, 2. avg. i poslednjeg poned. oktobra.
Crvenka (Bačka) 7. maja i 13. avg. ako dat. ne pada u ned. onda prid dat. u ned. biva sajam.

Č

- Čantavir* (Bačka) u ned. prid 1. maja i 24. septembra.
Čatad 12. marta, 1. maja i 15. okt. Ako u posleni dan pada prid to u ned.
Čenej (Banat) 24. maja, 20. avg. 22. okt. Ako datum u posleni dan pada, prid njim u ned. biva sajam.
Čoka na Ime Isusovo; na Mladi Uskrs; dan Sv. Trojstva i 29. sept.
Čurug (Bačka) 4. marta, 1. juna i 6. okt. prid datum u ned. i poned. Ako datum u ned. il u poned. pada taj dan biva.

D

- Darda* (Baranja) 27. marta te ned. u poned., ned. prosnih dana u poned. ned. Bartula u poned. i iza Svih Sveti prvi posleni dan.

*) Ako bi koji dan bio krivo zabilježen, ili ako je gdje uveden novi sajam molimo da nam se pošalje ispravak.

Debeljača (Banat) iza 18. marta, prid 28. juni i iza 31. avgusta u petak i subotu.

Deliblato (Banat) 1. apr. i 8. sept.

Despot Sv. Ivan 21. marta, 11. juna i 24. oktobra.

Dobrica (Banat) 1–2. septembra.

Dolovo (Banat) 21. marta i 21. okt.

Draž (Baranja) 25. januara, 25. apr., 25. avg. i 2. novembra.

Duboševica (Baranja) 1. marta, 25. maja i 29. novembra.

F

Francfeld (Banat) iza 1. marta i 6. avg. u subotu.

G

Gložan 25. maja i 15. oktobra.

Gospođinci 27. avgusta.

Gudurica (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.

H

Hajdučica (Banat) 25. avgusta.

Horgoš (Bačka) 15. febr., 15. juna i 20. novembra.

I

Idvor (Banat) 3. maja i 23. sept.

Ilandža (Banat) 26. marta, 24. juna, 23. septembra i 11. novembra u najbližu subotu.

Itebej (Banat) u ned. o Djurdjevu i 16. okt. prim datum u nedilju.

J

Jarkovac (Banat) 4. i 5. aprila, 20. i 21. juna, 24. i 25. okt. robni, prije ovoga 2–2 dana marv. sajam.

Jasenovo 21. maja i 11. oktobra.

K

Karanac 25. marta i 10. oktobra

Klek (Banat) 15. aprila, 30. sept. 20. juna prid dat. u ned. slučajno posli dat. u ned. (proštenje).

Kneževi Vinogradi (Baranja) ned. 4. maja i 25. nov. u poned.

Konak (Banat) 20. marta i 20. sept.

Kovačica (Banat) 1. aprila i 10. okt.

Kovin (Banat) 17. marta, 4. maja, 6. novembra marveni a idući dan robni sajam.

Krnaja (Bačka) 12. maja, 6. okt. Ako dat. u ned. ili pon. pada istih dana inače prid dat. u ned. biva sajam.

Kucura (Bačka) 23. juna, i 3. okt.

Kudrić (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.

Kula (Bačka) 29. aprila, 24. juna, 6. avg., 15. okt. prid datum u nedilju i ponediljak.

Kumane 17. apr. 30. jula i 23. sept.

L

Lug (Baranja) ned. 24. aprila u poned. i prvog poned. oktobra.

M

Mali-Idjoš (Bačka) 20. maja i 1. sept., prid datum u poned.

Mariolana 8. aprila i 12. oktobra.

Martonoš 8. juna prid datum, posli Imena Marinog i 7. novembra prid datum u poned.

Melenci (Banat) prvi dan srpski Duhova; 27. avg. i 7. nov. Ako označeni dani ne padaju na ned. onda prid dat. u sub. i ned. biva sajam.

Modoš (Banat) 25. marta, 29. juna, 1. sept. i 26. okt. prid dat. u ned.

Mokrin (Banat) 13. febr., 20. maja, 26. avg. prid datum u četvrtak, petak i subotu marveni, u ned. robni sajam.

Mol (Bačka) 30. maja i 30. sept.

N

Nova Kanjiža (Banat) 29. aprila, 1. avg. i 1. nov. Ako ne padaje u ned. onda u prijašnju ned. biva sajam.

Novi Bečej (Banat) 25. marta, 17. avg. i 3. okt. Ako ne padaje u ned. onda u prij. nedilju biva sajam.

Novi Sad 20. marta, 19. maja, 6–8. avg. i 29. okt., najbliže subote robni, u ned. i poned. marveni sajam.

Novi Sivač (Bačka) 3. apr., 10. juna i 23. sept. Ako datum na ned. ili poned. pada istog dana, inače u prij. nedilju i poned. biva sajam.

Novi Vrbas (Bačka) 28. marta, 2. juna i 12. sept. prid dat. u ned. i poned.

Novoselo prid srpsko Đurđevo i srp. Preobraženje u subotu.

Odžaci (Bačka) 9. aprila, 29. sept. Ako datum ne pada u ned. ili poned. onda prid datum u nedilju i ponediljak biva sajam.

Omoljica 18. i 19. avgusta.
Opovo 21. maja i 1. nov.
Orlovat 17. marta i 11. nov.

P

Pačir (Bačka) prid 18. sept. u poned.
Padej 24. jan. i 14. sept.
Palanka maja i okt. u prvu ned i pon.
Pančevo (Banat) 22. apr. 9. jula, 18. sept. na dat. padajući, slideći četvrtak se počima i 4 dana traje sajam.
Pardonj 16. maja, 16 septembra prid datum u nedilju.
Pašičevo 14 febr. 25. maja, 1. okt. i 26. nov.
Pavliš (Banat) 6. maja i 1. okt.
Perjamos 24. apr., 15. juna i 24. sept.
Perlez (Banat) prid 27. juni i 2. nov. u subotu marveni a u nedilju robni sajam
Pivnice (Bačka) 17. aprila, 1. jula i 23. okt. Ako datum ne pada na ned. ili poned., onda slideće nedilje i poned. biva sajam.
Plavna (Bačka) 2. maja i 2. okt.
Popovac (Baranja) 10. marta, 1. juna, 29. sept. i 8. dec. prid dat. u poned.
Peskovac (Karlsdorf) 10. marta, 10. jun. 20. sept. i 7. nov. ako nije četvrtak onda u slid. četv.
Potiski Sv. Nikola 1. apr. i 1. okt.
Priglevica Sv Ivan (Bačka) posli 24. juna u ponediljak.

R

Ruski Krstur (Bačka) 10. juna i 21. oktobra.

S

Samoš (Banat) 13—15. maja, 13—15. oktobra. Prvi i drugi dan marveni, treći dan robni sajam.
Sarča (Banat) 15. marta, 15. sept. Ako datum ne pada u ned. onda prid datum u nedilju biva sajam.
Sečanj (Banat) 22. apr. 12. juna i 19. okt. Ako datum ne pada u nedilju onda u prijašnju nedilju biva.
Sekić (Bačka) u poned. prid 17. juni i 27. septembra.
Senta (Bačka) 26. marta, 22. juna, 17. avg. i 19. nov. prid datum u ned. i ponediljak.

Skorenovac 1. juna i 28. sept.
Sombor (Bačka) 25. marta, na srps. Spasovo, srps. Gospojinu i 25. nov. prid datum u nedilju i poned.
Srbobran (Bačka) 12. marta, 26. jula, 20. sept. prid dat. u ned. i poned.
Srpska-Neuzina (Banat) 15. juna.
Srpsku Crnja 30—31. mart. 20—22 jul. 8—10. okt. i 1. dec.
Srpski-Krstur (Bačka) prid 12. febr. i posli 15. sept. u četvrtak.
Stanišić (Bačka) u ponediljak prid 12. aprila i 4. oktobra.
Staribeb (Banat) 8. marta, 8. juna i 8. septembra. Ako nije nedilja onda prije u nedilju.
Stara-Kanjiža (Bačka) 6. mar. 25. maja i 1. sept. Ako u posleni dan pada onda u prijašnju ned. biva sajam.
Stara-Moravica ned. o Josipu u pon. u poned. iza 24. juna i prve ned. novembra u poned.
Stari-Bečej (Bačka) 5. apr., 3. jula i 17. oktobra. Prid datum u nedilju.
Stari-Futog (Bačka) 31. marta, 16. juna, 18. aug. 8. nov. Ako ne padaje u ned. ili poned. onda prijašnje ned. i poned. biva sajam.
Subotica o Matiji, 16. maja, 8. sept. 28. okt. po 3 dana. Ako datum na ned. pada, istog dana se počima, ako na drugi dan pada, prid datum u ned. počima se sajam. 29. juna (3 dana) uvek na datum. Sridom, ned. i subotom za telad i jaganjce biva sajam.

Supljaja 1—4. apr. i 1—4 okt.
Suza 21. februara, 23. maja, 12. sept. i 12. decembra.
Svetozar-Miletić (Lemeši) 7. maja, 20. okt. Ako dat. ne pada u ned. onda prijašnje nedilje biva sajam.

T

Temerin (Bačka) 25. febr., 5. maja, 4. sept. i 22. novembra. Ako dat. ne pada u nedilju, onda prijašnje ned. biva sajam.
Titel (Bačka) 6. aprila, 22. avg. i 20. okt. prid datum u nedilju.
Tomaševac (Banat) 1. aprila, 2. avg. i 5. novembra.

Torda (Banat) 29. juna i 1. nov.
Torža (Bačka) 11. juna i 2. okt.
Tovariševo 1. apr., 1. juna i 1. nov.
Turija 22. aprila, 13. avg. i 25. okt.

U

Uljma 1. marta, 15. maja, 15. avgusta i 15. decembra.
Uzdin 10. maja, 12. septembra.

V

Vel.-Goj (Banat) 1. maja i 7. nov.
Vel.-Bečkerek (Banat) 1. marta, 25. maja, 17. avg., 12. okt., 23. nov. prid datum u četvrtak, petak, subotu i nedilju. Prva dva dana za marvu, svinje, koze i ovce, druga dva dana za konje i robu biva sajam.
Vel.-Keča (Banat) 5. maja i 26. okt.
Vel.-Kikinda (Banat) 25. februara, 24. aprila, 24. juna, 20. sept. i 1. dec. prid datum u četvr. petak i subotu marveni, u nedilju robni sajam biva.

Vel.-Žan (Banat) u nedilju prid Đurđevo, u prvu ned. septembra.
Vranjevo 13. maja, 13. jula i 30. okt. prid datum u nedilju.
Vršac prid Marin u ned., po srpskom kal. prid Cvjetnicu u ned., prve ned. avgusta, po srpskom kal. prid sv. Luku u ned. ili posljednje ned. okt. Sajam se počima u petak a u poned. svršava, prva dva dana marveni, zadnja dva robni sajam.

Z

Zmajevac (Baranja) 14. febr., 4. apr. 6. jula, 26. okt. tih ned. u poned.

Ž

Žabalj (Bačka) 15. aprila, 20. juna i 29. sept. Ako ne pada u nedilju ili poned. onda u prij. ned. i poned. biva sajam.

Važniji sajmovi u Hrvatskoj i Slavoniji.

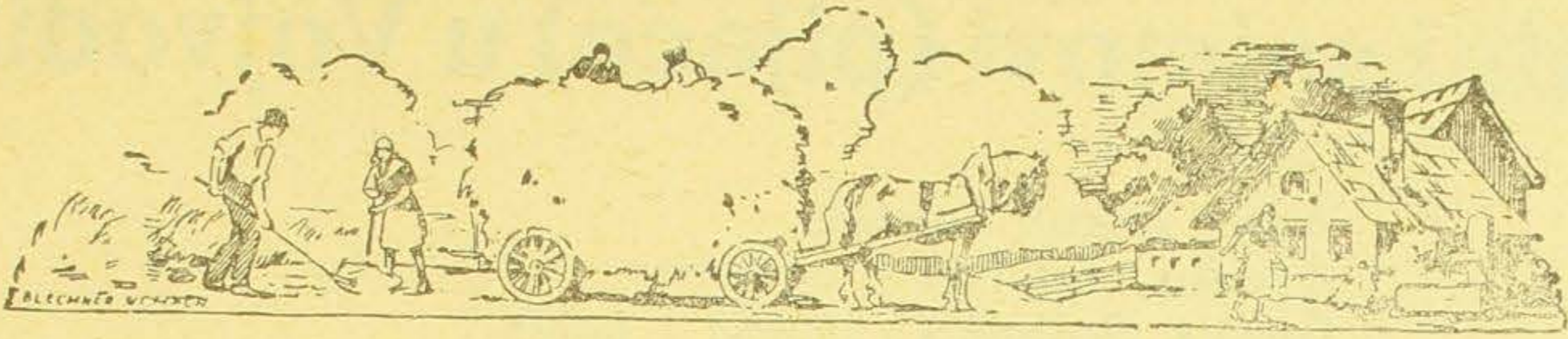
Aljmaš 2. srp., 15. kol., 8. rujna, i na Ime Marije.
Bjelovar 17. travnja, 19. svibnja, 17. rujna i 20. listopada. Ako je na koji ovaj sajamski dan svetkovina, onda se drži sajam slideći dan.
Brod 24. velj. 21. ožuj. drugi poned. po vel. noći i s blagom, 25. svib., na Križ. poned. s blagom, 13. lipnja, 13. srp., 24. kol., 14. rujna, 30. stud.
Brod na Savi na hr. Blagovist, na Trojstvo, 2. kolov., 25. stud. Svaki put prije toga na 2 dana marvinski.
Dalj na hr. Đurđevo, na hr. Lučin.
Daruvar u hrist. bijelu nedj. 1. trav. u nedj. po hr. Spasovu, 27. lipnja, 26. srp., 11. kolov., u poned. po Maloj Gospi, 30. listopada.
Djakovo 24. travnja na Đurđevo, 20. srpnja na Ilinje, 18. listopada na Lučinje, 20., 21., i 22. sičnja.
Feričanci 14. ožujka, 15. kolov., 26. listopada.
Garčin (požež. žup.) 1. svibnja, na Duhove, 28. lipnja, 21. rujna.
Garešnica na Duhov. utorak, 20. lip. 2. srpnja, 2. studena.

Gorica Velika 2. sičnja, u ponediljak po Sviećnici, utorak prije Josipa 1. svib. u pon. po Tielovu 21. srpnja, 10. kolov., pon. pred malom Mašom, 21. rujna, 15. listopada, 5. studena, i 14. prosinca.
Gospić 1. svibnja, 10. listopada.
Gradiška Nova 25. ožuj. na hr. Duhove, 20. kolov. i 1. studenoga.
Gradiška Stora 29. rujna.
Grubišno Polje 19. ožujka, 5. svibnja, osmi dan po Spasovu, 4. listopada.
Ilok 24. travnja, 13. lipnja, 2. kolov., 23. listopada, 25. studenoga.
Indjija na gr. cara Kostant., na hr. Malu Gospu, na hr. Poh. Gosp.
Ivanić grad 12. ožujka, 24. travnja, 15. svibnja, 30. lipnja, 12. srpnja, drugi dan po pravosl. Petrovu, 28. kolovoza, 20. rujna, 4. listopada i 21. prosinca.
Ivanić-Kloštar dan po Tri kralja, dan po Sviećnici, dan po nav. B. D. M. dan po Vel. Gospi, po Maloj Gospi, dan po Začecu B. D. M. i 27. list.
Karlovac 8. svibnja, 15. lipnja, 25. srpnja, 29. rujna i 21. prosinca.

- Koprivnica* stalni godišnji sajmovi drže se 3. velj., 26. ožujka, 5. svib., 2. srpnja, 28. listopada, 7. pros.
- Kostajnica* 12. ožujka, 29. srpnja, 14. studena.
- Krapina* na Blaževo, na Josipa, dan po Florijanu, na Ladislava, u ned. po Škap., u poned. po Zast. Kr. u pon. po Imenu Marije, na Miholje, na Martinje, na Nikolinje.
- Križevci* 20. sieč., 3. veljače, 21. ož., u poned. po Cvitnici, 22. svibnja, utorak po Trojakih, 15. lipnja, 18. srp., 10. kol., 28. rujna, 18. list., 11. stud., u poned. prid Božić.
- Mitrovica Srijem* na hr. 40. mučenika, na hr. Cvitnicu, na hrist. Spasovo, na hr. Ilinje, na hrist. Malu Gospu.
- Našice* 5. ožujka, 8 lip., 10. kolov. i 25. studena.
- Ogulin* sva tri dana po duhov. ponediljku, 9., 10. i 11. rujna.
- Orahovica* 28. siječnja, 28. travnja, 15. rujna, 20. studena.
- Osijek* 20. sič., 24. travnja, 20. srp., 18. listopada (svi veliki). Prije svakog 8 dan gl. marv. vašar.
- Pakrac* na hr. Blagov., na hr. Ignatiju, na hr. Duhove, na hr. Ilinje, na hr. Malu Gospu.
- Požega* na Ant. Op., na Cvitnicu, na Duhov., na Tereziju, na Tomu.
- Ruma* u hr. Čisti četvrtak, na hr. Petrovo, na hr. Miholje, na hr. Trifun.
- Samobor* 14. veljače, 19. ožujka, na Veliki petak, 22. svibnja, 28. srp., 10. kolovoza, 21. prosinca.
- Sisak* u sriedu po sviećnici u utorak po Cvjetnici, na Flor., dan po Zast. K., 15. srpnja, na svetu Klaru, 16. rujna, 19. studenoga.
- Sveti Ivan Zelina* 26. ožuj., dan po Ivanju, 30. studena.
- Sveti Ivan Žabno* uvijek 1. ožuj., 14. travnja, 16. svibnja, 6. srpnja, 22. studenoga.
- Šaregrad* na Spasovo i 29. lipnja.
- Valpovo* na Ivana K., na Zač. Gosp., na Mart.
- Varadin* na Matiju, na Petrovo, na Martinje.
- Varaždin* na Đurđevo, na Ivanje, na Jakobovo, na Emerikovo, na ned. glušnicu.
- Vinkovci* 16. svibnja, 6. kol., 1. stud. Prija svakog nekoliko dana marv. vašar.
- Virovitica* 6. sieč., 1. svibnja, 2. kol., 21. rujna. Svaki put prije 6 dana marv. vašar.
- Vrpolje* 24. lipnja, 20. kolov., 11—13. veljače.
- Vukovar* 1. svibnja, 24. lipnja, 15. studena. Skupa po nekoliko dana marvinski vašar.
- Zagreb* u četvrtak prije Cviet. nedj., dan po Marku, na Margaretinje, dan po Stjepanu Kralju, na Šimunje, dan po Začecu BDM. Od ovih je znameniti i margaretinski, a najznamenitiji je na Kraljevo.
- Zemun* (Sriem) na sv. Matiju, 3. svib., 13. prosinca.

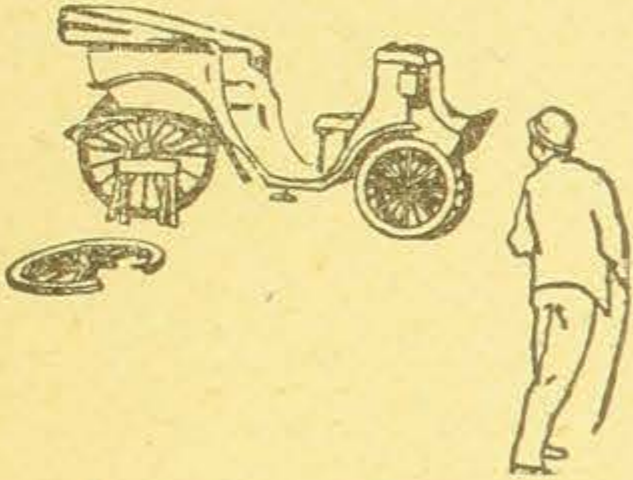
U Bosni i Hercegovini.

- Banjaluka*, pred pravoslavne Duhove do subote.
- Bos. Kostajnica* 20. do 22. rujna.
- Bos. Novi* 10. do 12. srpnja.
- Bos. Gradiška* 20. do 22. rujna.
- Bos. Šamac* 29. lipnja.
- Derventa* 27. do 29. kolovoza.
- Fojnica* na Duh. kroz tri dana.
- Gornji Vakuf* 11. do 13. srpnja.
- Glamoč* 11. i 12. rujna.
- Jajce* 11. do 13. listopada.
- Mostar* 22. do 24. travnja, 16. do 18. kolovoza.
- Travnik* 6. do 8. svibnja i na Nik.
- Trebimlja* 8. rujna.
- Zvornik* 2. do 6. kolovoza.
- Zenica* 15. i 16. svibnja.
- Zepče* 15. do 17. kolovoza.
- Županjac* 11. srpnja, 27. kolovoza i 11. listopada.

OD RANE ZORE DO KASNE NOĆI

radi seljak, poljodjelac, sluga i služavka, a sama pak seljakinja mora još često puta noć pretvoriti u dan, da kao domaćica neumorno radi u svom gospodarstvu. — Nije čudo, ako je tijelo preumorno, svaki živac prenapet, a noge se često od umornosti ne mogu ni maknuti. U tom slučaju ne koristi ni nedeljni odmor, da se odmori umorno tijelo, izmučene noge i teško stradali živci. — Što pako vrijede zdrave noge, to znade svaki odrastao i pametan čovjek. Što hasni imati lijepa kola, ako su kotači klimavi. Pametna glava i inače zdravo tijelo nisu od velike koristi, ako ne stoje na zdravim nogama.

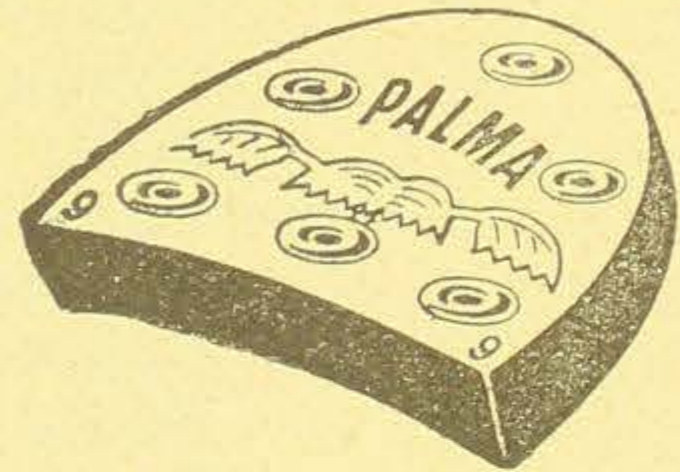
Spomenute činjenice vrijede uopće za svakog stanovnika. To se tiče kako tvorničkog radnika, koji mora dnevno pješčiti u tvornicu i kući iz tvornice; tiče se listonoše, oružnika, pograničnog stražara i mnoga druga zvanja, koja se mogu samo tako dugo izvršavati dok su zdrave noge.

Prava blagodat je za sve zaposlene ljude, kad mogu elastično hodati na PALMA kaučuk petama.

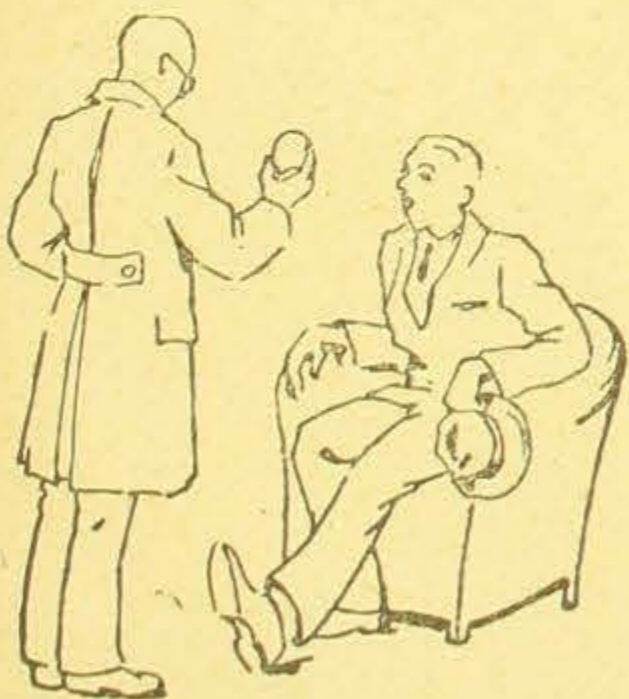
Kožnata peta, koja je često puta čak i opterećena potkovom i čavlima čini hod teškim i napornim. — Na PALMA petama ide se lagano i elastično, a tijelo ostaje svježije i noge ne bole.

PALMA pete dobiju se danas u svakom gradu i selu, i svaki

ih postolar može lahko i brzo pričvrstiti. PALMA pete nisu danas više nikakav luksus za gradske ljude, one su jeftinije i triput trajnije od kož-

natih, pa su svakom čovjeku potrebne, kao gumija dvokolici.

Tko vodi računa o svojem zdravlju, tko je pametan i štedljiv, taj će rado primiti savjet, da nosi samo PALMA kaučuk pete. Svaki onaj, koji će se samo jedamput poslužiti PALMA petama biti će nam za ovaj savjet zahvalan.

Tjedni sajmovi (pijace) u Vojvodini.

- Ada : utorak i petak.
 Apatin : četvrtak i nedjelja.
 Bačka Palanka : srijeda i petak.
 Bačka Topola : petak.
 Bačko Gradište : srijeda i petak.
 Bačko Petrovoselo : srijeda, petak i subota.
 Bajmak : četvrtak.
 Bela Crkva : utorak i subota.
 Bezdan : četvrtak, ako je svetac dan prije.
 Bogojevo : ponedjeljak.
 Bereg : četvrtak.
 Čantavir : četvrtak i nedjelja.
 Čoka : četvrtak i nedjelja.
 Čurug : utorak.
 Darda : ponedjeljak.
 Debeljača : ponedjeljak.
 Horgoš : utorak i petak.
 Kula : četvrtak.
 Mali Idjoš : utorak.
 Martonoš : srijeda i nedjelja.
 Mol : četvrtak i nedjelja.
 Mokrin : srijeda i nedjelja.
 Nova Kanjiža : srijeda i nedjelja.
 Novi Sad : svaki dan.
 Novi Vrbas : srijeda.
 Novi Bečej : srijeda, petak i nedjelja.
 Odžaci : subota.
 Pančevo : svaki dan.
 Pačir : utorak.
 Potiski Sv. Nikola : srijeda.
 Ridjica : ponedjeljak.
 Sajan : utorak.
 Senta : ponedjeljak, srijeda i petak.
 Sombor : utorak i petak.
 Srbobran : petak i nedjelja.
 Stara Kanjiža : ponedjeljak i četvrtak.
 Stara Moravica : srijeda.
 Stari Bečej : utorak i subota.
 Subotica : ponedjeljak i petak.
 Tavankut : subota.
 Temerin : petak.
 Titel : srijeda i subota.
 Vel. Bečkerek : utorak, petak i nedjelja.
 Vel. Kikinda : četvrtak i nedjelja.
 Vršac : četvrtak i nedjelja.
 Žednik : nedjelja.

zkvh.org.rs

RAZNE KNJIGE,

koje se jedino mogu dobiti kod
Književnog Društva „ALFA”
Šubotica, Harambašićeva ulica 7.

Velika Slava Božja u molitvama i pjesmama. Str. 804. u
 koži sa zlatorezom Din. 150.— poštom 155.—, str. 535.
 u koži sa zlatorezom Din. 100.— poštom 105.—, u polukoži
 sa crvenim rezom Din. 80.— poštom 85.—

Slava Božja samo molitve. U koži sa zlatorezom	„ 120.—	„ 125.—
Svetotajstvo molitvenik za klanjanje presv. Oltarskom Sakramentu	„ 12.—	„ 13.—
Narodno Blago bunj. šok. narodne pjesme	„ 10.—	„ 11.—
Subotička Danica jedini bunj. šok. kalendar		„ 10.—
Stari Mirotvorci. Divna pripovijest iz doba apostola	„ 6.—	„ 7.—
Crkvene pjesme za školsku mladež	„ 3.—	„ 3.25
Živa Ružica. Pravilnik o sv. ružariju	„ 2.—	„ 2.25
Oltarsko Društvo. Priručnik	„ 2.—	„ 2.25
Šestnedjeljna pobožnost sv. Alojziju	„ 2.—	„ 2.25
Sv. Potvrda. Nauk o krizmanju	„ 2.—	„ 2.25
Molitve za sv. ispovijed i pričest	„ 1.—	„ 1.25
Pobožnost Djetešćususu od Praga	„ 2.—	„ 2.25

DINARSKA KNJIŽNICA.

Dosada su izašle ove knjige: 1. Bog; 2. Sveta noć; 3. Našim
 šorom; 4. O ženidbi; 5. Ezopčice; 6. Budite svjesni katolici;
 7. Muka Isusova; 8. Tmurni i vedri dani. Cijena svesku D. 2
 poštom D 2.25.

I sve službene crkvene tiskanice!